

Jalostuksen tavoiteohjelma

Cockerspanieli

Hyväksytty Cockerspanielit ry:n yleiskokouksessa [pp.kk.vuosi]
Hyväksytty Suomen Spanieliliiton yleiskokouksessa [pp.kk.vuosi]
SKL:n jalostustieteellinen toimikunta hyväksynyt [pp.kk.vuosi]

Sisällys[?]

1. YHTEENVETO

2. RODUN TAUSTA

3. JÄRJESTÖORGANISAATIO JA SEN HISTORIA

4. RODUN NYKYTILANNE

4.1. Populaation rakenne ja jalostuspohja

4.1.2 Jalostuspohja

4.1.3 Rodun populaatiot muissa maissa

4.1.4 Yhteenveto populaation rakenteesta ja jalostuspohjasta

4.2 Luonne ja käyttäytyminen sekä käyttöominaisuudet

4.2.1 Rotumääritelmän maininnat luonteesta ja käyttäytymisestä sekä rodun käyttötarkoituksesta

4.2.2 Jakautuminen näyttely- / käyttö- / tms. -linjoihin

4.2.3 PEVISA-ohjelmaan sisällytetty luonteen ja käyttäytymisen ja/tai käyttöominaisuuksien testaus ja/tai kuvaus

4.2.4 Luonne ja käyttäytyminen päivittäistilanteissa

4.2.5 Käyttö- ja koeominaisuudet

4.2.6 Käyttäytyminen kotona sekä lisääntymiskäyttäytyminen

4.2.7 Yhteenveto rodun käyttäytymisen ja luonteen keskeisimmistä ongelmakohdista sekä niiden korjaamisesta

4.3. Terveys ja lisääntyminen

4.3.1 PEVISA-ohjelmaan sisällytetyt sairaudet

4.3.2 Muut rodulla todetut merkittävät sairaudet

4.3.3 Yleisimmät kuolinsyyt

4.3.4 Lisääntyminen

4.3.5 Sairauksille ja lisääntymisongelmille altistavat anatomiset piirteet

4.3.6 Yhteenveto rodun keskeisimmistä ongelmista terveydessä ja lisääntymisessä

4.4. Ulkomuoto

4.4.1 Rotumääritelmä

4.4.2 Näyttelyt ja jalostustarkastukset

4.4.3 Ulkomuoto ja rodun käyttötarkoitus

4.4.4 Yhteenveto rodun keskeisimmistä ulkomuoto- ja rakenneongelmista

5. YHTEENVETO AIEMMAN JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMAN TOTEUTUMISESTA

5.1 Käytetyimpien jalostuskoirien taso

5.2 Aiemman jalostuksen tavoiteohjelman toteutuminen

6. JALOSTUKSEN TAVOITTEET JA TOTEUTUS

6.1 Jalostuksen tavoitteet

[6.2 Suositukset jalostuskoirille ja yhdistelmille](#)

[6.3 Rotujärjestön toimenpiteet](#)

[6.4 Uhat ja mahdollisuudet sekä varautuminen ongelmiin](#)

[6.5 Toimintasuunnitelma ja tavoiteohjelman seuranta](#)

[7. LÄHTEET](#)

[8. LIITTEET](#)

1. YHTEENVETO

Kuvaus rodusta ja sen käyttötarkoituksesta

Cockerspanieli on vanha englantilainen spanielirotu. Se on yksi maailman runsaslukuisimmista koiraroduista, joka eriytyi omaksi rodukseen muista maaspanieleista 1800-luvun lopulla. Rotu on kehitetty Isossa-Britanniassa, tarkemmin Englannissa. Rodun ensimmäinen yksilö on tuotu Suomeen 1910 ja kasvatustyö lähti käyntiin 1920–30 -luvuilla. Vuosikymmeniä cockerspanieli oli ainoa spanielirotu Suomessa.

Rodun alkuperäinen käyttötarkoitus on toimia ylösajavana ja noutavana lintu- ja muun pienriistan (kaniini, rusakko ja jänis) metsästyksen käytettävänä koirana. Rodunomaiset kokeet ovat spanielien taipumuskokeet (SPA) ja spanielien metsästyskokeet (SPME ja SPME-V). Rotua käytetään ylösajavana ja noutavana koirana. Pieneen kokoonsa nähden rodulla on suuri itseluottamus ja toimintakyky, joka riittää jopa suuren rusakon, metsokukon tai hanhen noutoon.

Rotu on jakautunut näyttelylinjoihin ja käyttölinjaan. Aito cockeri on rakastettava, miellyttämisenhaluinen, nopeasti oppiva ja iloinen koira.

Cockerspanielia pidetään pääasiassa seurakoirana. Yleisin harrastusmuoto on näyttelyt, mutta agility, haavoittuneen riistan jäljestäminen ja tottelevaisuuskoulutus ovat myös suosittuja. Suurin osa cockereista on kuitenkin perheissä lemmikkeinä ja lenkkikavereina.

Cockerspanielin kysyntä metsästyskäyttöön on kasvanut rajusti viime vuosina, paljolti metsästystä harrastavien kasvattajien määrän lisääntymisestä ja ominaisuuksiltaan laadukkaiden koirien saatavuuden paranemisesta johtuen. Metsästyksen käytetään sekä näyttely- että käyttölinjaisina. Cockerspanielit ry:n metsästystoimikunta on ensimmäisten toimintavuosiensa kuluessa toiminut vilkkaasti. Seurauksena nähdään selkeä nousu metsästyskokeisiin osallistumisessa ja kiinnostuksessa rodun metsästyskäyttöön verrattuna aikaisempiin vuosiin. Todennäköisimmät syyt cockerin metsästyskäytön nousuun ovat rodun pieni koko ja seurakoiraksi soveltuva, miellyttävä luonne. Cockerin valitsee metsästyskoirakseen tyypillisesti kaupunkialueella asuva perheellinen metsästäjä, jolloin koiran hyvillä seurakoiraominaisuuksilla ja pienellä koolla on rotuvalintaan suuri vaikutus.

Maailmanlaajuinen leviäminen on muodostanut rotuun paikallisia alapopulaatiota väriyhmien ja käyttölinjan lisäksi. Tarvittaessa uudenlaista geneettistä materiaalia on kohtuullisen vähällä vaivalla käytettävissä. Kaikki koirat pohjaavat kuitenkin pitkälti samoihin englantilaisiin koiriin, kun sukutauluja puretaan riittävän kauas taaksepäin, ja rodun ongelmat ovat pitkälti samoja ympäri maailmaa.

Cockerin terveyteen liittyy tiettyjä ongelmia, jotka johtuvat rodulle tyypillisestä rakenteesta. Erilaiset ihotulehdukset, kuten huulipoimujen ja ulkokorvan tulehdukset ovat cockerin yleisimpiä sairauksia. Lonkkaniveldysplasian esiintyvyys on keskimäärin 22 % luokkaa (asteet C-E). Rodulla on käytössä kaksi geenitestiä (prcd-PRA ja FN eli perheellinen nefropatia), joilla kasvattajien on tapana testata jalostuskoirat ennen jalostuskäyttöä. Testaus ei ole vaatimuksena jalostuskäytölle. Lonkkakuvaus- ja silmätutkimuspakko

sen sijaan kuuluvat rodun PEVISA-ohjelmaan. Rotu lisääntyy pääsääntöisesti ilman ongelmia ja nartut hoitavat pentunsa hyvin.

Tulevan viiden vuoden jakson tärkein jalostustavoite on luonteen kehittäminen. Sen lisäksi on kiinnitettävä huomiota rodun helppohoitoisuuteen ja terveyteen liittyen mm. pään ihon poimuuntumiseen sekä käyttölinjan ja yksiväristen näyttelylinjaisten koirien kohdalla nivelterveyteen. Käyttöominaisuuksien suhteen cockeri on aikaisemmin soveltunut moneen eri käyttötarkoitukseen. Käyttöominaisuuksiin on kiinnitettävä tulevaisuudessa nykyistä enemmän huomiota, jotta säilytämme rodun monipuolisuuden.

Rodun tilanne ja jalostustavoitteet

Populaation rakenne ja jalostuspohja

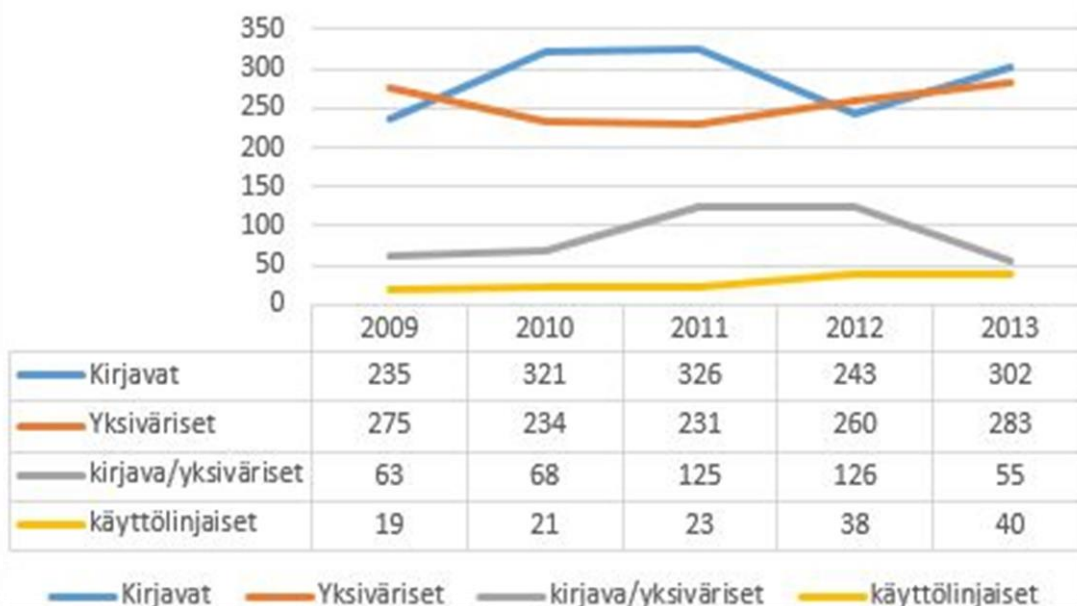
Cockerspanieli on yksi maailman suosituimmista roduista ja se on levinnyt kaikkialle ja saavuttanut suosion lähes joka paikassa. Englannissa, rodun kotimaassa, rotu on labradorinnoutajan jälkeen toiseksi suosituin rotu n. 23 000 vuosittaisella rekisteröinnillä.

Rotu on perinteisesti jakautunut kolmeen jalostuslinjaan:

- yksiväriset näyttelylinjaiset
- kirjavat näyttelylinjaiset
- käyttölinjaiset

Eri linjojen koiria ei paljonkaan ole sekoitettu keskenään, joten rodussa on kolme toisistaan eroavaa populaatiota. Viimeisten vuosikymmenien aikana linjoja on alettu entistä enemmän yhdistää. Näyttelylinjan koirien osalta voidaan todeta, että kirjavan ja yksivärisen yhdistäminen on nykypäivänä melko tavallistakin. Sen sijaan käyttölinjan koirien yhdistäminen näyttelylinjaisiin on harvinaista, ja sitä on tehty maassamme muutaman pentueen verran. Pennut ovat vielä niin nuoria, ettei niistä voida tehdä johtopäätöksiä.

Rekisteröintitrendi 2009-2013

Suomessa syntyneiden pentujen rekisteröintitrendit 2009–2013, joista näkyvät populaatioiden määrät

Luonne ja käyttäytyminen sekä käyttöominaisuudet

Cockeri on luonteeltaan iloinen, aktiivinen ja toimielias koira, joka tahtoo olla lähellä perhettään ja osallistua kaikkeen toimintaan. Cockerin käyttöominaisuuksiin kuuluu voimakas yhteistyöhalu, kontaktinhalu, korkea koulutettavuus, vahva riistavietti, halukkuus noutamiseen ja uimiseen. Cockeri on tiivistä yhteistyötä ohjaajansa kanssa tekevä rotu. Nykyisellään niin luonteessa kuin käyttöominaisuuksissa on valtava kirjo. On luonteeltaan rotutyypillisiä koiria ja toisaalta erittäin epätyypillisiä. Käyttöominaisuuksissa on erinomaisia koiria ja koiria, joiden ominaisuudet eivät ole sopivia metsästyskoiralle.

Terveys ja lisääntyminen

Cockeri on perusterve rotu, jossa kuitenkin ilmenee perinnöllisiä vikoja ja sairauksia, joita vastustetaan PEVISA:lla (katso alla). Erityisesti korva- ja huulipoimutulehdukset vaivaavat näyttelylinjaisia. Käyttölinjaisilla taas merkittävimmät terveysongelmat ovat nivelissä.

Cockeri lisääntyy pääsääntöisesti hyvin. Urokset astuvat halukkaasti ja nartut synnyttävät itse ja ovat hyviä emoja.

Ulkomuoto

Kuvia tyypillisistä näyttelylinjan koirista

Tyypillinen kirjava näyttelylinjainen uros (Coastline Johnny B. Good)

Tyypillinen kirjava näyttelylinjainen narttu (Manaca's Sara Smile)

Puuttuu yksiväriset

Tyypillinen käyttölinjan uros (Frosty Morning's Onslow)

Tyypillinen käyttölinjan narttu (Multifarious Adalmiina)

Tärkeimmät suositukset jalostuskoirille

Jalostukseen käytetään mahdollisimman korkealuokkaisia cockerspanieleita ja yhdistelmää suunniteltaessa otetaan huomioon yksilöiden luonne ja käyttöominaisuudet, ulkomuodolliset seikat sekä perinnölliset sairaudet ja viat. Jalostusarvoa määritettäessä kiinnitetään huomiota koiran oman laadun lisäksi myös sen sukulaisten ja erityisesti jälkeläisten laatuun. Toimintaohjeen yleisperiaatteet ovat runkona jalostustoiminnalle, jonka tavoitteena on terve ja rodunomainen cockerspanieli.

Jalostukseen käytetään hyväluonteisia, terveitä, tervetähtönteisiä ja rotutyypillisiä yksilöitä. Arkaa, aggressiivista tai muuten luonteeltaan rodulle epätyypillistä koiraa ei saa käyttää jalostukseen. Koiralla ei saa olla näyttelystä tai kokeista hylättyä laatuarvosanaa luonteen takia. Koiraa ei ole saanut myöskään toistuvasti saada huomautusta aggressiivisesta tai arasta käytöksestä näyttelyissä tai kokeissa.

PEVISA

Pentujen vanhemmista tulee olla lonkkakuvauslausunto ja voimassa oleva silmätarkastuslausunto. Silmätarkastuslausunto ei saa olla astutushetkellä 24 kk vanhempi. Tunnetun FN-kantajan jälkeläisiä ei rekisteröidä.

Ohjelma on voimassa 01.01.2011–31.12.2015.

Cockerspanielit ry:n jalostuksen toimintaohje PEVISA:n lisäksi

Jalostuksen toimintaohje perustuu jalostuksen tavoiteohjelmaan (JTO) joka on hyväksytty Cockerspanielit ry:n vuosikokouksessa 21.2.2010, Suomen Spanieliliiton vuosikokouksessa 7.3.2010 ja Suomen Kennelliiton jalostustieteellisessä toimikunnassa 1.6.2010.

Terveys

Silmät

Jalostukseen käytettävän koiran tulee olla terveysilmäinen perinnöllisten silmäsauroksien osalta.

1. Jalostuskoiralla tulee olla geenitestitulos, jos se on prcd-PRA:ta kliinisesti sairastavan koiran jälkeläinen tai se on itse sellaisen tuottanut, paitsi jos koiran status on suoraan pääteltävissä vanhempien silmätutkimus- tai geenitestituloksen perusteella (esimerkiksi sairas/affected-clear -yhdistelmä). Jalostukseen käytettävät koirat on tutkittava joka tapauksessa joka kolmannessa polvessa. Geenitestillä kantajaksi tai sairaaksi todetun tai tutkimattoman koiran kumppanin tulee olla geenitestillä terveeksi todettu.

2. Molemmat jalostukseen käytettävät koirat ovat virallisesti silmätarkastettuja. Kummallakaan ei saa ole todettu seuraavia perinnöllisiä silmäsauroksia: HC, PRA, GRD, TRD, entropium, ektropium tai makroblepharon. Jos koiralla on lausunto ylimääräisistä ripsistä (distichias, trichias, ektrooppinen cilium) tai puutteellisesta kyynelkanavan aukosta, PPM tai MRD, on toisen osapuolen oltava terve tältä osin. Jalostukseen ei hyväksytä käytettäväksi koiraa, joka sairastaa vakavampaa kuin 1. asteen PHTVL/PHPV.

Lonkat

Yhdistelmän BLUP-indeksin odotusarvon on astutushetkellä oltava vähintään 101.

€€€

Polvet

Jalostukseen käytettäville koirille suositellaan virallista polvitarkastusta.

Rodun populaation rakenne ja sukusiitosaste

Yhdistelmän sukusiitosaste ei Suomen Kennelliiton jalostustietokannan tietojen mukaan ylitä 6,25 %:a kuudesta polvesta laskettuna.

Ulkomuoto

Jalostukseen käytettävällä koiralla on koiranäyttelystä vähintään arvosana EH, jos sillä ei ole tulosta SPME-/SPME-V-kokeesta.

Jos jalostukseen käytettävällä koiralla on SPME-/SPME-V -kokeesta vähintään tulos AVO 3, tulee sillä olla koiranäyttelystä vähintään laatuarvostelun arvosana H tai sen tulee olla jalostustarkastuksessa hyväksytty jalostukseen käytettäväksi.

Ikä

Narttu on astutushetkellä iältään vähintään 18 kk ja enintään 7-vuotias. Ensimmäistä kertaa astutettavan nartun tulee olla astutushetkellä alle 5-vuotias.

2. RODUN TAUSTA

Alkuperä ja käyttötarkoitus

Spanielityyppejä koiria on käytetty antiikin ajoilta lähtien pienriistan metsästykseseen. Alun perin spanieleita käytettiin haukkametsästyksessä karkottamaan saalista haukoille tai metsästäjien verkoille. Ampumaseiden kehittymisen myötä niitä alettiin käyttää ylösajavina ja noutavina koirina. Isossa-Britanniassa käytetään vielä tänäkin päivänä spanieleita myös verkoilla ja haukoilla, tosin se on hyvin harvinaista.

Vanhin kirjallisuudesta löytyvä maininta spanieleista on walesilaisessa lakitekstissä vuodelta 914. Tekstissä spanieleiden todetaan edustavan yhtä kolmesta arvokkaimmasta koiratypistä. Englanninkielisessä kirjallisuudessa spanielit mainitaan ensimmäisen kerran 1300-luvulla Chauserin ja Gaston de Foix'n kirjoituksissa. 1400-luvun kirjallisuudessa kerrotaan spanieleiden olevan peräisin Espanjasta, josta johtuneen nimen "spaniel", espanjalainen. Samalta ajalta peräisin olevassa kirjoituksessa kuvataan spanieleille tyypillinen metsästystyyli seuraavasti: "Spanieli juoksee häntäänsä heiluttaen isäntänsä edellä karkottaen linnut ilmaan".

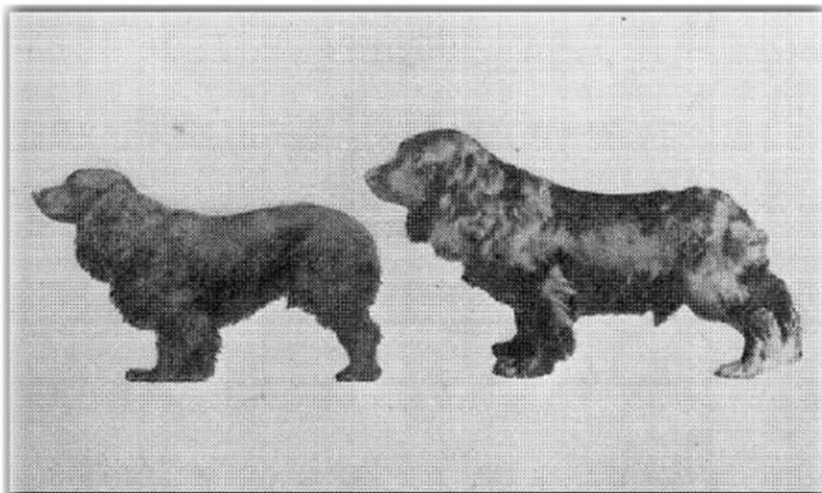
Tohtori Caius luokitteli 1570 kirjoittamassaan teoksessa "Treatise of English Dogges" koirat kahteen luokkaan "Venatici" ja "Auscupatorii". Viimeksi mainitun ryhmän hän jakaa settereihin, maaspanieleihin ja vedestä noutaviin spanieleihin.

17. vuosisadalla Marlborough'n herttua oli tunnettu punavalkoisista spanieleistaan, jotka tunnettiin nimellä Blenheim tai Woodstock. Nämä koirat olivat erittäin arvostettuja tehokkaan tiheiköissä työskentelynsä ansiosta ja niiden uskotaan olevan pohjana kaikille tämän päivän maaspanieleille. 1790-luvulla cockerspanieli ja springerspanieli erotettiin ensimmäisen kerran rodulle ominaisen metsästystavan perusteella. Springerspanielia käytettiin merkkamaan ja karkottamaan saalista ja cockerspanielia hakemaan lehtokurppia (woodcock) aluskasvillisuuden joukosta.

Lehtokurpanmetsästystä

1800-luvulla rodut erotettiin koiran painon perusteella. Alle 25 paunan (n. 12 kg) painoiset maksanväriset koirat olivat sussexinspanieleita, mustat ja muun väriset cockereita ja suurimmat fieldspanieleita. Tämä johti siihen, että yhdessä pentueessa saattoi olla jopa kolmea eri rotua. John Scott kuvailee vuonna 1803 kirjassaan "The Sportsman Cabinet" springereitä suuremmiksi ja sopivammaksi kaikelle riistalle erilaisissa maastoissa. Cockeria hän kuvailee pienemmäksi ja erittäin sopivaksi tiheiköissä työskentelyyn ja lehtokurpan metsästykseseen. Scott kuvailee cockerin ja springerin eroja seuraavasti: "Cockeriroa springeristä lyhyemmän ja kootumman muotonsa ansiosta. Cockerilla on lyhyempi pää ja kuono sekä pidemmät korvat - mitä pidemmät, sen parempi. Raajat ovat lyhyet ja vahvat ja turkki taipuvaisempi kihartumaan kuin springerillä. Väreinä hän mainitsee maksavalkoisen, punaisen, punavalkoisen, mustavalkoisen, maksanvärin sekä mustan punaisin merkein – väri, joka on todennäköisesti peräisin risteytymisestä vanhoihin englantilaisiin terriereihin (vanha englannin black and tan -terrieri). Risteytymisen muihin rotuihin hän kertoo olevan niin yleistä, että on vaikea löytää puhdasta cockerspanielia. Lisäksi rodun tyyppi vaihteli suuresti eri puolilla maata (devonshirecockeri, walesincockeri).

FRED AND CHAMPION OBO

Rodun tyypin yhtenäistämiseksi erittäin merkittävänä pidetty uros oli vuonna 1879 syntynyt musta Ch. Obo, jota kuvataan seuraavasti: Paino 22 paunaa (n.10 kg), korkeus 10 tuumaa (n. 25 cm), pituus silmistä kirsuun 2,25 tuumaa (5,6 cm), pituus kirsusta niskakyhmyyn 7,25 tuumaa (18,1 cm), pituus kirsusta hännän

kiinnitykseen 27 tuumaa (67,5 cm). Tällaisesta pienikokoisesta, matalaraajaisesta ja pitkärunkoisesta koirasta on nykyisen cockerin ulkomuodollinen jalostus alkanut.

Rotua harrastava yhdistys ”The Cocker Spaniel Club” juhli rodun kotimaassa vuonna 2002 sadatta toimintavuottaan. ”The Club:issa” on noin 2000 jäsentä niin rodun kotimaasta kuin ulkomailtakin.

Rodun kehitys nykyiseen muotoonsa

Cockerspanieli merkittiin omana rotunaan Englannin Kennelklubin rotukirjaan vuonna 1893. Tämän ensimmäisen rodun oman otsikon alta löytyi 10 urosta ja 21 narttua, joista osa oli jo aiemmin ollut kirjaan merkittyinä pieninä fieldspanieleina. Ennen Kennelklubin perustamista 1873 ja rotukirjan avaamista 1874 kasvattajat olivat itse pitäneet kirjaa käyttämistään yhdistelmistä vaihtelevasti, joten tätä vanhemmista koirista on vaikea saada luotettavaa tietoa. Lisäksi monella kasvattajalla oli koirien hoitoa ja koulutusta varten apulainen, jonka pääasiallinen tehtävä oli kasvattaa mahdollisimman hyviä metsästyskoiria. Tämä on saattanut tapahtua kannan rotupuhtaudesta välittämättä, kunhan lopputulos on ollut isäntää tyydyttävä. Rodun kantakirja oli avoinna vielä 1930-luvulla, joten ei ollut harvinaista, että pentueen vanhemmat olivat eri rotua (esim. cockeri x springeri) tai vanhemmat saattoivat olla rekisteröimättömiä. Eräs lähde mainitsee, että kantakirjat olisivat olleet auki jopa 1960-luvun lopulle. 2010-luvun alussa kantakirjaa raotettiin uudestaan ja nykyisin melkoisen pitkän prosessin kautta voi rekisteröimättömiä koiria saada The Kennel Club:in rekisteriin.

Kuvia joistakin rodulle merkittävistä 1900-luvun alun koirista. Koirissa oli valtava vaihtelu ulkomuodossa jo tuolloin:

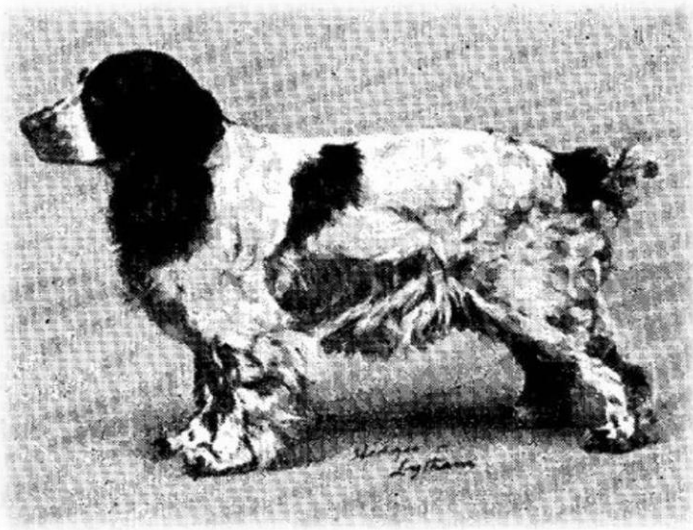

Kuuluisat of Ware'it

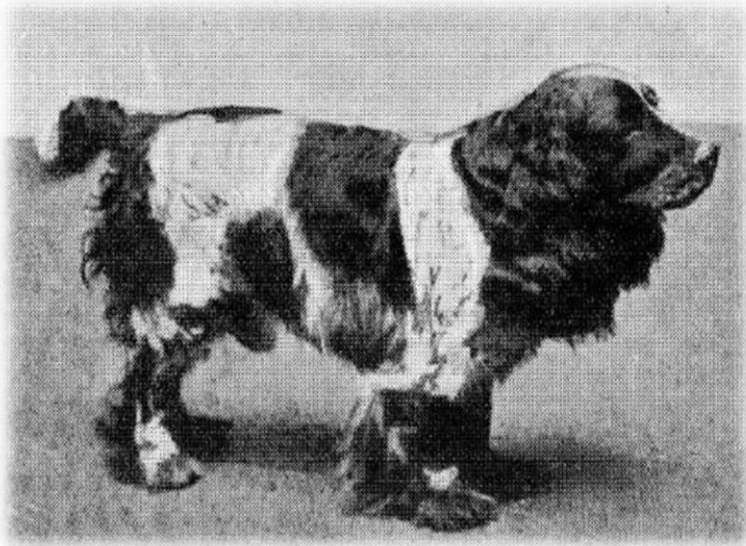
Yläriivi: Silver Flare, Lucky Star, Gay Knight, Silver Sonet, Diana

Alarivi: Whoopee, Silver Templa, Otto, Bennet, Sovereign

Jokainen CC-voittaja ja yhteensä 150 CC:tä

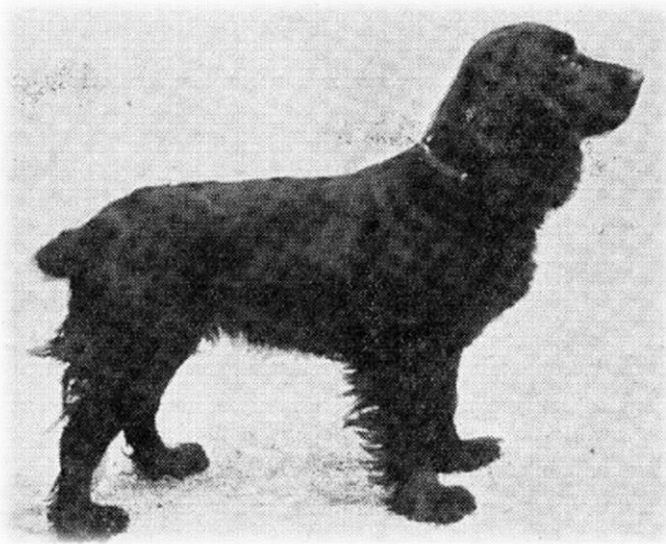
Rivington Robena, eräs merkittävimmistä kirjavista jalostusnartuista 1900-luvun alussa. Vuonna 1909 Englannin Kennel Club määräsi, että jokaisen Gundog-ryhmän koiran oli saatava Qualifying Certificate field trialeista, jotta koirasta voisi tulla muotovalio. Haastavaa tuona aikana, jolloin ei säännöllisesti kisoja järjestetty. Rivington Robena oli tuolloin ensimmäinen rotunsa edustaja, josta tuli Sh Ch uusilla säännöillä. Rivington-kennel tuli kuuluisaksi nimenomaan field trialien kautta, mutta alkuaikoinaan se kilpaili myös näyttelyissä säännöllisesti.

Braeside Bustle (s, 1894) oli aikanaan sensaatio värinsä takia ja siksi kovin käytetty jalostusuros. Blue roan alkoi värinä esiintyä yleisemmin juuri Bustlen takia.

Hampton Guard (s. 1903), joka tuotiin Amerikasta siksi, että sillä meni kaksi linjaa Oboon ja sen isälinja tuotti punaista väriä, joka tuolloin oli hyvin harvinainen cockerissa. Tästä syntyi muotiväri, jota yhdessä vaiheessa risteytettiin vain keskenään pyrkimyksenä kasvattaa vain punaisia koiria. Joskus käytettiin jopa tiukkaa sukusiitosta, mikä on saattanut vaikuttaa punaisten cockerien maineeseen.

Ch Jetsam Bolder (ent. Schwab Powder s.) oli aikansa sensaatio, kun Mr. Lloyd antoi sille CC:n, sillä se oli poikkeuksellisen korkearaajainen ja hienostunut. Jetsamia voidaankin sanoa modernin korkearaajaisen cockerityypin kantaemäksi. Jetsam oli myös metsästyskoira ja ansioitunut field trialeissa.

Muotokuva kuuluisista 1920- luvun of Ware -koirista
Invader of Ware, Whoopee of Ware ja Lucky Star of Ware

Lucky Star of Ware, kaksinkertainen Cruftsin Best in Show-voittaja 1930 ja 1931. Koiralla oli 367 ensimmäistä sijoitusta näyttelyissä.

Cockerspanieli oli kautta 1900-luvun yksi maailman suosituimmista roduista ja varsinkin ennen vuosisadan puoliväliä erittäin menestynyt esimerkiksi Cruftsissa. Rodulla oli peräti kolme kaksinkertaista BIS-koiraa siellä: Lucky Star of Ware, Exquisite Model of Ware ja Tracey Witch of Ware.

Tracey Witch of Ware, Crufts in Best in Show 1948 ja 1949 (ei koskaan valioitunut, koska omistaja ei vienyt sitä field trialeihin siitä syystä, että hän pelkäsi koiran esiintymisen kärsivän, jos se opetetaan pysähtymään riistalle). Witchin jälkeen ei cockereille olekaan suotu samanlaista menestystä Cruftsissa.

FT Ch Elibank Attention (s. 1922), ensimmäisten Cocker Championshipien voittaja

Metsästyskoirana cockeri koki pullonkaulan 1950-luvulla kaniinien myksomatoosin takia, joka tappoi suurimman osan Britannian kanipopulaatiosta. Cockerit olivat saavuttaneet maineensa erityisesti kaneilla, ja jostain syystä ne eivät pystyneet siirtymään fasaanikoiriksi yhtä hyvin kuin englanninspringerit. Tästä syntyi pitkä taantuma, jonka sai nousuun FT Ch Speckle of Ardoon, joka oli kolminkertainen Cocker Championship:ien voittaja 1970-luvulla. Speckle oli näyttelylinjaisen isän ja käyttölinjaisen emän jälkeläinen.

FT Ch Jazz of Fews, kuuluisasta Fews'in kennelistä

FT Ch Speckle of Ardoon

Sukulaisrodut, joiden kanssa rodulla on yhteinen kehityshistoria

Cockerspanieli on läheistä sukua kaikille brittiläisille spanieliroduille. Erityisen läheinen se on fieldspanielin ja Yhdysvaltoihin viedystä cockereista kehittyneen amerikancockerspanielin kanssa. Rekisterin syntymisen aikoihin ja sen jälkeenkin cockerit rekisteröitiin pieniksi fieldspanieleiksi. Tuohon aikaan ei ollut lainkaan tavatonta, että samassa pentueessa oli fielejä, susseja ja cockereita. Samoin hyvin tavallista oli, että vanhemmista toinen saattoi hyvinkin olla englanninspringeri ja toinen taas cockeri. Rotupuhtaudella ei ollut niin suurta merkitystä tuolloin. Walesinspringerspanieli ja walesincockerspanieli taas sulautuivat toisiinsa walesirekisterin perustamisen aikoihin. Wales on edelleen cockerien sydäneluetta, joten walesincockeri elää vielä cockereissa. Clumberinspanielin ja cavalierkingcharlesinspanielin kanssa yhteinen historia on Marlborough'n herttuan punavalkoisissa metsästysspanieleissa 1700-luvulla.

Yhdysvalloissa oli ollut spanieleita jo Mayflowerin ajoista lähtien. 1900-luvun alussa kuljeteltiin cockerspanieleita puolin ja toisin Atlantin yli ja osa merkittävimmistä tuon ajan jalostusuroksista oli amerikantuonteja, esimerkkinä musta Hampton Guard. Vuonna 1946 American Kennel Club tunnusti englannincockerspanielin omaksi erilliseksi rodukseen; näin oli syntynyt amerikancockeri eli jenkki.

Eri linjat

Rodun jakautuminen eri linjoihin alkoi ensimmäisen maailmansodan jälkeen. Rodun pariin oli tullut kasvattajia, joiden tausta ei enää ollutkaan metsästyksessä. Kirjavia ja yksivärisiä cockereita on toisesta maailmansodasta lähtien kasvatettu erillään satunnaisia värimuunnosten yhdistelmiä lukuun ottamatta. Vuonna 1958 valionarvosäännökset muuttuivat Iso-Britanniassa siten, ettei ulkomuotovalion arvoon (Sh Ch) vaadittu enää käyttökoetulosta. Tästä oli seurauksena rodun yhä selvempi jakautuminen käyttö- ja näyttelylinjoihin. Käyttölinjan jalostuksessa värillä ei ole väliä ja koirien pentueet voivatkin olla varsin värikyläisiä soopelivärin kuitenkin puuttuessa käyttölinjasta täysin.

Ensimmäiset koirat Suomessa, koiramäärän kehitys

Rodun historia Suomessa 1910-luvulta 1970-luvulle

Ensimmäinen Suomessa rekisteröity cockerspanieli oli black and tan -narttu Nora, joka rekisteröitiin vuonna 1910. Nora oli ainoa tiedossa oleva cockeri maassamme ennen vuotta 1917, jolloin rotua alettiin tuoda enemmän maahan. Vuonna 1924 alkoi varsinainen rodunjalostus maassamme. Ensimmäisen pentueen kasvattaja oli Åke Befrits Matinkylästä, mutta salolaisen Richard Eagerin Muc Hill -kennel oli ensimmäinen suuremmassa mittakaavassa toiminut kennel; sen kantaemä oli Ch. Lucindy of Ware. Vuonna 1937 kennel tuotti Ruotsista ensimmäisen mustavalkoisen uroksen, Pollux Lucky Strike (Ch Dunford of Beauchanan x Mountain Maid of Ware) kasv. B. Pedersen. Muc Hill -verta on käytetty myös Edith Ollisen of Irac -kennelissä, jonka kantaemä oli Ninon (Schootis x Muc Hill Blue Lily). Vuonna 1947 Muc Hill -kennel tuotti Norjasta kolmivärisen nartun Ch Petersborg Sallyn (Petersborg Padlock x Petersborg Mona) ja mustavalkoisen uroksen Bamse Titon. Tästä alkoi uusi vaihe kennelin historiassa, sillä kennel siirtyi kasvattamaan pelkästään kirjavia cockereita.

Peterborough Sally

Ruotsalaisen kennel Örlindens'n omistama uros Valstar Craftsman vaikutti merkittävästi myös suomalaiseen cockerijalostukseen. Sen jälkeläisiä tuotiin maahan jalostuskoiriksi. Sen vaikutus näkyi mm. Maija-Liisa Syvälahden of Rottenrow -kennelin koirissa. Kuuluisan englantilaisen Mr H.S. Lloydin of Ware -kennelin koirat olivat Ester Selesteen of Dane -kennelin ensimmäisten kasvattien taustalla. Vuonna 1952 toi Irma Löfström (Winterway) Englannista yksivärisiä, punaisia ja mustia cockereita; ensin punaisen nartun Ch Treetops Tulitukan (Ch Treetops Foxbar Cognac x Jaffa Gold of Allandowne), kasv. Mrs Grant ja sitten mustan nartun Treetops Twinkling Light (Treetops Timberwolf x Treetops Treasure Twig) kasv. Mrs W. de Casembroot. Kennel tuotti myös uroksen Ch Treetops Shazada of Sandover (Treetops Trader x Treetops Trottie True), kasv. Mrs A. Bailey, sekä mustan nartun Treetops Talking Picture (Treetops Talkie Walkie x Sugar of Sharondene), kasv. Mrs A. J. Worsfold. Yhdistelmästä Ch Treetops Shazada of Sandover ja Treetops Twinkling Light syntyi mm. Winterway Moonlight, joka saavutti muotovalion arvon, oli Voittaja 1958 ja voitti Ruotsissa sertin. Yhdistelmästä Ch Treetops Tulitukka ja Suomen ja Ruotsin Ch Beacon of Broomleaf syntyi mm. punainen uros Winterway Robin Redbreast, joka sekin oli muotovalio ja Voittaja 1957. Urosta käytettiin melko runsaasti jalostukseen. Tätä samaa Broomleaf-linjaa ovat vieneet eteenpäin mm. Örlidens Regent (om. Kirsti Wuorimaa, nyk. Bremer), Rottenrow-kennelin yhdistelmissä Valrai Black Tabithawig sekä urokset Bootboy of Broomleaf ja Pohjoismaiden ja Suomen muotovalio Örlidens Mascot. Kennel Winterway hallitsi kasvateillaan näyttelykehiä monet vuodet. Eräs englantilainen tuomari, joka oli täällä arvostelemassa 1950-luvun lopulla, kirjoitti kotiin tultuaan Dog World -lehdessä, että kennel Winterway oli yksi harvoja kenneleitä, jotka käyttivät jalostusmateriaaliaan useammassa sukupolvessa tuottamatta alituisen uutta "valmista tavaraa". Kennel Winterway tuotti kuitenkin Englannista vielä yhden nartun, mustan valion Treetops Talking Picture (Treetops Talkie Walkie – Sugar of Sharondene). Se oli erinomainen jalostusnarttu ja sen pentueissa oli useita hyviä näyttelykoiria.

Vuonna 1956 tapahtui suuria, kun pieni ja sievä Valrai Black Tabithawig sekä hyväksi cockerikasvattajaksi osoittautuva M-L Syvälahti astuivat näyttämölle. "Tabita" sai hienoja pentueita Bootboy of Broomleafin ja Örlidens Mascotin kanssa. Rottenrow-kennelin suurvoittaja Rottenrow Margaret Rose syntyi jälkimmäisestä pentueesta. Urokset Ch Black Knight of Kenavon (Valjoker of Misbourne – Beclands Damask of Kenavon) ja Royaloak Royalist (Sixshot Storm Bird – Royaloak Sugar Candy) tuotettiin maahamme v. 1959. Black Knight of Kenavonilla oli noin 400 jälkeläistä ja Royaloak Royalistilla oli noin 300 jälkeläistä. Vuonna 1960 tuotti M-L Syvälahti Englannista mustan uroksen KANS MVA Astrawin Adventurer

(Valjoker of Misbourne – Astrawin Ambrosia). Se oli melko kookas, ja näytti majesteettiselta varsinkin isoissa kehissä. Adventureria käytettiin jalostukseen myös muissa Pohjoismaissa.

1960-luvun alussa cockerikehät alkoivat olla näyttelyissä jo todella suuria. Oli yhä vaikeampaa pitää kaikkea siitosmateriaalia ohjaksissa, ja siksi oli välttämätöntä, että aloittelijoille alettiin järjestää jalostuksenohjausta. Uusia koiria tuotiin maahan Englannista koko ajan mm. Lochranza, Lochnell, Sixshot ja Astrawin -kennelleistä sekä Örlindens-kennelistä Ruotsista. Uusina kasvattajina aloittivat mm. Leila Timonen (Gold-Coast), Siv Lundgren (Finnwin) ja Kalliot (Meritorppa). Vuonna 1965 tuotettiin Englannista aikansa suuri siitosmatadori KANS MVA Lochdene Kestila (om. Paula Kangassalo) sekä vähän myöhemmin punainen uros Ch Kenavon Tobias. Näihin aikoihin tuontien määrä oli jo melkoinen. Valitettavasti oltiin taipuvaisia unohtamaan kokonaan toisen polven urokset siitoksesta. Kaikki halusivat käyttää viimeisintä tuontia huolimatta siitä, oliko uros sopiva nartulle vai ei. Paljon arvokasta siitosmateriaalia jäi varmasti käyttämättä tällaisen tuontien perässä juoksemisen vuoksi. Koirat, jotka syntyivät 1960-luvun puolivälin jälkeen vaikuttivat vielä pitkälle 1970-luvulle. (Alkuperäisestä Anita Rosengrenin artikkelista lyhennetty. Kokonaisuudessaan artikkeli on julkaistu Spanielilehdessä 1/1996.) Kuten tuonaikaisesta historiankirjoituksesta käy ilmi, näyttelyt olivat jo tuolloin merkittävin harrastusmuoto. Koirien käyttöominaisuuksilla ei kirjoituksen valossa juuri ollut väliä koiria jalostukseen valittaessa eikä koirien luonteista ole artikkelissa mainintoja.

Ensimmäiset taipumuskokeet järjestettiin 1960-luvun alkupuolella. Haluttiin olla selvillä spanielien käyttöominaisuuksista ja kuitenkin spanielien omistajat eivät metsästäneet koiriensa kanssa. Tarvittiin siis jokin käyttöominaisuuksien arvioimiseen soveltuva koe.

Merryworth Musical, ensimmäinen taipumuskokeen kautta muotovalioksi tullut koira

1965 järjestettiin ensimmäiset spanielien metsästyskokeet Suomessa. Tuolloin ei ollut harvinaista, että puolet osallistujista oli cockereita, ja kokeiden ensimmäisen vuosikymmenen aikana rotuun valmistuikin useampi käyttövalio. Valitettavasti yhdenkään geenit eivät jääneet vaikuttamaan rotuun pidemmäksi aikaan. Sitten cockerien koekäynnit taantuivat yli 20 vuodeksi. Syynä olivat kaikei harrastajien vähäinen kiinnostus ja siirtyminen muiden ehkä sopivampien rotujen pariin (esim. englanninspringerspanieli).

SF KVA Marcius of Zlazano

Rodussa on edelleen jalostuskäytössä narttulinjoja, jotka pohjautuvat kirjoituksessa mainittuihin 1950- ja 1960-luvulla syntyneisiin koiriin. mm. Nina Kauhasen Northworth, Jaana ja Ritva-Liisa Rankion Raccoon's ja Pirjo Lehtosen Breeze -kenneleissä. On erittäin arvokasta, että rodussamme on pystytty ylläpitämään lähes 60 vuotta katkeamattomina jatkuneita kotimaisia narttulinjoja.

Cockerspanieli suosionsa huipulla 1970-luvulla

Cockerspanielin rekisteröintimäärät olivat huipussaan 1970-luvulla, jolloin monena peräkkäisenä vuonna rekisteröitiin yli 2000 uutta cockeria. Rodun valtaisan suosion myötä syntyneitä taakkaa rotu kantaa osittain vielä tänäkin päivänä. Tuon ajan kasvattajat tekivät kuitenkin jalostustyötään erilaisissa olosuhteissa kuin me tänä päivänä. Heillä ei ollut käytössään Koiranet-tietokantaa, geenitestejä eikä BLUP-indeksejä. Yhteyttä pidettiin kirjeitse tai lankapuhelimella. Monta hyvää linjaa on todennäköisesti sammunut vuosien saatossa esimerkiksi yhden prcd-PRA -tapauksen myötä, mitä ei enää tänä päivänä tapahdu. Tarkasteluvuosikymmenellä cockereita tuotiin Suomeen runsaasti. Tiedon jakaminen kasvattajien kesken oli vähäisempää kuin tänä päivänä osin teknisistä resursseista johtuen. Osin myös siitä syystä, että kilpailu kasvattajien kesken oli kovaa.

Vuonna 1975 cockerspanieli oli rekisteröintimäärältään jo kolmanneksi suosituin rotu maassamme. Työmäärän tasaamiseksi jalostustoimikuntaan valittiin lisää henkilöitä ja cockerspanielit jaettiin kahtia, eli omat henkilöt hoitamaan kirjaviiden ja yksiväristen jalostusohjaustyötä. Käytännössä nämä väriyhmät edustivat tuolloin ja edustavat osittain edelleen kahta erillistä populaatiota.

Tuohon aikaan, kun nettikeskustelupalstoja ei ollut, kirjoitettiin mielipiteet Spanieli-lehteen. Näin niistä on jäänyt dokumentaatiota myös meille tänä päivänä luettavaksi. Keskustelua aiheuttivat kirjaviiden silmäsairaudet ja erityisesti yksiväristen huonot luonteet sekä yleensäkin pentujen määrän tuottaminen, usein laadun kustannuksella. Vuoden 1975 laaditusta näyttelytilastosta oli luettavissa mm. että kyseisenä vuonna vakavan huomautuksen luonteestaan näyttelyarvosteluun sai 16 yksiväristä ja 19 kirjaviaa cockeria. Ongelmat ovat olleet jo tuolloin hyvin samanlaiset kuin tänäkin päivänä.

Mainitsemisen arvoisia koiria oli paljon, sillä koiria rekisteröitiin runsaasti ja koirien tuonti oli vilkasta. Uroksista mainittakoon Astrawin Apollo, Glencora Apache, Birthdayboy of Broomleaf, Black Surprise of Broomleaf, Helenwood Tanfastic, Lochdene Kestila, Quettadene Hallmark, Lochranza Peer Gynt ja nartuista Pounikon Geisha, Colinwood Patricia sekä Scotswood Belinda.

Lochdene Kestila ja Craigleith Mignon

2.4.5 Cockerspanieli 1980- ja 1990-luvun Suomessa

Tultaessa 1980-luvulle oli cockerspanielien suosio puoliintunut 1970-luvun hurjimmista rekisteröintimääristä. Vuonna 1980 pentuja rekisteröitiin 1106 ja tuotiin 10 koiraa. Vuonna 1989 cockeripentuja rekisteröitiin enää 830 ja tuonteja oli 18 koiraa. Rekisteröintimäärien pienentymiseen saattoi vaikuttaa muiden kooltaan suunnilleen samankokoisten, mutta turkiltaan helppohoitoisempien rotujen lisääntyminen. Toinen syy oli varmasti yksiväristen cockerien luonteiden saama huono maine.

Tuontikoiria tuotiin 1980-luvulla yhteensä 147 kappaletta. Näistä erikoismaininnan ansaitsevat yksivärisistä erityisesti Astrawin Action Man, Astrawin April Fling, Bidston Solomon, Bryansbrook Sundance, Cascadia Keen Contender, Jaynellas Storm Trooper, ja Tanac's Play It Again. Kirjavissa mainitsemisen arvoisia olivat erityisesti Coltrim Gobbler, Courtmaster Silver Fox, Kennelbourne Yankie Doodle ja Lynwater Scotsman.

Bidston Solomon ja Anja Puumala

Kasvattajia oli edelleen paljon. Rotuun eniten vaikuttavia kenneleitä olivat Anja Puumalan Leavenworth-kennel, Nina Kauhasen Northworth-kennel sekä Pirjo ja Kirsi Lehtosen Breeze-kennel. Uusia kasvattajia saatiin rotuun, joista voidaan mainita mm. Benchmark (kirjavia), Flyers (yksivärisiä), Margate (yksivärisiä), Raccoon's (enimmäkseen kirjavia), Roamer's (yksivärisiä) ja Sweetie-Pie (sekä kirjavia että yksivärisiä).

Jalostusuroksia ajateltaessa yksi merkittävimmistä koirista 1980-luvulla on ehdottomasti Anja Puumalan vuonna 1980 Englannissa syntynyt punainen V-82 Bidston Solomon, jolla oli lukuisia sertejä ja cacibeja, mutta koira ei läpäissyt taipumuskoetta eikä näin ollen koskaan valioitunut. Trevor Bormanin arvio Solon jälkeläisluokasta kertoo kuitenkin sen todellisen arvon: "Yksi Skandinavian parhaimmista jalostuskoirista". Jälkeläisiä koiralla oli mahtavat 257 pentua. Koira vaikuttaa yhä edelleen vahvasti suomalaisten ja koko Pohjoismaiden cockerien takana.

Toinen yksivärisissä edelleen voimakkaasti vaikuttava koira oli Nina Kauhasen Norjasta tuoma punainen uros Tanac's Play It Again, jolla oli myös paljon pentuja (285 kappaletta). Tästä koirasta tuli kansainvälinen muotovalio.

Kirjavilla ehkä eniten 1980-luvulla vaikuttanut jalostusuros lienee 1976 syntynyt blue roan Harwenprince Evening Star (om. Teija Poikolainen), jonka vaikutuksesta varmaankin blue roan värinä lisääntyi suomalaisissa koirissa. 1970-luvulla mustavalkoiset ja tricolorit olivat tavallisempia kuin myöhemmin. Tätä urosta voidaan perustellusti sanoa matadoriksi, sillä se ylsi 434 pennun määrään elinaikanaan. Toinen huomionarvoinen on 1983 syntynyt blue roan Courtmaster Silver Fox, jolla oli 303 pentua.

Harwenprince Evening Star

Jalostusnartuista voidaan mainita ainakin yksivärisissä Leavenworth Butter Kiss, 1979 syntynyt punainen narttu (16 pentua), joka yhdessä Bidston Solomonin kanssa sai nk. kuuluisat suudelmat. Yhdistelmä uusittiin neljästi ja nämä koirat (Leavenworth Kissing Thing, L. Trick Of Kisses, L. Kiss Of Fire, L. Kisses For Sale, L. Kiss'n Success, L. Secret Kisses ja L. Stolen Kiss sekä L. Tradition) ovat merkittävä osa Skandinavian cockerihistoriaa. Tuona aikana näyttelykehissä nähtiin varmasti Suomen cockerihistorian yhtenäisimmät ja korkeatasoisimmat punaiset cockerit.

Kirjavien jalostusnarttujen kohdalla vieläkin sukutauluissa vahvasti vaikuttava on 1984 syntynyt blue roan -narttu Breeze Sleeping Beauty, jolla oli 20 pentua ja jonka korkeatasoiisiin jälkeläisiin Mariann Korven ja Anett Finnigin Benchmark-kennelin jalostustyö pitkälti yhä pohjautuu.

1990-luvulle tultaessa tuontiurokset hallitsivat edelleen jalostusta. Kymmenen eniten käytetyn uroksen joukossa välillä 1991–1999 on vain neljä Suomessa syntynyttä koiraa muiden ollessa tuonteja joko Isosta-Britanniasta (Cardamine Tantom, Kendalwood Communique, Spinneyhill Sadler ja Lynwater Forecaster), Ruotsista (Pansy's As Right As Rain ja Weststar Burning Love) tai Norjasta Tanac's Play It Againin vaikuttaessa vielä 1990-luvullakin. Kymmenen käytetyimmän uroksen jälkeläismäärät vaihtelivat välillä 79-198, mutta toisen polven jälkeläisiä näilläkin saattoi olla yli 500. 1990-luvulla jalostusuransa aloittaneista nartuista mainittakoon Nina Kauhasen Northworth Vulgar Taste ja Millions of Luck, joilla on molemmilla toisen polven jälkeläisiä yli 200. Molemmilla nartuilla on ollut merkittävä vaikutus tämän päivän yksivärisiin cockereihin.

Cardamine Tantom

Tultaessa uudelle vuosituhannelle cockerien rekisteröinnit nousivat jälleen. Merkittävä muutos entiseen oli, että värejä alettiin sekoitella entistä enemmän keskenään. Samoin luonneasiat nostettiin pöydälle silloisen jalostustoimikunnan toimesta. Metsästysharrastus alkoi nostaa päätään.

Käytetympiä uroksia oli Benchmark Oliver Twist (blue roan), Francini's Pensierostupendo (blue roan), Finemoon Unlimited (blue roan), Flyers You Know (punainen), Northworth Madmans Return (musta), Francini's Rubacuori (blue roan) ja Berryhill's Bonfire (punainen). Nartuista eniten käytettiin Breeze Now Sonja-Mariaa (7 pentuetta). Yli sataan toisen polven jälkeläiseen ylsivät seuraavat nartut: Flyers All Right (punainen), Northworth Hue And Cry (punainen), Flyers Baby Doll (punainen), Flyers Vital Flirt (musta), Finemoon Worldwide Love (blue roan), Lochdene Mona Lisa (punainen), Leading-Light Ants In My Pants (blue roan), Usemade Oh Its Me (punainen), Northworth May I Taste (musta) ja Margate What's Up (musta), Sofus Tarantella (musta), Benchmark Michelle Melody (mustavalkoinen), Breeze Sweet Blizzard (punavalkoinen) ja Quettadene Personality (punainen).

Käyttölinja tulee maahan

Vuonna 1999 Kari Pylvänäinen (kennel Wood-Nymph) toi Englannista ensimmäisen Suomeen rekisteröidyn käyttölinjaisen koiran. Tämä oli musta uros Mallowdale Giddiup, joka oli erinomaisista suvuista peräisin. Huhu kertoo, että olisi tullut jokunen yksilö ennenkin sitä, mutta ne yksilöt eivät päätyneet rekisteriin täällä. Muita jalostuksellisesti merkittäviä tuontikoiria olivat Englannista tuotu maksanvärinen Whaupley Anniken ja Ruotsista tuodut punaiset Stawaskogens Axa ja Red Garlic's Hjortron sekä musta Gun's Choise Black Pearl. Uroksista voidaan mainita pentueveljekset Ladysplit's Deagol, Dinodas ja Doderick, jotka kaikki kolme jättivät käyttövaliotasoisia jälkeläisiä, jotka ovat jatkaneet sukuaan. Muita uroksia, jotka ovat jättäneet leiman suomalaiseen kantaan, ovat mm. Stawaskogens Goofy, Namusillan Kaljolainen ja Witch-Hunt's Eddie Vedder. 2010-luvun alkupuolella vähintään yhden käyttölinjaisen pentueen kasvattaneita oli kymmenkunta ja kysyntä oli hyvässä kasvussa. Vähintään kaksi pentuetta kasvattaneita kasvattajia olivat Frosty Morning's, Friisin, Kuusiviidan, Ladysplit's, Lahjakas, Miklaus, Namusillan ja Wood-Nymph.

Whaupley Anniken (UK-tuonti)

3. JÄRJESTÖORGANISAATIO JA SEN HISTORIA

Nykyinen rotua harrastava yhdistys/järjestö ja aiemmat rotujärjestöt

Rotu kuuluu Suomen Spanieliliitto – Finlands Spanielförbund ry:n alaisiin rotuihin ja rotua harrastava yhdistys on vuonna 1980 perustettu Cockerspanielit ry, joka toimii maanlaajuisesti.

Rotua harrastavan yhdistyksen tai järjestön jäsenmäärä ja sen kehitys

Cockerspanielit ry:n jäsenmäärä on hieman yli tuhat jäsentä

Jalostusorganisaation rakenne ja jalostustoimikunnan tehtävät

Rodun jalostuksesta vastaa ensisijaisesti Suomen Spanieliliitto – Finlands Spanielförbund ry:n alaisen jäsenyhdistyksen Cockerspanielit ry:n vuosikokouksen valitsema jalostustoimikunta, joka vastaa jalostusneuvonnasta ja pentuvälityksestä sekä tiedonkeruusta ja kasvattajien valistuksesta.

4. RODUN NYKYTILANNE

4.1. Populaation rakenne ja jalostuspohja

Rodun perinnöllinen monimuotoisuus tarkoittaa sen geenimuotojen (alleelien) runsautta. Puhutaan myös jalostuspohjan laajuudesta.

Mitä monimuotoisempi rotu on, sitä useampia erilaisia versioita sillä on olemassa samasta geenistä. Tämä mahdollistaa rodun yksilöiden geenipareihin heterotsygotiaa, joka antaa niille yleistä elinvoimaa ja suojaa monen perinnöllisen vian ja sairauden puhkeamiselta. Monimuotoisuus on tärkeää myös

immuunijärjestelmässä, jonka geenikirjon kapeneminen voi johtaa esimerkiksi tulehdussairauksiin, autoimmuunitauteihin ja allergioihin. Jalostus ja perinnöllinen edistyminenkin ovat mahdollisia vain, jos koirien välillä on perinnöllistä vaihtelua.

Suurilukuinenkin koirarotu on monimuotoisuudeltaan suppea, jos vain pientä osaa rodun koirista ja sukulinjoista on käytetty jalostukseen tai jos rodussa on koiria, joilla on rodun yksilömäärään nähden liian suuret jälkeläismäärät. Tällaiset koirat levittävät haitalliset mutaatioalleelinsa vähitellen koko rotuun, jolloin jostakin yksittäisestä mutaatiosta saattaa syntyä rodulle uusi tyyppivika tai -sairaus. Vähitellen on vaikea löytää jalostukseen koiria, joilla ei tätä mutaatiota ole.

Ihannetilanteessa jalostukseen käytetään koiria tasaisesti rodun kaikista sukulinjoista.

Monimuotoisuutta turvaava suositus yksittäisen koiran elinikäiselle jälkeläismäärälle on pienilukuisissa roduissa enintään 5 % ja suurilukuisissa enintään 2-3 % laskettuna rodun neljän vuoden rekisteröintimäärästä. Jos rodussa rekisteröidään neljän vuoden aikana yhteensä 1000 koiraa, ei yksittäinen koira saisi olla vanhempana useammalle kuin 20–50 koiralle. Toisen polven jälkeläisiä koiralla saisi pienilukuisissa roduissa olla korkeintaan 10 % ja suurilukuisissa 4-6 % laskettuna neljän vuoden rekisteröinneistä.

MMT Katariina Mäki 5.8.2013

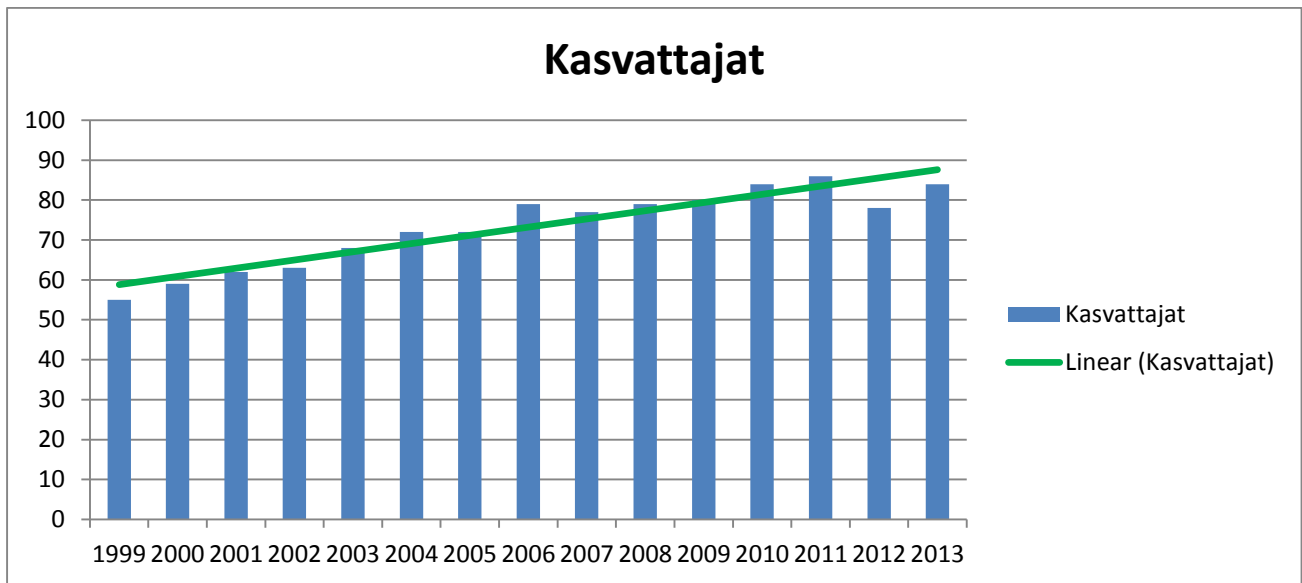
Taulukko 1. Vuositilasto – rekisteröinnit

Rekisteröintimäärät Suomessa

Cockerspanieli on pysynyt viime vuosina kaikkien rotujen top 20 -listalla SKL:n rekisteröintien määrissä. Arvio elossa olevien koirien määrästä on noin 5000–6000 koiraa, jotka jakautuvat alapopulaatioihin eli kirjaviin ja yksivärisiin näyttelylinjaisiin koiriin sekä käyttölinjaisiin, joita on maassa tällä hetkellä noin 250 kappaletta. Nopein kasvuvauhti nähdään käyttölinjaisten koirien määrässä, joita on tuoreimmista rekisteröinneistä noin 6 prosenttia.

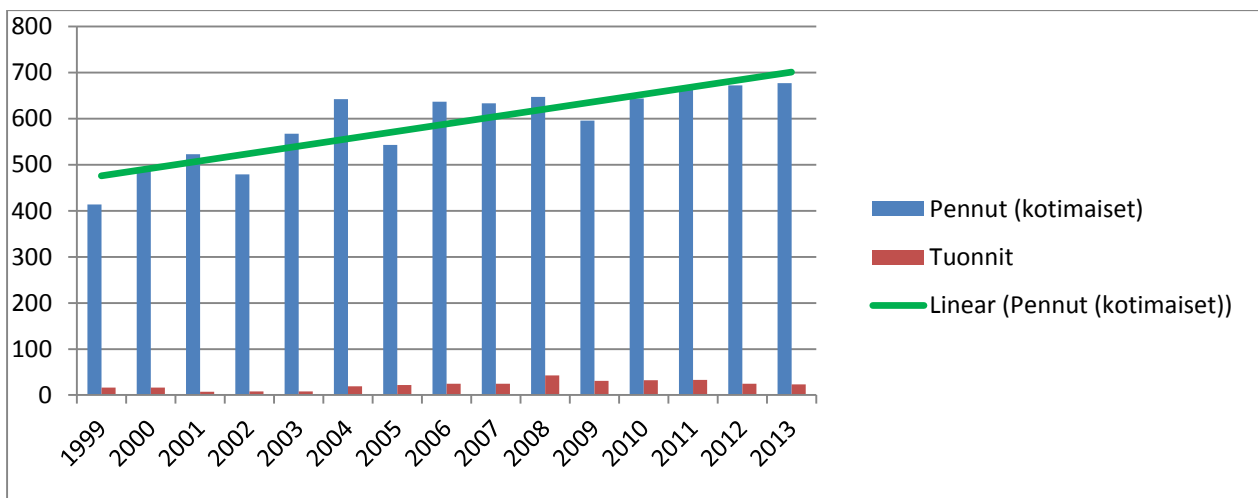
Kasvattajien määrä on noussut 2000-luvun alun noin 60 kasvattajasta 80 kasvattajaan vuosikymmenen loppuun mennessä. Kennelliiton jalostustietokanta antaa tiedon, että viimeisen kahden vuoden aikana aktiivisia kasvattajia on ollut 108. Kirjavien ja yksiväristen koirien yhdistäminen on selkeästi yleistynyt ja kirjavien pentueiden määrät ovat nousseet 2000-luvun alkupuolen lamasta lähelle yksiväristen pentueiden määriä. Käyttö- ja näyttelylinjan yhdistämistä on kokeiltu kahden pentueen verran.

Kasvattajien määrä on kasvanut

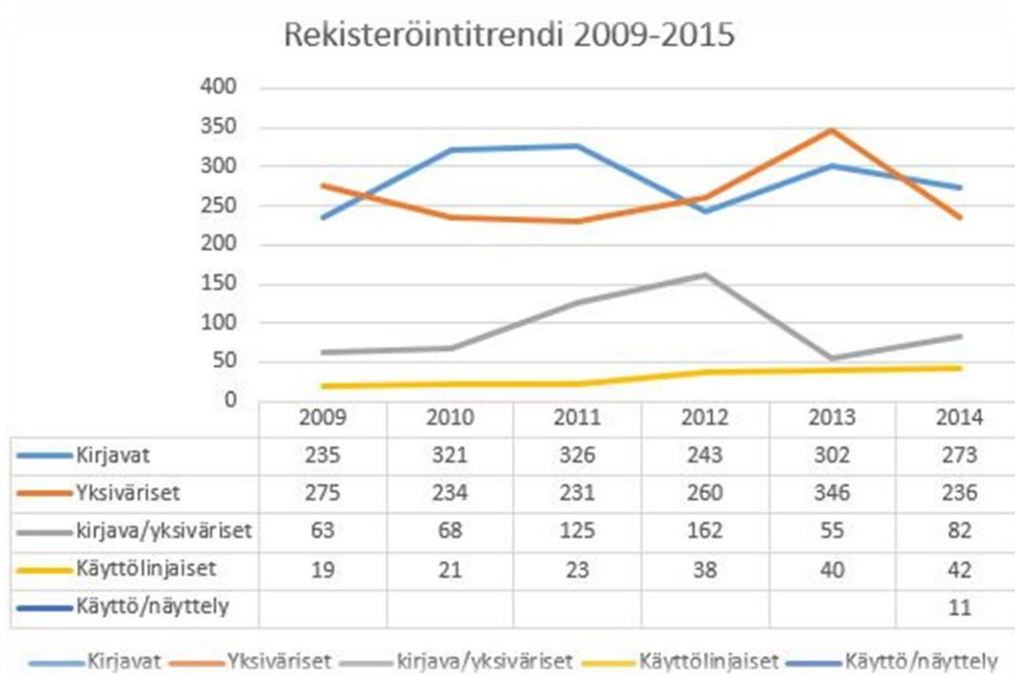
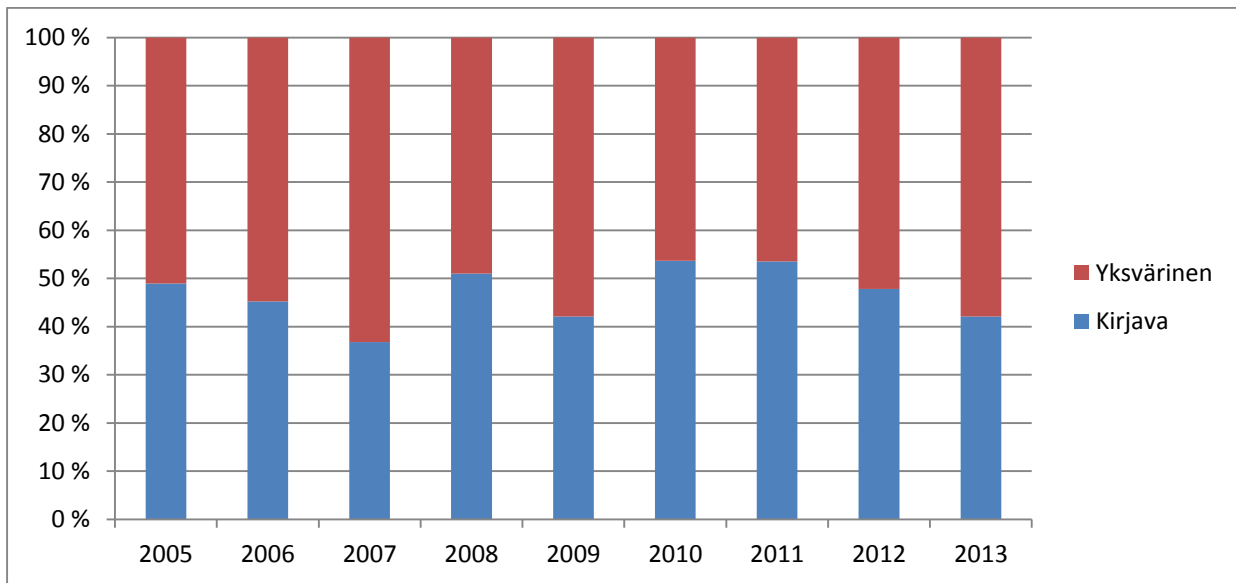
Taulukko: Rekisteröinnit ja pentueet 1999–2013

Rekisteröinnit ovat kasvaneet tasaisesti. Vuonna 2014 rekisteröitiin 648 pentua ja tuotiin 26 koiraa. Tämä tietää pientä pudotusta edelliseen vuoteen, mutta edelleen ollaan sijalla 14. kaikkien rotujen joukossa.

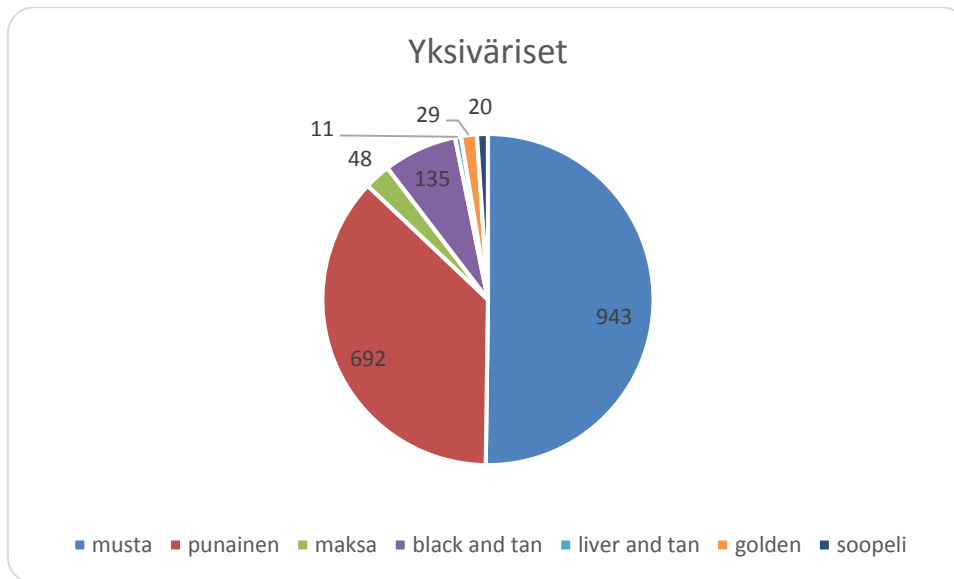
Syntyneet pennut

Yksiväriset ovat edelleen hieman suositumpia kuin kirjavat

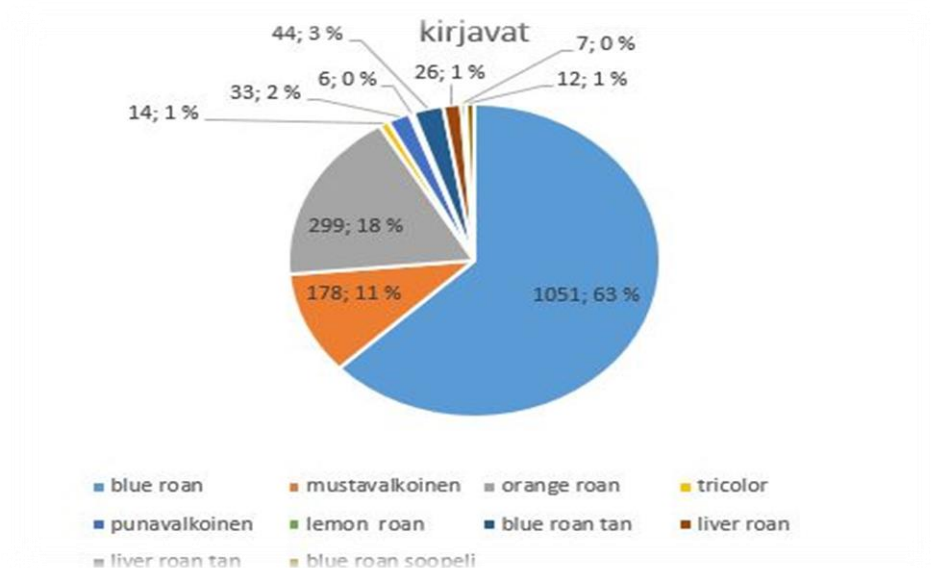

Yksiväristen ja kirjavien näyttelylinjaisten suosio vaihtelee vuosittain. Yllä olevassa taulukossa ovat Suomessa syntyneet pennut jaoteltuina eri linjoihin. Linjoja sekoitellaan jonkin verran. Käyttölinjaisten rekisteröinnit alkavat kasvaa pikkuhiljaa.

Syntyneet pennut väreittäin

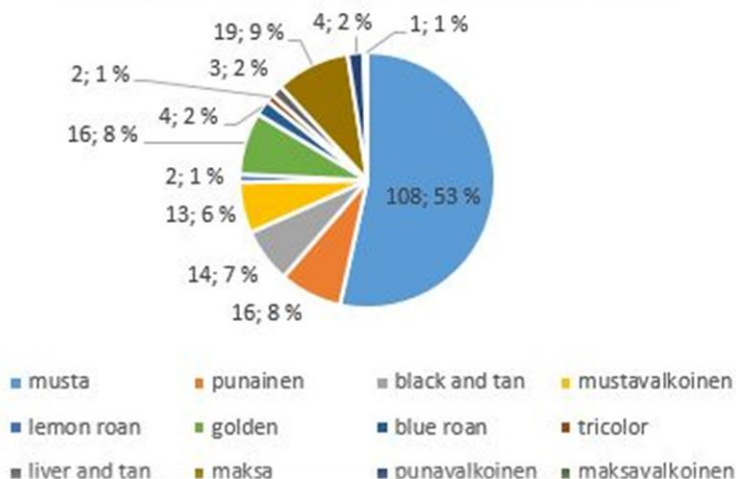

Musta dominoi yksivärisiä reilun 50 %:n osuudella, mikä on värien periytymistapojen mukaan odotettavissa. Punainen on toiseksi yleisin väri.

Kirjavista jopa 63 % on blue roaneja, mutta rodussa on silti huomattava määrä väri vaihtoehtoja, jotka ovat säilyneet dominanttien värien rinnalla niin yksivärisissä kuin kirjavissakin, ja säilynevät toivottavasti myös tulevaisuudessa.

käyttölinjaisten värit 2009-2014 puoliväli

Soopelia ei ole esiintynyt käyttölinjaisilla lainkaan. Yksivärisyys luonnollisesti dominoi kirjavaa, ja kannan enemmistö on mustia koiria. Maksanvärisiä on enemmän suhteessa muuhun populaatioon.

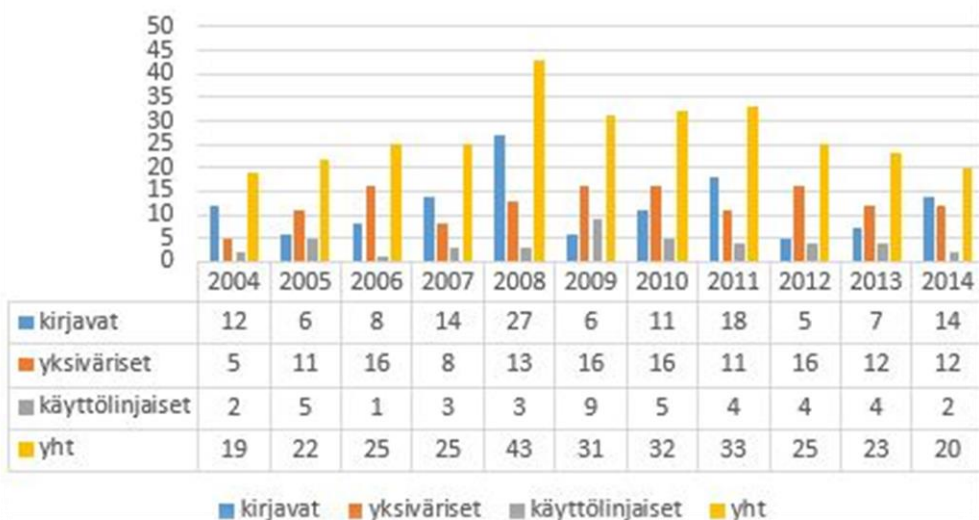
Jakautuminen linjoihin

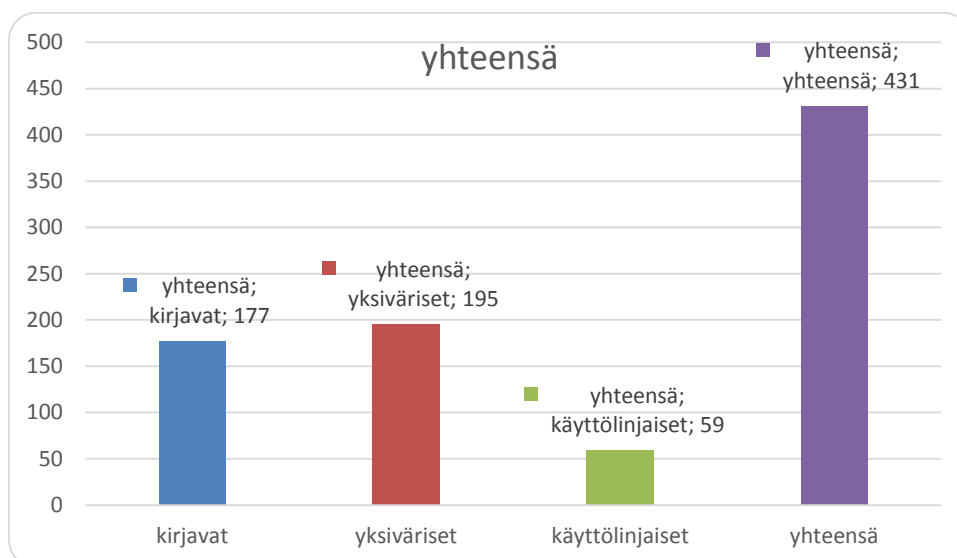
Cockerspanieli on jakautunut kolmeen jalostuslinjaan: yksiväriset näyttelylinjaiset, kirjavat näyttelylinjaiset ja käyttölinjaiset.

Tuontikoirien vuosittainen lukumäärä

Koiria on vuosittain tuotu vaihtelevia määriä. Tuontimaina on erityisesti Englanti ja Ruotsi, mutta myös Itä- ja Keski-Eurooppa nousevat vahvasti esiin. Viime vuosina tuontien määrä on tippunut vuosikymmenen vaihteeseen verrattuna.

Tuontikoirat 2004-2014

Tuontikoirat 2009-2014

Rodun jalostusurosten ja -narttujen ikä

	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008	2007
Uroksen keskimääräinen jalostuskäytön ikä	4 v 6 kk	4 v 1 kk	4 v 1 kk	4 v	3 v 10 kk	4 v 1 kk	3 v 5 kk	3 v 9 kk
Nartun keskimääräinen jalostuskäytön ikä	3 v 10 kk	3 v 6 kk	3 v 8 kk	3 v 8 kk	3 v 10 kk	3 v 9 kk	3 v 8 kk	3 v 11 kk

Tietoa sukusiitoksesta

Sukusiitos

Sukusiitoksessa uros ja narttu ovat keskenään serkukset tai sitä läheisemmät sukulaiset. Sukusiitos kasvattaa riskiä perinnöllisten sairauksien esilletuloon.

Sukusiitosaste tai -prosentti on todennäköisyys sille, että satunnaisesti valittu geenipari sisältää geenistä kaksi samaa alleelia (versiota), jotka ovat molemmat peräisin samalta esivanhemmalta. Saman esivanhemman tietty alleeli on siis tullut koiralle sekä isän että emän kautta. Tällainen geenipari on homotsygoottinen ja identtinen. Ilman sukusiitosta suurin osa yksilöiden geenipareista on heterotsygoottisia, jolloin haitalliset, usein resessiiviset eli väistävät alleelit pysyvät koiran fenotyypissä vallitsevan, normaalin alleelin peittäminä.

Sukusiitos vähentää heterotsygoottisia geenipareja

Koiran sukusiitosaste on puolet sen vanhempien välisestä sukulaisuussuhteesta. Isä-tytär-parituksessa jälkeläisten sukusiitosaste on 25 %, puolisisarparituksessa 12,5 % ja serkusparituksessa 6,25 %. Sukusiitos vähentää heterotsygoottisten geeniparien osuutta jokaisessa sukupolvessa sukusiitosasteen verran, joten esimerkiksi puolisisarparituksessa jälkeläisten heterotsygotia vähenee 12,5 %:lla. Myös todennäköisyys haitallisten resessiivisten ongelmien esiintuloon on puolisisarparituksessa 12,5 %.

Koirilla on rotuja muodostettaessa käytetty runsaasti sukusiitosta. Sukusiitoksella on pyritty tuottamaan tasalaatuisia ja periyttämisvarmoja koiria. Toisaalta sukusiitettykin eläin siirtää vain puolet perimästään jälkeläisilleen, jolloin edulliset heterotsygoottiset alleeliparit purkautuvat. Lisäksi jokainen yksilö kantaa perimässään useita haitallisia alleleja, joiden todennäköisyys tulla esiin jälkeläisissä kasvaa sukusiitoksen myötä, joten turvallisia sukusiitosyhdistelmiä ei ole.

Haitat alkavat näkyä, kun sukusiitosaste ylittää 10 %

Tutkimuksissa on todettu sukusiitoksen haittavaikutusten alkavan näkyä eläimen sukusiitosasteen ylittäessä 10 %. Silloin todennäköisyys hedelmällisyyden ja elinvoiman heikkenemiseen kasvaa, ja nähdään esimerkiksi lisääntymisvaikeuksia, pentukuolleisuuden nousua, pentujen epämuodostumia, vastustuskyvyn heikkenemistä sekä tulehdusalttiutta. Ilmiötä kutsutaan sukusiitostaantumaksi. Jos sukusiitosaste kasvaa hitaasti monen sukupolven aikana, haitat ovat pienemmät kuin nopeassa sukusiitoksessa eli lähisukulaisten yhdistämisessä.

Sukusiitosasteen suuruus riippuu laskennassa mukana olevien sukupolvien määrästä, joten keskenään voi verrata vain sellaisia sukusiitosasteita, jotka on laskettu täsmälleen samalla sukupolvimäärällä. Jalostuksessa suositellaan neljän-viiden sukupolven perusteella lasketun sukusiitosasteen pitämistä alle 6,25 %.

MMT Katariina Mäki 5.8.2013

Rodun vuosittainen sukusiitosaste

Sukusiitosprosentti on jyrkässä laskussa, mikä voidaan todeta positiiviseksi kehitykseksi.

4.1.2 Jalostuspohja

Taulukko 2. Jalostuspohja per sukupolvi

	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008	2007
Per vuosi								
- pentueet	132	135	133	136	131	133	135	141
- jalostukseen käytetyt eri urokset	86	82	87	87	76	82	78	72
- jalostukseen käytetyt eri nartut	130	134	131	134	127	130	135	138
- isät/emät	0,66	0,61	0,66	0,65	0,6	0,63	0,58	0,52
- tehollinen populaatio	148 (56%)	147 (54%)	149 (56%)	151 (56%)	138 (53%)	145 (55%)	145 (54%)	141 (50%)
- uroksista käytetty jalostukseen	1%	2 %	6 %	4 %	6 %	9 %	9 %	10 %
- nartuista käytetty jalostukseen	1%	1 %	9 %	16 %	19%	25 %	25 %	18 %
Per sukupolvi (4 vuotta)								
- pentueet	500	535	533	535	540	543	531	534
- jalostukseen käytetyt eri urokset	191	194	200	192	185	180	171	148
- jalostukseen käytetyt eri nartut	372	401	396	386	378	375	367	365
- isät/emät	0,51	0,48	0,51	0,5	0,49	0,48	0,47	0,41
- tehollinen populaatio	377 (38%)	394 (37%)	398 (37%)	385 (36%)	374 (35%)	367 (34%)	354 (33%)	327 (31%)
- uroksista käytetty jalostukseen	3 %	4 %	6 %	7 %	9 %	9 %	9 %	9 %
- nartuista käytetty jalostukseen	5 %	10 %	15 %	20 %	22 %	23 %	22 %	21 %

Jalostukseen käytettyjen urosten ja narttujen osuus syntyneistä

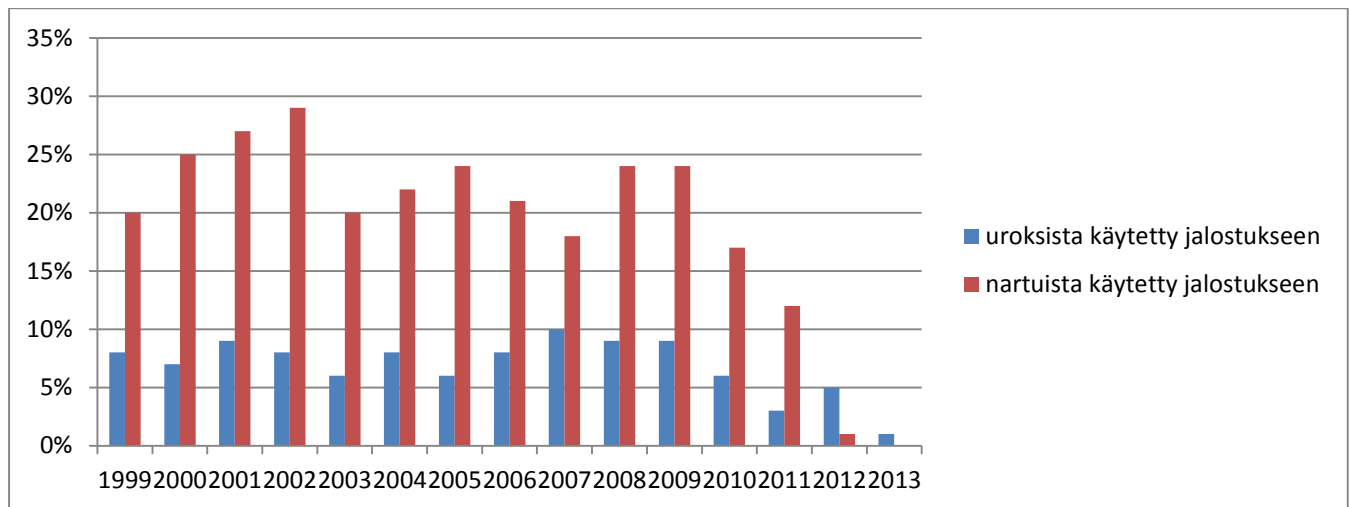
Noin joka neljättä narttua käytetään jalostukseen, mutta vain noin 10% uroksista pääsee jatkamaan sukuaan.

Isät/emät -suhdeluku

	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008	2007
- isät/emät	0,66	0,61	0,66	0,65	0,6	0,63	0,58	0,52

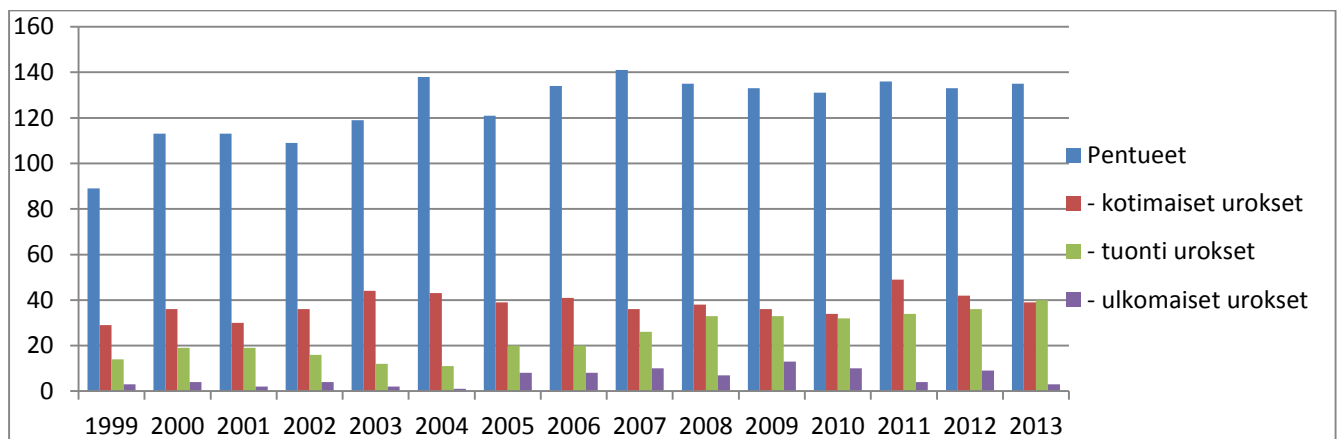
Mitä lähempänä suhde on yhtä, sitä tasaisempaa on urosten jalostuskäyttö. Mitä tasaisemmin uroksia käytetään jalostukseen, sitä tehokkaammin saadaan säilytettyä rodun perinnöllistä vaihtelua.

Cockereilla valitettavan moni uros jää käyttämättä, mutta suhdeluku on huomattavasti parantunut viimeisten 7 vuoden aikana.

Pentueet

Tuontiurosten käyttö on ennestäänkin yleistynyt, vuonna 2013 on ensimmäistä kertaa käytetty enemmän tuontiuroksia kuin kotimaisia, joskin tuontikoirat ovat aina olleet rodussa suosittuja jalostuskoiria. Ikävän moni kotimainen uros jää käyttämättä syystä tai toisesta.

Jalostuspohja

Lähes joka neljäs narttu pennutetaan, mutta vain joka 15. urosta käytetään jalostukseen. Urosten käyttöä tulisi tehostaa ja etsiä terveitä, toimivia, hyväluonteisia ja -rakenteisia ”peräkammarin poikia” jalostuskäyttöön.

Tietoa tehollisesta populaatiokoosta

Mitä suurempi rodun tehollinen populaatiokoko on, sitä paremmin perinnöllinen vaihtelu säilyy rodussa. Pieni tehollinen koko tarkoittaa nopeaa sukusiitoksen lisääntymistä.

Tehollinen populaatiokoko on laskennallinen arvio rodun [perinnöllisestä monimuotoisuudesta](#).

Yksinkertaistaen voidaan sanoa, että tehollinen populaatiokoko kertoo, kuinka monen yksilön geenimuotoja tietyssä rodussa tai kannassa on. Esimerkiksi lukema 50 tarkoittaa, että rodun sukusiitosaste kasvaa yhtä nopeasti kuin jos rodussa olisi 50 tasaisesti jalostukseen käytettyä koiraa. Mitä pienempi tehollinen koko on, sitä nopeammin rodun sisäinen sukulaisuus kasvaa ja perinnöllinen vaihtelu vähenee. Samalla sukusiitoksen välttäminen vaikeutuu.

Laskelmat tehdään sukupolvea kohden

Kun tehollista kokoa arvioidaan jalostuskoirien lukumääristä tai rekisteriaineistojen sukutauluista, laskelmat tehdään aina sukupolvea kohden. Sukupolven pituus on seurakoirilla kolmesta neljään ja käyttökoirilla viisi vuotta. Nyrkkisääntönä on, että tehollinen koko on enintään neljä kertaa tänä aikana jalostukseen käytettyjen, erisukuisten urosten lukumäärä.

Jalostuskoirien lukumäärän perusteella laskettu tehollinen koko on aina yliarvio, koska kaava olettaa, etteivät jalostuskoirat ole toisilleen sukua ja että niillä on tasaiset jälkeläismäärät. Parempi tapa arvioida tehollista populaatiokokoa perustuu rodun keskimääräisen sukusiitosasteen kasvunopeuteen, mutta tämä kaava toimii vain suljetulle populaatiolle ja aineistolle, jossa sukupuut ovat hyvin pitkiä.

Kennelliiton jalostustietojärjestelmässä Koiranetissä käytettävää jalostuskoirien lukumääriin perustuvaa laskentakaavaa on hieman muokattu, jotta se huomioisi paremmin jalostuskoirien epätasaiset jälkeläismäärät. Jalostustietojärjestelmässä käytetään kaavaa $Ne = 4 * Nu * Nn / (2 * Nu + Nn)$, jossa

- Nu on neljän vuoden aikana käytössä olleiden eri jalostusurosten ja
- Nn neljän vuoden aikana käytössä olleiden eri jalostusnarttujen lukumäärä

Tehollista kokoa voidaan arvioida myös rodun koirista otettujen dna-näytteiden avulla.

Paras tapa säilyttää perinnöllistä vaihtelua ja estää perinnöllisten sairauksien kasaantuminen on välttää yksittäisen yksilön runsasta jalostuskäyttöä

Jos rodun tehollinen koko on alle 50–100, rodusta häviää geenimuotoja niin nopeasti, ettei luonto pysty tasapainottamaan tilannetta. Silloin on keskityttävä säilyttämään mahdollisimman monen yksilön geenejä käyttämällä mahdollisimman montaa eri koiraa jalostukseen ja huolehtimalla, että niiden jälkeläismäärät pysyvät tasaisina. Toisaalta suurimmalla osalla roduistamme on kantoja myös ulkomailla, jolloin voi olla mahdollista tuoda maahamme omastamme mahdollisesti poikkeavaa jalostusmateriaalia.

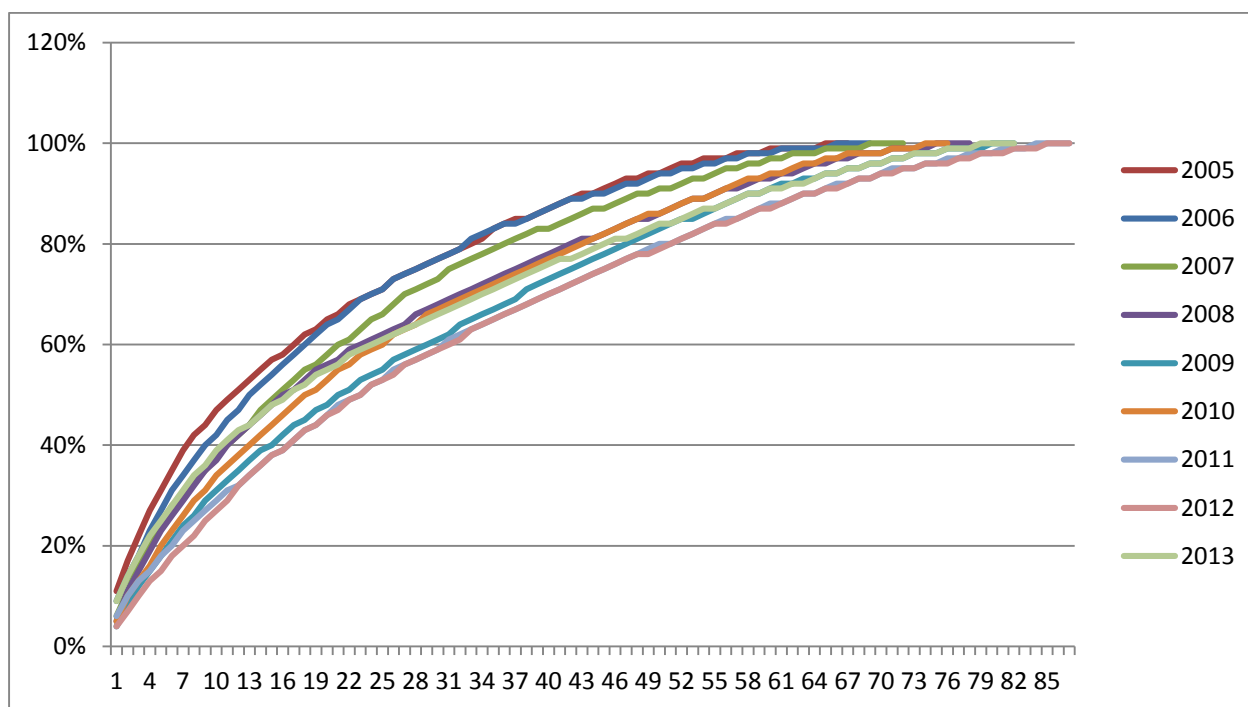
MMT Katariina Mäki 31.10.2013

Rodun tehollinen populaatiokoko

	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008	2007
- tehollinen populaatio	394 (37%)	394 (37%)	398 (37%)	385 (36%)	374 (35%)	367 (34%)	354 (33%)	327 (31%)

Huom! Tehollinen populaatio on tässä laskettu koko kannasta. Eri jalostuslinjoissa se on huomattavasti alhaisempi. Tässä se näyttää hyvältä.

Matadoriurosten käyttö

2005 puolet syntyneistä pennuista oli vain 12 uroksen jälkeläisiä, 2012 sama luku oli 23 uroksen. Vaikka trendi on ollut selvästi oikeaan suuntaan, oli 2013 silti ”matadorivuosi” jolloin tehtiin takapakkia; silloin puolet pennuista oli taas vain 17 eniten käytetyn uroksen jälkeläisiä. Urosten tasaisempaan käyttöön on edelleen kiinnitettävä huomiota.

Taulukko 3. Viimeisen 10 vuoden aikana jalostukseen runsaimmin käytetyt 15–20 urosta

[lisää taulukko [täältä](#) -> Jalostustilastot -> Jalostukseen käytetyt urokset, Ryhmittely: uros]

[lisää taulukkoon koirien syntymävuodet]

[merkitse kursivilla rodun erillisiä linjoja edustavat koirat]

Käytetyimmät yksiväriset urokset

uros	syntymävuosi	isä	emä	pentueet	pennut	2. sukupolvi
CORRALET INDIAN-SAVAGE	2002	QUETTADENE KEEPING FAITH	CORRALET WINTHER-IN-LOVE	28	133	133
FLYERS ZIM BEAN	2005	FLYERS YOU KNOW	FLYERS BABY DOLL	20	98	80
COBARN DISTANT DRUMS	2011	LOCHRANZA PATHFINDER	GULDKULANS CLASSIC BRILLIANT	17	100	
ATHOS BLACK PETRS	2003	CHARBONNEL STAR WARS	OLIVIA IN BLACK PETRS	19	83	92
SOFUS FOOTLIGHTS	2007	QUETTADENE FOOTSTEPS	SOFUS TARANTELLA	17	79	44
MAXI MATES LORD ESSEX	2008	CARDAMINE LIMERICK	CARDAMINE TAN TEAK	19	75	86

FLYERS TAN LEGACY	2003	ROAMER'S CHOCOLATE HEART	FLYERS VITAL FLIRT	13	72	24
XXL OF BLACK MIRAGE	1998	CHARBONNEL GLENMARTIN	"LOVE ME TRUE" OF BLACK MIRAGE	13	64	301
VITAHOTELLETS ARAGON	2002	LYNWATER BLACKCAP	VITAHOTELLETS KARUSELL	12	62	37
PRETTY FLOWER'S UNUS SED LEO	2009	XXL OF BLACK MIRAGE	LEADING-LIGHT ANTS INMY PANTS	11	62	4
GALLINAGOS STILL LOVIN' YOU	2007	LOS OMBUES FOREVER- INCOGNITO	GALLINAGOS LOOSING MY RELIGION	10	57	48
NORTHWORTH TALK IN WAVES	2001	CLARAMAND SHOCKWAVE	NORTHWORTH HUE AND CRY	11	51	84
BACKHILLS SCANDINAVIAN STYLE	2008	LINE SAM SOMEONE TO HUG	BACKHILLS NATALIE WOOD	11	51	42
SHAVIAN HEY PRESTO	1999	HARMODIUS GOODY-WOODY- GOLD	QUETTADENE PERSONALITY	13	48	156
NORTHWORTH MADMAN'S RETURN	1993	SPINNEYHILL SADLER	NORTHWORTH VULGAR TASTE	9	57	252

Yhdeksän viidestätoista uroksesta on tuonteja, joten tuonteja suositaan. XXL of Black Mirage on Pretty Flower's Unus Sed Leon isä. Tosin jälkimmäinen on yksiväris-kirjava -sekoituksesta. XXL:llä ja Northworth Madman's Returnilla on molemmilla paljon toisen polven jälkeläisiä

Vuosien 2010–2014 käytetyimmät yksiväriset urokset prosentteina

Uros	Pentueita	Pentuja	%-osuus	kumulat.%
COBARN DISTANT DRUMS	16	95	7	7 %
PRETTY FLOWER'S UNUS SED LEO	11	62	4,58	12 %
FLYERS ZIM BEAN	13	56	4,41	16 %
CORRALET INDIAN-SAVAGE	11	50	3,7	20 %
NORTHWORTH JAGGY WOOD	9	40	2,95	22 %
GALLINAGOS STILL LOVIN' YOU	6	38	2,08	24 %
DREAMFILLA'S BANNANA	7	38	2,08	26 %

VITO BLACK PETRS	6	38	2,08	28 %
--------------------------------------	---	----	------	------

28% vuosien 2010-2014 yksivärisistä pennuista on 8 uroksen jälkeläisiä.

Käytetyimmät kirjavat urokset 2004-2014

uros	syntymävuosi	isä	emä	pentueet	pennut	2. polvi
FRANCINI'S PENSIEROSTUPE NDO	2003	FRANCINI'S GIVEMESOME	LOS OMBUES ISABEL	19	114	147
TUDORMIST POACHER POCKET	2004	TUDORMIST STARDREAMER	BITCON MOONBRIGHT AT TUDORMIST	24	109	107
FINEMOON SECOND SIGHT	2002	BENCHMARK OLIVER TWIST	FINEMOON WORLDWIDE LOVE	23	104	135
FRANCINI'S RUBACUORI	2003	FRANCINI'S GIVEMESOME	FRANCINI'S LIQUIRIZIA	20	98	71
ALMANZA HIT THE ROAD JACK	2004	MANACA'S ON THE ROAD	WHOOOPS A DAISY	20	95	74
RANCECRAIG SCOTTISH GENT	2004	LOS OMBUES VIP AT BENCLEUCH	RANCECRAIG GAITY GIRL	15	91	91
WESTERNER CISCO KID	2006	WESTERNER AQUARIOUS	WESTERNER TWIN PEAK	19	89	138
HOCHACHTUNGS VOLL VOM SCHLOSS HELLENSTEIN	2004	TERRILES TYSILIO	WUNDERTÜTE VOM SCHLOSS HELLENSTEIN	16	81	178
BACKHILLS JUST FOR YOU	2003	POWERSCOURT PIED PIPER	BACKHILLS FARAH DIBA	13	69	107
COASTLINE JOHNNY B.GOOD	2009	BITCON LETS DANCE	COASTLINE HIPPIE GIRL	12	66	41
EMBA'S MR SHINING ROMEO	2004	BACKHILLS GARIBALDI	EMBA'S MISS ROSA MUNDA	13	63	47
CRAWFORD TELL ME RUMOUR	2001	LYNWATER HAZELNUT	CRAWFORD TALK TO ME	11	59	48
NORTHWORTH ATRUE ASHGROVE	1999	RACCOON'S QUITE A BOMB	ASHGROVE CAPTIVATING	10	56	66
BLUE SATIN KEEP O'BLUE SHADOW	2007	BOMWAY COLDPLAY	BOMWAY COLDPLAY	10	51	17
BENCHMARK OLIVER TWIST	1998	BENCHMARK OCTOPUSSY	BENCHMARK MICHELLE MELODY	9	50	370

Tässä samoin 9 viidestätoista uroksesta on ulkomaantuonteja. Finemoon Second Sightin isä on Benchmark Oliver Twist, jolla on runsaasti toisen polven jälkeläisiä

Vuosien 2010–2014 käytetyimmät kirjavat urokset prosentteina

<u>Uros</u>	<u>Pentueita</u>	<u>Pentuja</u>	<u>%-osuus</u>	<u>kumulat.%</u>
<u>WESTERNER</u> <u>CISCO KID</u>	16	79	4,61 %	5 %
<u>COASTLINE</u> <u>JOHNNY</u> <u>B.GOOD</u>	12	66	3,86 %	9 %
<u>BACKHILLS</u> <u>SCANDINAVIAN</u> <u>STYLE</u>	11	51	3,00 %	12 %
<u>LEADING-</u> <u>LIGHT DOM</u> <u>PÉRIGNON</u>	10	50	3,00 %	15 %
<u>WESTERNER</u> <u>TAKE OFF</u>	9	48	2,80 %	18 %
<u>SKJERTUN'S</u> <u>WANNA BE</u>	9	44	2,57 %	21 %
<u>MANCHELA</u> <u>SHIRAZ</u>	7	42	2,45 %	23 %
<u>WESTERNER</u> <u>NAME ME DOG</u>	9	38	2,22 %	25 %

Käytetyimmät käyttölinjan urokset 2004–2014

uros	Syntymävuosi	isä	emä	pentueet	pennut	2. polvi
WITCH-HUNT'S EDDIE VEDDER	2009	SEAROVER MICKEY MOUSE	STAWASKOGENS ASKA	3	22	5
SWEETCHARIOT BRANDY SNAP	2011	SHACKLETON CERI OF SWEETCHARIOT	SUNBEAMVYSE BRANDY DREAM	4	18	
LADYSPLIT'S DINODAS	2007	MALLOWDALE GIDDIUP	WHAUPLEY ANNIKEN	3	15	15
VAGNMAKARENS DUKAT	2009	KILTONBECK WARLORD	TRAGARON ELM	4	15	
MIKLAUS ONPA METKA	2012	BANDUCIA ODEN	GUNS CHOICE BLACK PEARL	2	14	
STAWASKOGENS GOOFY	2007	SAXAPHONE ROBINSON	STAWASKOGENS AXA	2	11	24
FRIISIN KAIRA	2009	LADYSPLIT'S DEAGOL	STAWASKOGENS AXA	2	10	
MIKLAUS PASSEPARTOUT	2010	LADYSPLIT'S DODERICK	GUNS CHOICE BLACK PEARL	2	10	
MALLOWDALE GIDDIUP	1999	PARKBRECK PERFECTION	BELLSMILL JET	2	8	46
NAMUSILLAN KALJOLAINEN	2009	LADYSPLIT'S DINODAS	RED GARLIC'S HJORTRON	2	8	
RED GARLIC'S FLYGANDE JAKOB	2005	RED GARLIC'S FLYGANDE JAKOB	ORMEWOOD KALI	2	8	5
LOWFLYER NIPP	2010	LOWFLYER NIPP	DEARNVALLEY JADE OF CHEWEKY	1	7	6
DERRYCULLEN MOONSTONE OF MOELFAMAU	2012	LOCKSLANE ARCHIBALD	FLORA SPREDABEL	1	6	
X-PAWS XPLOSIVE	2006	WHAUPLEY SIMON OF MERYL	CATCHIN X-TRAIL	1	6	
JAKTIA EURO		NIGHT FLYTE	TANYA IMP FROM BRADLEYCOURT	1	6	5

Käytetyimmistä käyttölinjan uroksista 7 on ulkomaantuonteja, ja kolme on ulkomaalaisia uroksia. Listassa on runsaasti sukulaisuuksia: Stawaskogens Goofy ja Friisin Kaira ovat velipuolet ja Witch-Hunt's Eddie Vedder on niiden serkku. Ladysplit's Deagol, Dinodas ja Doderick ovat pentueveljekset. Miklaus Passepartout ja Miklaus Onpa Metka ovat velipuolet.

Ylikäytön prosentteja ei ole laitettu taulukkoon, sillä kaikki yllä olevat urokset ylittävät ylikäytön rajan ajalla 2010–2014: johtuen rekisteröintien vähäisyydestä rajan ylittymiseen riittää yksi pentue.

Taulukko 4. Viimeisen 10 vuoden aikana jalostukseen runsaimmin käytetyt 15–20 narttua

Käytetyimmät yksiväriset nartut

narttu	syntymävuosi	isä	emä	pentueet	pennut	2. polvi
TWO PINE'S TRIONFO D'AMORE	2007	FRANCINI'S ENCANTOLATINO	TWO PINE'S EMPIRE EARTH	4	28	45
MERAZURE BELLEZA	2005	BERRYHILL'S BONFIRE	MERAZURE VICTORY IS SURE	5	26	11
FLYERS ALL RIGHT	2001	FLYERS YOU KNOW	USEMADE OH IT'S ME	4	25	115
NORTHWORTH GUILTY N'CRY	2003	NORTHWORTH TRIP HAMMER	NORTHWORTH HUE AND CRY	5	28	18
NORTHWORTH NEW TARGET	2007	NORTHWORTH TALK IN WAVES	NORTHWORTH PRECIOUS HIT	5	25	35
HOOLIGAN HOT FINALE	2007	FLYERS ZIM BEAN	FLYERS CALL MEHOOLIGAN	3	24	
NORTHWORTH EVENT OF DAKOTA	2006	CORRALET INDIAN-SAVAGE	NORTHWORTH JAR AGAINST ALL	5	24	5
MARGATE WIND AND FIRE	2005	LOCHRANZA JACK DANIELS	MARGATE COULD BE YOURS	4	24	31
TOBRESS GITTA	2003	NORVALE EXCALIBUR	ROAMER'S TAN MAIDEN	5	24	7
NORTHWORTH UNEXPECTED KISS	2005	HOCHACHTUNGSVOLL VOM SCHLOSS HELLENSTEIN	NORTHWORTH JAR AGAINST ALL	4	23	48
TWO PINE'S UNUKALHAI	2007	XXL OF BLACK MIRAGE	TWO PINE'S KHAMSEEN	4	23	17
ISBAHAN'S REAL QUICK CHIC	2006	NORTHWORTH MADMAN'S RETURN	NORTHWORTH TRUST TO SAGA	3	22	32
MARGATE TAKE YOUR PICK	2001	BERRYHILL'S BONFIRE	MARGATE ART OF ILLUSION	4	22	2

NORTHWORTH OCCULT TASTE	2001	CARRIER REALLY PEARL	NORTHWORTH MAY I TASTE	5	21	74
NORTHWORTH JAR AGAINST ALL	2004	FINEMOON ONE AND ONLY	NORTHWORTH OCCULT TASTE	4	21	73

Kaikki nämä nartut ovat kotimaisia kasvatteja. Näissä on sukulaissuhteita toisiinsa sekä käytetyimpiin yksivärisiin uroksiin. Merazure Bellezza ja Margate Take Your Pick ovat puoliskokset. Isabahan's Real Quick Chic on Northworth Madman's Returnin tytär ja Two Pine's Unukalhai on XXL of Black Mirage'in tytär.

Käytetyimmät kirjavat nartut 2004–2014

narttu	syntymävuosi	isä	emo	pentueet	pennut	2.polvi
JATURGA VOM SCHLOSS HELLENSTEIN	2004	EISBÄR VOM SCHLOSS HELLENSTEIN	NA ALSO VOM SCHLOSS HELLENSTEIN	5	33	79
TRAVELLERS BAY CINDERELLA	2001	LINE SAM NON STOP	HALIBULL'S MATLEENA	5	29	18
ALLWAY'S SHAKIRA	2002	BENCHMARK OLIVER TWIST	ALLWAY'S RAINFALL	5	28	67
BREEZE TIRAMISU	2002	FINEMOON UNLIMITED	BREEZE SUGARBITE	5	28	80
NORTHWORTH LACE A'LAME	2007	BACKHILLS NEW DESIGN	JATURGA VOM SCHLOSS HELLENSTEIN	5	25	
ALLWAY'S SUNNY SMILE		TOALMARK ALABASTER BOY	ALLWAY'S SHAKIRA	4	24	31
A ONE'S TEODORA	2003	LENNOXGROVE SADLY SOBER	BLUE SATIN FOREVER A ONE	4	24	65
NIGHTLANE'S HUNGRY HUNTER	2002	LEADING- LIGHT STRIKES BACK	NIGHTLANE'S STARS HUNTER	4	24	5
JEWEL	2001	LYNWATER FORECASTER	BREEZE ICE FLOWER	3	24	31
BREEZE NOW SONJA-MARIA	2000	LYNWATER POLE STAR	BREEZE SWEET BLIZZARD	5	23	48
MANDOLIC SANTOLINA	2007	RANCECRAIG SCOTTISH GENT	CRAWFORD STAR GLOW	4	23	3

LEADING-LIGHT ISAY ISAY	2007	BLEPER'S STEP BY STEP	LEADING-LIGHT SOMELIKE IT HOT	3	22	59
SWEETIE-PIE ATHENA	2001	SWEETIE-PIE TIPPERARY	WITHERSSLOPE VANESSA MAE	3	21	17
BENCHMARK CHARLOTTE	2002	FINEMOON UNLIMITED	BENCHMARK CHER	3	21	17
TIAS CHARISMA CARLA	2002	BREEZE AIR MAIL	TIAS AIN'T SHE SWEET	3	21	7

Vain 2 viidestätoista nartusta on tuontikoiria. Jaturga vom Schloss Hellenstein on Northworth Lace A' Lame'in äiti ja Allway's Shakira on Allway's Sunny Smile'in äiti. Breeze Tiramisu ja Benchmark Charlotte ovat Finemoon Unlimitedin tyttäriä.

Käytetyimmät käyttölinjan nartut 2004-2014

narttu	syntymävuosi	isä	emä	pentueet	pennut	2. polvi
RED GARLIC'S HJORTRON	2005	SEALPIN FLAGBEARER	SMEDMÄSTAR ENS TILDA	4	21	28
WHAUPLEY ANNIKEN	2004	WHAUPLY ANNIKEN	NANCARROW CINAMON	3	18	47
WOOD-NYPH TINA	2006	MALLO WDALE GIDDIUP	STAWASKOG ENS AXA	3	15	6
STAWASKOGENS AXA	2004	RED GARLIC'S BABE	SMEDMÄSTAR ENS RISKÄ	4	13	52
SANAIGMORE JESSIE	2009	TIMSGARRY VALTOS	CONTRAIL GOLDEN GIRL	3	12	
FROSTY MORNING'S MIREIA	2009	STAWASKOGENS GOOFY	WHAUPLY ANNIKEN	2	12	5
SAXAPHONE DERWENT	2008	NORLEIGH CLUNE OF KINGCOT	SAXAPHONE COHEN	1	11	5
WOOD-NYPH BISSE	2006	MALLO WDALE GIDDIUP	STAWASKOG ENS AXA	3	8	5

NAMUSILL AN PURPPULA	2010	WHAUPL EY TRAMP	RED GARLIC'S HJORTRON	1	8	
GUNS CHOICE BLACK PEARL	2008	SAXAPH ONE ROBINSON	WILDTHYME SHAMELESS	2	8	27
FRIISIN KUURA	2009	LADYSPLI T'S DEAGOL	STAWASKOG ENS AXA	2	7	
NAMUSILL AN VIIAN EUKKO	2009	LADYSPLI T'S DINODAS	RED GARLIC'S HJORTRON	1	7	
VIOLET MELODY	2011	KILTONB ECK WARLORD	PIPPERHAYE' S MEMPHIS BELLE	1	6	
FROSTY MORNING' S MELISA	2009	STAWAS KOGENS GOOFY	WHAUPLEY ANNIKEN	1	6	
FROSTY MORNING' S MIMOSA	2009	STAWAS KOGENS GOOFY	WHAUPLEY ANNIKEN	1	6	

7 näistä nartusta on tuonteja. Frosty Morning's Mireia, Melisa ja Mimosa ovat pentuesisaruksia ja Whaupley Anniken on niiden äiti. Stawaskogens Axa on Friisin Kuuran, Wood-Nymph Tinan ja Bissen äiti. Red Garlic's Hjortron on Namusillan Purpulan ja Viian Eukon äiti. Tällä hetkellä yksikin pentue ylittää liikkakäytön rajan käyttölinjaisissa.

57 urosta on käytetty tuottamaan 50 % ajanjakson 2005–2014 pennuista. Uroksia tulisi käyttää laajemmin ja samalla käyttää myös enemmän kotimaisia uroksia.

Jalostuskoirien käyttömäärät

Cockereissa ei enää esiinny takavuosien matadorijalostusta. Toisaalta on vaikeaa verrata prosenttiosuuksia, sillä Koiranet ei taivu rotumme moninaiseen linjajakoon. Vaikka kumulatiivinen osuus KoiraNetin mukaan ei ylitä 5 %:a, mikäli pystyisimme laskemaan linjojen mukaiset prosentit, tilanne saattaisi näyttää vakavammalta.

Jalostuskoirien keskinäinen sukulaisuus

Jalostuskoirien keskinäistä sukulaisuutta esiintyy kaikissa linjoissa ja käyttölinjaisissa eniten populaation pienuudesta johtuen. Jalostusnarttujen sukulaisuus käytetyimpien jalostusurosten kanssa on silmiinpistävä. Juuri niiden tyttäriä käytetään jalostukseen, kun uroksissa jatkuvasti vallitsee tuontikoirien ihannoiti.

4.1.3 Rodun populaatiot muissa maissa

Euroopassa rotu on kaikkein suosituin kotimaassaan Isossa-Britanniassa, josta se on levinnyt muualle Eurooppaan ja koko maailmaan ollen yksi kaikkein suosituimmista koiraroduista. Muun maailman cockerikanta pohjautuu brittiläisiin linjoihin ja suurimmat erot ovat siinä, mitä linjoja missäkin maassa on eniten käytetty jalostukseen. Suomeen on kautta aikain tuotu paljon koiria Isosta-Britanniasta ja tuonnit jatkuvat edelleen. Maassamme eniten käytettyjen jalostuskoirien joukossa on runsaasti brittiläisiä tuonteja vuosikymmenten varrelta eri kenneleistä, kuten Astrawin, Bidston, Canigou, Canyonn, Cardamine, Broomleaf, Quettadene, Lynwater, Lochranza, Bitcon, Manchela, Courtmaster, Claramand, Charbonnel jne. Käyttölinjaisia koiria on vuodesta 1999 lähtien tuotu maahan kenneleistä Cynhinf, Mallowdale, Moelfamau, Sanaigmore, Saxaphone ja Whaupley.

Cockeri on ollut viimeisimpien kolmen vuoden kuluessa rekisteröintitilastojen mukaan toiseksi suosituin rotu Isossa-Britanniassa labradorinnoutajan jälkeen. Rodun rekisteröinnit ovat Isossa-Britanniassa nousseet viime vuosien aikana selvästi. Rekisteröinneistä arviolta noin 30 % edustaa käyttölinjaa (suullinen tiedonanto, Andrew Robinson 2007). Saattaa olla, että prosenttiosuus on kasvanut, sillä pentueiden myynti-ilmoituksissa on aiempaa enemmän käyttölinjan pentueita ja kaduilla näkee yhä enemmän käyttölinjaisia ihan lemmikkeinäkin. Tarkempaa erittelyä linjojen rekisteröintimääristä on mahdotonta saada, sillä kaikki cockerit rekisteröidään samaan rotuun linjasta riippumatta. Cockeri on kivunnut takaisin englanninspringerpanielin rinnalle suosittuna metsästysspanielina. Briteissä metsästykseen käytettävät ja metsästyskokeissa käyvät koirat edustavat working- eli käyttölinjaa.

Taulukko: Ison-Britannian rekisteröinnit

Vuosi	Rekisteröityjä cockereita Isossa-Britanniassa
2004	16 608
2005	17 468
2006	20 459
2007	20 883
2008	22 508
2009	22 211
2010	23 744
2011	23 258
2012	23 306
2013	22 943
2014	22 366

Ruotsi

Ensimmäinen merkintä cockerspanielista rotuna Ruotsin kantakirjassa on vuodelta 1907. Rotu oli vuonna 2008 kuudenneksi eniten rekisteröity koirarotu. Suuremmassa mitassa kasvatustyö Ruotsissa alkoi 1940-luvulla, jolloin Lilian Öhrnström aloitti kasvatuksen kennelnimellä Örlindens. Hän kasvatti sekä kirjavia että

yksivärisiä koiria ja oli kiinnostunut rodun käytöstä muissakin lajeissa kuin näyttelyissä. Yksivärisjalostuksessa merkittävimmät kennelit ovat olleet mm. Gerd Flyckt Pedersenin Hubbestad ja Gunilla Lindqvistin Sofus sekä Tord Lundborgin Line Sam. Kirjavissa Inger Ivarssonin kennel Westernerin vaikutus näkyy voimakkaana samoin kuin Maud Olssonin Tomboys, Inger Ekwallin Liecocks sekä Ann Swärdin A One's -kennelien. Kari Haave (Travis) alkoi rohkeasti sekoittaa värivariantteja hyvällä menestyksellä ja on vaikuttanut Ruotsin lisäksi myös Norjassa. Ruotsissa paljon käytetty (77 jälkeläistä) suomalaissyntyinen punainen uros SV-89 Leavenworth It's A Pleasure oli Kari Haaven omistama. Lillemor Böös on kasvattanut Greentree-kennelnimellä sekä kirjavia että yksivärisiä koiria. Ulla-Stina Erikssonin (Usemade) koirat perustuvat voimakkaasti suomalaisiin koiriin, erityisesti Anja Puumalan (Leavenworth) kasvatteihin.

Taulukko: Rekisteröintimäärät vuosittain (SKK:n Avelsdatan mukaan)

Vuosi	Rekisteröidyt koirat
2004	1354
2005	1447
2006	1475
2007	1263
2008	1421
2009	1187
2010	1297
2011	1184
2012	1066
2013	1047
2014	957

Rekisteröityjen koirien määrä on noussut vuosikymmenen alun noin tuhannesta koirasta lähes 1500 koiraan, laskien sitten takaisin taas noin 1000 koiraan. Vuonna 2014 pudottiin jo 957 koiraan. Suosio on siis jyrkässä laskussa. Käyttölinjaisia pentuja syntyi vuonna 2012 93 kpl eli noin 9 % rekisteröidyistä koirista. Käyttölinjaisia koiria on Ruotsissa arvion mukaan noin 1000 yksilöä.

Taulukko: Sukusiitosasteen kehitys Ruotsissa viiden sukupolven mukaan laskettuna (Avelsdata)

Vuosi	Sukusiitosaste
2005	1,9
2006	1,3
2007	1,5

2008	1,7
2009	1,5
2010	1,4
2011	1,4
2012	1,8
2013	1,5
2014	1,7

Taulukko: Jalostukseen käytetyt koirat (Avelsdata)

vuosi	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
pentueet	280	255	275	242	259	209	221	194	185
emät	272	246	265	231	249	206	214	188	180
isät	148	137	142	136	133	120	125	117	117

Taulukko: Eniten jalostukseen käytetyt cockerit, 14 kärjessä lastenlastensa mukaan laskettuina. Listassa myös yksi narttu, mikä osoittaa sen, että myös nartuilla voi olla runsaasti toisen polven jälkeläisiä

koira	väri/HUOM!	synt.	pennut	toinen polvi
MIDNIGHT TRAIN VOM RAUHEN HOLZ	blue roan (tuontimaa Saksa)	1995	214	857
WESTERNER BLOWIN FREE	blue roan	1992	152	539
WESTERNER HI-FLYER	blue roan (edellisen poika)	2000	204	531
LYNWATER LOOK ME UP	blue roan (UK)	1992	104	507
NORTHWORTH MADMAN'S RETURN	musta (tuontimaa Suomi)	1993	33	468
LYNWATER SPEARMINT	liver roan (UK)	1992	105	457
ALIBABA LEVANA	soopeli (tuontimaa Sveitsi)	2001	131	453

WESTERNER STILL OF THE NIGHT	blue roan (Lynwater Look Me Upin poika)	1997	176	441
TRAVIS VITAL SPARK	blue roan	1996	80	440
WESTERNER BLESS THE LIGHT	blue roan	1990	116	356
BELIGAR MIDAS TOUCH	musta (UK)	1991	94	310
BACKHILL'S NEW DESIGN	mustavalkoinen (Travis Vital Sparkin tyttärenpoika)	2006	114	289
MANACA'S IN YOUR DREAM	punainen (N. Madman's Returnin pojantytär)	2006	30	282
STOCDALE LET'S TALK ABOUT RAIN	blue roan	1996	133	272

Lähde: Avelsdata

Lista on mielenkiintoinen, sillä joillakin uroksilla ei itsellään ole ollut suurta määrää jälkeläisiä, mutta lastenlasten määrä on korkea. Listalla olevilla uroksilla on myös keskinäisiä sukulaisuuksia seuraavasti: Westerner Bless The Light on Westerner Blowin Freen isä. Lynwater Look Me Up on Westerner Still of the Nightin isä ja Westerner Blowin Free on sen isoisä. Westerner Blowin Free on myös Westerner Hi-Flyerin isä. Kaikki edellä mainitut koirat ovat kirjavia. Travis Vital Spark on taustaltaan yksiväris-kirjava -sekoitteinen, ja sen taustalta löytyy suomalaisia yksivärisiä ja kirjavia koiria (Leavenworth It's A Pleasure ja Parisade Chocolate Sonnet). Suurin osa eniten käytetyistä uroksista on samoja kuin edellisen JTO:n aikaan. Tästä voidaan päätellä, että samat suvut ovat vallalla ja ehkä myös, että urosten liikakäyttö on vähentynyt. Eniten käytetty käyttölinjan uros on Saxaphone Woodcock 49 pennullaan.

Yhteistyö ruotsalaisten kasvattajien kanssa on ollut vilkasta, mikä näkyy muillakin tavoilla edellä mainitussa urostilastossa. Esimerkiksi suomalaisella uroksella MULTI CH Northworth Madman's Returnilla on Suomessa 154 jälkeläistä ja sen isä Sh Ch, N Uch Spinneyhill Sadler on vaikuttanut sekä Suomessa että Ruotsissa, jossa sillä on 104 pentua. Suomalaiset kasvattajat ovat mm. käyttäneet jalostukseen listan ensimmäistä urosta (Midnight Train vom Rauhen Holz) ja kahdeksatta urosta (Travis Vital Spark) sekä niiden Ruotsissa syntyneitä jälkeläisiä.

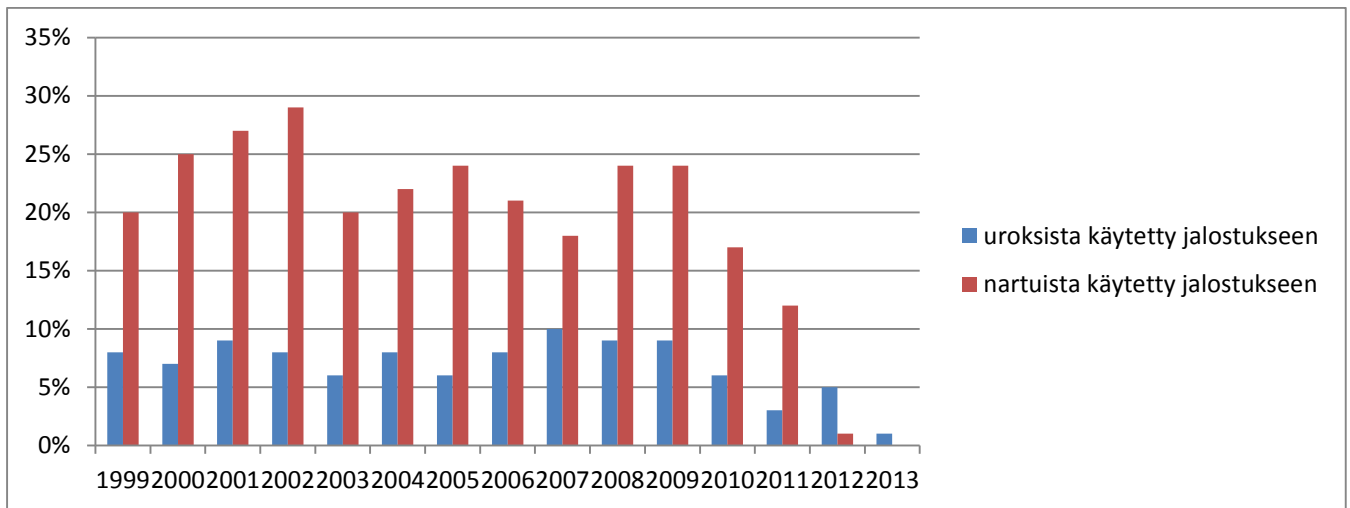
Merkittävä osa myös Suomeen viime vuosina tuoduista käyttölinjaisista koirista on peräisin Ruotsista mm. kenneleistä Ah-Tib's, Meryl, Witch-Hunt's, Stawaskogens ja Vagnmakarens.

4.1.4 Yhteenveto populaation rakenteesta ja jalostuspohjasta

Rodun jalostuspohjan laajuus

Jalostuspohja

Lähes joka neljäs narttu pennutetaan, mutta vain joka 15. urosta käytetään jalostukseen.

Tärkeimmät jalostuspohjaa kaventavat tekijät

Rodun jakautuminen linjoihin, joita ei juurikaan yhdistellä, vaikuttaa jalostuspohjaa kaventavasti, vaikka koko rotua ajatellen populaatiossa on hyvää geneettistä vaihtelua. Linjojen sisällä vaihtelu voi olla hyvinkin vähäistä. Rodun kotimaassa rodun sisäinen sukusiitos on 9,2 (lähde The Kennel Club Mate Select) ja tätä nostavat joidenkin, varsinkin käyttölinjan koirien sukusiitoskertoimet, jotka voivat olla varsin korkeita. Samoin ongelma voi olla, että usein suomalaiset urokset saattavat jäädä tuontikoirien varjoon ja näin ollen eivät ehkä lainkaan pääse lisääntymään. Tällöin jää arvokasta geneettistä materiaalia käyttämättä. Tämä on ollut suuntaus, joka on jatkunut maassamme todella kauan, tuontikoiran ajatellaan olevan jotenkin arvokkaampi kuin kotimaisen.

Cockerspanieleille tehtiin monimuotoisuustutkimus 2014

Perimänlaajuisesti mitatun tiedon mukaan cockerspanielin monimuotoisuusasteen mediaani on tällä hetkellä (11/2014) 26,0. Tämä tarkoittaa sitä, että testatut koirat ovat eriperintäisiä (perineet erilaisen geenimuodon isältään ja emältään) keskimäärin 26,0 % testatuista perimän kohdista. Rodun sisällä monimuotoisuusaste vaihtelee välillä 21,9 % - 33,3 %. Pienin se on kirjavalla näyttelylinjaisella uroksella ja suurin mustalla käyttölinjaisella nartulla.

Moppe

Cockerspanieli

MyDogDNA PASS: 8700 2321 8202 942

Monimuotoisuus

Oma koirani 28.5%

NÄYTÄ KUVAAJALLA

☒ Minulle jaetut koirat ☐

VALITSE NÄKYMÄ

Cockerspanieli

(30-100 testattua koiraa)

Mediaani: 26.0%

Ylösajavat koirat

Mediaani: 26.9%

Brittiläiset spanielirotut

Mediaani: 26.9%

Cavalierkingcharlesinspanieli

Cockerspanieli

Englanninspringerspanieli

Fieldspanieli

Kingcharlesinspanieli

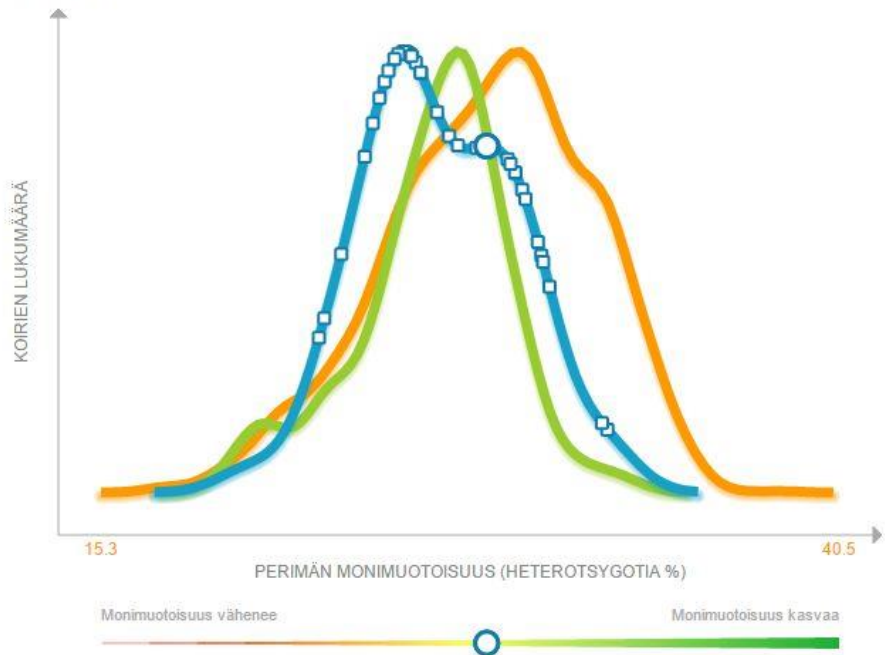
Walesinspringerspanieli

Cockerspanieli ja sukulaisrotut

Mediaani: 24.6%

Kaikki koirat

Mediaani: 28.9%

Kuvassa on cockerien käyrä verrattuna muihin brittiläisiin spanielirotuihin. Käyrässä on kaksi huippua, joista korkeimman muodostavat keskenään puhtaat yksiväriset ja kirjavat näyttelylinjaiset. Matalamman huipun muodostavat linjojen sekoitukset ja puhtaat käyttölinjaiset. Korkeampi huippu on monimuotoisuudeltaan vähäisempää kuin muut spanielirotut keskimäärin ja matalampi huippu taas monimuotoisempaa. Monimuotoisempaan pyrittäessä olisi suositeltavaa, että kasvattajat rohkeasti valitsisivat koiria, jotka eivät ole lähellä omia koiria eroavaisuuksista kertovalla kuvaajalla ja ehkä sekoittaisivat eri linjojen koiria maltilla. Vaikuttaisi siltä, että akuuttia tarvetta ei ole risteytyksille, mutta toisaalta tulevaisuuden kannalta on hienoa, että kasvattaja voi halutessaan tehdä risteytyksen toiseen spanielirotuun (esim. englanninspringerspanieli).

Moppe

Cockerspanieli

MyDogDNA PASSI: 8700 2321 8202 942

Monimuotoisuus

Oma koirani **28.5%**

NÄYTÄ KUVAAJALLA

☒ Minulle jaetut koirat ☐

VALITSE NÄKYMÄ

Cockerspanieli

(30-100 testattua koiraa)

Mediaani: 26,0%

Ylösajavat koirat

Mediaani: 26,9%

Brittiläiset spanielirotut

Mediaani: 26,9%

Cockerspanieli ja sukulaisrotut

Mediaani: 24,6%

Amerikancockerspanieli

Cavalierkingcharlesinspanieli

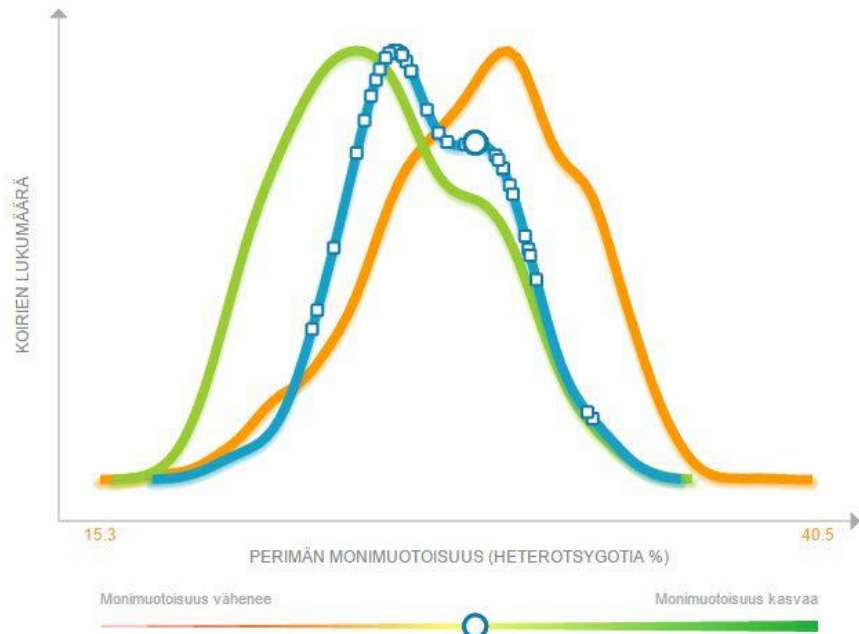
Cockerspanieli

Fieldspanieli

Kingcharlesinspanieli

Kaikki koirat

Mediaani: 28,9%

Toinen käyrä kuvaa cockerspanielin monimuotoisuutta verrattuna pienempiin sukulaisrotuihin (ei englanninspringerspanieliin tai walesinspringerspanieliin). Cockerin monimuotoisuus on suurempaa kuin muiden kuvassa mainittujen rotujen. Cockeri saattaisi olla näille roduille sopiva risteytyskumppani.

Eroavaisuuksista kertova kuvaaja esittää rodun populaatorakenteen. Siinä on verrattu yksilöiden perimän eroavaisuuksia toisiinsa: mitä samankaltaisemmat perimät, sitä lähempänä koirat ovat toisiaan kuvaajassa.

Ensimmäisessä kuvassa on cockerien jalostuslinjat värjätty, jotta ne erottuisivat toisistaan. Pinkki edustaa käyttölinjaisia, vihreä yksivärisiä näyttelylinjaisia ja oranssi kirjava näyttelylinjaisia. Yksittäiset pallot tai ryppäät klustereiden välissä ovat ensimmäisen tai toisen polven sekoituksia. Mitä kauempana koirat ovat toisistaan, sitä suurempaa niiden geneettinen eroavaisuus on. Tämä voisi olla kasvattajille hyvä työväline monimuotoisuuden lisäämiseen. Kartoitus on osoittanut, että alhainen sukusiitosprosentti ei yksin kerro koirien monimuotoisuudesta. Sukusiitoskerroin voi olla alhainen, mutta koiralla on kuitenkin samaan aikaan alhainen monimuotoisuus.

Moppe

Cockerspanieli

MyDogDNA PASSI: 8700 2321 8202 942

Perinnölliset eroavaisuudet

NÄYTÄ KUVASSA

☒ Minulle jaetut koirat

VALITSE NÄKYMÄ

☒ Cockerspanieli

☐ Älä värjää

☒ Värjää mahdolliset geneettiset linjat

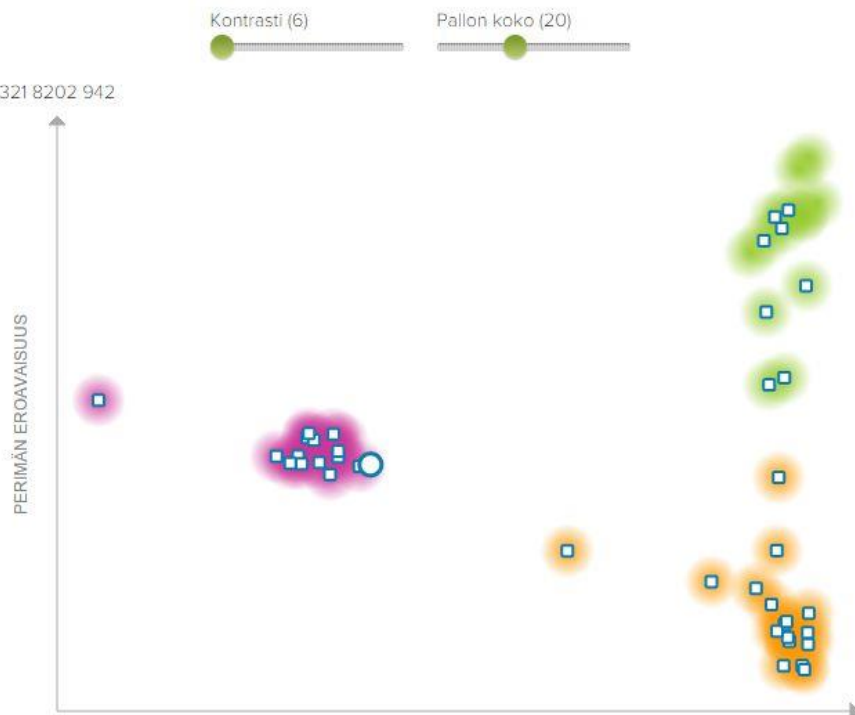
☐ Värjää maittain

☐ Värjää tagien mukaan

☐ Ylösajavat koirat

☐ Brittiläiset spanielirodut

☐ Cockerspanieli ja sukulaisrodut

Moppe

Cockerspanieli

MyDogDNA PASSI: 8700 2321 8202 942

Perinnölliset eroavaisuudet

NÄYTÄ KUVASSA

☒ Minulle jaetut koirat

VALITSE NÄKYMÄ

☐ Cockerspanieli

☐ Ylösajavat koirat

☒ Brittiläiset spanielirodut

Cockerspanieli

Cavalierkingcharlesinspanieli

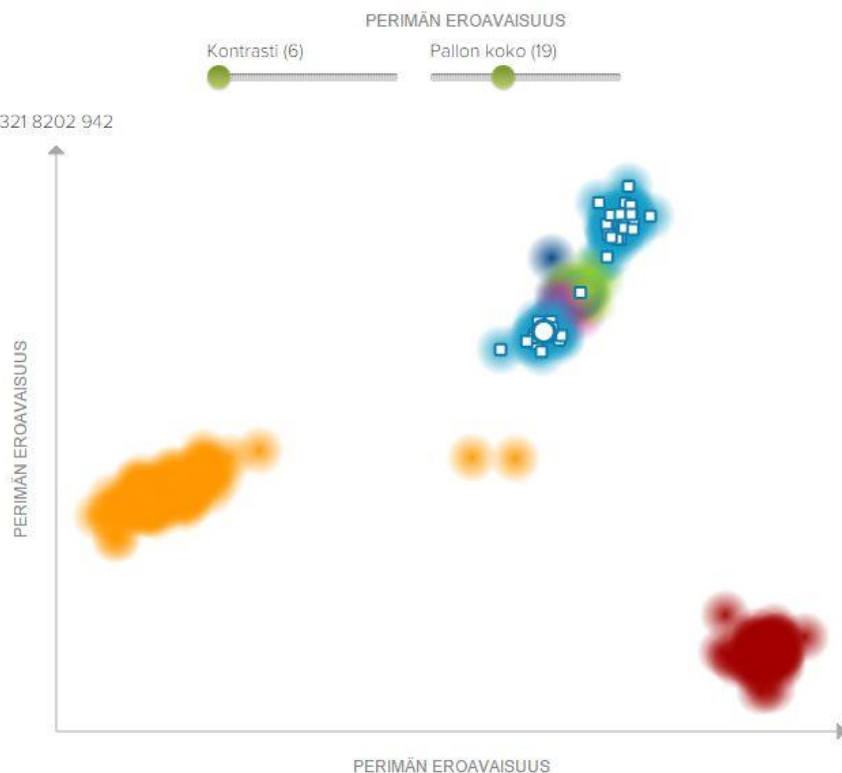
Englanninspringerspanieli

Fieldspanieli

Kingcharlesinspanieli

Walesinspringerspanieli

☐ Cockerspanieli ja sukulaisrodut

Tässä kuvassa on geneettistä eroa vertailtu muihin brittiläisiin rotuihin. Alempi klusteri cockereita on käyttölinjaisia ja ylempi taas näyttelylinjaisia.

Moppe

Cockerspanieli

MyDogDNA PASSI: 8700 2321 8202 942

Perinnölliset eroavaisuudet

NÄYTÄ KUVASSA

☒ Minulle jaetut koirat ☐

VALITSE NÄKYMÄ

- ☐ Cockerspanieli
- ☐ Ylösajavat koirat
- ☐ Brittiläiset spanielirodut
- ☒ Cockerspanieli ja sukulaisrodut
 - Cockerspanieli
 - Amerikancockerspanieli
 - Cavalierkingcharlesinspanieli
 - Fieldspanieli
 - Kingcharlesinspanieli

Tässä kuvassa cockerspanieleita verrataan puolestaan amerikancockerspanieleihin, fieldspanieleihin, cavalierkingcharlesinspanieleihin ja kingcharlesinspanieleihin.

Jälkeläismäärään perustuva PEVISA-ohjelma

Rodulla ei ole jälkeläismäärään perustuvia PEVISA-rajoituksia.

4.2 Luonne ja käyttäytyminen sekä käyttöominaisuudet

4.2.1 Rotumääritelmän maininnat luonteesta ja käyttäytymisestä sekä rodun käyttötarkoituksesta

KÄYTTÖTARKOITUS:

FCI:N LUOKITUS:

Ylösajava koira.

Ryhmä 8 noutajat, ylösajavat koirat ja vesikoirat
alaryhmä 2 ylösajavat koirat

Käyttökoetulos vaaditaan.

LYHYT HISTORIAOSUUS: Cockerspanieli tunnustettiin omaksi, fieldspanielista ja springerspanieleista erilliseksi rodukseen pian Englannin Kennelklubin perustamisen jälkeen 1873. Rodun alkuperäinen nimi oli 'cocking spaniel', joka pohjautuu sen käyttöön ylösajavana koirana lehtokurpan (woodcock) metsästyksessä. Kuten monissa muissakin metsästyskoiraroduissa myös cockerspanielilla on nykyisin havaittavissa eroja metsästys- ja näyttelykoirien välillä: näyttelykoirat ovat metsästäviä vankempia ja raskaampia.

YLEISVAIKUTELMA: Iloinen ja vankka metsästyskoira; sopusuhtainen ja tiivisrakenteinen.

TÄRKEITÄ MITTASUHITEITA: Säkäkorkeus on suunnilleen sama kuin etäisyys säästä hännäntyveen.

KÄYTTÄYTYMINEN / LUONNE: Iloinen luonne ja alati heiluva häntä kuvaavat koiralle tyypillistä touhukkuutta etenkin sen seuratessa jälkeä tiheäkasvuista-
kaan maastoa pelkäämättä. Lempeä, miellyttämisenhaluinen ja täynnä elämäniloa.

4.2.2 Jakautuminen näyttely- / käyttö- / tms. -linjoihin

Cockerspanieli on jakautunut käyttö- ja näyttelylinjoihin. Eri linjojen luonteet ja käyttöominaisuudet eroavat toisistaan.

4.2.3 PEVISA-ohjelmaan sisällytetty luonteen ja käyttäytymisen ja/tai käyttöominaisuuksien testaus ja/tai kuvaus

PEVISA:an ei ole sisällytetty mitään luonteen ja käyttäytymisen tai käyttöominaisuuksien testaamisesta/kuvausta.

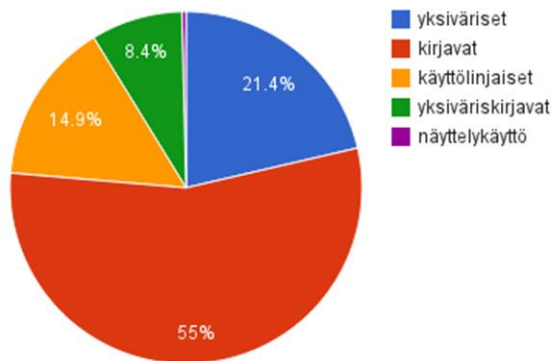
4.2.4 Luonne ja käyttäytyminen päivittäistilanteissa

Luonteeltaan tyyppillinen cockeri on iloinen, lempeä, vilkas, omistajaansa syvästi kiintyvä, läheisyydennälkäinen, nopeasti oppiva, helposti koulutettava ja tasapainoinen koko perheen koira ja toimiva käyttökoira. Cockeri on kaikessa mukana, joskus jopa rasittavuuteen asti. Cockeri hakee omistajaansa kontaktia ja haluaa miellyttää. Parhaimmillaan se yrittää kaikkensa, jotta omistaja olisi tyytyväinen.

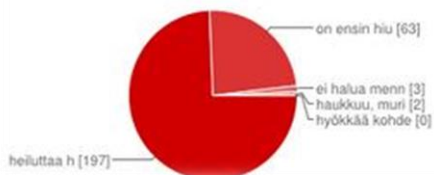
Luonnekysely

Cockerspanielit ry järjesti cockerinomistajille käytöskyselyn. Kyselyyn oli marraskuun 2014 loppuun mennessä vastannut 266 koiranomistajaa. Jos kannan arvioidaan olevan noin 6000 yksilöä, saatiin vastauksia 4,4 %:sta koirista. Näistä 266 koirasta 43 % oli uroksia ja 57 % narttuja. Steriloituja tai kastroituja oli 14 % koirista. Käytöskyselyn heikkous on, että siihen vastaavat enimmäkseen rodusta innostuneet, uudet koiranomistajat, joten tämä ei anna aivan todellista kuvaa rodun tilanteesta. Lisäksi eroa edelliseen kyselyyn lisää se, että tällä kertaa yksiväristen näyttelylinjaisten määrä jäi pieneksi. Niiden osuus rekisteröinneistä vastaa kirjavia näyttelylinjaisista. Lisäksi todella monesta käyttölinjaisesta oli vastattu. Voi siis olla, että kysely ei aivan vastaa todellista kuvaa rodun luonteen tilanteesta.

kyselyyn vastanneet koirat

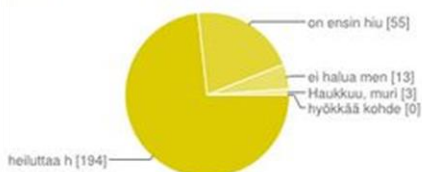
Jos vieras aikuinen henkilö lähestyy koiraa, se

heiluttaa häntäänsä iloisesti, menee heti tervehtimään ja antaa vieraan koskea	197	74%
on ensin hiukan varuillaan, mutta menee hetken päästä tervehtimään ja antaa koskea	63	24%
ei halua mennä tervehtimään eikä anna koskea	3	1%
haukkuu, murisee ja pyrkii pois tilanteesta	2	1%
hyökkää kohden ja yrittää näykyä	0	0%

Tämän perusteella cockerit ovat joko iloisia sosiaalisia (74 %) tai hieman pidättyväisiä (24 %). Häviävän pieni osa koirista on rodulleen todella epätyypillisiä sosiaalisessa käyttäytymisessään vieraita ihmisiä kohtaan. Tässä ei ole tapahtunut suurta muutosta edelliseen jalostuksen tavoiteohjelmaan verrattuna.

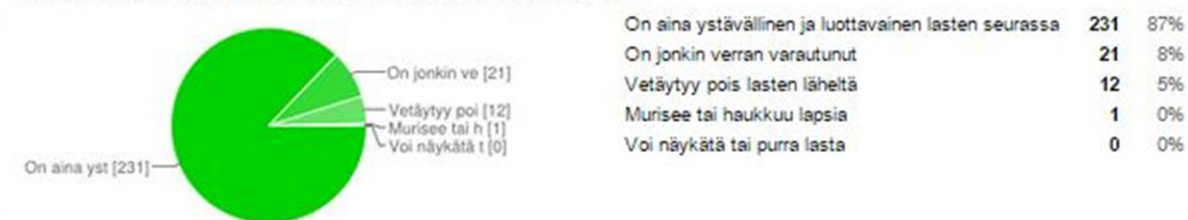
Jos vieras lapsi lähestyy koiraa, se

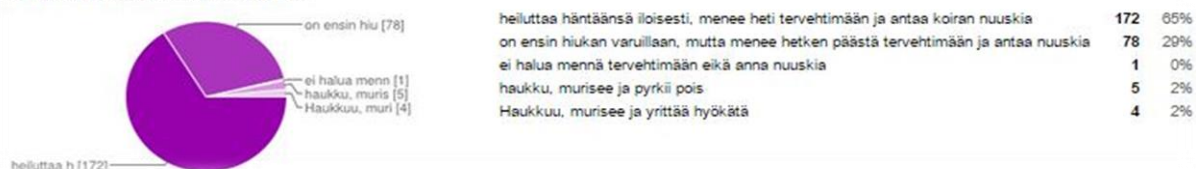
heiluttaa häntäänsä iloisesti, menee heti tervehtimään ja antaa vieraan koskea	194	73%
on ensin hiukan varuillaan, mutta menee hetken päästä tervehtimään ja antaa koskea	55	21%
ei halua mennä tervehtimään eikä anna koskea	13	5%
Haukkuu, murisee tai pyrkii pois tilanteesta	3	1%
hyökkää kohden ja yrittää näykyä	0	0%

Vieraita lapsia kohtaan epäluuloisuus on suurempaa. 6 prosenttia koirista suhtautuu lapsiin kielteisesti. Tämäkin on tosin melko pieni prosentti, jos 94 % suhtautuu niihin hyvin. Lähes sama suhtautuminen on myös perheen omiin tai tuttuihin lapsiin (taulukko alla). 87 % koirista on aina ystävällisiä ja luottavaisia lasten seurassa ja 8 % on jonkin verran varautuneita. Tämä voi johtua muun muassa koirien tottumattomuudesta lapsiin tai aikaisemmista negatiivisista kokemuksista. Pelkokäyttäytymisellä on aina kuitenkin myös geneettistä taustaa ja siihen on puututtava jalostuksessa. Cockerin kuuluu olla avoin, ystävällinen ja luottavainen koira suhteissaan kaikenikäisiin ihmisiin. Se ei saa käyttäytyä pelokkaasti, epäluuloisesti tai aggressiivisesti sitä ystävällisesti lähestyviä ihmisiä kohtaan. Kaiken kaikkiaan tässä otannassa on tapahtunut parannusta edelliseen JTO:hon: 8 % > 5 %.

Miten koira suhtautuu perheen omiin ja/tai tuttuihin lapsiin?

Jos vieras koira lähestyy koiraasi, se

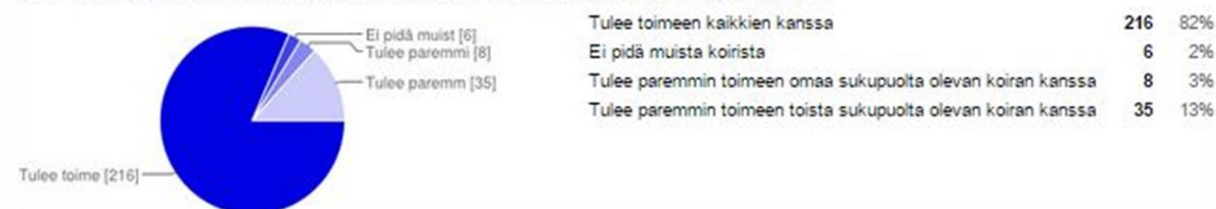

Cockerit ovat pääsääntöisesti rodunomaisia, toisiin koiriin hyvin suhtautuvia koiria. 65 % niistä on välittömästi toisten kavereita ja 29 % hiukan hitaasti lämpeneviä. 4 % osoittaa aggressiota vieraille koirille. Ne todennäköisesti osoittavat aggressiolla pelkoaan toisia koiria kohtaan. Tämäkin on muuttunut parempaan suuntaan verrattuna edelliseen JTO:hon (8,5 % > 4 %).

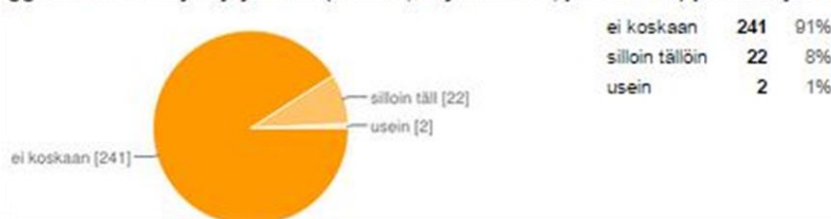
82 % cockereista tulee toimeen kaikkien koirien kanssa ja 13 % koirista paremmin toisen sukupuolen kanssa. Edellisessä JTO:ssa n. 24 % koirista ilmoitettiin tulevan paremmin toimeen toisen sukupuolen kanssa.

Cockereilla esiintyy tämänkin kyselyn perusteella aggressiivista käytöstä omassa laumassa.

Onko koirasi käytös erilaista, jos kyseessä on samaa tai eri sukupuolta oleva koira?

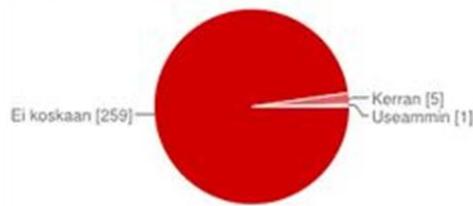

Aggressiivinen käyttäytyminen (murina, näykkiminen, pureminen) perheen jäseniä kohtaan:

Rodulle tyypillinen ongelmakäyttäytyminen eli aggressiivinen käytös omistajaa kohtaan näyttäisi tässä kyselyssä vähentyneen varsinkin puremisen kohdalta. Koirat murisevat käsiteltäessä (nostaessa, siirtäessä, trimmatessa). Resurssiaggressiota esiintyy suhteessa omistajaan, ruokaan, leluihin tai makuupaikkaan. Edellisessä JTO:ssa 21,5 % koirista oli osoittanut aggressiivista käyttäytymistä perhettään kohtaan. Tässä kyselyssä vain 9 %.

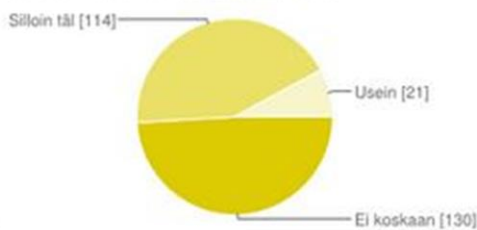
Onko koira purrut ihmisen ihon lävistäviä puremia?

Ei koskaan	259	98%
Kerran	5	2%
Useammin	1	0%

Pureminen on vähentynyt verrattuna edelliseen kyselyyn. Edellisessä kyselyssä 5,9 % oli purrut kerran omistajaansa ja 4,2 % usein. Tässä kyselyssä vain kaksi prosenttia koirista oli purrut kerran ja vain yksi koira useammin. Purijoiden joukossa oli neljä suvultaan yksiväristä, yksi kirjava ja yksi yksiväris-kirjava -yhdistelmästä syntynyt. Osa kerran pureista oli ”vahinkoja”: esimerkkinä ihminen, joka tuli puuttumaan koirien keskinäiseen tappeluun tai lapsi, joka kaatui kipeän koiran päälle.

Haukkuuko koirasi sinusta liikaa?

Ei koskaan	130	49%
Silloin tällöin	114	43%
Usein	21	8%

51 % kyselyyn vastanneista oli sitä mieltä, että heidän koiransa haukkuu vähintään silloin tällöin liikaa. Suurimmat syyt olivat kiihtyminen, innostuminen, vahtiminen ja yksinolo. Cockerin kuuluu alkuperäisessä käyttötarkoituksessaan toimia hiljaa; se ei saa antaa koskaan ääntä metsästystilanteessa. Koiran lajinomaiseen käyttäytymiseen kuuluu kuitenkin muun muassa lauman varoittaminen uhkaavasta vaarasta, joten täysi hiljaisuus kaikissa mahdollisissa tilanteissa olisi epäkoiramaista käyttäytymistä. Kuitenkin äänen antaminen innostuksissaan, kiihtyneessä tilassa tai vahtiessa ei ole cockerspanielille rodunomaista käytöstä. Haukkuminen saattaa johtua hermostuneisuudesta.

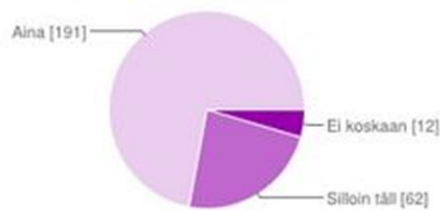
Pelkääkö koirasi kovia yllättäviä ääniä?

Ei koskaan	205	77%
Silloin tällöin	59	22%
Aina	1	0%

22 prosentin ilmoitetaan silloin tällöin pelkäävän kovia ja yllättäviä ääniä: laukauksia, ilotulitteita, palovaroitinta yms. normaalista poikkeavaa. Tosin osan mainitaan palautuvan välittömästi. On normaalia, että koira hätkähtää kovia ääniä, mutta tilanne ei saada jäädä päälle. Yllä oleva prosenttiosuus poikkeaa selvästi luonnetestien laukausosioista saaduista tuloksista ja osoittaa, että koiran käyttäytyminen voi kotioiloissa poiketa testitilanteesta, tai että luonnetestiin ei tuoda niitä koiria, joiden tiedetään reagoivan laukauksiin pelokkaasti. Edellisessä kyselyssä 25,6 %:n mainittiin pelkäävän silloin tällöin ja kahden prosentin aina. Tässä suhteessa on tapahtunut positiivista kehitystä. Jalostukseen ei tule käyttää koira, jolla on selkeitä pelkotiloja tai koviin ääniin liittyvää ärtyvyyttä.

Viihtyykö koirasi ongelmitta yksin?

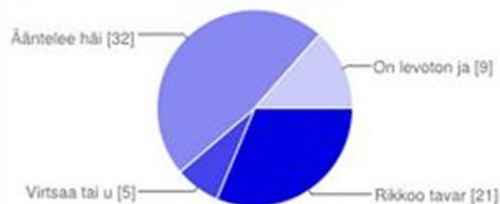

Ei koskaan	12	5%
Silloin tällöin	62	23%
Aina	191	72%

Eroahdistus ja yksinolopelko ovat koirilla yleisiä käytösongelmia. Taustalla on tavallisimmin se, ettei koira ole oppinut olemaan yksikseen, vaan kokee yksinjäämisen ahdistavaksi ja pelottavaksi. Yksinolo on opetettava koiralle jo pentuna. Myös geneettiset tekijät yhdessä pennun saaman hoivan kanssa vaikuttavat koiran yksinjäämiskäyttäytymiseen. Cockerspanieli on omistajaansa voimakkaasti kiintyvä rotu, jolle asianmukainen yksinjäämiskasvatus on erityisen tärkeää. 23 %:n koirista mainitaan viihtyvän yksin silloin tällöin ja 5 %:n ei koskaan. Tähän tulee jalostuksessa kiinnittää huomiota.

Eniten koirat haukkuvat jäätyään yksin. Tavaroiden rikkominen on myös tavallista.

Jos koirallasi on ongelmia yksinjäamisessä, mitä nämä ovat?

Rikkoo tavaroita tai raapii ovea	21	8%
Virtsaa tai ulostaa sisälle.	5	2%
Ääntelee häiritsevästi.	32	12%
On levoton ja hermostunut.	9	3%

Onko koirasi sisäsiisti?

Ei koskaan	3	1%
Silloin tällöin	20	8%
Aina	242	91%

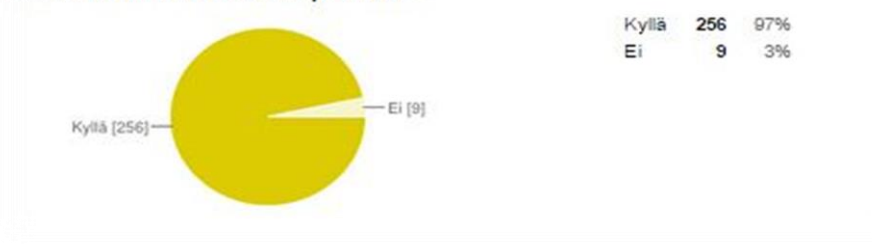
Koirista 9 %:lla on ongelmia sisäsiisteyden kanssa ja 15 % on ollut vaikeita opettaa sisäsiisteiksi.

Oliko sisäsiisteys mielestäsi helppo opettaa?

Kyllä	222	84%
Ei	41	15%

Ottaisitko uudelleen cockerspanieliin?

Tyytyväisyys rotuun on suurta. Erityisesti tyytyväisiä ollaan ihanaan luonteeseen ja monipuolisuuteen. Tyytymättömiä ollaan haastavaan turkkiin, arkuuteen, haukkumiseen, muihin koiriin suhtautumiseen ja riistavietin suuruuteen. Myös omiin koiriin ollaan pääsääntöisesti tyytyväisiä ja suorastaan rakastuneita. Tyytyväisiä kommentteja:

- Mukava ja helppo. Kaunis ja miellyttävä.
- Reipas ja iloinen seuralainen.
- Upea rotu, joka innostuu kaikesta puuhastelusta, aina valmiina mukaan lähdössä. Helppo kouluttaa
- Tulee kaikkien kanssa toimeen ja on ystävällinen kaikille koirille ja ihmisille, sen kanssa voi harrastaa mitä ikinä vaan keksiikin niin aina on satasella mukana. Mukautuvainen :)

3 % ilmoittaa, ettei halua cockeria seuraavaksi koirakseen:

- Vastausvaihtoehto voisi olla myös En Tiedä. Koska toisaalta pidän rodusta, koska se on helppo koulutettava, jos koira on terve päästään ja oikea ohjaaja. Mutta toisaalta itseäni varten pienikokoinen ja työlästurkkinen, mikä on sääli sillä kyseessä on kuitenkin käyttökoirarotu.
- Mutta harkitsisin kovasti uutta cockeria. Turkinhoito on työlästä, laatu ei ole hyvä metsässä liikkumiseen.
- Cockeria en juu ota uudelleen, koska se on kauhia vetämään hihnassa, ni ei todellakaan kädet kestä sellaista repimistä. Vaikka sitä on yrittänyt kouluttaakin niin ei mikään auta, jästipää cockeri.
- Seuraavaksi on muiden rotujen vuoro.
- Liikaa luonneoikkuja.
- Liikaa karvaa, liikaa riistaviettä, eikä muuten vaan oma rotu. Kyseinen yksilö päätyi minulle vähän vahingossa, mutta tätä en kadu. Toista en kuitenkaan ota.
- Turkki ainakin näin nuorella koiralla työläs ja trimmaajia ei lähellä ole.

Luonnetesti ja MH-luonnekuvaus

Keskimäärin cockerspanieli saavuttaa luonnetestissä kokonaispisteet +111 (edellinen JTO: +113). Kun lasketaan ihannetuloksen (liitteenä) mukaiset loppupisteet, on vaihteluväli +170 - +230 pistettä. Allaolevassa kuvaajassa ihannetuloksen mukaiset korkeimmat pisteet on merkitty sinisellä (saavutetaan vain harvoin) ja alimmat pisteet lilalla. Keskiarvocockerin tulos on merkitty vaalealla värillä. Lähellä ihannetta ollaan tällä hetkellä luoksepäästävytydessä ja temperamenttikin on rodulla pääsääntöisesti toivottava, samoin hermorakenne. Testatut koirat ovat osoittaneet rodun ihanteeseen nähden liian vähäistä toimintakykyä ja taisteluhaluja, mutta puolustavat liiankin innokkaasti. Osa koirista on ollut selkeästi rodun käyttötarkoitukseen nähden liian pehmeitä. Tulos selittää myös terveystarkastuksessa ilmi

tullutta pelokkaiden ja arkojen koirien merkittävää osuutta. Tämä näkyy myös jossain määrin käytöskyselyn tuloksissa.

Vaikka cockerspanieli ei kuulu rotuihin, joilla luonnetestistä vaaditaan hyväksytty tulos, olisi varsin suotavaa, että cockeri saisi testistä lopputulokseksi vähintään +75 pistettä. Kuitenkin 19% cockereista on jäänyt alle tuon rajan.

Luonteen arviointi

Cockerspanieleilla oli vuosina 2000–2014 272 luonnetestikäyntiä (268 eri koiraa, testin uusineiden koirien tuloksista parempi huomioitu laskelmissa), joista 10 käyntiä (3,7%) johti keskeytykseen. Miinusmerkkisen lopputuloksen sai 7 koiraa. Rodulle ei ole asetettu rajaa hyväksytylle testitulokselle. Kokonaispistemäärä ei myöskään kerro, onko koira ihanteellinen rotunsa edustaja vai ei; eri osa-alueista saatuja tuloksia tulee verrata rodulle toivottuihin ominaisuuksiin.

Luonnetestiin osallistuneiden koirien jakauma linjoittain (yksiväris-kirjavayhdistelmistä olevat koirat on jaettu yksinkertaistamisen vuoksi värinsä mukaan):

- yksiväriset: 103 testattua, keskeytyksiä 1 (1%), miinustuloksia 4 (4%).
- kirjavat: 146 testattua, keskeytyksiä 8 (5%), miinustuloksia 3 (2%).
- käyttölinj.: 19 testattua, ei keskeytyksiä eikä miinustuloksia.

Luonnetestin eri osiot luonnetestisääntöjen mukaan:

- **Toimintakyky:** Toimintakykynä pidetään luonteen ominaisuutta, joka saa koiran ilman ulkopuolista pakotetta pitämään puolensa todellista tai kuviteltua vaaraa vastaan. Voidaan hyvin ajatella, että se, mitä pidetään toimintakykynä, on monen ominaisuuden yhdessä muodostama reaktio. Lähin vastaava inhimillinen vastine toimintakyvylle on rohkeus. Toimintakyky on koiran kyky hallita tekojaan huolimatta siitä, että se on joutunut pelon valtaan. Toisin sanoen koira pystyy pelostaan huolimatta toimimaan oikealla tavalla ja tarvittaessa voittamaan pelkonsa päästäkseen päämääräänsä. Koiran käsitys tilanteesta perustuu perimään ja kokemuksiin. Toimintakyky ei ole mikään muuttumaton ominaisuus, joka pysyisi samana kaikissa tilanteissa huolimatta siitä, että laukaisijoina toimivat ärsykkeet olisivat samat. Kiihkeys vaihtelee eri yksilöiden välillä ja samallakin

yksilöllä eri tilanteissa. Kaikilla reviirikäyttäytymisen omaavilla eläimillä oman alueen ja ennen kaikkea sen keskuksen läheisyys vaikuttaa käytökseen. Huolimatta yksilön normaalista toimintakyvystä koirat ovat toimintakykyisempiä lähellä kotiaan. Myös perheenjäsentensä seurassa koira on vähemmän peloissaan, tai on ainakin halukkaampi voittamaan pelkonsa, mikä perustuu koirien laumaviettiin.

- *Terävyys:* Terävyys on ominaisuus, joka saa koiran reagoimaan aggressiivisesti sen tuntiessa itsensä uhatuksi. Terävyysaste on kääntäen verrannollinen ärsytyskynnyksen korkeuteen. Mitä pienempi ärsyke tarvitaan herättämään aggression, sitä korkeampi on terävyysaste.

Puolustushalu: Puolustushalulla tarkoitetaan koiran synnynnäistä taipumusta

hyökkäyksen tai hyökkäysyrityksen avulla aktiivisesti puolustaa itseään, laumaansa (ohjaaja) tai reviiriään. Puolustushalu vaihtelee tilanteiden, ympäristön ja koiran mielialojen mukaan. Testissä tarkkaillaan koiran käyttäytymistä tilanteissa, joissa uhan aiheuttaa tuntematon henkilö tai koiran kuvitteleva ärsyke.

- *Taisteluhalu:* Taisteluhaluksi kutsutaan koiran synnynnäistä taipumusta nauttia taistelusta itsestään ilman, että se perustuisi aggressioon. Käytöstä voidaan kutsua tietynlaiseksi leikkihaluksi – leikiksi, jonka olennaisin osa on taistelu. Taisteluhalu on koiralle moottori, liikkeelle paneva voima.
- *Hermorakenne:* Hermorakenteella tarkoitetaan koiran synnynnäistä heikko- tai vahvahermoisuutta sen joutuessa voimakkaisiin ja vaihteleviin sisäisiin jännitystiloihin. Hyvällä hermorakenteella tarkoitetaan kykyä hallita jännitystiloja ilman luonnotonta uupumusta, hysteriaa tai muita merkkejä sisäisen tasapainon järkkymisestä. Hermostuneisuuden oireita koiralla ovat mm. voimakas rauhattomuus, kehon värinä, kohonnut pulssi, joka ei johdu ruumiillisesta rasituksesta, lisääntynyt nieleskely, aiheettomat ja epätarkoituksenmukaiset liikkeet, turvan etsiminen (pyrkiminen ohjaajan luo), ripuli tai oksentelu.
- *Temperamentti:* Temperamentilla tarkoitetaan käyttäytymisen vilkkautta, huomiokyvyn nopeutta (tarkkaavaisuutta) sekä kykyä sopeutua uusiin tilanteisiin ja ympäristöihin. Suurin osa hyvin sopeutumiskykyisistä koirista on vilkkaita. Vilkas koira on tarkkaavainen ja se vastaanottaa nopeasti uusia ympäristön ärsykeitä ja tottuu niihin ja niiden merkitykseen. Erittäin vilkkaat koirat vastaanottavat suuren määrän vaikutteita ympäristöstään, ja seurauksena on liian suuri hajaannus ja pitempi sopeutumisaika. Tämä on vielä korostuneempaa häiritsevän vilkkaissa koirissa, sillä ne ovat lähes kykenemättömiä keskittymään ja olemaan paikallaan. Näillä koirilla sopeutuminen vaikeutuu myös fyysisestä väsymyksestä, jonka ne aiheuttavat itselleen olemalla koko ajan liikkeellä.
- *Kovuus:* Kovuudella tarkoitetaan koiran taipumusta muistaa tai olla muistamatta epämiellyttäviä kokemuksia.
- *Luoksepäästävyys:* Luoksepäästävyydellä tarkoitetaan koiran suhtautumista vieraisiin henkilöihin. Koira on luoksepäästävä, kun se mielellään ja oma-aloitteisesti hakeutuu muidenkin tapaamiensa ihmisten seuraan kuin ohjaajansa. Koiraa, joka selvästi välttää tutustumista tai joka osoittaa selvää vastenmielisyyttä joutuessaan kosketukseen vieraiden kanssa, kutsutaan pidättyväksi.

Hyväntahtoinen on koira, joka osoittaa hyökkäävyyttä vain uhkaavissa tilanteissa. Hyväntahtoisuus riippuu paljon koiran terävyydestä. Terävän koiran tarkkaavaisuus pieniäkin uhkaärsykeitä kohtaan aiheuttaa sen, että se tekee virhearvioinnin helpommin kuin vähemmän terävät koirat. Avoimuus tarkoittaa sitä, että koiran todellinen mieliala selvästi ilmenee sen käyttäytymisestä riippumatta siitä, onko tuo käyttäytyminen ihmisen kannalta myönteistä vai kielteistä. Luoksepäästävyyden arviointiin ei tarvita mitään erikoiskoetta, vaan arviointi perustuu täysin testituomareiden havaintoihin koiran käyttäytymisestä sen kohdatessa ihmisiä.

- **Laukauspelottomuus:** Laukausvarmaksi nimitetään koiraa, joka käyttäytyy täysin välinpitämättömästi laukauksiin tai joka on niistä vain normaalilla tavalla kiinnostunut. Koirat, jotka ensimmäisen laukauksen jälkeen käyttäytyvät rauhottomasti, mutta jotka selviävät nopeasti levottomuudestaan ja joille toistetut laukaukset saavat aikaan yhä pienemmän reaktion, luokitellaan laukauskokemattomiksi, ei laukausaroiksi. Koiraa, joka reagoi laukauksiin epänormaalin kiihkeästi esim. haukkumalla, hyökkäämällä kohti ampujan suuntaa tai on muuten kiihkeän innostunut ympäristön tapahtumista ja haukkuu, mutta joka ei osoita hermostuneisuutta, kutsutaan paukkuärtyisäksi. Laukausalttiiksi luokitellaan koira, joka reagoi selvästi, suunnilleen samalla tavalla jokaiseen laukaukseen rauhoittumatta tai hermostumatta enempää ja jonka sisäinen jännite ei nouse sellaiseen asteeseen, että selviä hermostuneisuuden oireita näkyisi. Laukausaraksi nimitetään koiraa, joka laukauksen jälkeen reagoi selvän hermostuneesti ja jolla on vaikeuksia mielen tasapainonsa palauttamisessa ja joka ammunnan toistuessa osoittaa yhtä suurta tai suurempaa hermostuneisuutta.

+++ **Laukausvarma:** Koira, joka käyttäytyy täysin välinpitämättömästi laukauksiin tai joka on niistä kiinnostunut vain luonnollisella tavalla.

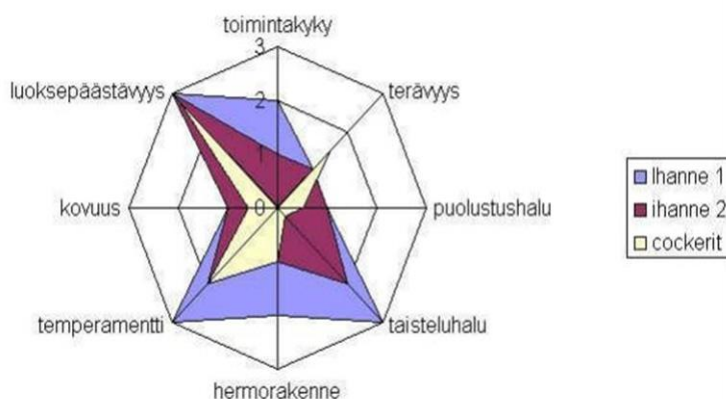
++ **Laukauskokematon:** Koira, joka reagoi ensimmäisiin laukauksiin, mutta kuultuaan useamman laukauksen levottomuus pienenee.

+ **Paukkuärtyisä:** Koira, jolle ampuminen aiheuttaa selviä aggressiivisia reaktioita äänen suuntaan.

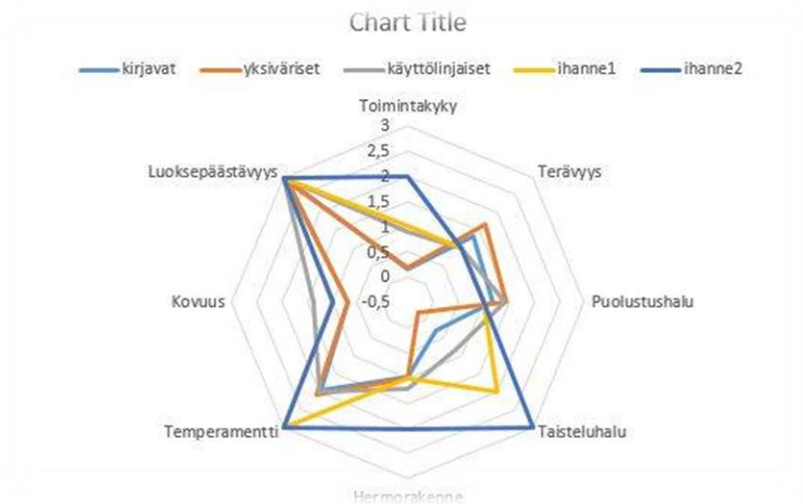
– **Laukausaltti:** Koira, joka osoittaa melko selvästi epänormaalia, mutta ei hermostunutta käyttäytymistä. Reagoi suunnilleen samalla tavalla jokaiseen laukaukseen.

– – **Laukausarka:** Koira, joka jokaisen laukauksen jälkeen reagoi hermostuneesti osoittaen yhtä suurta tai suurempaa hermostuneisuutta. Koiralla on vaikeuksia mielen tasapainonsa palauttamisessa.

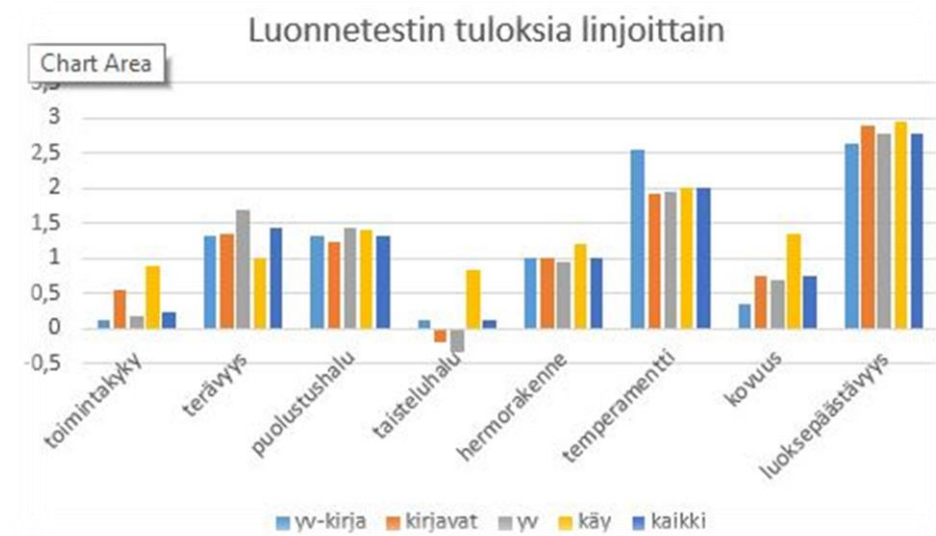
Cockereiden ihannetulokset ja todelliset testitulokset edellisen JTO:n tekovaiheessa:

Vuosien 2000-2014 testitulosten keskiarvot linjoittain verrattuna ihannetuloksiin:

Tämän hetkinen tilanne verrattuna ihannetuloksiin: luoksepäästävyys on ihanteen mukainen. Kovuus on näyttelylinjaisilla pienempi kuin ihanne ja käyttölinjaisilla suurempi. Temperamentti jää kaikilla ihanteesta, hermorakenne on jokseenkin yli ihannetuloksen alarajan. Taisteluhalua on vähiten yksivärisillä ja eniten käyttölinjaisilla. Puolustushalua on kaikilla hiukan enemmän kuin ihannecockerilla. Terävyyttä on käyttölinjaisilla vähiten ja eniten yksivärisillä. Toimintakykyä taas on eniten käyttölinjaisilla.

Tulokset osa-alueittain: löytyykö luonnetestistä viitteitä käyttäytymisongelmiin, joita rodulla esiintyy?

Terävyyttä eli kykyä/halua käyttää aggressiota on liikaa ja kovuutta sekä taisteluhalua puuttuu. Näyttäisi siltä, että luonnetesti on keino löytää tietoa myös rodun ongelmakohdista, vaikka ne usein esiintyvät tiettyssä sosiaalisessa ympäristössä, joka testitilanteesta puuttuu.

Käyttölinjaisten tulos korreloi hyvin työkoiran luonteen kanssa.

Luonnetestitulosten yhteenvedon mukaan ”keskivertococker” on seuraavanlainen:

Osa-alueet taulukkona

	toimintakyky	terävyys	puolustushalu	taisteluhalu	hermorakenne	temperamentti	kovuus	luoksepaastävyys
-3	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	1 %	0 %
-2	5 %	0 %	0 %	6 %	0 %	0 %	16 %	0 %
-1	34 %	0 %	12 %	53 %	4 %	2 %	0 %	1 %
1	50 %	71 %	53 %	0 %	86 %	32 %	67 %	0 %
2	6 %	0 %	0 %	33 %	5 %	27 %	0 %	13 %
3	0 %	23 %	28 %	2 %	0 %	33 %	10 %	79 %

Cockerspanielien tyypillisimmät tulokset osa-alueittain:

Toimintakyky

+1 Kohtuullinen (54%): Koira ottaa kontaktin kelkkaan suurestakin pelästyksestä huolimatta hyvin vähäisillä ohjaajan avuilla. Pimeässä koira voidaan joutua kutsumaan.

-1 Pieni (35%): Koira selvästi pelkää kelkkaa ja ohjaaja joutuu auttamaan kontaktin saamisessa käymällä kyykkyyntä kelkan viereen ja puheella. Pimeässä koira joudutaan kutsumaan useita kertoja ja koira epäröi ja etenee hitaasti.

Metsästyskoiran toimintakyvyn tulisi olla vähintään kohtuullinen, joten rodun toimintakyvyn parantamiseen on kiinnitettävä jalostuksessa huomiota.

Terävyys

+1 Pieni ilman jäljelle jäävää hyökkäyshalua (76%): Koira reagoi hyvin laimeasti tai ei lainkaan hyökkäykseen, tai osoittaa pelkoa.

+3 Kohtuullinen ilman jäljelle jäävää hyökkäyshalua (23%): Koira reagoi aggressiivisesti hyökkäykseen, hyökkääjän tultua selvästi esille. Palautuu nopeasti.

Cockerspanielin kuuluu olla ystävällinen ja avoin koira, joka ei saa olla aggressiivinen ihmisille eikä toisille koirille. Alkuperäisessä käyttötarkoituksessa koiralta kuitenkin vaaditaan terävyyttä, joka kohdistuu tarvittaessa saaliiseen. Tämän huomioon ottaen rodun terävyys vaikuttaisi olevan jotakuinkin oikeanlainen.

Puolustushalu

+1 Pieni (55%): Koira on ohjaajan sivulla tai takaviistossa, ehkä muutama haukahdus, muuten vaisu esitys. Hyväksyy hyökkääjän samoin kuin luoksepaastävyydessä.

+3 Kohtuullinen, hillitty (30%): Koira puolustaa ohjaajaansa: joko haukkuu ja/tai murisee hyökkääjän lähestyessä, pysyy ohjaajan edessä tai sivulla. Koira palautuu nopeasti ja hyväksyy hyökkääjän hyökkäyksen loputtua, lyhyt viive sallitaan.

Cockerspanieli ei ole vahtikoira eikä se saa suhtautua ihmisiin aggressiivisesti, joten puolustushalu saisi olla jopa rodun tulosten keskiarvoa vähäisempää. Edelliseen JTO:hon nähden puolustushalu on vähentynyt.

Taisteluhalu

-1 Pieni (53%): Koira tarttuu esineeseen, mutta ei taistele vaan pureskelee sitä ja laskee heti irti, kun esineestä vedetään; tai koira ei ota lainkaan esinettä suuhunsa, mutta osoittaa jonkin verran taisteluhaluja kelkalla ja muissa osasuorituksissa.

+2 Kohtuullinen (36%): Koira ottaa esineen halukkaasti ja ote on melko luja, jonkin verran pureskelua ja otteen korjausta. Mikäli koira irrottaa otteensa uhattaessa, sen tulisi ottaa esine uudelleen uhkauksen jälkeen.

Selvitäkseen metsästyksessä cockerspanielilla tulisi olla vähintään kohtuullinen taisteluhalu, joten tähän tulee kiinnittää jalostuksessa huomiota. Taisteluhalu on vähentynyt edelliseen JTO:n materiaaliin verrattuna. Tätä ei voida pitää suotuisana kehityksenä. Taisteluhalu on rodulla kohtuullista suurempi vain harvoin.

Hermorakenne

+1 Hieman rauhaton (90%): Koira selviytyy kaikista testin osasuorituksista. Siinä on havaittavissa lieviä merkkejä rauhattomuudesta, se rasittuu henkisesti testin edetessä. Palautumisajan pituus eri osasuoritusten välillä vaihtelee.

+2 Tasapainoinen (7%): Koira selviytyy kaikista osasuorituksista hyvin. Se ei ole hermostunut. Koira hallitsee kaikki tilanteet oikea-aikaisesti ja palautuu niistä nopeasti, pystyy käyttäytymään koko testin ajan tasapainoisesti.

Metsästyskoiran ja myös seurakoiran hermorakenteen tulee olla hyvä eikä se saisi rasittua vaativissakaan tehtävissä, joten tähän tulee kiinnittää jalostuksessa huomiota. Jalostuksessa on **vältettävä** tästä osiosta miinusmerkkisen tuloksen saaneiden koirien käyttöä.

Temperamentti

+3 Vilkas (37%): Koiran pitää reagoida häiriöön välittömästi sen alettua. Väistön on oltava nopea, hallittu, lyhyt ja koira suuntaa huomionsa häiriöääntä kohden. Koiralta edellytetään reipasta ja iloista yleisolemusta.

+1 Erittäin vilkas (33%): Reaktio on hyvin nopea, väistämislake on melko pitkä. Koira ei pysty välittömästi kohdentamaan häiriötä ja siinä esiintyy lievää keskittymiskyvyn puutetta. Koirassa ei ole havaittavissa tasapainottomuutta.

+2 Kohtuullisen vilkas (28%): Koiran reagointinopeus ja väistö on hieman hitaampi, mutta hallittu ja koiran huomio oikein suuntautunut.

Rodun temperamentista saamat arviot jakautuvat tasaisesti kaikkiin ylläoleviin arvioihin. Tämän osion kohdalla ollaan jalostuksessa hyvällä mallilla. Vain 2% tuloksista temperamentti on miinuksella.

Kovuus

+1 Hieman pehmeä (72%): Koira, joka osoittaa selviä merkkejä siitä, että se haluaisi välttää paikan, missä se pelästytettiin, mutta pystyy ohittamaan pelästytämipaikan suhteellisen läheltä ohjaajan tukemana.

Suurin osa testatuista cockerspanieleista on saanut tulokseksi +1 Hieman pehmeä. Se on ymmärrettävää, sillä cockerspanielin täytyy pystyä oppimaan kokemastaan, mutta kuitenkin pärjättävä käyttötarkoituksessaan ja päästävä yli siinä kohtaamistaan epämiellyttävistä tilanteista. *Valitettavan monella koiralla on kuitenkin tulos – 2 tai jopa – 3.* Kokonaisuutena edelliseen JTO:hon verrattuna kovuudessa on tapahtunut hienoinen parannus.

Jalostuksessa on **vältettävä** seuraavia arvioita saaneiden koirien käyttöä:

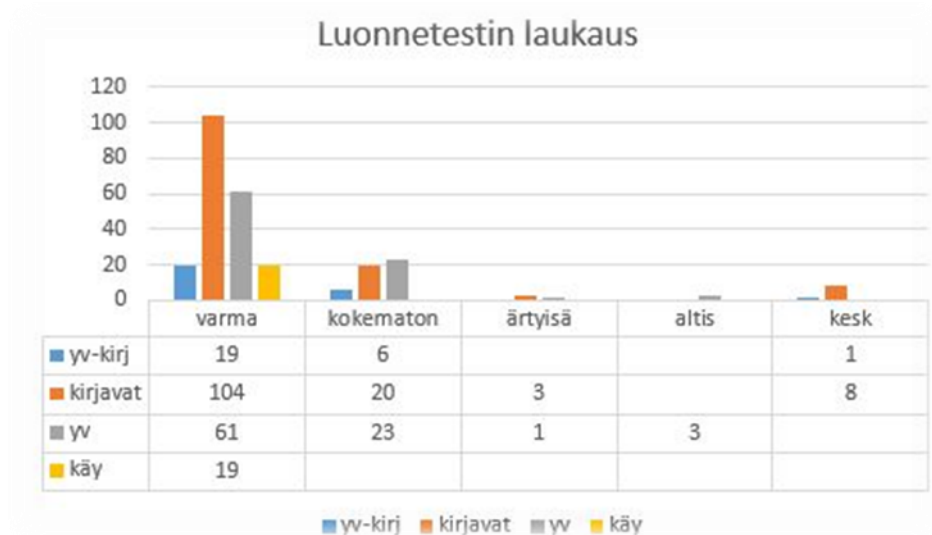
–2 Pehmeä (15%): Koira, joka osoittaa selvästi pelästyneensä kohdetta ja osoittaa halunsa välttää paikkaa suhteellisen pitkänkin palautumisajan jälkeen ja vaatii ohjaajalta runsasta houkuttelua.

–3 Erittäin pehmeä (1%): Koira, joka osoittaa pelkoreaktioita kohteessa ja kieltäytyy tulemasta uudelleen paikkaan.

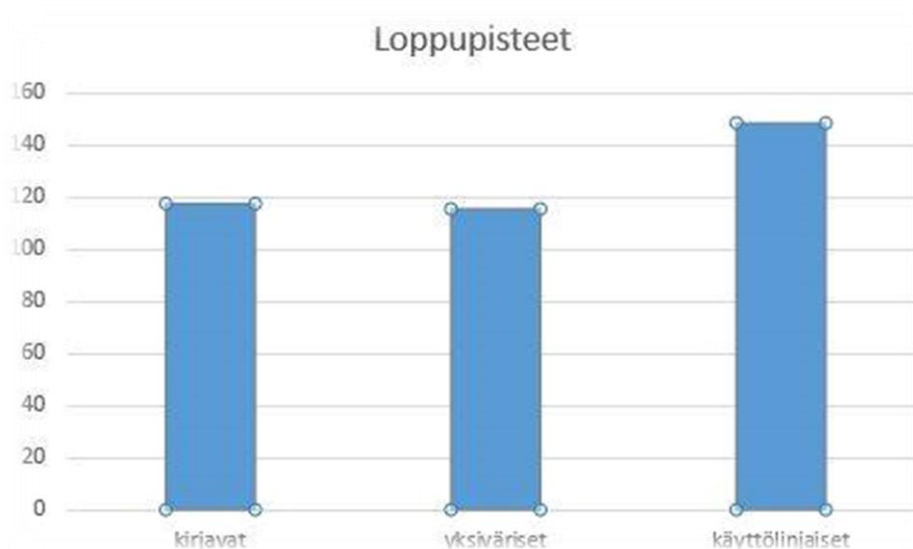
Luoksepäästävyys

+3 Hyväntahtoinen, luoksepäästävä, avoin (83%): Koira, joka houkuttelematta hakeutuu kosketukseen myös vieraiden ihmisten kanssa käyttäytyen 48 ystävällisesti ja avoimesti. Luoksepäästäväksi kutsutaan myös sellaista koiraa, joka ei tutustu ihmisiin oma-aloitteisesti, mutta sallii tutustuttaa itsensä heihin.

Luoksepäästävyys on rodulla hyvällä tolalla ja hieman jopa parantunut edelliseen JTO:hon verrattuna. Vain 1% testatuista koirista sai luoksepäästävyystuloksen -1 Selvästi pidättyväinen.

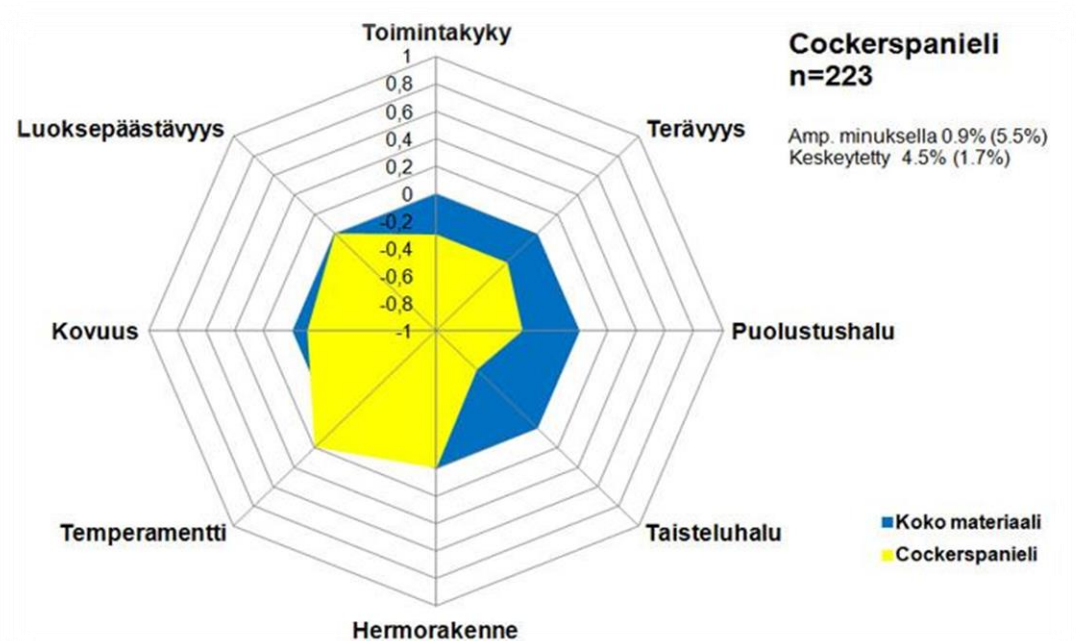

Laukauspelottomuudesta on lähes kaikilla tuloksen saaneilla koirilla +, ++ tai +++. Vain kolme tuloksen saanutta koiraa sai huomautuksen laukaussaltiudesta (kaikki yksivärisiä). Näin ollen tilanne on rodussa hyvä. Cockerspanielit eivät ole tästä päätellen ääniherkkiä koiria.

Loppupisteiden keskiarvot. Käyttölinjaiset saivat noin 145 pistettä ja muut hiukan alle 120.

Cockerspanielien luonnetestin ihanneprofiili on tämän tavoiteohjelman liitteenä.

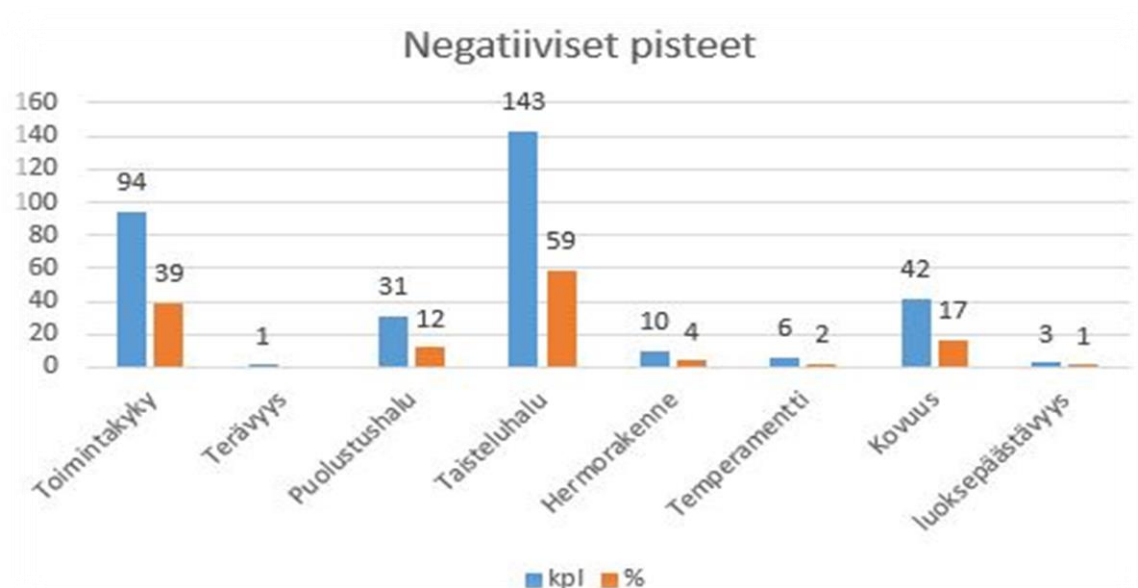

Lähde: Lemmikkipalstat tulospörssin luonnetestitietokanta. Cockerspanieli verrattuna muuhun testimateriaaliin.

Cockereilla on keskivertokoiraan verrattuna pienempi toimintakyky, terävyys, puolustushalu, taisteluhalu ja kovuus. Temperamentti on suurempi ja luokse päästävyys on kuin keskivertokoiralla.

2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
6	7	5	13	14	6	30	27	20	25	16	27	25	18

Cockereita käy luonnetestissä jonkin verran - kuitenkin melko vähän, jotta luonnetestituloksia todella voitaisiin käyttää jalostuksen apuvälineenä. Yllä ovat vuosittaiset käyntimäärät 2000-luvulla. Vuonna 2014 koekäyntejä oli 33.

Negatiivisia eli miinusmerkkisiä tuloksia cockerit ovat saaneet huolestuttavan paljon toimintakyvystä ja taisteluhalusta. Metsästyskoirat tarvitsevat sekä toimintakykyä että taisteluhaluja ja myös seurakoiralle

nämä ovat tärkeitä ominaisuuksia. Kovuudesta joka kuudes cockeri on saanut niin ikään miinusmerkkisen tuloksen. Koulutettavan metsästyskoiran kuuluukin olla hieman pehmeä, mutta ominaisuuden mennessä miinukselle pehmeys on liiallista.

MH-kuvaus:

MH-luonnekuvaus:

Mentalbeskrivning Hund eli lyhyesti MH on Ruotsissa ja Suomessa käytettävä koiran luonteenkuvausmenetelmä, jossa tarkastellaan koiran käyttäytymistä ja luonteen ominaisuuksia kuten leikkisyyttä, saalisviettiä, pelkoja ja sosiaalisuutta. MH-luonnekuvaus on alunperin Ruotsissa erityisesti nuorille koirille kehitetty koemuoto. Suomessa alaikäraja kuvaukseen osallistumiselle on 18kk (Ruotsissa 12kk).

MH-luonnekuvaus virallistui Suomessa vuonna 2010, säännöt poikkeavat hieman Ruotsin säännöistä. MH:n tarkoitus on kerätä aineistoa koiran käyttäytymisestä tarkoin määritellyissä tilanteissa. Kuvaustuloksia roduttain tarkastelemalla saadaan tietoa rodulle tyypillisestä luonteesta. Yksittäisen koiran MH-kuvaustulos kuvaa koiran luonteen ominaisuuksia yksilönä, mutta niitä voidaan verrata rodun keskiarvoihin sekä rodun ihanneprofiiliin (cockereilla ei vielä Suomessa tehty).

Luonteen tarkastelu on aina haasteellista eikä mikään kuvaus kerro koko totuutta koirasta. Metsästyskokeet ja taipumuskoe kertovat spanielien osalta monesta tärkeästä ominaisuudesta ja eritoten sopivuudesta alkuperäiseen käyttötarkoitukseen. MH ei ole taipumus- tai metsästyskoetta korvaava kuvaus koiran ominaisuuksista, vaan apuväline luonteen arvioinnissa. MH-kuvauksesta saatava tieto on helposti vertailtavissa ja näin myös tulosten analysointi on helppoa. Rodulle voidaan myös laatia ihanneprofiili. Sen lisäksi voidaan helposti verrata koiria toisiinsa, rotua suhteessa muihin rotuihin tai esimerkiksi koiran jälkeläisten tuloksia rodun keskiarvoon. MH-kuvauksessa tarkkailtavien ominaisuuksien on todettu periytyvän ainakin jossain määrin, joten tuloksia voidaan käyttää apuna jalostuksessa.

Lomakkeessa on 10 erilaista osiota ja yhteensä 31 kuvailtavaa kohtaa. Kunkin osion jälkeen lomakkeeseen merkitään koiran reaktio ärsykkeeseen intensiteettiasteikolla 1-5, jolloin 1 on intensiteetiltään pieni reaktio ja 5 suuri. Pisteet eivät kerro millään tavoin koiran käyttäytymisen paremmuudesta, vaan yksinkertaisesti reaktion suuruudesta. Esimerkiksi pelon suhteen ykkönen (1) kuvaa koiraa, joka ei pysähdy tai pysähtyy pikaisesti ärsykkeen kuullessaan / nähdessään, kun taas vitosen (5) saanut koira pakenee vähintään viiden metrin päähän. Utelias koira menee heti katsomaan haalaria tai räminää ja näin ollen sen reaktion voimakkuudeksi kohdassa ”Uteliaisuus” merkitään 5, kun taas toinen koira uskaltautuu paikalle vasta, kun esim. haalari on laskettu maahan - näin uteliaisuus on tällä koiralla voimakkuudeltaan 1. Useimpien koirien tulokset ovat jotain näiden ääripäiden väliltä.

MH:ssa testinohjaaja kulkee läpi radan koiranohjaajan kanssa ja ohjeistaa koko kuvauksen ajan, miten osiot suoritetaan. Luonnekuvaajien (2 kpl) tehtävänä on koiran käytöksen tarkkailu ottamatta koiraan millään tavoin kontaktia. Lisäksi kuvauksessa on toimihenkilöitä, jotka toimivat avustajina kuvauksen eri osioissa. Kuvauksen kesto yhden koiran osalta on noin 40 min. Yleisö voi seurata koiran suoritusta koko kuvauksen ajan, kunhan pysyy hiljaa eikä häiritse koiraa.

Arvioinnista on pyritty tekemään mahdollisimman objektiivinen siten, että luonnekuvaajat vain merkitsevät lomakkeeseen koiran reaktion intensiteettiasteikolla 1-5. Kuvaaja ei siis tee johtopäätöksiä koiran käytöksestä tai luonteesta. MH-kuvauksessa ainoastaan tarkkaillaan koiran käyttäytymistä ja ominaisuuksia, tarkoituksena ei ole asettaa koiria paremmuusjärjestykseen. Tämä takaa kuvauksen sopivuuden erilaisille

roduille eikä määrittele yksiselitteistä ”ihannekoiraa”, joka on varsin subjektiivinen käsitys; ihannekoira voi jollekin olla rauhallinen ja passiivinen, helppo kotikoira ja toiselle taas aktiivinen, leikkisä metsästyskoira.

Osallistumiskynnys MH-kuvaukseen on matala, koska koiraa ei tarvitse mitenkään valmistella tai harjoittaa luonnekuvausta varten. Koira ei myöskään koe kuvauksen aikana uhkaa ihmisen taholta. Kuvauksen tapahtumat voisivat periaatteessa tapahtua kävelylenkin aikana: muovipussi puunoksassa heilumassa, sadeviitta on sonnustautunut vastaantulija ja ihminen, joka leikkii koiran kanssa rievulla. Omistaja saa MH-kuvauksen avulla lisää tietoa koirastaan ja varmasti myös vinkkejä sen koulutusta ajatellen. Kasvattajalle kuvaus on tärkeä tiedonlähde kasvattien luonneominaisuuksista. Luonnekuvauksen tulokset ovat vertailukelpoisia ja niitä hyödyntämällä saadaan lisää ennustettavuutta jalostusvalintoihin.

MH-kuvauksen ongelma on kuitenkin jokseenkin vaikea tulkittavuus, joka varmasti vaikuttaa sen hyödyntämiseen jalostuksen apuvälineenä. Jatkossa olisi hyvä tehdä rodulle oma ihanneprofiili tulosten tulkinnan helpottamiseksi. Keskivertococker ottaa alla olevan koosteen mukaan hyvin kontaktia vieraaseen ihmiseen, antaa käsitellä, ei leiki kovin innokkaasti, ei jahtaa saalista, on melko reipas ja sietää hyvin laukauksia. Linjojen välillä on hieman eroavaisuuksia.

Cockerspanielien mh-luonnekuvauuskäynnit ja tilastot vuosina 2009-2014:

Cockereilla oli vuosina 2009-2014 yhteensä 143 mh-kuvauuskäyntiä. Käyntien jakauma linjoittain on seuraava:

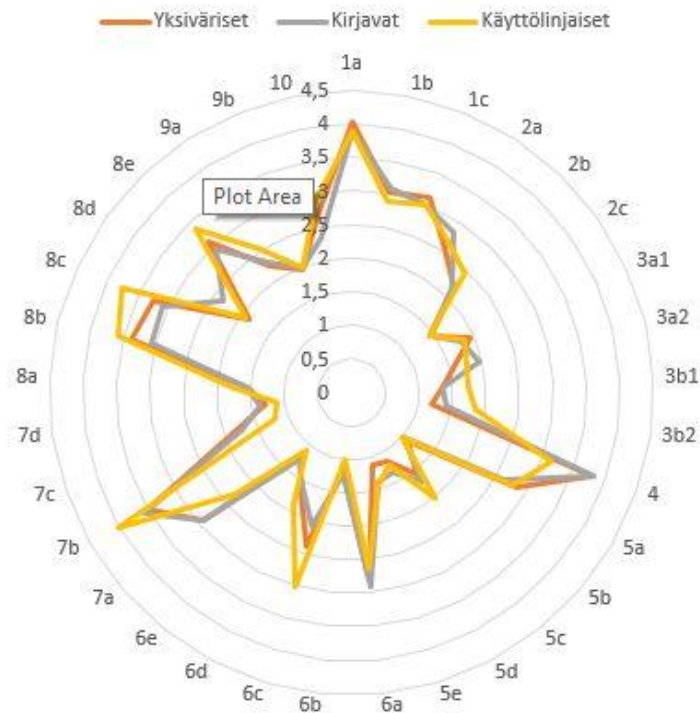
- yksiväriset 29 käyntiä, 20%
- kirjavat 101 käyntiä, 71%
- käyttölinjaiset 13 käyntiä, 9%

Suurin osa mh-kuvauuskäynneistä on siis kirjavien näyttelylinjaisten suorituksia ja kirjavien osalta keskiarvot ovatkin varmasti kuvaavampia ajatellen koko populaatiota kuin yksiväristen näyttelylinjaisten. Eroavuuksia linjojen välillä on kuitenkin saatu näkyviin kuvauksen eri osioissa.

Kaikista kuvauuskäynneistä n. 7% johti keskeytykseen. Yksivärisistä kuvaukseen osallistuneista koirista kuvauksen suoritti hyväksytysti n. 90%, kirjavista 93% ja käyttölinjaisista 92%.

Kuvauksen viimeisenä osiona on ampuminen, jossa kaikki koiran osoittama pelko merkitään kohtaan 5 ja jos koira selvästi paineistuu laukauksista, kaikkia laukauksia ei ammuta. Laukauksiin reagointiin vaikuttaa koiran ääniarkuuden lisäksi myös sen kuvauksen aikana keräämä kuorma eli mh-kuvausradan aiheuttama paineistuminen. 11% mh-kuvauksen hyväksytysti suorittaneista cockereista osoitti jonkinasteista pelkoa kuullessaan laukauksia.

Kaikkien cockereiden Mh-keskiarvot

MH-kuvauksen osa-alueet ja cockerspanielien tulosten keskiarvot osioittain:

1. Kontakti

a) *tervehtiminen*; miten koira tervehtii vierasta ihmistä / vastaa tervehdykseen

> keskiarvo (jatkossa ka) 3,9 (yksiväriset 4,0 – kirjavat 3,9 – käyttölinjaiset 3,9)

1 Torjuu kontaktia, murisee tai yrittää purra

2 Välttää kontaktia, väistää

3 Hyväksyy kontaktin vastaamatta siihen, ei väistä

4 Ottaa itse kontaktia tai vastaa siihen

5 Mielistelevä kontaktinotossa, hyppii, vinkuu, haukkuu, jne.

b) *yhteistyö*; miten helposti koira suostuu yhteistyöhön vieraan ihmisen kanssa tämän lähtiessä kuljettamaan sitä taluttimessa poispäin ohjaajasta

> ka 3,1 (yv 3,0 – ki 3,1 – kä 2,9)

1 Ei lähde vieraan ihmisen mukaan / Ei kokeilla

2 Lähtee mukaan haluttomasti

3 Lähtee mukaan, mutta ei ole kiinnostunut TO:sta (testinohjaajasta)

4 Lähtee mukaan halukkaasti, kiinnostuu TO:sta

5 Lähtee mukaan hyvin innokkaasti, erittäin kiinnostunut TO:sta

c) *käsittely*; miten koira hyväksyy TO:n käsittelyn

> ka 3,1 (yv 3,2 – ki 3,0 – kä 3,2)

1 Torjuu murisemalla ja/tai yrittää purra

2 Väistää tai hakee tukea ohjaajasta

3 Hyväksyy käsittelyn

- 4 Hyväksyy ja ottaa kontaktia
5 Hyväksyy ja vastaa liioitellulla kontaktilla

2. Leikki 1

a) *Leikkihalu*; koiran reaktionopeus saalisärsykkeelle – ensin ohjaaja leikittää koira, jonka jälkeen hän ja TO heittelevät leikkiesinettä (paloletkun pätäkä) toisilleen koiran yli ja lopuksi TO heittää esineen noin 10 metrin etäisyydelle koirasta

> ka 2,8 (yv 2,6 – ki 2,9 – kä 2,7)

1 Ei leiki – ei osoita kiinnostusta

2 Ei leiki – osoittaa kiinnostusta

3 Leikkii – aktiivisuus lisääntyy / vähenee

4 Leikkii – aloittaa nopeasti ja on aktiivinen

5 Leikkii – aloittaa erittäin nopeasti ja on hyvin aktiivinen

b) *tarttuminen*; millaisella otteella koira tarttuu esineeseen saavuttuaan sen luo

> ka 2,2 (yv 2,3 – ki 2,2 – kä 2,5)

1 Ei tartu esineeseen

2 Ei tartu, nuuskii esinettä

3 Tarttuu esineeseen viiveellä tai etuhampailla

4 Tarttuu heti koko suulla

5 Tarttuu heti, nappaa esineen vauhdista

- käyttölinjaisilla hieman korkeampi

c) *puruote ja taisteluhalu*; miten koira innostuu taisteluleikistä TO:n kanssa

> ka 1,5 (yv 1,5 – ki 1,5 – kä 1,5)

1 Ei tartu esineeseen

2 Tarttuu viiveellä – irrottaa / pitää, ei vedä vastaan

3 Tarttuu, vetää vastaan, mutta irrottaa ja tarttuu uudestaan / Korjailee otetta

4 Tarttuu heti koko suulla, vetää vastaan kunnes TO irrottaa

5 Tarttuu heti koko suulla, vetää, tempoo, ravistaa – kunnes TO irrottaa

3. Takaa-ajo (tehdään kaksi kertaa samalla tavalla)

a) *takaa-ajo*; miten koira lähtee saalistamaan liikkuvaa viehettä (kiemurrellen liikkuva eläintä muistuttava tekoturkis)

> 1. kerta: ka 1,8 (yv 2 – ki 1,8 – kä 1,7)

< 2. kerta: ka 1,8 (yv 1,6 – ki 1,9 – kä 1,6)

1 Ei aloita

2 Aloittaa, mutta keskeyttää

3 Aloittaa etenemisen hitaasti, voi lisätä vauhtia, seuraa koko matkan saalista

4 Aloittaa kovalla vauhdilla päämäärähakuisesti, pysähtyy saaliille

5 Aloittaa heti kovalla vauhdilla juosten saaliin ohi, voi kääntyä saaliille

b) *tarttuminen*; millaisella otteella koira tarttuu saaliiseen

> 1. kerta: ka 1,4 (yv 1,3 – ki 1,4 – kä 1,6)

> 2. kerta: ka 1,4 (yv 1,2 – ki 1,4 – kä 1,7)

1 Ei kiinnostu saaliista / Ei juokse perään

2 Ei tartu, nuuskii saalista

3 Tarttuu saaliiseen epäröiden tai viiveellä

4 Tarttuu heti saaliiseen, mutta irrottaa

5 Tarttuu heti saaliiseen, pitää sitä suussa vähintään 3 sekuntia

- käyttölinjaisilla hieman korkeampi

4. **Aktiviteettitaso**

Koiran käytöstä tarkkaillaan sen ollessa kytkettynä passiivisen ohjaajan vierellä 3 minuutin ajan

> ka 3,8 (yv 3,9 – ki 3,8 – kä 3,4)

1 Tarkkailematon, kiinnostumaton, passiivinen

2 Tarkkailevainen, rauhallinen, voi istua, seistä tai maata

3 Tarkkailevainen ja enimmäkseen rauhallinen, yksittäisiä toimintoja

4 Tarkkailevainen, toiminnot tai rauhattomuus lisääntyy vähitellen

5 Toiminnot vaihtelevat nopeasti osion aikana / Rauhaton koko ajan

- näyttelylinjaisilla hieman korkeampi

5. **Etäleikki** - leikkiminen vieraan ihmisen kanssa 40 metrin päässä ohjaajasta

a) *kiinnostus*; miten koira reagoi etäällä liikkuvaan, oudosti käyttäytyvään hahmoon

> ka 2,7 (yv 2,8 – ki 2,6 – kä 2,8)

1 Ei kiinnostu avustajasta

2 Tarkkailee avustajaa, välillä taukoja

3 Kiinnostunut avustajasta, seuraa ilman taukoja

4 Kiinnostunut avustajasta, yksittäisiä lähtöyrityksiä

5 Erittäin kiinnostunut avustajasta, toistuvia lähtöyrityksiä

b) *uhka/aggressio*; huolestuuko koira ja miten se reagoi

> ka 1,0 (yv 1,1 – ki 1,0 – kä 1,1)

1 Ei osoita uhkauseleitä

2 Osoittaa yksittäisiä (1-2) uhkauseleitä osion ensimmäisessä osassa

3 Osoittaa yksittäisiä (1-2) uhkauseleitä osion ensimmäisessä tai toisessa osassa

4 Osoittaa useampia uhkauseleitä osion ensimmäisessä osassa

5 Osoittaa useampia uhkauseleitä osion ensimmäisessä ja toisessa osassa

c) *uteliaisuus*; miten koira toimii, kun se päästetään irti

> ka 1,7 (yv 1,5 – ki 1,7 – kä 2,1)

1 Ei saavu avustajan luo

2 Saapuu linjalle aktiivisen avustajan luo

3 Saapuu piilossa olevan puhuvan avustajan luo

4 Saapuu avustajan luo epäröiden tai viiveellä

5 Saapuu avustajan luo suoraan ilman apua

- käyttölinjaisilla hieman korkeampi

- d) *leikkihalu*; miten koira tarttuu leikkiesineeseen
> ka 1,3 (yv 1,2 – ki 1,3 – kä 1,3)

1 Ei osoita kiinnostusta

- 2 Ei leiki – osoittaa kiinnostusta
3 Leikkii – voi tarttua varovasti, mutta ei vedä
4 Tarttuu, vetää vastaan, voi irrottaa ja tarttua uudelleen
5 Tarttuu, vetää vastaan, ei irrota

- e) *yhteistyö*; miten koira leikkii aktiivisen / passiivisen avustajan kanssa
> ka 1,3 (yv 1,1 – ki 1,4 – kä 1,5)

1 Ei osoita kiinnostusta

- 2 Kiinnostuu, mutta keskeyttää
3 On kiinnostunut leikkivästä avustajasta
4 Kiinnostunut leikkivästä sekä passiivisesta avustajasta
5 Houkuttelee myös passiivista avustajaa leikkimään

6. **Yllätys**

- a) *pelko*; miten koira reagoi kun haalari vedetään yllättäen sen edessä ylös
> ka 2,8 (yv 2,8 – ki 2,9 – kä 2,4)

- 1 Ei pysähdy tai pysähtyy nopeasti
2 Kyykistyy ja pysähtyy

3 Väistää kääntämättä pois katsettaan haalarista

- 4 Pakenee enintään 5 metriä
5 Pakenee enemmän kuin 5 metriä

- näyttelylinjaisilla hieman korkeampi

- b) *uhka/aggressio*; huolestuuko koira ja miten se reagoi
> ka 1,2 (yv 1,2 – ki 1,2 – kä 1,0)

1 Ei osoita uhkauseleitä

- 2 Osoittaa yksittäisiä uhkauseleitä
3 Osoittaa useita uhkauseleitä
4 Osoittaa useita uhkauseleitä ja muutamia hyökkäyksiä
5 Osoittaa useita uhkauseleitä ja hyökkäyksiä, voi purra

- c) *uteliaisuus*; miten koira toimii tilanteessa
> ka 2,2 (yv 2,5 – ki 2,1 – kä 3,2)

- 1 Menee haalarin luo, kun se on laskettu maahan / Ei mene ajoissa

2 Menee haalarin luo, kun ohjaaja puhuu kyykyssä ja houkuttelee koiraa

3 Menee haalarin luo, kun ohjaaja seisoo sen edessä

- 4 Menee haalarin luo, kun ohjaaja on edennyt puoliväliin
5 Menee haalarin luo ilman ohjaajan apua

- käyttölinjaisilla korkeampi, yksivärisillä näyttelylinjaisilla hieman korkeampi kuin kirjavilla

- d) *jäljellejäävä pelko*; koiran reaktio sen ohittaessa liikkumattoman ylhäällä olevan haalarin ohjaajan kanssa
> ka 1,6 (yv 1,6 – ki 1,6 – kä 1,8)

1 Ei minkäänlaisia liikkumisnopeuden vaihtelua tai väistämistä

2 Pieni niiaus tai liikkumisnopeuden vaihtelu jollain ohituskerralla

3 Pieni niiaus tai liikkumisnopeuden vaihtelu kerran, pienenee toisen ohituskerran jälkeen

4 Niius tai nopeuden vaihtelu samanlaisina vähintään kahdella ohituskerralla

5 Voimakas pelko, voi lisääntyä jokaisella ohituskerralla

e) *jäljellejäävä kiinnostus*; miten kiinnostunut koira on haalarista sitä uudelleen ohittaessaan
> ka 1,3 (yv 1,2 – ki 1,3 – kä 1,1)

1 Ei osoita kiinnostusta haalariin

2 Pysähtyy, haistelee tai katselee haalaria yhdellä ohituskerralla

3 Pysähtyy, haistelee tai katselee haalaria vähintään kahdella ohituskerralla

4 Puree haalaria tai leikkii sen kanssa, kiinnostus vähenee

5 Puree haalaria tai leikkii sen kanssa vähintään kahdella ohituskerralla

7. Ääniherkkyys

a) *pelko*; koiran reaktio yllättävän räminän kuulumiseen
> ka 2,9 (yv 2,9 – ki 2,9 – kä 2,3)

1 Ei pysähdy tai pysähtyy nopeasti

2 Kyykistyy ja pysähtyy

3 Väistää kääntämättä pois katsettaan

4 Pakenee enintään 5 metriä

5 Pakenee enemmän kuin 5 metriä

- näyttelylinjaisilla hieman korkeampi

b) *uteliaisuus*; kuinka koira toimii tilanteessa
> ka 3,6 (yv 3,6 – ki 3,5 – kä 4,1)

1 Ei mene katsomaan

2 Menee räminälaitteen luo, kun ohjaaja puhuu kyykyssä ja houkuttelee koiraa

3 Menee räminälaitteen luo, kun ohjaaja seisoo sen vieressä

4 Menee räminälaitteen luo, kun ohjaaja on edennyt puoliväliin

5 Menee räminälaitteen luo ilman apua

- käyttölinjaisilla hieman korkeampi

c) *jäljellejäävä pelko*; koiran reaktio ohitettaessa räminälaitetta uudelleen (tällä kertaa ääntä ei kuulu)
> ka 1,8 (yv 1,9 – ki 1,8 – kä 1,2)

1 Ei minkäänlaisia liikkumisnopeuden vaihteluita tai väistämistä

2 Pieni niiaus tai liikkumisnopeuden vaihtelu jollain ohituskerralla

3 Pieni niiaus tai nopeudenvaihtelu kerran, pienenee toisen ohituskerran jälkeen

4 Niius tai nopeuden vaihtelu samanlaisina vähintään kahdella ohituskerralla

5 Voimakas pelko, voi lisääntyä jokaisella ohituskerralla

- näyttelylinjaisilla hieman korkeampi

d) *jäljellejäävä kiinnostus*; koiran kiinnostus ohitettaessa räminälaitetta uudestaan
> ka 1,3 (yv 1,3 – ki 1,4 – kä 1,3)

1 Ei osoita kiinnostusta räminälaitetta kohtaan

- 2 Pysähtyy, haistelee tai katselee laitetta yhdellä ohituskerralla
- 3 Pysähtyy, haistelee tai katselee laitetta vähintään kahdella ohituskerralla
- 4 Puree laitetta tai leikkii sen kanssa, kiinnostus vähenee
- 5 Puree laitetta tai leikkii sen kanssa vähintään kahdella ohituskerralla

8. **Aaveet** - kaksi lakanaan pukeutunutta avustajaa lähestyy hitaasti koira vuorotellen liikkuen

a) *uhka/aggressio*; huolestuuko koira ja miten se reagoi
> ka 1,6 (yv 1,6 – ki 1,6 – kä 1,8)

1 Ei osoita uhkauseleitä

2 Osoittaa yksittäisiä uhkauseleitä

3 Osoittaa useita uhkauseleitä

4 Osoittaa useita uhkauseleitä ja muutamia hyökkäyksiä

5 Osoittaa uhkauseleitä ja useampia hyökkäyksiä

b) *tarkkaavaisuus*; miten koira käsittelee tilannetta
> ka 3,3 (yv 3,4 – ki 3,2 – kä 3,8)

1 Yksittäisiä vilkaisuja ja sen jälkeen ei kiinnostusta / Ei kiinnostu lainkaan

2 Katselee aaveita silloin tällöin

3 Tarkkailee aaveita, pitkiä taukoja, kumpaakin puolet ajasta tai koko ajan toista

4 Tarkkailee aaveita, lyhyitä taukoja

5 Tarkkailee molempia aaveita koko osion ajan

- käyttölinjaisilla hieman korkeampi

c) *pelko*; koiran etäisyys aaveisiin
> ka 3,2 (yv 3,3 – ki 3,1 – kä 3,8)

1 On ohjaajan edessä tai sivulla

2 On enimmäkseen ohjaajan edessä tai sivulla, pientä välimatkanottoa

3 On enimmäkseen ohjaajan edessä tai sivulla, vaihtelee paon ja kontrollin välillä

4 On enimmäkseen ohjaajan takana, vaihtelee paon ja kontrollin välillä

5 Peruuttaa enemmän kuin taluttimen mitan tai lähtee paikalta / Pakenee

- käyttölinjaisilla hieman korkeampi

d) *uteliaisuus*; kuinka koira toimii, kun se päästetään taluttimesta irti
> ka 2,2 (yv 1,8 – ki 2,4 – kä 2,3)

1 Menee katsomaan, kun ohjaaja on ottanut avustajalta hupun pois / Ei mene ajoissa

2 Menee katsomaan, kun ohjaaja puhuu avustajan kanssa ja houkuttelee koira

3 Menee katsomaan, kun ohjaaja seisoo avustajan vieressä

4 Menee katsomaan, kun ohjaaja on edennyt puoliväliin

5 Menee katsomaan ilman apua

- kirjavilla näyttelylinjaisilla sekä käyttölinjaisilla hieman korkeampi kuin yksivärisillä näyttelylinjaisilla

e) *kontaktinotto aaveeseen*; miten koira ottaa kontaktia avustajiin / vastaa kontaktiin
> ka 3,0 (yv 3,2 – ki 2,9 – kä 3,5)

1 Torjuu kontaktia / Ei mene ajoissa

2 Hyväksyy avustajan tarjoaman kontaktin, mutta ei vastaa siihen

3 Vastaa avustajan tarjoamaan kontaktiin

4 Ottaa itse kontaktia avustajaan

5 Innostunutta kontaktinottoa avustajaan, esim. hyppii tai vinkuu

- käyttölinjaisilla hieman korkeampi

9. **Leikki 2** - toteutetaan samalla tavoin kuin Leikki 1

a) *leikkihalu*; miten innokkaasti koira leikkii kuvauksen aiheuttaman kuormituksen jälkeen

> ka 2,3 (yv 2,3 – ki 2,3 – kä 2,3)

1 Ei leiki – ei osoita kiinnostusta

2 Ei leiki – osoittaa kiinnostusta

3 Leikkii – aktiivisuus lisääntyy / vähenee

4 Leikkii – aloittaa nopeasti ja on aktiivinen

5 Leikkii – aloittaa erittäin nopeasti ja on hyvin aktiivinen

b) *tarttuminen*; millaisella otteella koira tarttuu esineeseen saavuttuaan sen luo

> ka 2,0 (yv 2,0 – ki 2,0 – kä 1,9)

1 Ei tartu esineeseen

2 Ei tartu, nuuskii esinettä

3 Tarttuu esineeseen viiveellä tai etuhampailla

4 Tarttuu heti koko suulla

5 Tarttuu heti, nappaa esineen vauhdista

10. **Ampuminen**

Koiran reaktio ammuttaessa kaksi laukausta taisteluleikin aikana ja kaksi paikalla seistessä

> ka 2,5 (yv 2,7 – ki 2,3 – kä 3,1)

1 Ei häiriinny, havaitsee nopeasti ja sen jälkeen täysin välinpitämätön

2 Häiritsevyys lisääntyy leikin / passiivisuuden aikana, sen jälkeen välinpitämätön

3 Kiinnostuu laukauksista, yleisöstä tms, mutta palaa leikkiin / passiivisuuteen

4 Keskeyttää leikin / passiivisuuden, lukkiutuu yleisöä, laukauksia tms. kohden, ei palaa leikkiin / passiivisuuteen

5 Häiriintynyt, pelokas / Yrittää paeta / Ohjaaja luopuu ampumisesta

- kirjavilla näyttelylinjaisilla matalin, käyttölinjaisilla korkein
- 11% cockereista osoitti pelkoa laukauksia kohtaan – huom. kaikki pelot merkitään kohtaan 5

Jalostustarkastus

Rodulle ei ole viime vuosina tehty jalostustarkastuksia.

Näyttelyt

Näyttelyissä esitettyjen cockerien luonteet ovat pääsääntöisesti rodunomaisia ja hyviä. Koirat ovat helposti lähestyttäviä. Joitakin koiria näkee, jotka eivät käyttäydy rodulle ominaisen vapautuneesti, mutta ovat

kuitenkin käsiteltävissä. Vuosina 2012–2014 on luonteen takia HYL-arvosanan saanut kolme koiraa ja lisäksi muutamasta muusta on huomautettu (väistää tms.). Suhteutettuna näyttelykäynteihin määrä on vähäinen

Erot eri maiden populaatioiden välillä

Ei ole tiedossa, että koirien luonteet vaihtelisivat eri maiden välillä.

Sukupuolten väliset erot

Rodun sukupuolten välillä ei ole kovin merkittävää eroa. Cockeriurossa on parhaimmillaan iloinen ja huoleton koira, jolla ei koskaan ole huonoa päivää; aina valmiina toimintaan ja osallistumaan. Cockerinarttu on iloinen ja touhukas, hiukan kimurantimpi olento kuin uros, mutta aina osallistumassa kaikkeen touhuun. Jotkin cockerspanielit ovat tiukkoja saman sukupuolen edustajille, mutta pääsääntöisesti ne tulevat oman sukupuolensa kanssa toimeen. Jotkut rodun yksilöt eivät sovellu laumaan ja käyttäytyvät aggressiivisesti toisia laumanjäseniä kohtaan.

4.2.5 Käyttö- ja koeominaisuudet

Rodun alkuperäinen käyttö

Cockerspanieli on vuosisatojen saatossa kehitetty erittäin tiheäkasvuisen maaston lintukoiraksi. Cockerspanielilla metsästetään lintuja, etupäässä lehtokurppia, fasaaneja ja muita kanalintuja sekä vesilintuja. Sitä voidaan käyttää myös jäniksen, rusakon ja kaniinin metsästyksessä. Löytäessään riistaeläimen koiran tulee ajaa se lentoon/liikkeelle ja pysähtyä paikalleen. Tämä on tärkeää koiran turvallisuutta ajatellen, jotta koiraan ei osuisi hauleja. Ylösajavan koiran kuuluu myös noutaa saalis metsästäjälle, vaikkei noutoa erityisesti korosteta rotumääritelmässä. Rotumääritelmän mukaan rodun käyttötarkoitus on toimia ylösajavana lintukoirana. FCI:n luokituksen mukaan rodulta vaaditaan käyttökoetulos.

Haku ja ylösajo

Työskentelytapa on siksak-kuviota muistuttava haku ohjaajan edessä ja sivuilla. Haun tulee pysyä haulikonkantaman (20–30 m) sisällä, mieluummin lähempänä kuin 30 m etäisyydellä. Aivan kantaman äärilaidalta liikkeelle saatu lintu saattaa helposti lentää aseensa ulkopuolelle. Cockerspanielille tyypillistä on pyörivä, hiukan häärvä haku, joka etenee siksakissa. Englantilaiset kuvaavat hyvän cockerin hakua kärppämäiseksi liikkeeltään. Hyvälle cockerille tyypillistä on myös rakkaus pusikoihin, joiden alle ja läpi se mieluusti tunkeutuu. Nopea ja suunnaltaan jatkuvasti vaihtuva haku painaa linnun paikoilleen, koska se ei tiedä, mistä uhka tulee ja kuinka monta uhkaajaa on. Kun koira löytää linnun, sen vauhti kiihtyy, mistä ohjaaja tietää koiran olevan lähellä riistaeläintä. Sitten viimeinen loikka, ja lintu nousee siivilleen koiran jäädessä paikalleen odottamaan seuraavaa käskyä. Oikeanlainen haku on tiivistä, koko kuljetun alueen kattavaa, nopeaa (mieluiten laukkaa) ja riistalle pyrkivää. Kovin hidas koira ei ehdi tilanteisiin mukaan ja riista karkaa siltä. Pistohakuisuus on virhe, koska haku ei tällöin kata maastoa riittävästi. Pistohakuisella koiralla, jonka tottelevaisuudessa on puutteita, tilanteet tulevat usein ampumaetäisyyden ulkopuolelta. Tavallinen virhe on peräänmeno, jolloin koira saattelee lintua joskus pitkällekin. Tällöin se on itse vaarassa saada osumia hauleista tai ampumatilaisuus menee kokonaan. Kokeissa tavattuja virheitä haussa cockereilla ovat liian hidas ja suppea haku, joka ei kata kuljettua maastoa sekä koiran kuumeneminen riistalla ja siitä seuraava tottelemattomuus.

Nouto

Ylösajavan koiran perustehtäviin kuuluu myös nouto. Riista on saatava nopeasti kiinni varsinkin, jos se on haavoittunut. Tällöin tarvitaan koiran hajuaistia, kykyä markkeerata putoaminen ja halua tuoda saalis turvaan ohjaajalle. Noudossa virheitä ovat noutohaluttomuus, raatelu, murskaaminen, piilottaminen, omiminen ja paukkunouto. Lisäksi virheeksi voidaan mainita heikko löytökyky. Markkeeraaminen voi olla pienikokoiselle koiralla välillä haastavaa. Mikäli kasvusto on korkeaa, pieni koira ei pysty näkemään kunnolla, mihin riista putosi. Sanotaan kuitenkin, että koira oppii myös arvioimaan ampumisen suunnan kuulon ja hajuaistin perusteella ja suunnistamaan oikeaan suuntaan. Cockerin tulee olla myös ohjattavissa oikeaan suuntaan, vaikei se olisi ollenkaan nähnyt pudotusta. Kokeissa tavattuja virheitä noudon yhteydessä ovat noudosta kieltäytyminen, tiputtelu, riistan nyppiminen tai raatelu ja erilaiset luovutusongelmat. Koirien tason parannuttua varsinaisia nouto-ongelmia ei kokeissa juurikaan ole tavattu.

Vesityöskentely

Spanielin tulee olla halukas uimari. Etenkin Suomessa spanieleita käytetään paljon vesilinnustuksessa, joko noutajana passissa tai sitten spanielimaisesti hakemaan rantavedessä, kaislikossa ja rantapusikoissa. Cockerikin soveltuu erinomaisesti sorsajahtiin, kunhan ottaa huomioon koiran koon asettamat rajoitukset. Spanielit ovat vilkkaita, joten iltalennolla passissa oleminen voi olla joillekin yksilöille vaikeaa ja siksi tulee kiinnittää huomiota koiran opettamiseen pysymään rauhallisena.

Hyvän metsästysspanielin fyysiset ominaisuudet

Metsästyspäivän aikana koira saattaa juosta kymmeniä kilometrejä. Tämä vaatii koiran fysiikalta hyvää kestävyyttä. Koiran tulee olla myös ketterä ja nopea. Kovin kömpelö ja hidas koira ei ehdi riistatilanteisiin mukaan ja riista juoksee sen edestä pois. Rakenteeltaan hyvän metsästyksen käyttävän cockerin tulee olla nopea ja notkea. Tiuha maasto ja käyttötehtävä vaativat koiralta notkeutta sen pujotellessa pusikossa. Sen tulee olla nopea haussa, havaitessaan riistan ja ylösajotilanteessa. Tähän liittyy myös riistalle pyrkivyyt. Jos sitä ei ole, niin nopein ja notkeinkaan koira ei lintua löydä. Hyvä metsästysspanieli on myös hyvä hyppäämään.

Hyvän metsästysspanielien psyykkiset ominaisuudet

Koiran tulee olla miellyttämisen- ja kontaktinhaluinen, koska metsästys spanielin kanssa perustuu tiiviiseen yhteistyöhön ja koiran tulee olla pitkälle koulutettavissa. Kovin itsenäinen ja kovakorvainen koira ei pysty riittävään yhteistyöhön ja on vaikea kouluttaa. Cockereilla on kuitenkin taipumus olla individualisteja ja joskus hyvinkin omatoimisia. Englantilaiset sanovat, että cockeria tulee kouluttaa siten, että koira luulee kaiken tapahtuvan sen omaksi iloksi. He myös sanovat, että cockerit ovat kuin ”pientä kansaa”: kaikki omia persoonallisuuksiaan. Juuri kun olet luovuttamassa, ne tekevät jotain suorastaan nerokasta ja saavat sinut hymyilemään.

Koiralla tulee olla taisteluhalu, jolla se jaksaa tunkeutua jokaiseen pusikkoon ja jatkaa väsymyksestä huolimatta. Taisteluhaluja tarvitaan myös siihen, että koira jaksaa juosta vauhdikkaasti etsimässä riistaa, vaikka linnut olisivat harvassa. Koiran tulee olla rohkea yllättävissäkin tilanteissa.

Se ei saa olla paukkuarka. Cockerspanielin tulee luonnollisesti olla riistaviettin. Sen tulee olla kiinnostunut hajuista ja ennen kaikkea linnuista. Riistavietitön cockeri ei ole tyyppinen rotunsa edustaja. Riistavietin tulee kuitenkin olla hallittavissa. Kovin kiivaasti lintujen perään haluava koira on usein heikosti hallittavissa.

Käyttöominaisuuksien säilyttäminen

Suomessa käyttöominaisuuksia ja koulutettavuutta parhaiten mittaa spanielien metsästyskoe, jossa on kaksi eri koemuotoa: SPVE eli spanielien vesilintukoe ja SPME eli spanielien maalintukoe. Maalintukokeet ovat pääsääntöisesti fasaanikokeita. Suomessa metsästykseen käytettävien cockerspanielien tarkkaa määrää ei tiedetä, mutta arvioidaan, että 200–250 koiraa olisi aktiivisessa metsästyskäytössä (määrä on kasvanut edelliseen JTO:hon verrattuna.)

Käyttöominaisuuksien perinnöllisyysasteet ovat alhaisia, mikä tarkoittaa, että niiden jalostaminen ja säilyttäminen vaatii töitä ja vaalimista. Mikäli niitä ei huomioida, ne alkavat laimentua ja matkan varrella hukkuu tärkeitä palasia. Spanielien käyttöominaisuudet ovat kompleksinen yhdistelmä eri ominaisuuksia, joten kaikkien huomioiminen on vaativaa.

Käyttöominaisuuskysely

Cockerspanielit ry järjesti vuonna 2013 kyselyn cockerspanielien käyttöominaisuuksista. Cockerspanielit käyvät melko vähän spanielien metsästyskokeissa ja enemmistö niihin osallistuvista koirista on käyttölinjan koiria. Metsästyskokeet olisivat paras ja objektiivisin tapa arvioida cockerienkin metsästysominaisuuksia. Niihin osallistuminen on niin vähäistä, että jalostustoimikunta katsoi aiheelliseksi kyselytutkimuksella kartoittaa omistajien näkemyksiä metsästyskäytössä olevista koiristaan. Kyselytutkimusten ongelma on, että objektiivisuutta on vaikea saavuttaa. Samoin vastausten vertailu on vaikeaa, sillä omistajien tavoitteet ovat kovin erilaisia. Lisäksi osa koirista oli selkeästi sellaisia, joilla ei lainkaan metsästetty, joten todellista tietoa niiden ominaisuuksista ei saatu. Koko kyselyn tulokset on luettavissa Cockerspanielit ry:n kotisivuilla www.cockerspanielit.net > harrastukset > metsästys > artikkeleita

Mihin käyttötarkoitukseen koirasi on hankittu?

Kysymyksen tarkoitus oli kartoittaa, mihin käyttöön cockerit otetaan. Kyselyyn vastattiin 36 käyttölinjaisesta, 35 kirjavasta näyttelylinjaisesta ja 25 yksivärisestä näyttelylinjaisesta. Mielenkiintoista on se, että yhtäkään vajaasta sadasta koirasta ei ollut otettu lemmikiksi, vaikka sekin vaihtoehto tarjottiin valittavaksi. Samoin mielenkiintoista oli käyttölinjaisten osalta se, että koiran käyttötarkoitukseksi mainittiin muu käyttötarkoitus, vaikka koirat olivat nimenomaan metsästyskäytössä ja osa erittäin runsaassakin sellaisessa. Osa näistä koirista oli myös kokeissa hyvin menestyneitä koiria. Omistajat saivat valita useamman käyttötarkoituksen koirilleen, joten samalla koiralla saatettiin harrastaa useampaa asiaa, kuten tämän monipuolisen rodun kanssa hyvin voikin.

Käyttölinjaisista noin puolet ilmoitti käyttötarkoitukseksi metsästys (ja metsästyskokeet). Muun käyttötarkoituksen osalta MEJÄ, TOKO ja agility mainittiin 12 koiran kohdalla. Kolmastoista muun käyttötarkoituksen koira oli homekoira. Yhtäkään koiraa ei ollut otettu näyttelykoiraksi. Kirjavista näyttelylinjaisista oli jo selkeästi enemmän otettu muihin käyttötarkoituksiin kuin metsästykseen, joista MEJÄ ja agility olivat suosituimmat. Kolmen koiran kohdalla mainittiin, että koirat oli otettu myös metsästyskokeita varten. Näistä yksi olikin käynyt kokeissa. Tämä on linjassa spanielien metsästyskokeiden osallistujatietojen kanssa. Kokeita dominoivat käyttölinjaiset. Yksiväristen osalta vastausmäärät ovat merkittävästi pienempiä kuin kahdesta muusta linjasta, ja niitä oli selkeästi vähemmän otettu metsästyskoiriksi. Näissä oli enemmän näyttelykoiria kuin muissa ryhmissä. Myös MEJÄ:ä harrastettiin kirjavia vähemmän.

Onko se saanut koulutusta metsästyskäyttöön?

Kaikki käyttölinjaiset olivat saaneet koulutusta metsästyskäyttöön, mutta lähes puolet näyttelylinjaisista ei ollut saanut perehdytystä tähän, vaikka osa niistä olikin otettu metsästyskäyttöön.

Spanieli on kuitenkin koulutettava, jotta sen kanssa voidaan menestyksekkäästi metsästää. Tähän tulee tulevaisuudessa panostaa selkeästi enemmän.

Koira hakee (ts. etsii riistan hajuja) maastossa:

Oikea spanielin hakuvauhti on kevyt laukka. Käyttölinjaisten kohdalla jopa 86 % hakee laukalla. Yksivärisissä jopa 17 % hakee kävelyvauhtia, mitä ei voida pitää tehokkaana metsästettäessä. Kirjavilla hakuvauhti on parempaa kuin yksivärisillä. Haun vauhdista hyvällä tasolla ovat kaikki käyttölinjaiset ja suurin osa eli 95 % kirjavista, mutta 17 % yksivärisistä hakee kävellen, ja tätä ei voida pitää tehokkaana hakuvauhtina. Vastaako tämä prosenttiluku taipumuskokeiden hylkäämisprosenttia haun osalta?

Miten koira käyttäytyy, jos se löytää maastosta elävää riistaa?

Cockerspanielilla tulisi olla suuri into riistaan ja sen tulisi lähestyä halukkaasti riistaa. Aikuisen koiran ei tulisi suhtautua varovaisesti riistaan. Nuoret koirat voivat olla epävarmoja ensimmäisissä riistatilanteissa, osa yksivärisistä lähestyy varovaisesti ja 5 % kirjavista pelkää tai ei kiinnostu. Käyttölinjan koirat lähestyvät kaikki innokkaasti. Tämä varmastikin johtuu siitä, että jalostukseen on käytetty vain riistaintoisia koiria.

Ylösajotilanteessa se:

Ylösajotilannetta koskevat vastaukset korreloivat muihin hakua koskeviin kysymyksiin. Koirilla, joilla on puutteita haussa, on niitä myös ylösajotilanteessa.

Noutohalukkuus:

Noutaminen on sekundäärinen, mutta erittäin tärkeä tehtävä spanielilla. Kokeissa, koulutuksissa ja nyt tässä kyselyssä on havaittu suuria eroja koirien noutohalukkuudessa. Noutaminen on opetettavissa koirille, mutta jos koiralla on vahva halu siihen, on sen kouluttaminen huomattavasti mielekkäämpää.

Kantaa esineitä mielellään:

91 % käyttölinjaisista, 67 % kirjavista ja 79 % yksivärisistä näyttelylinjaisista kantaa mielellään aina. Näitä lukemia pitäisi nostaa, sillä koiran kantamisominaisuutta on helppo jalostaa noutamiseksi.

Tuo pyydettyä:

Tämä kohta kuvaa hyvin koiran laumaviettiä ja halukkuutta ohjaajan kanssa työskentelyyn. Luovutus on aina opetettavissa koiralle, mutta helpointa se on opettaa koiralle, joka luontaisesti haluaa ”jakaa saaliinsa” ohjaajansa kanssa. Käyttölinjaisista 97 %, kirjavista 66 % ja 58 % yksivärisistä näyttelylinjaisista tuo aina pyydettyä.

Miten koira käyttäytyy riistalla noutotilanteessa?

Kokeissa ja koulutuksissa on koirien välillä havaittu valtavia eroja halukkuudessa ottaa riistaa suuhun. Tämä kysely myös vahvistaa havainnot. Ihanne on, että koira menee riistalle ja ottaa sen spontaanisti suuhunsa. Käyttölinjaisissa yhdelläkään ei havaittu ongelmia tässä. Ne kaksi, joiden ilmoitettiin nuuhkivan ja tökkivän, ottivat lopulta suuhunsa ja lähtivät kantamaan. Kirjavissa taas 25 % jäi nuuhkimaan ja tökkimään ja vain osa otti suuhunsa ja kantoi. Vakavia virheitä havaittiin – 6 % jäi nyppimään ja repimään ja 4 % oli kovasuisia (puree/murskaa) riistaa. 23 % ei ollut lainkaan kiinnostuneita riistasta. Yksivärisissä 34 % nuuhki ja tökki ja osa niistä otti riistan kanton. 6 % repi ja nyppi ja 17 % ei ollut lainkaan kiinnostunut.

Millainen koirasi on ollut kouluttaa noutamaan?

Käyttölinjaisista 80 % todettiin helpoksi opettaa noutamaan; loput saivat arvion kohtalainen. Kirjavista 66 % arvioitiin helpoksi, 26 % kohtalaisiksi ja 8 % työläiksi. Yksivärisistä 64 % arvioitiin helpoksi, 32 % kohtalaisiksi ja 4 % työläiksi.

Vesityöskentely:

Kyselyyn osallistuneet käyttölinjaiset uivat kaikki aina. Kirjavista ui silloin tällöin 14 % ja 8 % ei uinut lainkaan. Yksiväristä 25 % ui silloin tällöin ja 8 % ei uinut lainkaan.

Koiran halukkuus yhteistyöhön:

Työskentelee mielellään kanssasi ja oppii helposti asioita:

Tässä saatiin mielenkiintoinen ero omistajien arvioissa: yksiväristen halukkuus yhdessä työskentelyyn oli alhaisempi kuin muilla: lähes kolmasosa koettiin vain silloin tällöin halukkaaksi yhteistyöhön.

Onko koirasi koulutettavuus:

Koirien koulutettavuus arvioitiin pääsääntöisesti erinomaiseksi tai hyväksi.

Mikä on ollut haasteellista koirasi kouluttamisessa? (vastaukset kokonaisuudessaan liitteenä)

Käyttölinjaisten kanssa haasteellisinta kyselyn perusteella on koiran kuumeneminen ja hallinnan katoaminen kuumissa riistatilanteissa. Samoin koirien rauhoittumisen hallinta:

“Pysäyttäminen ylösajossa tosi haasteellista, sekä paukusta istuminen ylösajon jälkeen. Myös haku on hieman kuritonta jos riistaa on liki. Koulutuksen ainoa haaste on hivenen liian suuri riistavietti. Se kuumottaa riistatilanteissa ja häiritsee oppimista sekä yhteistyötä.”

“Ymmärtää että koiralla on tolkuton riistavietti ja työmotivaatio, että sitä olisi pitänyt jarrutella aluksi enemmän kuin kannustaa.”

“Riistavietin hallintaan saaminen sekä maltti!”

Kirjavien näyttelylinjaisten osalta haasteelliseksi koettiin mm. riistan noutamattomuus, uimahaluttomuus ja vilkkaus.

“Riistatyöskentely. Ei tahdo hakea millään riistaa. Pitää kylläkin kiinni esim. Linnusta niin kauan kun itse saavun paikalle”

“Uiminen, jota ei tapahdu ja sitten noutaminen, ei ota riistaa suuhunsa.”

“Koiran vilkas luonne, joka ajoittain häiritsee keskittymistä.”

Yksiväristen kohdalla haasteelliseksi koettiin esimerkiksi liiallinen äänekkyyys, riistan noutaminen ja itsenäisyys.

“Koira on hyvin äänekäs eli ”hiljainen opiskelu” vaikeinta.”

“Tuoreen riistan noutaminen. Kaikkea muuta noutaa, esim. dummya mielellään.”

“Itsenäisyys”

Miten koirasi suhtautuu laukaukseen?

Cockerien todettiin kyselyn perusteella olevan pääsääntöisesti laukauspelottomia. Tämä vastaa muiden kokeiden ja testien laukauksensiedosta saatuja arvioita.

Äänenkäyttö:

Äänen käyttö on spanielille epätoivottavaa. Koira ei saisi työskennellessään tai odottaessaan vinkua tai haukkua. Koiran tarve käyttää ääntänsä on perinnöllistä. Vinkumisen voi saada aikaan koulutusvirheellä, mutta usein siihen tarvitaan alttiuskin. Tässä on kaikilla kehitettävää.

Oletko tyytyväinen koirasi käyttöominaisuuksiin?

Suurimmaksi osaksi cockerinomistajat ovat tyytyväisiä koiriensa käyttöominaisuuksiin, vaikka joidenkin kohdalla tyytyväisyys tuntui hieman oudolta, kun koiran haku, nouto ja hyvässä lykyssä jopa uiminen eivät onnistuneet.

Hankkisitko cockerin tämänkin jälkeen metsästyskoiraksi?

100 % käyttölinjaisten omistajista, 84 % kirjaviiden ja 70 % yksiväristen näyttelylinjaisten omistajista ottaisi uudelleen metsästyskoirakseen cockerin. Loput ottaisivat jonkin muun rodun edustajan, esimerkiksi jonkin isomman ”oikean metsästyskoiran”, fieldspanielin, springerspanielin tai seisojan.

Keräsimme myös tietoa cockerien häntävaurioista. Intensiivisesti tiheikössä työskentelevän koiran häntä on altis vaurioille. Lähes neljäsosa käyttölinjan koirien hännistä on vaurioitunut metsästyksen aikana: ihovaurioita, murtumia ja yhdellä hännänpää on jouduttu amputoimaan.

Vertailu rodun kotimaahan ja muihin tärkeisiin maihin

Isossa-Britanniassa metsästyksen käytetyt cockerspanielit ovat yksinomaan käyttölinjaisia. Saattaa olla, että yksittäisiä näyttelylinjan koiria tai sekoituksia käytetään, mutta siitä ei ole juurikaan dokumentaatiota. Isossa-Britanniassa koiria käytetään rough shootingiin, joka on klassinen spanielimetsästysmuoto (ylösajo ja nouto). Sen lisäksi beating (ajoajetiketjussa ylösajaminen) ja picking up (jahdeissa pelkkä noutaminen) ovat suosittuja käyttömuotoja. Lintuja kasvattavilla tiloilla spanieleita käytetään myös fasaanien paimentamiseen (dog-in). Cockerspanieli elää renessanssia metsästyskoirana Briteissä. Syynä siihen lienee koirien tason huima nousu ja moderni elämään sopiva pieni koko ja iloinen luonne. Siellä kilpaillaan field trialeissa eli paikallisissa metsästyskokeissa. Lisäksi metsästyskauden ulkopuolella kisataan working testeissä, jotka ovat metsästystilanteiden simulaatioita. Sen lisäksi koirakoiden on mahdollista suorittaa working gundog certificate, jossa arvioidaan hallintaa, tottelevaisuutta, luonnetta, hakua ja noutoa. Tämän ohella on myös show gundog certificate, jossa näyttelyissä käyneet koirat voivat suorittaa tietyt tehtävät. Tilastoja näiden käyntimääristä ja tuloksista ei ole löytynyt.

Ruotsissa spanielin kanssa metsästyks on myös nostanut suosiotaan viime vuosikymmeninä. Etelä-Ruotsin kanipopulaatio ja fasaani- ja peltopyykkannat ovat tehneet cockeristakin halutun metsästyskoiran. Käyttölinjan koirien tulo on vähentänyt näyttelylinjaisten käyttöä. Cockeria ei aikaisemmin ole suurissa määrin käytetty metsästykseseen sielläkään, mutta englanninspringerspanielia jonkin verran. Koirien taso on koetulosten perusteella korkea. Ruotsalaisia lähentävät Isoon-Britanniaan helpot yhteydet, ja siellä onkin

tavallista vierailla rodun kotimaassa metsästämässä ja tutustumassa paikallisiin koiriin. Osa koirista on SKK:n rekisterissä, mutta sen lisäksi osa on Jaktspanielklubbenin rekisterissä, joka on FCI:n ulkopuolinen rekisteri. Koirat kilpailevat metsästyskokeissa (jaktprov), joita ennen on suoritettava vesityö (vattenprov). Tämän lisäksi on nybörjarprov (A ja B, joista toinen on riistalla ja toinen dameilla eli noutoesineillä). Epävirallisena Ruotsissa järjestetään myös working testejä. Alla tilastoja cockerien koekäynneistä ruotsalaisten tuoreimmasta RAS-dokumentista.

Tabell 1: Jaktprovsstatistik.

Genomsnittligt antal ekipage, starter, andel bundar till pris och provtillfällen i femårsperioderna efter år 2000.

Period	Ekipage	Starter	Andel till pris	Provtillfällen
2000-2004	50	113	57%	20
2005-2009	67	143	57%	25

lähde: jaktspaniels.org

Tabell 29: Översikt av jaktprovsstatistik avseende antal startande cocker spaniels, antal starter samt andel fördelat på utställnings- resp jakttyp under åren 1983 – 2004. Enbart fältprov är medräknat.

År	Antal ekipage	Antal starter	Andel pris	Cocker av utställningstyp		Cocker av jakttyp	
				Antal	%	Antal	%
1983	60	102	52	60	100	0	0
1984	53	79	58	53	100	0	0
1985	38	52	48	38	100	0	0
1986	52	73	48	51	98	1	2
1987	49	88	51	45	92	4	8
1988	51	100	45	46	90	5	0
1989	41	76	40	34	83	7	17
1990	41	78	33	32	78	9	22
1991	43	89	40	31	72	12	28
1992*	33	60	50	25	76	8	34
1993	34	63	43	24	70	11	30
1994	64	102	41	49	77	15	33
1995	45	98	44	30	67	15	33
1996	59	126	48	48	64	21	36
1997**	81	148	55	54	67	27	33
1998	56	135	70	25	45	31	55
1999							
2000	51	102	54	15	29	36	71
2001***	52	105	56	17	29	37	71
2002****	49	105	60	8	16	41	84
2003	50	141	55	8	16	42	84
2004	50	114	61	6	12	44	88
2005	64	138	52	4	7	60	93
2006	68	158	62	2	3	66	97

* Nya jaktprovsregler = delade prov infördes. Det första spanielmästerskapet genomfördes

** Nya jaktprovsregler

*** Nya championshipsregler antas = ingen jaktprovsmärk resp utställningsmärke behövs för utställnings- resp jaktprovsmärket

Lähde: Cockerklubben

Norjassa on pieni, mutta innokas rodun harrastajaryhmä. Siellä on kielletty kasvatettujen ja istutettujen lintujen käyttö, joten spanieleita käytetään erityisesti metsäkanalinnuilla. Norjalaiset kilpailevat innokkaasti Ruotsissa. Tanskassa on runsas metsästysspanielikanta ja aktiivista yhteistyötä brittien kanssa. Taso on

kova, ja runsas peltokanalintu- ja kanikanta takaa koirille töitä. Virossa spanieleita ei juuri lainkaan käytetä metsästykseseen.

Keski-Euroopassa spanieleita käytetään metsästykseseen perinteiseen tapaan; lisäksi erityisesti saksaa puhuvissa maissa niiden oletetaan toimivan lyhyen aikaa äänellä ajavina (vrt. viiriäiskoira). Jälkimmäinen on ristiriidassa varsinaiseen spanielityöhön: äänetön työskentely ja pysähtyminen ylösajoon. Ranskassa, Italiassa ja Benelux-maissa kokeissa käyvät myös näyttelylinjaiset, joten olettavasti niitä myös käytetään metsästykseseen siellä. Tavatonta ei ole sekään, että käyttölinjan ja näyttelylinjan koiria yhdistellään. Esimerkiksi kennel Weeping Willow's on menestyksellä tuottanut sekä kansainvälisiä muotovalioita että kansainvälisiä käyttövalioita. Näissä maissa järjestetään kansainvälisiä ja paikallisia metsästyskokeita.

Yhdysvalloissa englantilainen versio cockerspanielista on erittäin harvinainen verrattuna esimerkiksi amerikancockerspanieliin tai englanninspringerspanieliin. Cockerin kanssa metsästys on saanut uuden alun, kun Britanniasta on tuotu field trial -sukuja koiria. Amerikkalaiset puhuvat joissain lähteissä myös ns. performance bred -cockereista, mutta niistä on vaikea löytää tietoa. Ilmeisesti nämä ovat näyttelylinjaisia koiria, joita kasvatetaan erityisesti harrastuskoiriksi. USA:ssa järjestetään field trialeita ja niiden mestaruuskokeita, hunting-testejä ja working dog -testejä. Alla taulukkoja tittelin saaneista koirista:

TITLES	00	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11
Field Trial Champion	13	10	8	12	11	9	13	9	9	13	12	12
National Field Champion	-	-	-	-	-	1	1	1	1	1	1	1
Am Field Trial Champion	-	-	-	-	-	-	1	4	1	4	2	2
Totals	13	10	8	12	11	10	15	14	11	18	15	15

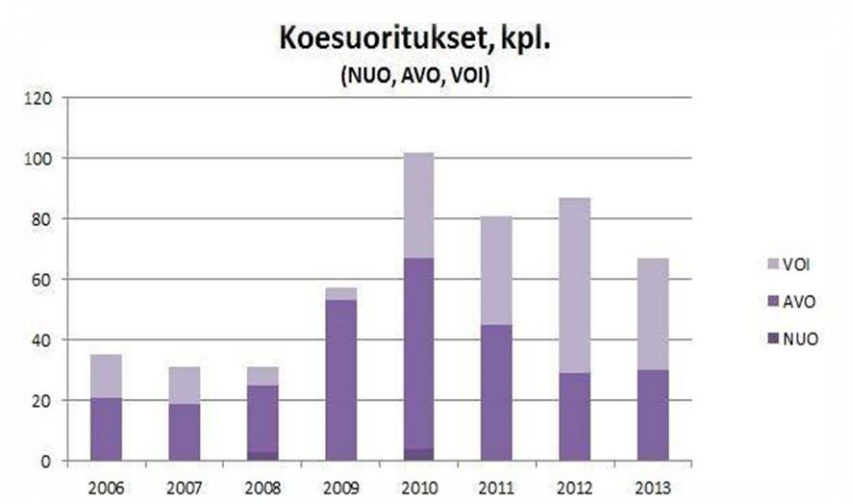
TITLES	00	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11
Junior Hunter (JH)	10	8	17	22	24	24	30	26	20	18	23	28
Senior Hunter (SH)	5	5	12	7	29	15	20	34	26	25	19	23
Master Hunter (MH)	2	2	2	3	10	5	5	15	15	17	7	19

TITLES	00	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11
Working Dog (WD)	12	6	27	23	16	15	7	4	7	6		
Working Dog Excellent (WDX)	11	9	9	21	20	19	9	11	20	12		

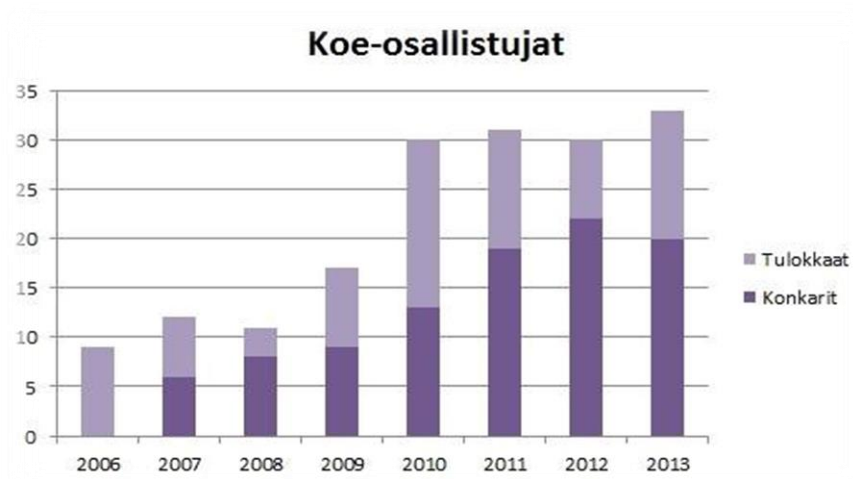
Lähde: <http://www.ecsca.info/index.php/breed-info/events#field>

Kokeet

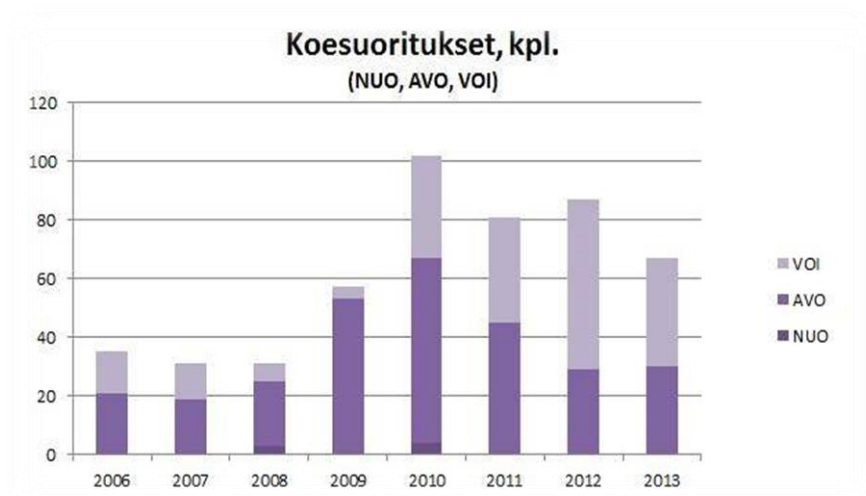
Spanielin metsästysominaisuuksien paras mittari on spanielien metsästyskokeet (SPME). Kokeita on kahden tyyppisiä: SPME eli maalintukoe (pääsääntöisesti fasaanilla) ja SPME-V eli vesilintukoe sorsilla ja kahlaajilla. Kokeet ovat lämpimän riistan kokeita, joissa pyritään aina täydelliseen riistatyöhön: riistan haku, ylösajo, nouto ja luovutus. *”Kokeiden tarkoituksena on ylläpitää ja kehittää ylösajavien ja noutavien koirien käyttöä metsästyskoirina sekä haavoittuneen tai kadoksiin jääneen riistan talteenottajina. Tavoitteena on myös suoritusten perusteella arvioida koirien tasoa jalostustyön pohjaksi.”* (Lainaus Spanielien metsästyskokeen säännöistä) http://www.kennelliitto.fi/sites/default/files/media/spme_saannosto_1.5.2014_-.pdf)

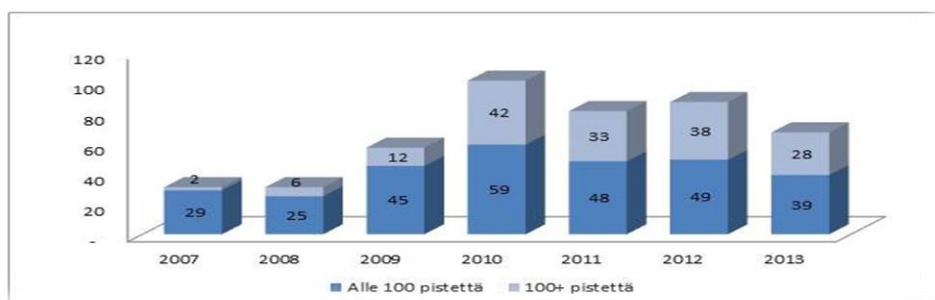
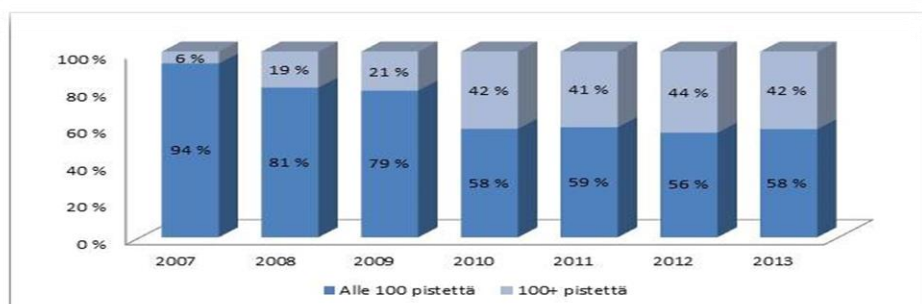
Edelliseen jalostuksen tavoiteohjelmaan kirjattiin tavoite 50 koekäynnistä ja niihin osallistuvista 20 koirasta. Tämä on saavutettu jo vuonna 2009. Yhä useampi cockeri myös nousee voittajaluokkaan. Seuraavaan tavoiteohjelmaan asetetaan tavoitteeksi 130 koekäyntiä ja 55 koiraa. Vuonna 2014 astuivat voimaan uudet metsästyskoesäännöt, ja voittajaluokkaan nousevien koirien määrä saattaa lisääntyä, koska luokkanousuun tarvitaan vain yksi ykköstitulos. Tosin vaatimukset kiristyivät, joten jää nähtäväksi, kuinka se vaikuttaa koetuloksiin. Uusien tulosten vertaaminen vanhoihin asettaa haasteita, sillä pisterajat muuttuivat.

Vasemmalla oleva taulukko 1 osoittaa cockerien huiman koemäärien nousun ja samalla uusien koirien osallistumisen kokeisiin. Alla oleva taulukko 2 kuvaa eri luokkien osallistujamääriä ja niistä voidaan päätellä tason nousseen. VOI-luokassa kilpailee yhä useampi cockeri.

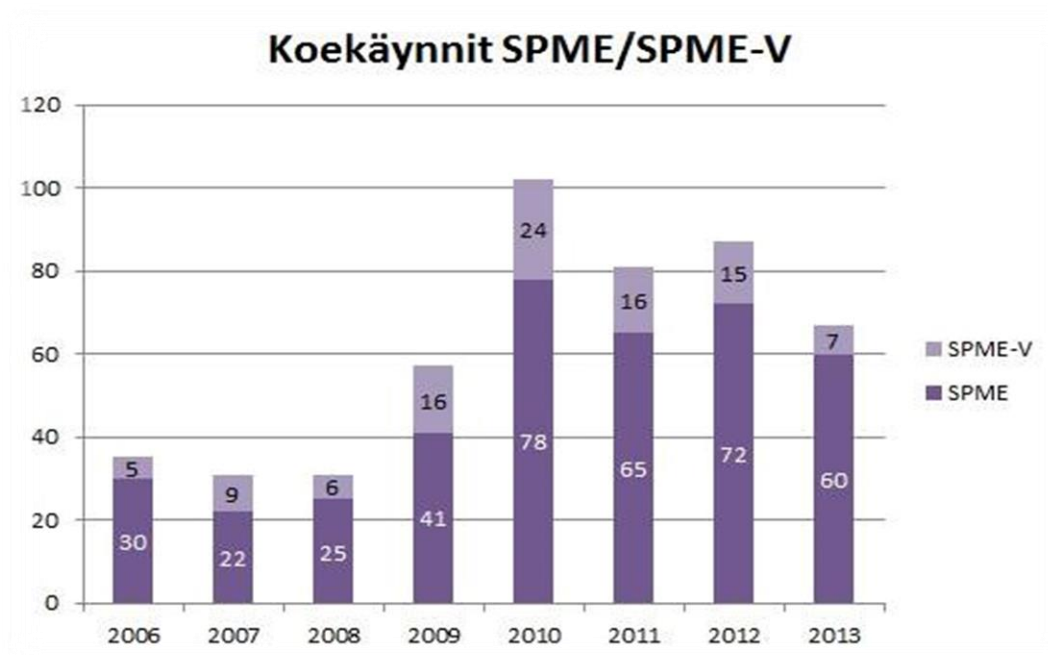
Taulukko 3 (alla) kuvaa, kuinka koetulokset ovat kehittyneet: Vuonna 2007 vain 6 % cockerien koekäynneistä johti ensimmäiseen palkintoon (raja 100 pistettä) ja vuonna 2013 42 % suorituksista oli jo ensimmäisen palkinnon arvoisia.

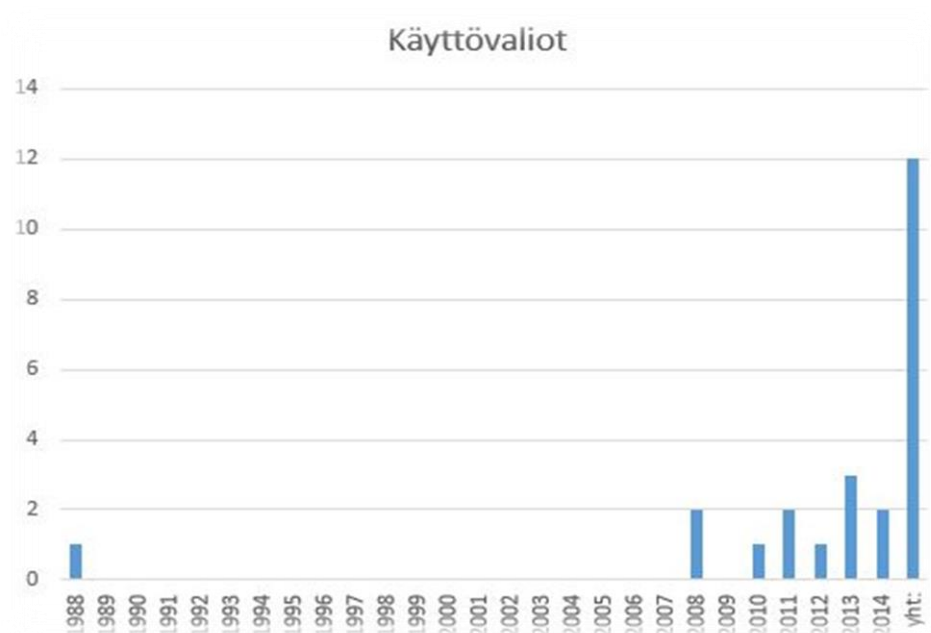

Yllä oleva taulukko 4 osoittaa koetulosten myönteisen kehityksen: keskiarvopisteet ja kauden parhaimmat pisteet ovat olleet nousussa lähes koko ajan.

Taulukko 5 osoittaa, että yhä harvemman cockerin koesuoritus keskeytetään. Aikaisemmin syynä oli useimmiten se, että koira ei noutanut. Tänä päivänä suurimmat syyt ovat joko koiran kuumeneminen ja tottelemattomuus.

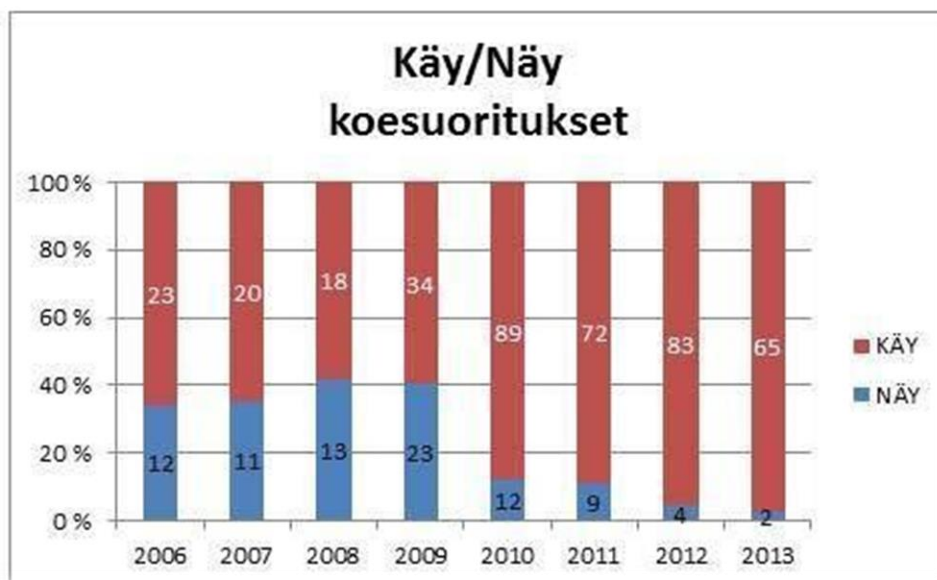
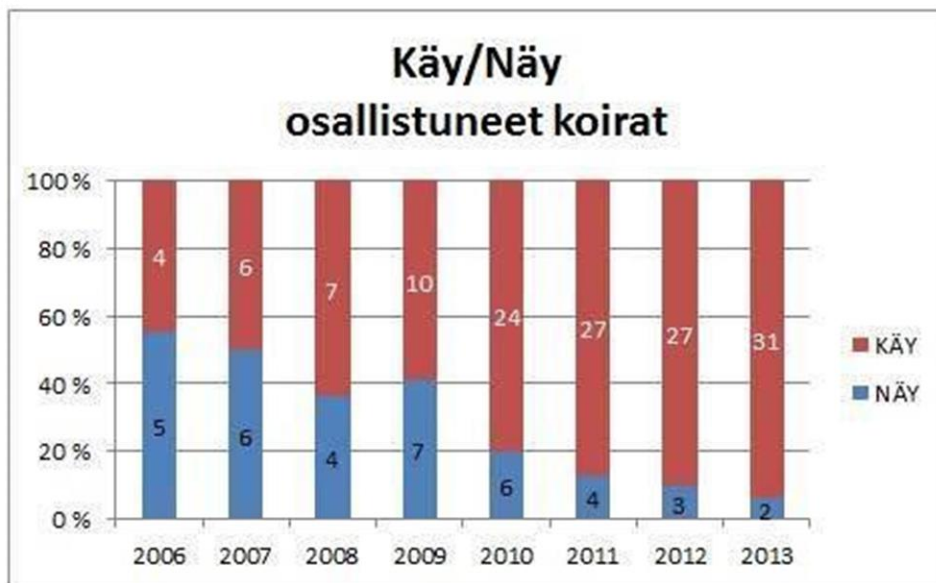
Tämä taulukko 6 kertoo cockerien koekäynneistä SPME vs. SPME-V. Käynnit vesilintukokeissa ovat vähentyneet, johtuen todennäköisesti osaltaan vuonna 2011 voimaan tulleesta valionarvosäännön muutoksesta, jonka mukaan cockereilta ei enää vaadita vesilintukokeen VOI1-tulosta käyttövalion arvoon. Toisaalta kyseisen koemuodon ei voida sanoa vastaavaan rodun alkuperäistä käyttötarkoitusta maaspanielina. Kuitenkin suurin osa cockerien käyttövalioista on saavuttanut arvonsa yhdellä tai useammallakin SPME-V VOI1:llä.

Taulukko 7 kertoo surullista kieltä siitä, millä tasolla cockerien koekäynnit olivat lähes kahden vuosikymmenen ajan. Vuonna 1988 Leavenworth Playing Patricia saavutti käyttövalion arvon. Sen jälkeen olikin 20 vuoden tauko, jonka jälkeen alkoi uusien käyttövalioiden aika, ensimmäisinä Meryl Kick-Off ja Stawaskogens Axa.

FI KVA M-10
Stawaskogens Axa

Valitettavasti näyttelylinjaisten (Taulukko 8) osallistuminen metsästyskokeisiin on laskenut. Tosin koirien määrä ei kokonaisuudessaankaan ole ollut suuri, korkeimmillaan seitsemän koiraa. Vuosituhannen vaihteessa ja sitä ennen cockereita ei käynyt kokeissa lainkaan. Sen jälkeen alkoi pieni renessanssi ensin näyttelylinjaisilla koirilla ja hetken kuluttua käyttölinjaisilla. Osa harrastajista siirtyi harrastamaan käyttölinjaisia, joku jopa toista rotua tai sitten he eivät syystä tai toisesta ole tuoneet koiria kokeisiin. Uusien harrastajien saaminen mukaan vaatii kasvattajien ponnistelua eli omistajien ohjaamista kouluttamiseen ja kannustamista. Usein myös kasvattajan oma kilpaileminen ja tulokset vaikuttavat. Metsästyskokeisiin osallistumisen kynnyks on valitettavan korkea. Nähtäväksi jää, voisiko jokin välimallin koe, esimerkiksi Ruotsin Nybörjarprov A -tyylinen riistataipumuskoe tai working test -tyyppinen koe toimia osallistumiskynnyksiä madaltavana.

FI KVA Miklaus Passepartout, ensimmäinen cockeri, joka on saanut spanielien metsästyskokeesta täydet pisteet.

Spanielien taipumuskokeet (SPA)

Cockerspanielilla on osallistumisoikeus spanielien taipumuskokeeseen (SPA), jonka tarkoituksena on todeta spanielirodun käyttöominaisuuksia, sekä onko koiran luonne ja käyttäytyminen spanieliroduille tyypillinen. Suomessa cockerspanieli tarvitsee hyväksytyn suorituksen taipumuskokeesta tullakseen Suomen muotovalioksi. Toinen vaihtoehto muotovalionarvon saavuttamiseen on saada vähintään AVO 3 -tulos spanielien metsästyskokeesta. Näyttelyistä muotovalion arvoon tarvittavat palkinnot omaavista cockerspanieleista ei tähän mennessä ole yksikään valioitunut metsästyskoetuloksen kautta. Spanielin alkuperäisen käyttötarkoituksen luonteelle asettamat vaatimukset käydään läpi koko taipumuskokeen aikana. Paitsi itse sosiaalisen käyttäytymisen osiossa, myös muissa osioissa mitataan koiran toivottuja luonteenominaisuuksia. Vaatimuksena on, että koiran on tultava vaikeuksitta toimeen ihmisten ja koirien kanssa. Jos koira osoittaa aggressiivisuutta tai suurta arkuutta vieraita ihmisiä ja/tai koiria kohtaan, hylätään suoritus.

Hakuosuudella testataan koiran työskentelyhalua metsässä ja yhteistyöhalukkuutta ohjaajansa kanssa. Hakuosuudella testataan myös laukauksensieto. Jäljestysosuudella testataan koiran riistaviettiä, eli luontaista halukkuutta seurata riistaeläimen jälkeä. Hyvin suoritettu jäljestys vaatii koiralta myös metsästystilanteessa toivottavaa keskittymiskykyä ja tarkkuutta.

Jäljestysosuuden päättää jäljen loppukohdassa oleva lopetettu riistaeläin, jolla testataan koiran halukkuutta riistakosketukseen.

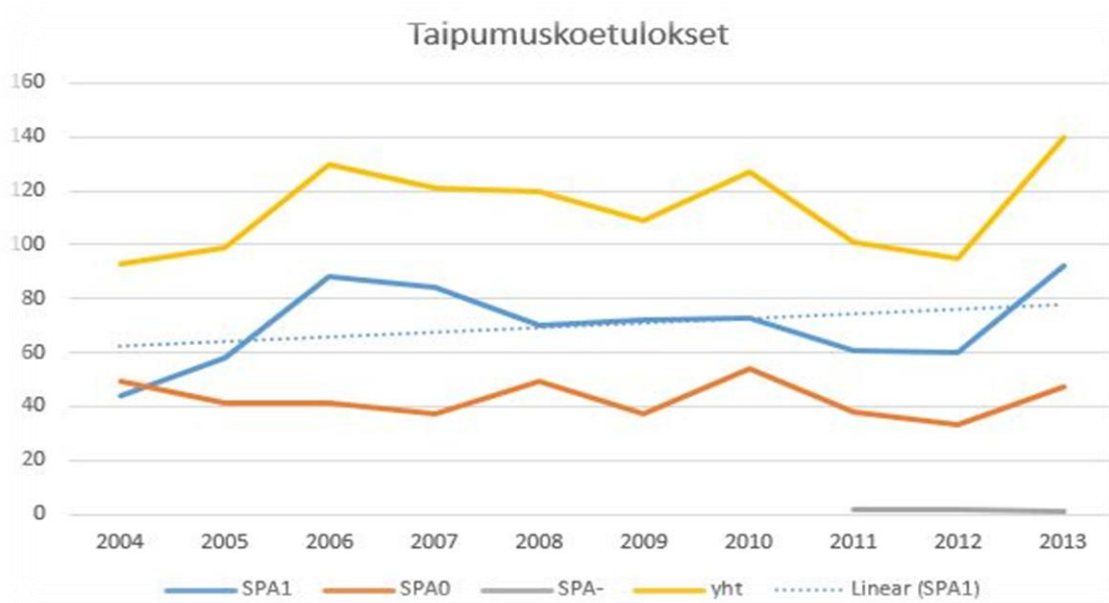
Vesi on suomalaisessa spanielimetsästyksessä varsin keskeinen elementti. Vesityössä testataan koiran halukkuutta veteen menoon ja siellä työskentelyyn, jonka tulee olla spanielille luontaista. Vesityön aikana testataan myös noutohalukkuus.

Koiran tottelevaisuutta seurataan koko kokeen ajan. Kaikkien osasuoritusten hyväksytty suoritus vaatii cockerspanielilta paitsi hyvää hermorakennetta ja luontaista riistaviettiä, myös yhteistyöhalukkuutta ohjaajansa kanssa.

Suoriutuessaan kokeesta hyväksytysti se osoittaa omaavansa toivotut ominaisuudet.

Taipumuskokeen osasuorituksia ovat

1. sosiaalinen käyttäytyminen
2. tottelevaisuus
3. haku ja laukauksensieto
4. jäljestäminen
5. vesityö

Jalostukseen käytetyistä koirista 47 % kirjavista ja 29 % yksivärisistä on läpäissyt taipumuskokeen

Sum of Vuosi		Column Labels			
Row Labels	SPA-	SPA0	SPA1	(blank)	Grand Total
☒ Kirjava	0,00 %	5,32 %	47,20 %	47,48 %	100,00 %
2005	0,00 %	3,92 %	64,71 %	31,37 %	100,00 %
2006	0,00 %	5,98 %	53,85 %	40,17 %	100,00 %
2007	0,00 %	4,63 %	49,07 %	46,30 %	100,00 %
2008	0,00 %	3,70 %	46,67 %	49,63 %	100,00 %
2009	0,00 %	4,27 %	44,44 %	51,28 %	100,00 %
2010	0,00 %	5,26 %	48,12 %	46,62 %	100,00 %
2011	0,00 %	4,90 %	44,06 %	51,05 %	100,00 %
2012	0,00 %	5,47 %	37,50 %	57,03 %	100,00 %
2013	0,00 %	9,45 %	40,94 %	49,61 %	100,00 %
☒ Yksvärinen	0,24 %	5,85 %	29,43 %	64,47 %	100,00 %
2005	0,00 %	3,05 %	30,53 %	66,41 %	100,00 %
2006	0,00 %	6,12 %	34,69 %	59,18 %	100,00 %
2007	0,00 %	4,88 %	30,49 %	64,63 %	100,00 %
2008	0,75 %	8,21 %	35,07 %	55,97 %	100,00 %
2009	0,71 %	5,00 %	26,43 %	67,86 %	100,00 %
2010	0,00 %	4,31 %	29,31 %	66,38 %	100,00 %
2011	0,79 %	8,73 %	26,19 %	64,29 %	100,00 %
2012	0,00 %	5,97 %	31,34 %	62,69 %	100,00 %
2013	0,00 %	6,52 %	20,29 %	73,19 %	100,00 %
Grand Total	0,13 %	5,60 %	37,86 %	56,41 %	100,00 %

Taipumuskokeissa cockerspanielit ovat vuosina 2004–2013 suoriutuneet yllä olevan kaavion mukaisesti. Hyväksytysti suoritettujen taipumuskokeiden määrä on ollut lievässä nousussa, samoin kuin notkahdusten jälkeen vuosittaisten koekäyntien määrä. Tämä kehitys on positiivista ja johtuu varmaankin osittain myös yhdistyksen omien kokeiden enenneestä määrästä ja jakautumisesta eri puolille maata jäsenistön ulottuville. Toisaalta ei tule unohtaa sitä, että edelleen yli kolmasosa (34–43 %) suorituksista päättyy hylkäykseen. Mikäli tämä osuus entisestään kasvaisi ja nyt nouseva käyrä osallistumisissa ja hyväksytyissä tuloksissa kääntyisi voimakkaaseen laskuun, ääritapauksessa voisi olla edessä rodun taantuminen pääosin seurakoiraksi, mikä olisi tälle kooltaan ja toimintahalultaan ihanteelliselle rodulle suuri vahinko. Taipumusten ja ominaisuuksien vaalimisella varmistamme, että rodun kilpailukyky muiden rotujen joukossa hyvänä ja käyttökelpoisena harrastusrotuna esimerkiksi tottelevaisuuskokeissa ja agilitysssä säilyy. Jalostuksessa tulee pyrkiä käyttämään koiria, jotka periyttävät ominaisuuksia, jotka edesauttavat koiria selviämään taipumuskokeesta, spanielin perustestistä. Rodunomaiset käyttöominaisuudet korreloivat rodunomaisen luonteen kanssa.

Jalostuksen tavoiteohjelman edellisen version analysointiin verrattuna ei olemassa olevien dokumenttien ja taipumuskoe tuomarien suullisen haastattelutiedon perusteella ole suuria muutoksia tapahtunut. Suurimmat ongelmat ovat edelleen puutteellisessa työskentelyhalussa (haku suppeaa, kulkee ohjaajan takana, ei jäljestä eikä mene uimaan).

Koemuoto ansaitsisi ehdottomasti nykyistä paremman arvostuksen sekä spanieliominaisuuksien mittarina että käyttökoetoimintaan ohjaavana ns. aloituskokeena. Valitettavan usein koe on koettu vain pakollisena etappina muotovalion arvoon.

Rodun harrastajien aktivoiminen kokeeseen osallistumiseen on ensiarvoisen tärkeää, sillä sen kautta jalostustoimikunta saa tärkeää tietoa osallistuneiden koirien käyttöominaisuuksista. Mitä useamman koiran koekäynnistä saadaan tilastokelpoista tietoa, sitä paremmin sitä voidaan käyttää jalostuksen työvälineenä.

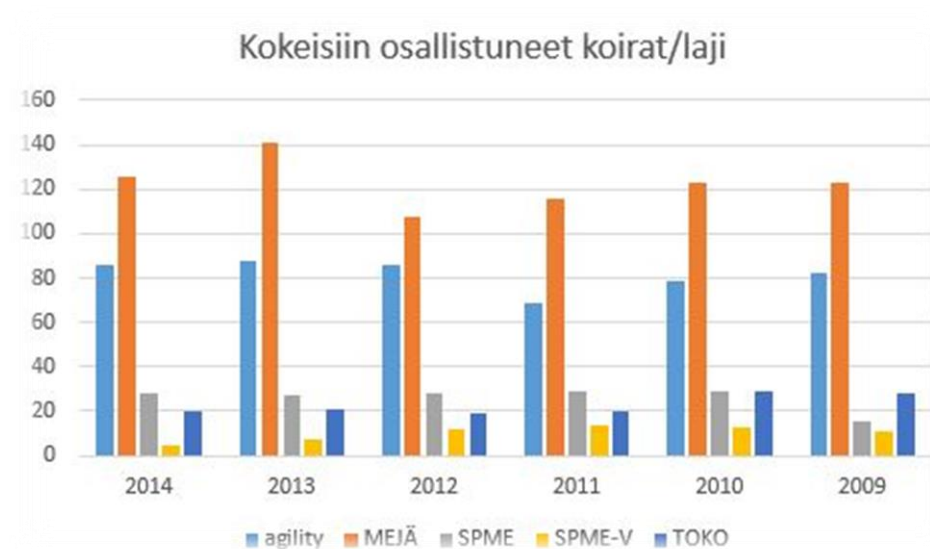
Alkuperäisen käyttötarkoituksen luonteelle asettamat vaatimukset

Rodun alkuperäinen käyttötarkoitus täysin ohjattavissa olevana metsästyskoirana on edellyttänyt koiralta riistaviettä, helppoa koulutettavuutta, miellyttämisenhalua, kontaktihakuisuutta, noutamishalua, pehmeäsuisuutta, rohkeutta, ketteryyttä ja nopeutta. Koira ei ole saanut pelätä tiheääkään aluskasvillisuutta ja yllättäviä tilanteita. Koira ei myöskään saa olla paukkuarka. Metsästystilanteessa koiran on pysyttävä koko ajan ohjaajan näköpiirissä ja toteltava annettuja vihellys-, käsi- tai sanallisia käskyjä viivyttelemättä. Ohjaajan ja koiran välillä on oltava katkeamaton yhteys. Erityistä sosiaalisuutta ja sopeutumiskykyä on vaadittu koiran eläessä kennelolosuhteissa tai perheenjäsenenä yhdessä toisten koirien ja eri-ikäisten ihmisten kanssa. Edellä luetellut ominaisuudet ovat tehneet cockerspanielista yhden kaikkien aikojen suosituimmista ihmisen seuralaisista ja näitä ominaisuuksia olisi jalostuksella pyrittävä edelleen ylläpitämään.

Käyttöominaisuuksien ylläpidolla ja parantumisella on suora yhteys monien rotujen luonteen kehittymiselle toivottuun suuntaan. Cockerspanieli ei liene poikkeus. Luonteen virheitä nykyisillä cockerspanieleilla ovat liiallinen vilkkaus ja siitä johtuva keskittymiskyvyttömyys, liioiteltu terävyys ja ääntelyherkkyys, itseluottamuksen puute ja liian alhainen ärsytyskynnys. Ne kertovat osaltaan myös cockerspanielin hermorakenteen heikkoudesta. Huolestuttava suunta on toisaalta myös rodun työskentelyhalukkuuden aleneminen. Kaikki ominaisuuksia, jotka heikentävät koiran käyttöä alkuperäisessä käyttötarkoituksessaan sekä vaikeuttavat sen elämistä harrastus- ja kotikoirana.

Taipumuskokeiden osalta tavoitteeksi oli edellisessä jalostuksen tavoiteohjelmassa asetettu, että 17 % koirista osallistuisi niihin. Tämä tavoite on ylitetty: taipumuskokeissa on viimeisten viiden vuoden aikana käynyt noin 18 % kannasta. Uudeksi tavoitteeksi taipumuskokeikäynneille asetetaan 30 %. Jalostukseen käytetään koiria, joilla on rodunomainen käyttökoe-tulos (taipumuskoe SPA ja/tai tulos metsästyskokeesta SPME, SPVE). Erityisesti tämä koskee käyttölinjaisia cockerspanieleita, joilla tulee olla tulos metsästyskokeesta.

Yleistä vertailua koekäynneistä:

Cockereilla kilpaillaan yleisesti seuraavissa lajeissa: agility, MEJÄ, SPME(-V) ja TOKO. Yleisin näistä on MEJÄ, jos lasketaan kilpailevia koirakoita. MEJÄ on myös näistä ehkä helpoin harrastaa, sillä siinä ei ohjaajalta vaadita erityistä taitoa kouluttaa koiraansa. Parhaiten siinä menestyvät koirat, jotka ovat jälkiuskollisia eivätkä lähde sinkoilemaan riistapoluille kesken kaiken. Riistaviettisyys lienee suurin haaste cockerille MEJÄ:ssä.

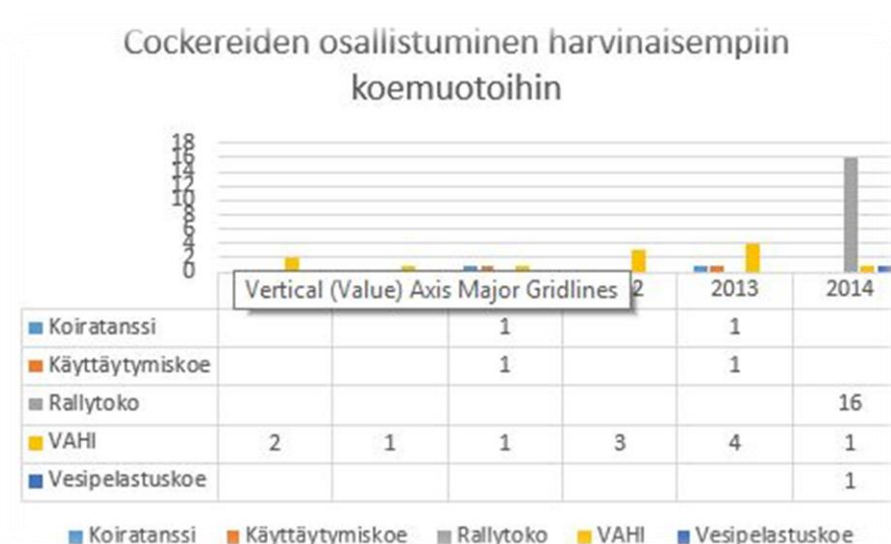
Agilityssä on eniten startteja, mutta niissä taas tulee koiralle keskimäärin kolme starttia/päivä, mitä ei muissa lajeissa tapahdu. Agility on erittäin suosittua cockerien parissa ja rotu soveltuu siihen hyvin. Koirilla on kisattu SM-tasolla finaalisesti asti, ja jopa voitettu joukkuekultaakin. Agility asettaa vaatimuksia ohjaajille ja koirakoille niin fyysisesti kuin psyykkisesti.

Rodunomaisten kokeiden kilpailijamäärä on hienossa nousussa; cockerilla on jopa voitettu SM-kokeetkin. SPME asettaa vaatimuksia sekä ohjaajan että koiran fyysikalle ja psyykelle.

TOKO-kokeissa on myös nähty ilahduttavaa nousua cockerien osallistumisessa. Rotuun on jälleen vuosien jälkeen saatu tottelevaisuusvalioitakin. TOKO asettaa vaatimuksia niin koiran kuin ohjaajan henkisille ominaisuuksille: koiran tulee olla koulutettavissa ja hyvähermoinen.

Taipumuskoeikäynnit ovat taas nousussa. Samoin cockereita käy luonnetesteissä ja MH-kuvauksissa hyvin.

Rally-TOKO näyttää viimeaikoina innostaneen koekäynteihin.

Hyötykoira-, virka- tai muu työkäyttö

Suomessa cockerspanieleita on tullin käytössä huumekoirina (kaksi koiraa). Useita cockerspanieleita on homekoirayrityksissä. Tiedossamme on ainakin yksi hypokoiraksi (diabetes) koulutettu koira.

Isossa-Britanniassa cockereita käytetään huume-, raha-, tupakka- ja pommikoirina tullin, rajavartiolaitoksen, poliisin ja armeijan palveluksessa. Spanielin ehtymätön työskentelyhalu ja hyvä nenä tekevät niistä tehokkaita hyvää hajuaistia vaativissa tehtävissä, eivätkä ne ole suuren yleisön silmissä pelottavia.

Alkuperäiset, rodunomaiset käyttäytymistarpeet ja niiden täyttäminen

Cockeri tarvitsee paljon liikuntaa ja nenäkäyttöä. Vapaana maastossa juokseminen ja hajujen etsiminen on lähes elinehto cockerille. Rodunomainen cockerspanieli ei sopeudu lyhyisiin remmilenkkeihin eikä ole paras vaihtoehto vaatimattomaksi lemmikiksi. Cockeri tarvitsee myös puuhaamista omistajansa seurassa, sillä se on jalostettu tiiviiseen yhteistyöhön ihmisen kanssa. Siksi kaikenlainen harrastaminen ja koiran kouluttaminen sopii cockerille ja tyydyttää sen tarpeet yhdessäolosta ja aktiviteeteista.

4.2.6 Käyttäytyminen kotona sekä lisääntymiskäyttäytyminen

Yksinoloon liittyvät ongelmat

Käytöskyselyn perusteella lähes kolmekymmentä prosenttia koirista kärsii yksinolo-ongelmista ja näistä 5 % ei viihdy koskaan yksin.

Lisääntymiskäyttäytyminen

Cockerspanielit lisääntyvät pääsääntöisesti ilman ongelmia. Joillakin uroksilla esiintyy astumishaluttomuutta, mikä saattaa johtua kokemattomuudesta, ja jotkin nartut saattavat olla uroksille aggressiivisia, mutta tämä on harvinaista. Nartut synnyttävät pääasiassa itse ja keisarinleikkauksiin turvaudutaan harvoin. Nartut hoitavat pääasiassa pentunsa hyvin.

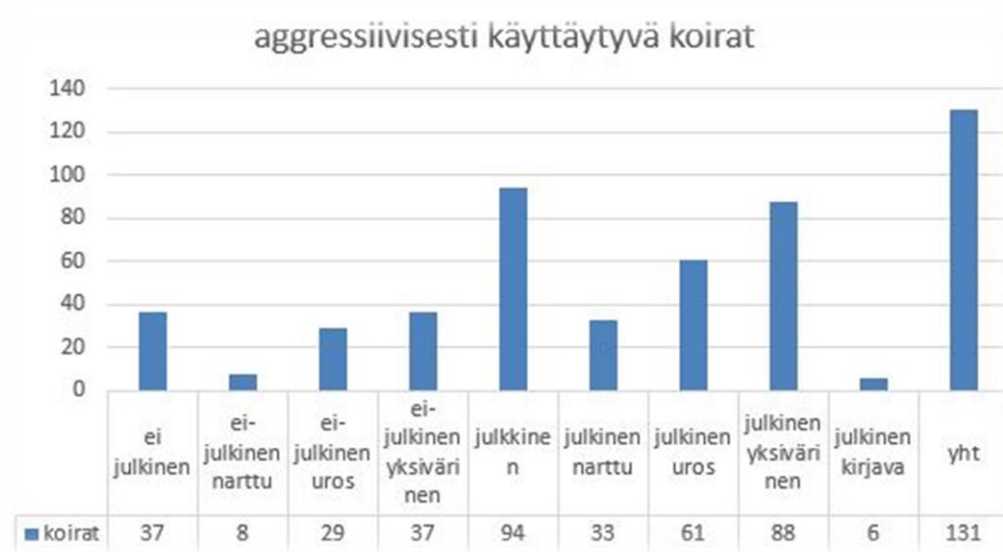
Sosiaalinen käyttäytyminen

Cockerspanieleilla esiintyy omistajaperheeseen kohdistuvaa aggressiota. Tätä epätyypillistä käyttäytymistä on esiintynyt jo ennen cockerin roduksi virallistamista. Koira saattaa murista, hyökkäillä ja purra perheenjäseniä. Voimakkuus vaihtelee yksilöstä ja tilanteesta riippuen. Vanhimmassa kirjallisuudessa puhutaan raivosyndroomasta eli täysin ilman syytä esiintyvistä aggressiivisista käyttäytymisistä, mitä nämä hyökkäykset äärettömän harvoin ovat. Yleisimmin on kyse hermorakenteeltaan heikosta yksilöstä (hermostunut ja liian pehmeä koira), joka käyttää aggressiota sosiaalisten ristiriitatilanteiden ratkomiseen. Todennäköisesti koira on oppinut, että hyökkäys on paras puolustus ja mitä nopeammin, sen parempi. Tämä on usein seurausta koiran fyysisestä rankaisusta (alistaminen maahan painamalla). Omistajaan kohdistuva aggressiivinen käytös johtuu epävarmasta, liian pehmeästä luonteesta ja nopeasta oppimiskyvystä yhdistettynä terävyyteen. Nopeasti oppiva ja pehmeä koira oppii nopeasti, miten se voi kontrolloida sosiaalisia tilanteita, ja reagoi kokemaansa fyysiseen uhkaan salamannopeasti ilman varoitusta.

Cockereilla esiintyy myös resurssiaggressiota, jossa koira vahtii arvokkaaksi katsomiaan resursseja perheenjäseniltä. Resurssi voi olla ruoka, lelu, tms. tavara (esim. nenäliina, sukka) tai perheenjäsen. Tämä on ikävä ominaisuus varsinkin perheissä, joissa on pieniä lapsia.

Jalostustoimikunta on kerännyt listaa perheessään aggressiivisesti käyttäytyvistä koirista. Listalle ovat omistajat saaneet ilmoittaa ongelmakoiransa. Lista on osittain julkinen. Osa koiranomistajista ei ole halunnut julkistaa koiransa nimeä. Lista on esitelty rotukohtaisessa neuvottelussa lähes vuosittain. Listalla

on pääasiassa yksivärisiä näyttelylinjaisia koiria, ja näistä valtaosa on uroksia. Useammalla koiralla on useampia jälkeläisiä listalla. Alla oleva taulukko kertoo koirien määrän.

SKL:n jalostustietokannassa mainitaan 38 koiran kuolinsyyksi aggressiivinen käytös. Tämä tekee 3,5 % kaikista kuolleeksi ilmoitetuista koirista.

Jalostukseen ei saa käyttää ihmiselle aggressiivisesti käyttäytyvää koiraa. Erityisesti syytä on kiinnittää yksiväristen näyttelylinjaisten luonteisiin ja niiden terävyyteen, sekä erityisesti vääränlaiseen pehmeeseen, joka aikaansaa epävarmuutta ja arkuutta.

Pelot ja ääniherkkyys

Cockerin liiallinen pehmeys ja epävarmuus näkyvät tavallisimmin sosiaalisissa tilanteissa toisten koirien ja ihmisten kanssa. Ne saattavat myös aristella uusia ennalta tuntemattomia tilanteita. Taustalla on geneettinen alttius yhdistettynä puutteelliseen sosiaalistamiseen ja totuttamiseen sosiaalistumiskauden aikana ja myöhemmin nuoruusajana. Ääniherkkyys ja äänipelot ovat rodulla suhteellisen harvinaisia.

Ikään liittyvät käytöshäiriöt

Rodussa on jonkin verran ikääntymiseen liittyvää dementiaa, joka saattaa tulla esiin jo noin 10 vuoden iän paikkeilla. Dementia saattaa vaikuttaa koiran kykyyn viihtyä yksin ja ylläpitää sisäsiisteyttä opittujen asioiden vähitellen karistessa koiran muistista.

Rakenteelliset tai terveydelliset seikat, jotka voivat vaikuttaa koirien käyttäytymiseen

Rodulla esiintyy kroonista kipua aiheuttavia sairauksia, kuten lonkaniveldysplasiaa ja kyynärnivelongelmia sekä välilevyongelmia, puhumattakaan ikääntyvien koirien kasvainsairauksista. Nämä kaikki voivat iän kasvaessa aiheuttaa kipua ja lisätä aggressiivisen käyttäytymisen sekä myös erossaoloon liittyvien ongelmien todennäköisyyttä.

4.2.7 Yhteenveto rodun käyttäytymisen ja luonteen keskeisimmistä ongelmakohtista sekä niiden korjaamisesta

Keskeisimmät ongelmakohdat

- liiallinen pehmeys
- aggressiivisuus perhettä kohtaan
- resurssiaggressio
- liiallinen haukkuminen
- yksinolo-ongelmat
- äänipelot joillakin yksilöillä

Ongelmien syyt ja vähentäminen

Spanielin kuuluu olla hieman pehmeä luonteeltaan, mutta todennäköisesti jalostuksessa on pyritty helppoon lemmikin luonteeseen ja menty ojasta allikkoon koirien pehmeudessa. Yksivärisillä on tiedetty olevan perheeseen kohdistuvaa aggressiota jo kauan. Syitä on käsitelty yllä. Tilanne on parantunut, mutta edelleen jalostustoimikunnalle tulee ikäviä ilmoituksia ja soittoja vaikeista aggressiotapauksista. Yksinolo-ongelmat johtuvat todennäköisesti omistajaan syvästi kiintyvistä spanielin luonteesta. Ääniongelmat, jotka tulevat esiin käytöskyselyssä, saattavat johtua myös liiallisesta pehmeystä. Käytöskyselyssä nousi esiin lisäksi liiallinen haukkuminen, joka saattaa johtua hermojen heikkoudesta tai peloista.

Keskitytään valitsemaan jalostukseen rohkeita ja reippaita koiria, joilla ei ole pelkoja. Kiinnitetään erityistä huomiota terävyyteen eli haluun käyttää aggressiota. Pyritään joko luonnetestaamaan tai MH-kuvaamaan jalostuskoirat, jotta terävyyden ja pehmeiden todellinen taso saadaan selville. Jalostukseen ei käytetä koiria, joilla on selkeitä yksinolo-ongelmia tai ääni- tai sosiaalisia pelkoja. Jalostukseen ei myöskään saa käyttää äänekästä ja haukkuherkkää koiraa.

4.3. Terveys ja lisääntyminen

4.3.1 PEVISA-ohjelmaan sisällytetyt sairaudet

PEVISA-ohjelman voimaantulovuosi sekä ohjelman muutokset

Rodun voimassa oleva perinnöllisten vikojen ja sairauksien vastustamisohjelma:

Pentujen vanhemmista tulee olla lonkkakuvauslausunto ja voimassa oleva silmätarkastuslausunto. Silmätarkastuslausunto ei saa olla astutushetkellä 24 kk vanhempi. Tunnetun FN-kantajan jälkeläisiä ei rekisteröidä.

Uusi PEVISA- ohjelma vuosille 2016–2020:

Pentujen vanhemmista tulee olla lonkkakuvauslausunto ja voimassa oleva silmätarkastuslausunto. Silmätarkastuslausunto ei saa olla astutushetkellä 24 kk vanhempi.

FN jätetään pois siksi, ettei sen noudattamista voida tällä hetkellä valvoa (SKL:n jalostustietokannassa ei toistaiseksi julkaista geenitestien tuloksia).

PEVISA-ohjelmaan sisällytetyt viat ja sairaudet

Silmäsairaudet

Rodun PEVISA-ohjelmassa on jalostukseen käytettävien koirien tutkimuspakko. Vanhempien tulos ei vaikuta pentujen rekisteröintiin. Tutkimustulos on voimassa 24 kk, ja sen on oltava voimassa astutushetkellä. Tietoja silmätutkituista koirista 2004–2013 syntymävuoden mukaan (SKL:n jalostustietokanta 2.1.2015):

Vuosi	Syntyneitä	Tutkittu	Tutkittu %	Terveitä	Terveitä %
2004	678	194	29 %	127	65 %
2005	561	158	28 %	103	65 %
2006	657	200	30 %	108	54 %
2007	675	190	28 %	101	53 %
2008	636	195	31 %	98	50 %
2009	646	214	33 %	113	53 %
2010	709	207	29 %	110	53 %
2011	691	182	26 %	85	47 %
2012	652	157	24 %	102	65 %
2013	740	70	9 %	42	60 %

Silmätutkimuksissa löydettyjä sairauksia 2004–2013 (SKL:n jalostustietokanta 2.1.2015)

Diagnoosi	Esiintymiä
Distichiasis, todettu	611
Ei todettu perinnöllisiä silmäsairauksia	984
Ektooppinen cilia, todettu	40
Kaihin laajuus, kohtalainen	7
Kaihin laajuus, laaja	4
Kaihin laajuus, lievä	9
Katarakta, jonka sijaintia ei ole määritelty, epäilyttävä	8
Katarakta, jonka sijaintia ei ole määritelty, todettu	10
Kortikaalinen katarakta, todettu	26
Kuivasilmäisyys, todettu	2
Linssin etuosan saumalinjan katarakta, epäilyttävä	3
Linssin etuosan saumalinjan katarakta, todettu	2
Makroblepharon, epäilyttävä	2
Makroblepharon, todettu	45
Muu irissairaus, todettu	2
Määrittelemättömiä ylimääräisiä ripsiä/karvoja, epäilyttävä	1
Määrittelemättömiä ylimääräisiä ripsiä/karvoja, todettu	79
Nukleaarinen katarakta, epäilyttävä	1
Nukleaarinen katarakta, todettu	7
Näköhermon coloboma, todettu	5
PHTVL/PHPV, diagnoosi avoin	5
PHTVL/PHPV, sairauden aste 1	1
PHTVL/PHPV, sairauden aste 2 – 6	3

Pienisilmäisyys, todettu	2
Posterior polaarinen katarakta, todettu	17
PPM, diagnoosi avoin	33
PPM, iris-iris, todettu	18
PPM, iris-kornea, todettu	9
PPM, iris-linssi, todettu	4
PRA, epäilyttävä	2
PRA, todettu	3
Punktaatti katarakta, todettu	1
Puutteellinen kyynelkanavan aukko, diagnoosi avoin	5
Puutteellinen kyynelkanavan aukko, todettu	48
RD, geograafinen, todettu	2
RD, multifokaali, todettu	22
Sarveiskalvon dystrofia/degeneraatio, todettu	2
Silmäluomen sisäänpäin kiertyminen, epäilyttävä	1
Silmäluomen sisäänpäin kiertyminen, todettu	19
Silmäluomen ulospäin kiertyminen, epäilyttävä	1
Silmäluomen ulospäin kiertyminen, todettu	40
Silmämuutosten vakavuus, kohtalainen	51
Silmämuutosten vakavuus, lievä	279
Synnyynnäinen katarakta, todettu	4
Trichiasis, todettu	8

	2009	2010	2011	2012	2013
+ PPM		4	2	3	1
+ Kongenital katarakt		1			2
Artresia puncta lacrimalis			2		
+ Entropion			1		
Distichiasis	9	14	11	5	1
Katarakt, total. Ärftlig	2		2		
+ Katarakt, partiell främre	9	2		1	1
+ Katarakt, partiell bakre	3		2		
+ Katarakt, partiell ekvatoriell	1				
+ Katarakt partiell främre Y-söm	1	1			
+ Katarakt partiell, punktformig	2				
+ Retinopati			1		
Ögon, ua	89	128	117	100	48

Perinnöllinen harmaakaihi

Perinnöllinen harmaakaihi samentaa silmän linssin osittain tai kokonaan. Tunnettujen muotojen periytymismekanismi on yleensä resessiivinen, mutta useimpien muotojen periytymismallia ei tiedetä. Sairauden alkamisikä vaihtelee suuresti. Perinnöllinen kaihi on yleensä molemminpuolinen ja johtaa sokeuteen, jos linssien samentuminen on täydellinen. Jos kaihisamentuma jää hyvin pieneksi, sillä ei ole vaikutusta koiran näkökykyyn. Kaihi voi olla perinnöllinen tai ei perinnöllinen, synnyynnäinen tai hankittu.

Syntymän ja 8 viikon iän välillä todetut kaihit ovat synnynnäisiä. Esimerkkinä hankitusta kaihista voidaan mainita sokeritautiin liittyvä, hyvin nopeasti täydelliseksi kaihiksi kehittynyt muoto. Muita esimerkkejä hankitusta kaihista ovat esimerkiksi vanhuuden kaihi ja PRA:han liittyvä toissijainen kaihi. Ns. nukleaariskleroosi eli linssin kovettuminen vanhalla koiralla ei ole varsinainen kaihimuutos, vaan normaaliin ikääntymiseen liittyvä, jossa linssin ydin muuttuu ”opaalinharmaaksi”. Näkökykyyn se ei vaikuta.

Perinnöllinen kaihi voidaan todeta perinnöllisten silmänsairauksien varalta tehtävässä silmätutkimuksessa. Erityisen tärkeää kaihin toteamisessa on viralliseen silmätutkimukseen kuuluva biomikroskooppitutkimus. Kaihi voidaan poistaa leikkauksella. Hoidon edellytyksenä on se, että silmänpohja on terve. Perinnöllinen katarakta voi esiintyä yhdessä PRA:n kanssa; yleensä PRA:han liittyy kuitenkin ns. toissijainen kaihi.

Cockerspanielilla esiintyy kahta kaihityyppiä; synnynnäistä anteriorista subkapsulaarista ja juveniilia posteriorista kortikaalista kaihia. Synnynnäinen anteriorinen kaihityyppi pysyy yleensä muuttumattomana, mutta siihen voi liittyä muitakin silmän muutoksia kuten mm. mikroftalmiaa, verkkokalvon kehityshäiriöitä ja persistoivaa pupillamembraania (PPM). Mitään tiettyä periytymismallia ei ole voitu kumpaankaan kaihityyppiin osoittaa ja epäilläänkin, että sairauden syntyyn saattavat vaikuttaa myös ympäristöolosuhteet. Edellä mainittujen lisäksi cockerilla on löydetty myös nukleaarista fibrillaarista kaihityyppiä (NFC), joka pysyy muuttumattomana eikä yleensä haittaa koiran näkökykyä. Tämänkään kaihityypin mahdollista periytymismallia ei tunneta.

Etenevä verkkokalvon surkastuma (PRA)

PRA eli etenevä verkkokalvon surkastuma tuhoaa silmän valoa aistivia soluja. Kyseessä on ryhmä sairauksia, jotka ovat eri geenien aiheuttamia. PRA:ta on montaa tyyppiä ja eri rotujen PRA:t ovat erilaisia. Samassa rodussa voi esiintyä useita eri muotoja. Yleisin periytymismekanismi on resessiivinen. Kliinisten oireiden ilmenemisikä ja eteneminen vaihtelevat liittyen PRA-muodon syntymekanismiin. Hyvin nuorella koiralla esiintyvä PRA:n muoto liittyy vääränlaiseen näköhermosolujen kehitykseen. Myöhemmällä iällä alkavassa PRA:ssa sen sijaan näköhermosolut kehittyvät normaalisti, mutta alkavat rappeutua. Useimmissa PRA:n muodoissa koira muuttuu ensin hämärässä epävarmaksi ja pelokkaaksi. Tämä johtuu hämäränäössä tärkeiden verkkokalvon sauvasolujen surkastumisesta. Myöhemmin koira sokeutuu kokonaan verkkokalvon tappisolujen surkastuessa. Silmäterä on laaja ja silmänpohjan lisääntynyt heijaste näkyy erityisen selvästi valon kohdistuessa laajentuneeseen mustuaiseen. PRA:han ei ole hoitoa, mutta tutussa ympäristössä sokeakin koira voi pärjätä hyvin. Kokeellisesti koirille on käytetty geeniterapiaa näköhermosolujen perinnöllisessä sairaudessa, jossa periyttävä geeni on tunnettu. Diagnoosi tehdään yleensä silmänpohjan oftalmoskooppisessa tutkimuksessa. Verkkokalvon sähköisessä tutkimuksessa (ERG) voidaan havaita muutoksia näköhermosoluissa jo ennen oftalmoskooppisessa tutkimuksessa nähtäviä selviä verkkokalvon rappeutumamuutoksia.

Cockerspanielilla yleisin PRA-muoto on prcd-PRA eli etenevä verkkokalvon sauva- ja tappisolujen degeneraatio. Sairaus johtaa verkkokalvon surkastumiseen koiran molemmissa silmissä. Koira sokeutuu täydellisesti. Periytymismalli on yksinkertainen autosomaalinen resessiivinen. Koiran genetiikka prcd-PRA:n suhteen voidaan tutkia geenitestin avulla ja sitä suositellaankin kaikille jalostukseen käytettäville koirille ennen jalostuskäyttöä. Sellaisia yhdistelmiä, joissa voi syntyä sairaita pentuja, ei saa tehdä. Kaikkien jalostustoimikunnan tietoon annettujen geenitestattujen koirien tiedot on nähtävillä Cockerspanielit ry:n sivuilla. Geenitestillä tutkittujen koirien määrät ja tulokset joulukuuhun 2014 mennessä niistä koirista, joiden tulos on annettu jalostustoimikunnan tietoon:

Tutkitut	Terveet	Kantajat	Saira	Yhteensä
Kirjavit	229	105	4	338
Yksiväriset	153	132	16	301

Yhteensä	382	237	20	639

Tilastoa Ruotsissa prcd-PRA -geenitutkituista cockerspanieleista vuosilta 2009-2014. Lähde Avelsdata 1/2015.

Diagnos	2009	2010	2011	2012	2013	2014
PRA-prcd, DNA-testad fri A	46 (65,7 %)	35 (70,0 %)	18 (58,1 %)	22 (73,3 %)	11 (50,0 %)	1 (14,3 %)
PRA-prcd DNA-testad anlagsb. B	24 (34,3 %)	15 (30,0 %)	13 (41,9 %)	8 (26,7 %)	11 (50,0 %)	6 (85,7 %)
PRA-prcd, DNA-testad sjuk C						
Totalt antal undersökta	70	50	31	30	22	7
Antal födda	1 184	1 307	1 070	1 071	988	851

Kantajien osuus rodussa on korkea (37 %), mutta kliinisesti ja geneettisesti sairaiden koirien määrä on alhainen (geneettisesti sairaita 3 %). Geneettisesti sairaiden koirien joukossa on ainakin yksi koira, joka yli 11-vuoden iässä oli edelleen kliinisesti terve. Testattujen käyttölinjaisten joukossa ei ole yhtäkään kantajaa eikä sairasta, mutta niiden määrä on vähäinen (8 koira, kaikki yksivärisiä). Sairauden puhkeamiseen saattavat vaikuttaa myös jotkin muut tekijät kuin vain perimä, tai puhkeaminen voi tapahtua hyvin myöhäisellä iällä. Koska kantajien määrä on korkea populaatiossa, kantajia ei voida jättää pois jalostuksesta ilman että jalostukseen käytettävien koirien osuus huomattavasti laskee. Koska sairaus tulee ilmi vasta vanhemmalla iällä, on erittäin tärkeää tutkia silmätutkimuksella ikääntyviä koiria viiden vuoden iästä ylöspäin. Rodun harrastajien joukossa on silmälausuntaoikeudet omaava eläinlääkäri Taina Lehtonen, joka on tutkinut koiria mm. rodun päänäyttelyn ja jalostuspäivien yhteydessä. Näitä keskitettyjä ikääntyvien koirien tarkastuksia pyritään tulevaisuudessakin jatkamaan, sillä silmätutkimus on edelleen luotettavin keino todeta koiran silmänsairaus, muutkin kuin PRA.

Cockerspanielit ry:n jalostustoimikunnan ohje jalostuskäytölle prcd-PRA:n osalta on seuraava:

Jalostuskoiralla tulee olla geenitestitulos, jos se on prcd-PRA:ta kliinisesti sairastavan koiran jälkeläinen tai se on itse sellaisen tuottanut. Yhdistelmän tulee olla sellainen, että sairaiden yksilöiden syntymistodennäköisyys on 0 %.

Retinan dysplasia (RD)

RD (retinan dysplasia eli verkkokalvon synnynnäinen kehityshäiriö) jaetaan kolmeen muotoon, multifokaaliin (MRD), geografiseen (GRD) ja totaaliseen (TRD). MRD:ssa verkkokalvolla näkyy yksittäisiä poimuja, jotka syntyvät verkkokalvon paikallisen virhekehityksen seurauksena. Poimujen määrä voi vaihdella. MRD ei vaikuta näkökykyyn. GRD:ssa verkkokalvo on väärin kehittynyt laajemmalla alueella, mikä voi vaikuttaa koiran näkökykyyn ja TRD:ssa verkkokalvo on kokonaan irtautunut, mikä aiheuttaa silmän täydellisen sokeuden. MRD-muutokset eivät pahene iän myötä, vaan saattavat pikemminkin osittain hävitä näkyvistä vanhemmiten. GRD:aan saattaa iän myötä liittyä paikallista verkkokalvon rappeumaa muutoksen alueella. Useilla roduilla RD:n on todettu periytyvän väistävasti. Eri RD-muotojen välistä geneettistä yhteyttä ei tunneta. Retinan dysplasia esiintyy cockerspanielilla multifokaalisena muotona eli erillisinä verkkokalvon poimuina.

Periytymismallia ei ole voitu varmasti osoittaa. Koira, jolla on MRD, voidaan käyttää jalostukseen RD:n suhteen terveen kumppanin kanssa. Muita RD-muotoja sairastavia koiria ei saa käyttää jalostukseen.

Entropion eli silmäluomien sisäänpäin kiertyminen

Kääntyessään sisäänpäin luomessa kasvavat karvat hankaavat silmän pintaa ja aiheuttavat silmän pintaan jatkuvan ärsytyksen. Cockerspanielilla on alttius luomien sisäänpäin kiertymiseen. Taipumus liittyy pään rakenteeseen ja nahan määrään. Hoito on kirurginen, jolloin kiertyvä luomi pyritään mahdollisimman hyvin palauttamaan normaaliin asentonsa. Koiraa, jonka luomien asento on jouduttu korjaamaan leikkauksella, ei saa käyttää jalostukseen.

Makroblepharon eli avoimet alaluomet

Kovin avoin ja roikkuva alaluomi altistaa tulehduksille, sillä silmän sidekalvo ärtyy silmään lennähtävistä pöly- tms. hiukkasista. Rodulla on tähän selkeä alttius, joka liittyy pään runsaaseen ja löysään nahkaan. Luomet voidaan kiristää kirurgisesti mahdollisimman hyvin normaalia vastaaviksi. Koiraa, jonka luomien asento on jouduttu korjaamaan leikkauksella, ei saa käyttää jalostukseen.

Districhiasis ja ektooppiset ciliat

Districhiasis ja ektooppiset ciliat (Kennelliitto tallensi aiemmin yhteisellä nimikkeellä cilia aberranta) ylimääräiset ripset, jotka tulevat ulos joko normaalin ripsirivin sisäpuolelta luomen reunasta (distichiasis) tai luomen sisäpinnalta (ektooppinen cilia). Caruncular trichiasis tarkoittaa silmän sisänurkan ihon karvoja, jotka kääntyvät sarveiskalvon sisänurkan päälle ärsyttäen silmää. Luomen reunasta kasvavat ripset voivat kaartua ulospäin normaalien ripsien tavoin tai ne kääntyvät sisäänpäin kohti sarveiskalvoa. Ripset voivat olla pehmeitä tai kovia. Etenkin luomen sisäpinnan läpi suoraan sarveiskalvoa vasten kasvava ripsi voi aiheuttaa sarveiskalvon vaurioitumisen. Tämä ilmenee silmän siristelynä ja ylimääräisenä kyynelvuotona. Silmän sarveiskalvon pinnalla 'uivat', pehmeät distichiasis-ripset eivät yleensä aiheuta oireita. Oireilevilta koirilta ripsiä voidaan poistaa nyppimällä, jolloin ne kasvavat uudestaan, tai poistaa ne pysyvästi polttamalla tai leikkauksella. Vaiva on selvästi periytyvä, mutta periytymismekanismi ei ole tiedossa. Luokitellaan nykyään silmätarkastuksissa lieviin, kohtalaisiin ja vakaviin muotoihin. Rodulla esiintyy silloin tällöin ylimääräisiä ripsiä, jotka saattavat hangata silmän pintaa (kornea). Selkeä rotualttius on olemassa, mutta periytymismekanismia ei tunneta. Joissakin kansainvälisissä tutkimuksissa on löydetty hyvinkin korkeita esiintymisfrekvenssejä, jopa 80 %. Kahta koiraa, joilla on ylimääräisiä tai väärässä paikassa kasvavia ripsiä, ei saa yhdistää.

Kyynelkanavan aukon kehittymättömyys

Jos silmästä kyyneleritettä pois johtava kyynelkanava, joka alkaa silmän sisänurkasta ja johtaa kyyneleritteen sierainonteloon, ei toimi kunnolla, kyynelvuoto vuotaa silmästä herkästi yli. Tällöin koiran silmien alapuolinen karvoitus on jatkuvasti märkänä kyyneleritteestä. Ylivuotoa näkyy tavallisimmin silmän sisänurkasta. Rotualttius olemassa ja ominaisuus on rodulla kohtuullisen yleinen. Kyynelkanavan aukot voidaan avata kirurgisesti.

Keratokonjunktivitis sicca eli kuivasilmä

Kyynelerityksen vähittäinen väheneminen kyynelrauhasesta ja siitä aiheutuva kuivasilmä on tavallinen ikääntyvällä cockereilla. Oireina on silmän pinnan (kornea) sameus ja paksun liimamaisen rähmän ilmaantuminen sairaaseen silmään. Kyynelerityksen väheneminen johtaa silmän pinnan kuivumiseen ja pahimmassa tapauksessa haavautumiseen. Hoitona on silmän jatkuva kosteutus silmätipoilla tai geelillä, ja kyyneleritys voidaan yrittää käynnistää uudelleen lääkityksellä. Kuivasilmästä kärsivä koira tarvitsee usein myös säännöllisesti antibioottia sisältävän silmätippakuurin, jotta sekundaarinen bakteeritulehdus pysyy aisoissa.

Persistent pupillary membranes eli PPM

PPM (persistent pupillary membranes) ovat synnynnäisiä sikiöaikaisten verisuonten ja kalvojen jäänteitä iiriksessä eli värikalvossa. Vakavimmat asteet, joissa jäänteet kiinnittyvät linssin etupinnalle ja/tai sarveiskalvon sisäpinnalle, voivat vaikuttaa näkökykyyn. Epäillään perinnölliseksi, synnynnäiseksi muutokseksi joillakin roduilla. PPM-muutoksia löytyy säännöllisesti cockerspanieleilla.

PHTVL/PHPV

PHTVL/PHPV (persistent hyperplastic tunica vasculosa lentis/persistent hyperplastic primary vitreous) on kirjainlyhenne sairauksista, joissa linssin ja silmänpohjan välinen sikiöaikainen verisuoniverkosto ei surkastu normaalisti syntymän jälkeen. Löydös jaetaan vakavuudeltaan kuuteen asteeseen, joista aste 6 tarkoittaa sitä, että silmä on sokea. Lievimässä asteessa (1) näkyy linssin takapinnalla ainoastaan pieniä pigmenttipisteitä, jotka eivät vaikuta näkökykyyn eivätkä muutokset pahene iän myötä. Vakavammissa asteissa muutokset voivat aiheuttaa linssin lisääntyvää samentumista. Silmän linssin takapinnan kapseli, verisuonitus ja lasiainen eivät kehity normaalisti. Muutokset tapahtuvat sikiöaikana päivinä 20–30. Sairauden esiintyminen riippuu siitä, kuinka paljon sikiöaikaisia jäänteitä silmään jää ja missä ne esiintyvät. Yksittäisiä PHTVL-diagnooseja on tehty cockerspanieleilla silmätarkastusten yhteydessä satunnaisesti. Sairauden asteet ovat vaihdelleet välillä 1-3.

Lonkkaniveldysplasia

Lonkkanivelen kasvuhäiriö eli ”lonkkavika”, (engl. hip dysplasia, HD) on koirien yleisin luuston/nivelten kasvuhäiriö. Se voidaan määritellä perinnölliseksi lonkkanivelen löysyydeksi. Lonkat ovat syntymähetkellä makroskooppisesti normaalit, mutta muutokset alkavat jo pennun ensimmäisten elinviikkojen aikana. Löysyys johtaa reisiluun pään ja lonkkamaljan riittämättömään kontaktiin. Alueelle kohdistuu epänormaalin suuri paine, joka on sitä suurempi mitä pienempi kontaktialue on. Tämä voi johtaa mikromurtumiin ja lonkkamaljan mataloitumiseen. Noin vuoden iässä lantion luutuminen on täydellistä ja lonkkaniveletkin stabiloituvat. Yleensä kipukin helpottaa tässä iässä.

Lonkkanivelen kasvuhäiriö johtaa yleensä nivelrikkoon. Nivelrikon kehittymisen aikatauluun ja tyyppiin vaikuttavat rotukohtaiset ja yksilölliset erot. Lähes kaikilla D- ja E-lonkkaisilla cockerspanieleilla on havaittavissa nivelrikkomuutoksia, jos koira kuvataan myöhemmällä iällä. Lonkkanivelen kasvuhäiriön perimmäistä syytä ei tiedetä, mutta se periytyy tämänhetkisen tutkimustiedon perusteella polygeenisesti eli siihen vaikuttaa useita eri geenejä. Näistä osa on ns. suurivaikutteisia geenejä (engl. major genes). Periytymisaste vaihtelee eri tutkimuksissa välillä 0.1–0.6.

Ympäristöllä on vaikutusta kasvuhäiriön ilmiäsuun. Useissa tutkimuksissa on todettu runsaan ravinnonsaannin (ylipaino) olevan yhteydessä lonkkavikaan. Ruokinta ei aiheuta dysplasiaa, mutta se tuo vian esiin geneettisesti alttiilla koirilla. Tämä pätee myös toisin päin, optimaalisella ruokinnalla lonkkanivelen kasvuhäiriö ei tule näkyviin tai on lievempää. Myös liian raju liikunta kasvuaikana voi pahentaa muutoksia. Lonkkanivelen kasvuhäiriötä tavataan lähes kaikilla roduilla, mutta yleisintä se on suurilla ja jättiroduilla. Oireet voidaan huomata pentuna 3-12 kuukauden iässä, jolloin kipu johtuu löysyyden aiheuttamasta nivelkapselin tulehduksesta tai luukalvon hermojen jännityksestä ja repeämisestä. Oireet voivat vähentyä selvästi tai loppua kokonaan jopa useiksi vuosiksi, kun nivelen ympärille muodostuva sidekudos vähentää nivelen löysyyttä. Toinen oireilevien koirien ryhmä on aikuiset koirat, joiden oireiden syynä on nivelrikko. Nuorilla koirilla oireina voivat olla takajalkojen ontuminen, ”pupuhyppely”, ylösnousuvaikeudet levon jälkeen, liikkumishaluttomuus ja naksateleva ääni kävellessä. Oireet voivat alkaa äkillisesti ja omistaja voi liittää ne johonkin tapaturmaan. Vanhemmilla nivelrikkoisilla koirilla oireet voivat olla epämääräisiä. Oireilu laitetaan usein vanhenemisen piikkiin. Tyypillisiä oireita ovat takajalkojen ontuminen ja jäykkyys liikkeessä. Lonkkavikainen koira yrittää viedä painoa pois takaosalta, mikä ilmenee kävellessä selkälinjan aaltoiluna ja lantion kiertymisinä. Tämä johtaa myös takaosan lihaskatoon ja etupään lihasten voimistumiseen. Nivelrikko voi aiheuttaa voimakasta kipua, joka näkyy

liikkumishaluttomuutena, ontumisena ja koiran vetäytyvänä, ilottomana käyttäytymisenä tai jopa ärtyisyytenä. Lonkkanivelen kasvuhäiriön ja siitä johtuvan nivelrikon hoidossa on ruokinnalla keskeinen merkitys. Ylipaino pahentaa oireita ja pelkkä painon pudotus voi jo helpottaa koiran oloa. Lonkkavian vastustamisohjelma perustuu röntgenkuvin sairaiksi todettujen yksilöiden karsimiseen jalostuksesta. Lonkkanivelen kasvuhäiriön periytyvyys on cockerilla kohtuullinen. Ilmiasuun perustuva jalostusvalinta johtaa tuloksiin, jos valinta on systemaattista.

Jalostusarvoindeksien (BLUP-indeksit) avulla valinta on tehokkaampaa. Indeksissä otetaan huomioon koiran kaikkien tutkittujen sukulaisten taso ja poistetaan röntgentutkimustuloksiin vaikuttavien ympäristötekijöiden vaikutusta. Cockerspanieleilla BLUP-indeksit ovat olleet käytössä syksystä 2004 lähtien. Indeksillä pyritään ennustamaan koiran jalostusarvoa lonkkaniveldysplasian suhteen sulkemalla pois ympäristötekijöiden häiritsevää vaikutusta. Indeksiluku 100 kuvaa koiraa, joka edustaa rodun keskitasoa, sitä alhaisempi indeksi merkitsee keskitasoa huonompaa ja korkeampi keskitasoa geneettisesti parempaa yksilöä. Katariina Mäen tutkimuksen mukaan cockerspanielilla lonkkaniveldysplasian periytyvyys on 0,46 (46 %) arvosteluvarmuuden ollessa 0,68 (68 %).

BLUP-indeksin käyttöönotto ei ole vuosien 2004–2014 aikana aiheuttanut näkyvää muutosta cockerien lonkkaniveldysplasian esiintymiseen, asteiden C-E prosentuaalinen esiintyminen (noin 20 % kuvatuista koirista) on pysynyt jotakuinkin samana, mutta indeksi on parantunut 0,6 yksikköä (K. Mäki 2014). Tällä hetkellä indeksin 100 saa koira, jonka ilmiasu vaihtelee välillä A/A – B/C. Jalostusyhdistelmän lonkkaindeksien keskiarvon tulisi aina olla parempi kuin rodun keskiarvo eli yli 100.

Lonkkanivelten löysyyttä ja muotoa arvostellaan FCI:n yhtenäisen arvosteluasteikon (A, B, C, D ja E) mukaisesti, jossa terveiksi katsotaan lonkat A:sta B:hen. Lonkkaniveliön virallinen röntgentutkimus suoritetaan 12 kk täyttäneelle koiralle rauhoituksessa mahdollisimman standardissa asennossa. Sairaus kuuluu rodun PEVISA-ohjelmaan, jonka mukaan jalostukseen käytettävät koirat on kuvattava, mutta tulos ei vaikuta mahdollisesti syntyvien pentujen rekisteröintiin. Koirien tulee olla kuvattu astutushetkellä.

Asteita C-E esiintyy maamme virallisesti kuvatuista ja lausutuista cockerspanieleista keskimäärin 22 %:lla. Yksiväristen ja kirjaviiden cockerien välillä on edelleen havaittavissa selvä ero yksiväristen saadessa huonompia kuvaustuloksia. Käyttölinjaisissa koirissa lonkkanivelen tilanne on tällä hetkellä huonoin, mikä selittyy pitkälti rodun kotimaan vielä alussa olevalla heräämisellä terveysjalostukseen. Pohjoismaissa käyttölinjaisissa koiria on ollut vasta viimeisten noin 20 vuoden ajan, joten jalostuksella ei ole vielä pystytty merkittävästi vaikuttamaan tilanteeseen. Lisäksi pieni kanta on riippuvainen emämaasta tuoduista, mutta tutkimattomista vanhemmista peräisin olevista koirista. Ei ole hyväksyttävää, että rankkaan fyysiseen käyttöön tarkoitetuilla koirilla on huono nivelterveys, joten käyttölinjaisten koirien terveysjalostuksen painopiste on selvästi lonkkaterveyden parantamisessa. Lisäksi yksiväristen koirien tilanne pitää saada lähemmäksi kirjaviiden tilannetta. D- ja E-lonkkaisten koirien käyttöön (5 % kannasta) ei ole tarvetta, joten ne voidaan jättää jalostuksen ulkopuolelle.

Taulukko: Vuosina 2004–2013 syntyneiden cockerspanielien lonkkakuvaustulosten jakautuminen (SKL:n jalostustietokanta 1.1.2015)

Vuosi	Syntyneitä	A	B	C	D	E	Yhteensä
2004	678	121	45	22	7	1	196
2005	561	91	56	22	5	0	174
2006	657	87	61	44	13	3	208
2007	675	87	55	36	15	0	193
2008	636	113	49	32	9	3	206
2009	646	125	53	37	5	0	220

2010	709	132	58	25	10	2	227
2011	691	87	73	31	7	1	199
2012	652	100	40	31	7	2	180
2013	740	36	25	14	6	2	83
Yhteensä	6645	979	515	294	84	14	1886

Vuosi	A	B	C	D	E
2009	51%	25%	19%	5%	0%
2010	53%	23%	17%	6%	1%
2011	55%	24%	16%	4%	1%
2012	54%	29%	12%	5%	0%
2013	50%	30%	16%	3%	1%
2014	44%	29%	19%	6%	2%
Yhteensä	51,1%	26,8%	16,6%	4,7%	0,8%

Yllä kaikki cockerit prosenttiosuuksineen

Vuosi	A	B	C	D	E
2009	57%	21%	18%	4%	0%
2010	62%	21%	10%	6%	1%
2011	58%	26%	10%	5%	1%
2012	66%	24%	8%	2%	0%
2013	58%	29%	12%	1%	0%
2014	51%	25%	19%	4%	1%
Yhteensä	58,7%	24,8%	12,4%	3,7%	0,4%

Kirjavat cockerit

Vuosi	A	B	C	D	E
2009	46%	29%	19%	6%	0%
2010	44%	26%	23%	5%	2%
2011	45%	23%	29%	3%	0%
2012	46%	36%	13%	5%	0%
2013	42%	32%	23%	3%	0%
2014	34%	32%	22%	8%	4%
Yhteensä	43,0%	29,7%	21,4%	5,0%	1,0%

Yksiväriset cockerit

Vuosi	A	B	C	D	E
2009	45%	22%	33%	0%	0%
2010	50%	17%	33%	0%	0%
2011	75%	19%	6%	0%	0%
2012	13%	31%	31%	25%	0%
2013	38%	27%	14%	14%	7%
2014	46%	36%	11%	7%	0%
Yhteensä	44,0%	26,7%	19,0%	8,6%	1,7%

Käyttölinjaiset (yllä)

Vuosina 2004–2013 syntyneiden cockerien kuvaustulosten prosentuaalinen jakautuminen (1.1.2015):

Vuosi	Tutkittu	A	B	C	D	E
2004	29 %	62 %	23 %	11 %	4 %	1 %
2005	31 %	52 %	32 %	13 %	3 %	0 %
2006	32 %	42 %	29 %	21 %	6 %	1 %
2007	29 %	45 %	28 %	19 %	8 %	0 %
2008	32 %	55 %	24 %	16 %	4 %	1 %
2009	34 %	57 %	24 %	17 %	2 %	0 %
2010	32 %	58 %	26 %	11 %	4 %	1 %
2011	29 %	44 %	37 %	16 %	4 %	1 %
2012	28 %	56 %	22 %	17 %	4 %	1 %
2013	11 %	43 %	30 %	17 %	7 %	2 %
Yhteensä	28 %	52 %	27 %	16 %	4 %	1 %

Vuosina 2000–2009 syntyneiden cockerspanielien lonkkatulokset, kirjavat

Lähde SKL:n jalostustietokanta.

Ruotsin tilasto 2009–2013, Avelsdata 1/2015.

Diagnos	2009		2010		2011		2012		2013	
HD grad A	176	(63,3 %)	148	(56,1 %)	130	(61,6 %)	121	(61,4 %)	69	(49,3 %)
HD grad B	68	(24,5 %)	82	(31,1 %)	53	(25,1 %)	57	(28,9 %)	46	(32,9 %)
HD grad C	29	(10,4 %)	27	(10,2 %)	19	(9,0 %)	15	(7,6 %)	21	(15,0 %)
HD grad D	3	(1,1 %)	6	(2,3 %)	9	(4,3 %)	2	(1,0 %)	4	(2,9 %)
HD grad E	2	(0,7 %)	1	(0,4 %)			2	(1,0 %)		
Totalt antal undersökta	278		264		211		197		140	
Snittålder för undersökning (månader)	19		21		19		17		15	
Antal födda	1 184		1 307		1 070		1 071		988	

* Se även gamla avläsningssystemet

Isossa-Britanniassa on 01.11.2013 mennessä tarkastettu 1293 cockerspanielin lonkat, mikä on todella pieni osa syntyneistä koirista. 15 vuoden aikana mediaanitulos on ollut 11,9 ja viimeisten viiden vuoden (2008–2013) kuluessa 10,7, joten hienoista kehitystä on tapahtunut, joskin näin alhaisilla kuvausmäärillä lonkkanivelen rakenne ei ole parantunut ainakaan siihen suuntautuneeseen valintaan perustuen. Muutos lienee täysin sattumaa. The Kennel Clubin arvosteluasteikko perustuu lonkille annettavaan pisteytykseen 0-99, jossa arvon 0 saa täysin virheetön lonkkanivel. Kuvattujen cockerien lonkat ovat keskimäärin vastanneet tasoa B.

Familiaarinen nefropatia (autosomaalinen resessiivinen perinnöllinen nefropatia)

Familiaarinen nefropatia johtaa munuaisten kuorikerroksen rappeutumiseen. Taustalla on munuaisen glomerulaarisen basaalmembraanin häiriö, joka johtuu tyyppi IV -kollageenin muutoksesta. Sairaus tulee esiin 6 kk iästä alkaen aina 2 vuoden ikään saakka. Koiralla on proteiinia virtsassa ja vähitellen etenevä krooninen munuaisten vajaatoiminta. Sairaus johtaa koiran menehtymiseen. PEVISA-ohjelman mukaan sairautta kantavan koiran jälkeläisiä ei rekisteröidä. Varmistettuja tapauksia ei ole viime vuosina maastamme löytynyt. Vuonna 2007 tutkimusryhmä Texas A&M -yliopistosta (Davidson et al.) selvitti sairauden taustalla olevan geenin (COL4A4) ja siinä yhden emäksen (no. 115) muuttumisen johtavan sairastumiseen. Löytö johti geenitestin kehittämiseen sairausgeenin kartoittamiseksi. Cockerspanielit ry on kerännyt näytteitä keskitetysti mm. päänäyttelyn yhteydessä.

Tutkitut	Normaali	Kantaja	Yhteensä
Kirjavat	143	1	144
Yksiväriset	71	1	72
Yhteensä	214	2	216

The Kennel Clubin tilasto FN- ja prcd-PRA -testatuista cockerspanieleista vuodelta 2013.

KENNEL CLUB DNA TESTING SCHEMES - RESULTS FOR DOGS TESTED IN 2013

Breed	No. tested		Clear		Carrier		Affected		Hereditary clear		Hereditary carrier		Hereditary affected	
	15 Years	2013	15 Years	2013	15 Years	2013	15 Years	2013	15 Years	2013	15 Years	2013	15 Years	2013
Boston Terrier														
HC-HSF4 (Hereditary Cataract)	487	68	466	64	21	4	0	0	3292	906	0	0	0	0
Briard														
CSNB (Congenital Stationary Night Blindness)	235	19	185	11	49	8	1	0	782	88	0	0	0	0
Bull Terrier (Miniature)														
PLL (Primary Lens Luxation)	376	31	225	22	142	9	9	0	495	66	3	0	0	0
Bulldog														
HUU (Hyperuricosuria)	451	233	327	171	111	54	13	8	346	165	8	2	0	0
Cavalier King Charles Spaniel														
CC/DE (Curly Coat/ Dry Eye)	1101	502	1006	453	94	49	1	0	1682	682	0	0	0	0
EF (Episodic Falling)	1105	497	927	405	167	86	11	6	1537	578	12	12	0	0
Chesapeake Bay Retriever														
DM (Degenerative Myelopathy)														
prcd-PRA (Progressive Retinal Atrophy)	27	0	22	0	5	0	0	0	476	40	0	0	0	0
Chinese Crested														
PLL (Primary Lens Luxation)	96	15	68	10	27	5	1	0	189	29	0	0	0	0
prcd-PRA (Progressive Retinal Atrophy)	20	3	20	3	0	0	0	0	22	12	0	0	0	0
Clumber Spaniel														
PDP-1 (Pyruvate Dehydrogenase Phosphates)	170	8	166	8	4	0	0	0	1068	141	0	0	0	0
Cocker Spaniel														
FN (Familial Nephropathy)	1679	254	1663	251	16	3	0	0	13581	2953	0	0	0	0
prcd-PRA (Progressive Retinal Atrophy)	2291	239	1526	186	681	49	84	4	11056	2409	440	31	10	0

4.3.2 Muut rodulla todetut merkittävät sairaudet

Sydänsairaudet

Eteiskammio-läppien myksomatoosirappeuma - "läppävika"

Krooninen mitraaliläppä eli hiippaläppä myksomatoosirappeuma on yleisin hankitun sydänvian muoto. Mitraaliläppä sijaitsee sydämen vasemmalla puolella, kammion ja eteisen välissä. Trikuspidaaliläppässä eli kolmiliuskaläppässä sydämen oikealla puolella on usein samanaikaisesti muutoksia, mutta vain 10 %:lla läppävikaista koirista muutokset ovat ainoastaan trikuspidaaliläppissä. Perinnöllinen kollageenin rappeutuminen ja aminoglykaanien kertyminen eteiskammio-läppäkudokseen ovat todennäköisiä syitä läppien vähittäiseen rappeutumiseen. Tyypillisiä vajaatoiminnan oireita ovat yskä, hengenahdistus, vähentynyt rasituksensieto, väsyminen, laihtuminen ja pyörtyily. Aluksi vaikeutuneesta hengityksestä johtuvaa yskää havaitaan etenkin yöllä ja aamulla.

Eteiskammio-läppien kroonista vajaatoimintaa ei voida parantaa, vaan hoidon tavoitteena on kohentaa koiran elämänlaatua ja lisätä odotettavissa olevaa elinaikaa. Kroonisen vajaatoiminnan hoito kestää koko koiran loppuajan. Jotta sydämen vajaatoiminta huomattaisiin ajoissa, kannattaa ikääntyvä koira käyttää säännöllisesti terveystarkastuksissa. Rodun relatiivinen riski sairastua on 2,0. Riski sairastua kasvaa iän myötä. Koira, jolla esiintyy myksomatoosiin läppäsairauteen viittaavia oireita tai muutoksia sydänläpissä, ei saa käyttää jalostukseen. Terveyskyselyssä 2009–2014 ilmoitettiin yhden koiran sairastavan läppävikaa.

Dilatoiva kardiomyopatia eli sydäntä laajentava sydänlihaksen rappeuma

Sydänlihasrappeuman seurauksena sydänlihas ohenee ja menettää supistumiskykyään, jolloin sen pumppausteho laskee. Sydän ei enää pysty huolehtimaan tehtävästään eli hapekkaan ja hiilidioksidipitoisen veren kuljetuksesta. Elimistön kudokset alkavat kärsiä hapenpuutteesta. Syytä siihen, miksi sydänlihas rappeutuu, ei tunneta, mutta perimä vaikuttaa sairauden syntyyn. Cockerin rappeumalle on tyypillistä, että se etenee hitaammin kuin monella muulla rodulla ja vastaa yleensä hyvin lääkehoitoon, joskin sairaus joka tapauksessa johtaa ennemmin tai myöhemmin koiran menehtymiseen. Sydänlihasrappeuman oireet ovat samat kuin läppäviankin eli väsyminen ja yskä, sillä sairaus johtaa samaan lopputulokseen eli kongestiiviseen sydämen vajaatoimintaan. Diagnoosi voidaan varmistaa sydämen ultraäänitutkimuksella, jolla sydämen supistuminen voidaan arvioida. Rytmihäiriöt ovat sairaudelle tyypillisiä ja voivat pahimmillaan johtaa koiran äkkikuolemaan etenkin, jos ne sattuvat voimakkaan liikunnan kanssa samanaikaisesti. Terveyskyselyssä 2009–2014 ilmoitettiin kahdesta sydämenlaajentumaa sairastavasta koirasta. Kyseessä lienee DCM.

Ruotsin suurimman eläinvakuutusyhtiön Agrian korvaustilastojen mukaan erilaiset sydänviat ovat alle 10-vuotiaan cockerin yleisin kuolinsyy. Näistä suurin osa on dilatoivaa kardiomyopatiaa sairastavia koiria. Koska suomalaiset koirat eivät ole vakuutettuja siinä määrin kuin Ruotsissa, meillä ei ole käytössämme luotettavia lukuja sairastuneiden koirien määrästä, mutta vuosittain ilmenee tapauksia, joissa nuori koira on äkillisesti kuollut esimerkiksi lenkillä, ja osasta on tiedossa myös ruumiinavauksessa määritetty kuolinsyy. Dilatoivaa kardiomyopatiaa sairastavaa koiraa ei saa käyttää jalostukseen. Sukuja, joista koiria on menehtynyt äkillisesti nuorena ilman selvää syytä, ei suositella yhdistettäväksi.

Ihotaudit

Atopia ja allergia

Atopia on koiran kaikkein yleisin ihosairaus ja keskimäärin 10–20 % kaikista koirista on atoopikkoja. Terveyskyselyn 2005–2008 perusteella 14 %:lla siihen osallistuneista koirista oli todettu jokin yliherkkyys. Myöhemmän kyselyn perusteella allergisiksi oli luokiteltu 7 koiraa (4 %), mutta useat omistajat olivat jättäneet koiransa ruokavaliosta vehnän pois havaittuaan sen vaikuttavan mm. korvien terveyteen. Atopia on geneettisestä taipumuksesta aiheutuva tulehduksellinen ja kutiseva allerginen ihosairaus, joten sen esiintymiseen voidaan vaikuttaa jalostuskoirien valinnalla. Koiralla altistuminen allergeeneille tapahtuu ihon kautta. Atopia on elinikäinen vaiva, joka on kontrolloitavissa, muttei parannettavissa. Allerginen nuha, astma ja konjunktiviitti ovat koiralla harvinaisia. Noin 68 %:lla atoopikoista on samanaikainen stafylokokkitulehdus ja jopa 80 %:lla Malassezia-hiivatulehdus ihollaan, mistä on päätelty, että atoopikkokoirilla olisi puutteellisesti toimiva soluvälitteinen immuunivaste. Atopia on tyypillisesti nuoren aikuisen koiran sairaus. Sairauden esiintulo on harvinaista enää 7 ikävuoden jälkeen. Atopialle on tyypillistä, että oireet helpottuvat ja pahenevat kausittaisesti ainakin sairauden alkuvaiheessa. Jos oireet ovat heti alkuun jatkuvia, voidaan hyvällä syyllä epäillä ruoka-aineallergiaa aiheuttajaksi.

Euroopan alueella tavallisin allergian aiheuttaja on pölypunkki. 70–90 %:lla atooppisista koirista löytyy vasta-aineita pelkästään pölypunkille. Seuraava ehdokas listalla on varastopunkki, jota voidaan löytää esim. huolimattomasti säilytetystä ja homehtumaan päässeestä koiran kuivaruuasta. Atoopikkokoiran ruoka tulisi säilyttää suljetussa astiassa tai jopa pieniin annoksiin jaettuna pakastimessa. Koira voi allergisoitua myös kodissa olevien muiden eläinten ja ihmisen hilseelle tai siitepölyille.

Atooppinen iho kutisee ja koira raapii ihonsa rikki. Turkki on hilseilevä ja huonokuntoinen sekä ohut tai jopa paikoin kalju. Niiltä alueilta, joissa kutina on voimakkainta, iho paksunee jatkuvan raapimisen ja kalvamisen seurauksena sekä tummuu. Muutokset paikallistuvat naamaan, korviin, tassuihin, jalkoihin, leukaan ja vatsan alle (kainalot ja nivuset). Joillakin koirilla jatkuva kutina aiheuttaa myös käyttäytymisen muutoksia, esimerkiksi ärtyisyyttä.

Oireiden tyydyttävään hallintaan tarvitaan yleensä monen eri hoidon yhdistelmää. Kaikkein tärkein on allergeenialtistuksen vähentäminen. Vain 10 % kaikista iho-oireisista koirista kärsii ruoka-aineallergiasta. Ruoka-aineallergia suljetaan pois riittävän pitkällä, vähintään 8 viikon pituisella eliminaatiodieetillä, jonka aikana koiralle syötetään vain yhtä valkuais- ja hiilihydraattilähdettä, joita koira ei ole aiemmin syönyt. Joskus dieettikokeiluita voidaan joutua tekemään useita ennen kuin ruoka-aineyleiherkkyys suljetaan pois.

Aiempaan terveystarkastukseen vastanneiden henkilöiden koirista 11 %:lla oli todettu jokin yliherkkyys tai allergia, ja uudemmassa luku oli 4 %. Yleisin allergian tai yliherkkyuden aiheuttaja oli vehnä. Yksittäisiä tai toistuvia korvatulehduksia oli sairastanut 61 vuosien 2009–2014 terveystarkastukseen vastatuista koirista (34 %). Lisäksi koirilla oli ollut myös muita ihotulehduksia. Koiraa, jolla on ollut toistuvia korva- ja/tai ihotulehduksia tai diagnosoitu atopia taikka allergia ei saa käyttää jalostukseen.

Ulkokorvan tulehdus

Cockerin korvavalehden suuri koko sekä raskas ja riippuva rakenne altistavat rodun toistuville korvatulehduksille, jollei koiran turkin säännöllisestä hoidosta huolehdita (terveystarkastuksen mukaan 32 % koirista trimmataan harvemmin kuin 3 kk välein, mikä on liian harvoin). Korvan yläosan karva on pidettävä lyhyenä, jotta ilmanvaihto korvakäytävään onnistuu. Itse korvakäytäviä ei ole syytä puhdistaa jatkuvasti. Ne puhdistetaan vain tarpeen vaatiessa, eli kun vaikkua on nähtävissä korvakäytävän suulla.

Toistuvien tulehdusten taustalla on lähes aina jokin ihon perussairaus, kuten atopia, seborrea tai jokin endokrinologinen häiriö, kuten kilpirauhasen vajaatoiminta (hypotyreoosi). Terveystarkastuspalautteiden perusteella on valitettavasti todettava, että korvatulehdukset ovat rodulla hyvin yleisiä - 34 %:lla koirista oli ollut korvatulehdus vähintään kerran. Luku on pysynyt samana vuosien 2005–2008 ja 2009–2014 terveystarkastuksissa. Hieman alle 40 %:lla koirista korvatulehduksia oli ollut useammin kuin kerran ja kuudella prosentilla tulehdukset olivat kroonisia. Koiraa, jolla on ollut toistuvia korvatulehduksia tai krooninen korvatulehdus, ei saa käyttää jalostukseen.

Intertrigo eli ihopoimutulehdus

Cockerspanieleilla erittäin tavallinen ihotulehdustyyppi on huulipoimujen tulehdus. Terveystarkastuksen 2005–2008 perusteella huulipoimutulehduksen oli sairastanut 22 % koirista ja 2009–2014 13 %. Suuri osa vaatii jatkuvaa ihon puhdistusta, jotta poimut pysyvät kunnossa ja monet ovat saaneet tulehduksiin antibioottikuurin ja/tai paikallisen lääkityksen. Leikkaushoitoon oli myös turvauduttu. Jalostuksessa on kiinnitettävä huomiota koiran pään runsaaseen ja löysään ihoon. Mitä pienemmät huulipoimut jalostukseen aiotulla koiralla on, sitä parempi. Koiraa, jonka huulipoimut ovat leikatut tai kroonisesti tulehtuneet, ei saa käyttää jalostukseen.

Tulehtunut huulipoimu

Anaalirauhastulehdus

Anaalirauhastulehdus sekä sille altistava rauhaspussien täyttyminen ja tukkeutuminen ovat tavallisia vaivoja koirilla. Terveyskyselyn 2005–2008 mukaan cockereista 14 %:lla oli ollut tulehdus vähintään kerran ja uuden terveystarkastuksen mukaan neljällä prosentilla.

Papillooma

Syylämäiset ihokasvaimet ovat iäkkäillä cockereilla tavallisia ja tämä nähdään myös terveystarkastuksen tuloksissa, joiden mukaan yksittäisillä vanhoilla koirilla on esiintynyt papilloomakasvaimia.

Endokrinologiset sairaudet

Kilpirauhasen vajaatoiminta

Kilpirauhasen vajaatoiminta (hypotyreoosi) johtuu liian alhaisesta kiertävien kilpirauhashormonien määrästä. Kilpirauhasen vajaatoiminta on koiran yleisin sisäerityssairaus. Sairauden esiintyvyys on keskimäärin 0,2–0,4 % kaikista koirista, mutta spanieliroduilla on todettu korkeampaa esiintymistä (3 %). Kilpirauhasen vajaatoiminnan taustalla on tavallisimmin immunologinen kilpirauhasen tulehdusreaktio, lymfocytaarinen tyreoidiitti. Kilpirauhasen vajaatoiminta on autoimmuunisairaus, jonka synnylle perimä altistaa.

Kilpirauhasen vajaatoimintaa poteva koira on tyypillisesti iältään keski-ikäinen (4-11-vuotias). Kliiniset oireet kehittyvät, kun noin 75 % kilpirauhashädistyksestä on tuhoutunut, joten sairaus on voinut olla olemassa kuukausia tai vuosia ennen oireiden puhkeamista. Riskirokkojen yksilöt voivat sairastua muita nuorempina, mutta vajaatoiminta on harvinainen alle kahden vuoden ikäisillä koirilla.

Kilpirauhashormonia tarvitaan kaikkialla elimistössä aineenvaihdunnan ylläpitämiseen. Siksi vajaatoiminnan oireet ovat moninaiset. Aineenvaihdunnan hidastumiseen liittyvät oireet, kuten uneliaisuus, lihavuus ja liikunnan siedon aleneminen, ovat yleisimmät. Lähes yhtä paljon esiintyy iho-oireita, kuten karvapeitteen ohenemista, kaljuutta ja huonokuntoisuutta sekä ihon tummumista, seborreaa ja pinnallisia ihotulehduksia. Edellä mainittuja harvemmin esiintyy hermostollisia, silmiin, sydämen toimintaan, käyttäytymiseen, lisääntymiseen tai ruoansulatuskanavan toimintaan liittyviä oireita.

Terveyskyselyissä on tullut esiin kaksi kilpirauhasen vajaatoimintatapausta. Kilpirauhasen vajaatoimintaa sairastavaa koiraa ei saa käyttää jalostukseen.

Tuki- ja liikuntaelinsairaudet

Inguinaali- ja kivespussin tyrä

Inguinaali- eli nivuskanavan tyrä on nartuilla tavallisempi kuin uroksilla. Inguinaalityrään voi työntyä mahapaitaa, suolia ja tiineysaikana jopa osa kohtua. Tila vaatii kirurgisen korjauksen. Pienet inguinaalityrät ovat cockerinartuilla suhteellisen tavallisia, eikä niistä tavallisesti aiheudu haittaa.

Napatyrä

Napatyrää esiintyy cockeripennuilla maassamme kohtalaisen usein. Terveyskyselyssä 2005–2008 napatyrätapauksia tuli ilmi kahdeksalla koiralla (5 %) ja uudemmassa kyselyssä vain kahdella koiralla. Kooltaan tyrät ovat kuitenkin usein pieniä, eivätkä ole muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta vaatineet leikkaushoitoa. Usein käy myös niin, että pikkupennulla selkeästi tuntuva pieni tyräportti kuroutuu umpeen kasvun edetessä. Koiraa, jolla on ollut leikkausta vaatinut napatyrä, ei saa käyttää jalostukseen.

Selän ongelmat

Rodulla on suurentunut riski sairastua selkärangan välilevytyrään ja lievästi oireilevat välilevyongelmat ovat rodulla suhteellisen yleisiä. Terveyskyselyn 2005–2008 perusteella 19 %:lla koirista oli jokin tuki- ja liikuntaelimiin liittyvä vaiva. Näistä 55 % oli selkävaivoja, kuten välilevyvaivoja tai lihasjäykkyyksiä, 28 % nivelrikko ja 10 % panosteitti eli pentuiässä ilmenevä ontuminen, joka menee ohi itsestään pennun kasvettua aikuiseksi. Loput tuki- ja liikuntaelinvaikeuksista koskivat eri sairauksia. Kutakin sairautta ilmeni vain 3 %:lla koirista. Selkävaivoista puolet koski välilevyvaivoja ja 44 % lihasvaivoja. Kyselyn 2009–2014 mukaan erilaisia selkävaivoja oli esiintynyt 6 koiralla ja uutena mukaan olivat tulleet välimuotoinen nikama ja yksi ylimääräinen lannenikama. Yhdellä koiralla oli diagnosoitu spondyloosi.

Välilevyongelmia voi esiintyä jo kolmannelta ikävuodesta eteenpäin, mutta ne ovat selkeästi yleisempiä ikääntyvillä cockereilla. Vaurion asteesta ja sijainnista riippuu, millaiset oireet koiralla on. Pahimmillaan kaularangan alueella oleva suuri vaurio voi johtaa koiran nelirajahalvaukseen, mutta tyypillisimmillään toimintahäiriö nähdään koiran takaraajoissa, sillä tyräytyminen tapahtuu usein rinta- ja lannerangan alueella. Lievimmillään oireena on epämääräinen kipu ja siitä johtuva liikkumishaluttomuus ja vaisuus.

Todennäköisesti taustalla on useita eri geenejä yhdistyneenä ympäristötekijöihin. Koiraa, jolla on ollut välilevytyrään viittaavia oireita, ei saa käyttää jalostukseen.

Spondylosis deformans

Spondyloosia pidetään seurauksena selkärangan ylikuormituksesta, jota elimistö pyrkii korjaamaan muodostamalla selkänikamien välille luusiltoja. Tilaa on pidetty lähes harvinaisena, mutta esimerkiksi bokseilla sen tiedetään aiheuttavan koiralle kipuja ja olevan selvästi perinnöllinen ongelma. Jos silloittuminen on voimakasta esim. lanneranka-sakraalialueella, voivat uudisluumuodostumat vaikeuttaa esimerkiksi virtsarakon hermotusta. Spondyloosia tavataan cockereilla satunnaisesti jonkin muun syyn takia otetuissa röntgenkuvissa. Sen tiedetään aiheuttaneen virtsarakon toimintahäiriön ainakin yhdellä yksilöllä.

Eturaajojen ongelmat

Luuston rakenne on polygeenisesti periytyvä ominaisuus. Kieroja eturaajoja tavataan satunnaisesti sekä näyttely- että erityisesti käyttölinjaisilla koirilla. Terveyskyselyssä 2009–2014 ilmoitettiin yhdestä koirasta, jolla oli CT-kuvauksessa todettu olkanivelen OD ja kahdesta koirasta, joilla oli todettu kyynärnivelen inkongruenssi, joka rodulla tavallisimmin johtuu ulnan/radiuksen (kyynär- ja varttinäluu) distaalisen

kasvulinjan ennenaikaisesta sulkeutumisesta. Jalostukseen käytettävän koiran eturaajojen tulee olla mahdollisimman normaalit (suorat, jolloin kyynär- ja värttinäluu ovat oikeassa suhteessa toisiinsa). Kyynärnivelten inkongruenssia on tavattu sekä näyttely- että käyttölinjaisilla koirilla.

Radius curvus

Patellaluxaatio eli polvilumpion sijoiltaanmeno

Polvinivelen rakenteelliset heikkoudet altistavat patellaluxaatiolle eli polvilumpion sijoiltaanmenolle. Cockerilla lumpio siirtyy tavallisimmin lateraalisesti eli takaraajan ulkosivulle. Taustalla on takaraajan virheasento (reisiluu ja sääriluu eivät ole suorassa linjassa toisiinsa nähden, vaan kiertyneinä) tai reisiluun alapään luisen uran, jossa patellan tulisi pysyä, mataluus. Mahdollinen periytymismekanismi on polygeeninen. Polvilumpioluxaatiota esiintyy kannassamme jonkin verran ja viime vuosina jopa enenevässä määrin. Tiedossa on nuoria koiria, jotka on jouduttu leikkaamaan voimakkaan luksaation takia. Tietoisuus luksaatioiden esiintymisestä on kasvanut myös lisääntyneiden tarkastusten myötä. Cockerspanielit ry on järjestänyt sponsoroituja tutkimuksia mm. päänäyttelynsä yhteydessä, jossa tarkastettiin vuonna 2014 noin 60 cockerin polvet.

Patellaluxaatio jaetaan vakavuusasteensa perusteella neljään asteeseen. Eläinlääkäri tutkii polvet tunnustelemalla. I-asteen luksaatio ei yleensä vaadi hoitoa, mutta vakavammat asteet kyllä. IV-asteessa lumpio on pysyvästi pois paikoiltaan. Oireina havaitaan liikkumisvaikeudet, jolloin koiran takaraaja hetkellisesti jää koukkuun, eikä koira pysty astumaan raajalla (lumpio on tällöin pois paikoiltaan). Lumpion siirtyessä takaisin paikoilleen koira jatkaa matkaansa normaalisti. Hoitona on leikkaushoito ja tarvittaessa lepo sekä kipulääkitys. Koira, jolla on vakavampi kuin 1-asteen polvilumpioluxaatio, ei saa käyttää jalostukseen ja 1-asteistakin vain terveeksi todettuun kumppaniin yhdistäen.

Cockerien polvilumpioluxaatiotilasto 2005–2014, lähde SKL:n jalostustietojärjestelmä (1.1.2015 tilanne). Vuonna 2014 vapaaehtoisia tutkimuksia tehostettiin, jolloin myös löytyi enemmän tapauksia.

Vuosi	0	1	2	3	4	Yhteensä
2005	6	0	0	0	0	6
2006	7	0	0	0	0	7
2007	10	1	0	0	0	11

2008	9	0	0	0	0	9
2009	20	0	0	0	0	20
2010	31	0	0	0	0	31
2011	16	5	0	0	0	21
2012	21	1	0	0	0	22
2013	43	4	0	1	0	48
2014	132	2	6	0	1	141
Yhteensä	295	13	6	1	1	316

Ruotsin polvilumpioluoksaatiotilasto 2009–2013, Lähde Avelsdata 1/2015. Koiria on tutkittu Ruotsissa virallisesti todella vähän.

Diagnos	2009	2010	2011	2012	2013
patella, ua	5 (71,4 %)	9 (100,0 %)	2 (40,0 %)	6 (85,7 %)	6 (85,7 %)
patella, lateralt grad 1					1 (14,3 %)
patella, lateralt grad 2				1 (14,3 %)	
patella, lateralt grad 3					
patella, mediant grad 1			2 (40,0 %)		
patella, mediant grad 2	2 (28,6 %)		1 (20,0 %)		
patella, mediant grad 3					
Totalt antal undersökta	7	9	5	7	7
Snittålder för undersökning (månader)	38	28	18	20	14
Antal födda	1 184	1 307	1 070	1 071	988

Veri- ja immunologiset sairaudet

Immuunivälitteinen hemolyyttinen anemia (AIHA, IHA tai IMHA) ja trombositopenia

Punasolujen hajoamiseen johtavaa hemolyyttistä anemiaa ja trombositopeniaa eli verihiutalekatoa esiintyy rodulla muihin rotuihin verrattuna usein, joten on todennäköistä, että rodulla on geneettinen alttius sairauksien kehittymiseen. Tavallisimmin sairastuva koira on keski-ikäinen narttu. Taustalla on elimistön immuunipuolustuksen virheellinen toiminta, jonka seurauksena elimistön puolustussolut alkavat tuhota veren punasoluja ja/tai trombositteja, jotka hajoavat. Seurauksena on anemia ja/tai verenvuototaipumus. IMHA:sta esiintyy kahta muotoa, hankittua ja idiopaattista, jolloin sairauden aiheuttaja jää epäselväksi. Hankitussa muodossa immuunipuolustuksen poikkeuksellisen toiminnan laukaisijana toimii jokin ulkoinen tekijä, kuten rokotus, jokin muu sairaus tai lääkehoito. Oireita ovat väsyminen, huonovointisuus, oksentelu, limakalvojen kalpeus ja myöhemmin keltaisuus. Koira on usein kuumeinen. Jos koiralla on samanaikaisesti myös immuunivälitteinen trombositopenia, voidaan limakalvoilla nähdä myös pistemäisiä verenvuotoja. Hoitona molempiin sairauksiin käytetään immuunivasteen toimintaa hillitsevää lääkitystä. Koira voi joutua käyttämään lääkitystä loppuelämänsä ajan. Vaikeimmissa tapauksissa voidaan joutua turvautumaan myös veren antamiseen ja molemmat sairaudet voivat johtaa koiran menehtymiseen. Narttukoirat on hyvä steriloida, sillä kiiman aiheuttaman hormonaalisen stressin on epäilty olevan yksi sairauden laukaisevista tekijöistä.

Jalostustoimikunta keräsi 1990-luvun lopulla Yliopistollisen eläinsairaalan opiskelijoiden avustuksella sukutauluja sairaalan potilasaineistossa olevilta IMHA:a ja/tai trombositopeniaa sairastaneilta koirilta. Sukutauluja saatiin 13 koiralta. Terveyskyselyssä IMHA ilmeni vuosina 2005–2008 kahdella koiralla ja

vuosina 2009–2014 kolmella koiralla. Lisäksi ilmoitettiin kahdesta trombositopeniaa sairastaneesta koirasta.

SLE eli systeeminen lupus erytematosus

SLE on koiralla harvinainen sairaus, joka aiheuttaa hyvin erilaisia oireita riippuen siitä, mihin elimeen tai elinryhmään immunologinen reaktio eli soluja tuhoava tumavasta-ainetuotanto kohdistuu. Tavallisimmin SLE esiintyy tuki- ja liikuntaelimistössä, verenkiertoelimistössä, ihossa tai virtsaelimissä. Diagnoosiin vaaditaan neljän kriteerin täytyminen seuraavista: polyartriitti eli moniniveltulehdus, nefropatia eli munuaisten toiminnan vaje, proteiinia virtsassa ja iho-oireet ja siinä jokin seuraavista: eryteema eli ihon punoitus, diskoidi rash, valoherkkyys, suun tai nenä-nielualueen haavaumat. Tumavasta-aineiden (ANA) esiintyminen, verenkuvan muutokset kuten anemia, verihiutalekato, leukopenia (valkosolukato), immunologiset muutokset (tiettyjen T-soluryhmien määrän muutokset), neurologiset oireet, serosiitti (pleuriitti tai perikardiitti). Muita oireita voivat olla mm. polymyosiitti eli lihastulehdukset useissa eri lihaksissa, kuume, keuhkokuume, lymfakierron häiriöt ja niistä johtuva turvotus, imusolmukkeiden suureneminen, erilaiset iho-oireet (seborrea, kaljuus, rakkulat, polkuanturoiden haavaumat, hyperkeratoosi, sekundaarinen pyoderma, pannikuliitti ja kuonon ihon tulehdus).

Diagnoosin varmistaminen ei ole helppoa ja siihen saatetaan vaatia useita erilaisia testejä aina luuydinäytteitä myöten. Hoitona käytetään immunosuppressiivista lääkitystä. Terveyskyselyssä 2005–2008 yhden koiran ilmoitettiin sairastuneen SLE:hen.

Addisonin tauti eli lisämunuaisen vajaatoiminta

Addisonin tautia eli lisämunuaiskuoren vajaatoimintaa esiintyy satunnaisesti yksittäisillä yksilöillä monista eri roduista. Joissakin roduissa esiintyminen on keskitasoa yleisempää. Addisonin taudin taustalla on yleensä lisämunuaiskuoreen kohdistuva immunologinen reaktio, joka tuhoaa steroidihormoneja tuottavaa kudosta. Solutuho johtaa steroidihormonien vajaatuotantoon. Vajaatoiminnan oireita ovat mm. väsymys, voimattomuus, oksentelu, ruokahaluttomuus, masentuneisuus ja laihtuminen. Oireille on tyypillistä parempien ja huonompien kausien vaihtelu. Hoitona on elinikäinen puuttuvien hormonien korvaushoito kortikosteroidi- ja/tai mineralokortikosteroidivalmisteilla. Terveyskyselyssä 2005–2008 ilmoitettiin yhden koiran sairastuneen Addisonin tautiin ja uudemmassa kyselyssä tapauksia ilmoitettiin kaksi.

Diabetes eli sokeritauti

Koiralla yleisin (50–60 % koirien sokeritaukeista) sokeritautityyppi on tyyppi I, jossa insuliinintuotanto haiman beta-soluista vähenee immunologisen reaktion seurauksena. Elimistössä on tällöin liian vähän insuliinia, hormonia, joka mahdollistaa sokerin hyväksikäytön solujen energian lähteenä. Sairauden oireet alkavat näkyä koirassa vasta, kun noin 80 % insuliinia tuottavasta solukosta on tuhoutunut. Koiralla on todettu tai epäillään tiettyjen kudasantigeenityyppien altistavan diabeteksen synnylle (samojedi, tiibetinterrieri ja cairnterrieri). Sairauden puhkeamiseen kyseisessä yksilössä vaikuttanevat myös ympäristötekijät. Selvin oire sokeritaudista on runsastunut juominen ja siihen liittyvä virtsaamistarpeen kasvu. Sokeritauti on helppo diagnosoida veri- ja/tai virtsanäytteestä havaittuna sokeripitoisuuden nousuna (paastonäyte). Hoitona sokeritautiin ovat päivittäiset insuliinipistokset ja ruokavalio. Huolellisella hoidolla diabeetikko-koiran elämänlaatu on hyvä. Terveyskyselyssä 2005–2008 ilmoitettiin yhdestä diabetekseen sairastuneesta koirasta, uudessa kyselyssä ei yhtäkään.

Mastikatorinen myosiitti eli purulihasten immuunivälitteinen tulehdus

Mastikatorinen myosiitti (MMM) tarkoittaa purulihasten immuunivälitteistä tulehdusta. Sairaudessa elimistö tuottaa vasta-aineita purulihasten lihassäikeitä vastaan. Purulihasten lihassolutyyppi on erilainen kuin esimerkiksi raajan lihaksissa, minkä vuoksi vasta-aineet eivät käynnistä tulehdusreaktiota muualla kuin

purulihaksissa. Diagnoosi varmistetaan mittaamalla koiran verestä kyseiset vasta-aineet. Oireina ovat pään ja suun alueen kivut ja myöhemmin suun avaamisen ongelmat, jolloin koira ei pysty syömään eikä juomaan. Terveyskyselyssä 2009–2014 ilmeni yksi tapaus ja muita yksittäisiä tapauksia on tullut jalostustoimikunnan tietoon pääsääntöisesti käyttölinjaa edustavissa koirissa.

Mihinkään immunologiseen sairauteen sairastunutta koiraa ei saa käyttää jalostukseen. Erityisesti verihutalekattoa ja/tai immunologista anemiaa sairastavien koirien tietojen keräystä jatketaan edelleen mahdollisen perinnöllisen taustan selvittämiseksi.

Haimatulehdus

Haimatulehduksessa haiman omat entsyymit aktivoituvat virheellisesti ennenaikaisesti jo haimassa ja tuhoavat haiman soluja. Tämän seurauksena haiman toimintakyky laskee entsyymeitä tuottavan kudoksen kuolioituessa. Vakavissa tapauksissa kudostuho etenee viereisiin elimiin saakka.

Haimatulehduksen laukaisevia syitä voivat olla jotkin lääkkeet, muut sairaudet, liian rasvainen ruokavalio ja ohutsuolen sisällön kulkeutuminen haimatiehyitä pitkin haimaan. Nopea ruokavalionmuutos, kuten koiran pääsy kinkunrasvojen tai muiden rasvaisten ruoanjätteiden kimppuun, on riskitekijä.

Rodun kotimaassa on havaittu myös kroonista sairauden muotoa, johon saattaa myös liittyä diabetes mellitus. Oireita ovat ripuli ja vatsan alueen kipu. Cambridgen yliopisto kerää sairastuneista cockereista näytteitä kehittääkseen sairauden diagnostiikkaa ja selvittääkseen geneettistä taustaa.

Terveyskyselyssä 2009–2014 ilmoitettiin kahdesta haimatulehdukseen sairastuneesta koirasta.

Hermoston ja aistielinten sairaudet

Epilepsia

Epilepsia on toistuvia kohtauksia aiheuttava aivojen sähköisen toiminnan häiriö. Epilepsia on koiran yleisin neurologinen sairaus. Kohtauksien luonne vaihtelee ja koiralla voi olla tajunnan, motoriikan, sensorisen toiminnan, autonomisen hermoston ja/tai käyttäytymisen häiriöitä. Kohtauksen aikana koira voi olla tajuissaan tai tajuton. Jos koko koira kouristelee, puhutaan yleistyneestä kohtauksesta. Kohtaus voi esiintyä myös paikallisena, jolloin vain yksi lihasryhmä, esimerkiksi koiran raaja tai raajat kouristelevat. Paikallisalkuinen kohtaus voi laajeta yleistyneeksi kohtaukseksi. Kohtauksen luonne riippuu purkauksen lähtöpaikasta aivoissa ja sen leviämisestä. Perinnöllinen epilepsia voi alkaa missä iässä hyvänsä. Samantyyppisiä kohtauksia voivat aiheuttaa myös muut sairaudet kuin epilepsia. Epilepsiadiagnoosi pohjautuu muiden sairauksien poissulkemiseen. Epilepsiaa ei voida parantaa, jollei sen syytä voida poistaa. Tällöin koira tarvitsee lääkitystä koko loppuelämänsä ajan. Lääkityksen aloituspäätökseen vaikuttaa kohtauksien esiintymistiheys ja vakavuus. Lääkityksen avulla epilepsiakohtausten esiintymistä voidaan harventaa, kohtauksia lieventää ja niiden kestoa lyhentää. Joskus kohtaukset saadaan lääkityksellä kokonaan loppumaan. On todennäköistä, että suurimmalla osalla rotuja alttius kohtausten syntyyn periytyy polygeenisesti. Epilepsian esiintyvyys koiralla lajina on noin 0,5–1 %. Epileptisiä tai muita kohtauksia esiintyi kolmella prosentilla molempien terveystarkastusjaksojen koirista. Lisäksi yhdellä koiralla epäiltiin poissaolo-kohtauksia.

Epilepsiaa sairastavaa koiraa ei saa käyttää jalostukseen. Samoin on vältettävä sellaisten riskilinjojen yhdistämistä, joiden tiedetään tuottaneen epileptikoita. Koiraa, joka on tuottanut epileptikkojälkeläisen, ei saa käyttää uudelleen jalostukseen.

Tois- tai molemminpuolinen kuurous

Kuulo on yksi koiran tärkeimmistä aisteista. Kuuloaistimus syntyy aivoissa, joihin kuuloelimessä syntynyt äänen aiheuttama endolymfanesteen värähtely johtuu sähköisessä muodossa. Sekä varsinaisen kuuloelimen että kuuloaistimusta aivoihin välittävien hermojen kehitys ja ylläpito on varsin monisyinen prosessi ja erilaiset häiriöt joko itse kuuloelimessä, välittävissä hermoradoissa tai aivojen kuuloalueella voivat johtaa alentuneeseen kuuloon tai täydelliseen kuuroutumiseen. Synnynnäinen kuurous ei ole tavatonta ja lähes kaikissa koiraroduissa tavataan silloin tällöin kuuroja pentuja. Kaikilla koirilla täyskuurouden esiintyvyys on aineistosta riippuen 0,25–0,8 %, mutta tietyillä roduilla se on muita yleisempää (dalmatiankoira, englanninsetteri, bullterrieri, cockerspanieli). Cockerilla toispuoleisesti tai täysin kuurojen osuus amerikkalaisessa aineistossa on 8,7 %. Kuurous voi johtua perimästä tai se voi olla hankittua. Se voi johtua aistimisen ja hermoston häiriöstä tai viestinkulun ongelmista. Tavallisin synnynnäinen muoto koiralla on perinnöllinen aistinsolujen toiminnasta johtuva kuurous. Se yhdistyy usein turkin valkoiseen väritykseen - cockerilla turkin valkolaikkaisuuden aiheuttavaan resessiiviseen piebaldismigeeniin (white spotting -geeni). Näiden geenien vaikutus väreihin heijastaa niiden merkitystä melanosyyttien eli ihon pigmenttiä tuottavien solujen ylläpitoon. Hankittu, myöhemmällä iällä alkava viestinkulun häiriöstä johtuva kuurous liittyy rodulla usein kroonisiin korvatulehduksiin.

Melanosyytit ovat peräisin ns. hermostopienasta ja ne vaeltavat sikiökehityksen aikana eri puolille elimistöä, myös kehittyvän korvan alueelle. Täysin valkoisilla koirilla (sw/sw) tai merle-geenin suhteen homotsygooteilla yksilöillä melanosyytit puuttuvat kokonaan tai niitä on vain murto-osa normaalista määrästä. Melanosyytit puuttuvat tällöin myös kehittyvän sisäkorvan alueelta. Melanosyyttien merkitystä sisäkorvan kehityksessä ei vielä kokonaan ymmärretä, mutta melanosyyttien on havaittu ylläpitävän sisäkorvan käytävään endolymfanestettä tuottavaa striavascularis-verkostoa. Jos ko. verisuonisto ei kehity normaalisti melanosyyttien puuttuessa, ei korvassa ole endolymfaa eikä synny kuuloaistimukselle välttämätöntä värähtelyä. Sisäkorvan rakenteet usein myös surkastuvat ja kuulo on pysyvästi vaurioitunut, ja monesti seurauksena on molemmissa tai kummassakin korvassa täydellinen ns. sekundäärinen kuurous. On myös mahdollista, että melanosyytteihin vaikuttavat molekyylit vaikuttavat myös muuhun hermostopienaan, jolloin kuurous voi johtua myös kuuloelimeen liittyvien, hermostopienasta lähtöisin olevien ns. stato-akustisten hermopäätteiden puutteellisesta erilaistumisesta. Maassamme on viime vuosina enenevässä määrin löytynyt kirjavia cockerspanieleita, jotka ovat osoittautuneet BAER-testissä (brainstem auditory evoked response) molemmin- tai toispuolisesti kuuroiksi. Muun muassa taipumuskokeissa ja luonnetesteissä havaittujen ”ei reagoi laukaukseen” koirien omistajia on kehoitettu viemään koiransa tarkempaan tutkimukseen. Synnynnäiseen kuurouteen on kiinnitettävä huomiota jalostuksessa – tois- tai molemminpuolisesti kuuroa koiraa ei saa käyttää jalostukseen.

Adult Onset Neuropathy (AN)

Missourin yliopiston genetiikan tutkimusryhmä on löytänyt resessiivisesti periytyvän neurologisen sairauden, joka aiheuttaa takaraajojen koordinaatio-ongelmia ja huojuvaa käyntiä. Koira seisoo normaalia leveämmässä haara-asennossa ja sen kintereet kääntyvät lähemmäs maata. Heikkous etenee vähitellen ja saattaa esiintyä lopuksi myös eturaajoissa ja johtaa liikuntakyvyttömyyteen; tässä vaiheessa voi myös esiintyä nielemisvaikeuksia. Oireet puhkeavat tavallisimmin 7,5-9 vuoden iässä ja etenevät hitaasti seuraavien vuosien kuluessa. Mutaatiota on löytynyt erittäin harvinaisena myös fieldspanieleilta. OFA tarjoaa geenitestiä, ja jokunen suomalainen cockerspanieli on testattu ja todettu kantajaksi. Varmistettuja kliinisiä tapauksia ei kuitenkaan tiettävästi ole kuvattu Suomen cockerikannassa.

Kasvainsairaudet

SKL:n KoiraNet-tietokannan kuolinsyytilaston mukaan lähes 15 % cockereista on kuollut tai lopetettu kasvainsairauksien takia. Terveyskyselyn cockerspanieleista 17 %:lla oli jonkinlaisia kasvaimia. Näistä 92 %:lla koirista kasvaimet olivat hyvänlaatuisia ja 12 %:lla pahanlaatuisia. Yhdellä koirista oli sekä

hyvänlaatuisia kasvaimia että yksi pahanlaatuinen. Hyvänlaatuisista kasvaimista yleisimpiä olivat syylät, rasvapetit ja nisäkasvaimet. Useassa vastauksessa oli mainittu vain ”kasvain” eikä tarkennettu, millaisesta kasvaimesta oli kyse. Yli puolet kasvaimista oli leikattu; joiltain koirilta oli leikattu vain osa kasvaimista. Muutamalla kasvaimet olivat seurannassa.

Ruoansulatuselimistön sairaudet

Krooninen hepatiitti

Amerikancockerilla ja cockerilla on epäilty suurentunutta riskiä sairastua kroonisen hepatiitin muotoon, jossa maksaan kertyy kuparia. Samanaikaisesti sappinesteen kulku maksassa häiriintyy (kolestaasi). Yksittäisiä tapauksia, joissa on epäilty CAH:ia tai sairaus on diagnosoitu ruumiinavauksessa, on tiedossa. Terveyskyselyssä 2009–2014 ilmoitettiin yhden koiran sairastuneen CAH:iin.

Hermoston sairaudet

Hankittu vestibulaarisairaus

Hankittu vestibulaarisairaus johtaa tasapainohäiriöihin, joiden taustalla on usein sisäkorvan tulehdus. Sisäkorvan tulehdus kehittyy usein seurauksena kroonisesta ulkokorvan tulehduksesta, joka leviää väli- ja sisäkorvaan.

Lysosomaalinen varastointisairaus - keroidi lipofuskinoosi

Keroidi lipofuskinoosi on ryhmä perinnöllisiä hermokudoksen degeneraatioon johtavia kertymäsairauksia, joissa hermokudokseen ja/tai muihin elimistön kudoksiin kertyy keroidia ja lipofuskiinia. Sitä tavataan harvinaisena useilla eri koiraroduilla. Sairaus johtaa hermokudoksessa esiintyessään erilaisiin neurologisiin oireisiin, kuten koordinaatiohäiriöihin ja ataksiaan (horjumiseen). Sairauteen ei tunneta hoitoa.

Idiopaattinen fasiaaliparalyysi (naamahermohalvaus)

Vuonna 1979 julkaistussa artikkelissa kuvataan seitsemän koiran idiopaattista naamahermon halvausta. Viisi koirista oli cockerspanieleita. Oireet olivat halvaantuneen puolen korvan roikkuminen alempana, huulen halvausta, kuolan valumista ja ruoan kertymistä afektoituneelle puolelle suuta. Koirien naamahermorefleksit olivat heikentyneet. Neljällä koiralla seitsemästä myös toinen puoli halvaantui. Yhdelläkään halvaus ei liittynyt keskikorvan tulehdukseen. Lihasten sähköisen toiminnan tutkimuksessa havaittiin poikkeaminen normaalista. Hermoista otetussa biopsiassa todettiin hermosäikeiden rappeutuminen ja myeliinisäikeiden laajentuminen. Syytä tilaan ei pystytty selvittämään. Terveyskyselyssä 2009–2014 kuvattiin yhdellä koiralla naamahermohalvaus.

Silmäsairaudet

Primaarinen glaukooma eli silmänpainetauti (viherkaihi)

Glaukooma on ryhmä sairauksia, joissa verkkokalvon ns. gangliosolut kuolevat, näköhermon

keskiviiva rappeutuu ja näköhermonpää laajenee. Tämä aiheuttaa vähitellen näkökyvyn menetyksen. Muutoksiin liittyy mitattava silmän sisäisen paineen nousu. Hoitona käytetään lääke- ja leikkaushoitoa. Kuitenkaan mikään hoito ei ole sairautta ja oireita lopullisesti parantava.

Primääriä glaukoomaa epäillään perinnölliseksi useilla roduilla. Erilaisia periytymismekanismeja on esitetty. Cockerilla glaukoomaa on tavattu pääasiassa Isossa-Britanniassa, jossa silmänpaineen mittausta kuuluu osana cockerille suoritettavaa silmätarkastusta (tutkimusta ei vaadita jalostukseen käytettäviltä koirilta).

Linssiluksaatio eli silmän linssin sijoiltaanmeno

Primääri linssiluksaatio on perinnöllinen silmäsairaus joillain roduilla (pääasiassa pienet terrierirodut, lancashire heeler, tiibetinterrieri ja border collie), mutta sitä on satunnaisesti kuvattu myös cockerilla Isossa-Britanniassa. Se tarkoittaa linssin siirtymistä normaalilta paikaltaan joko etukammioon sarveiskalvon taakse tai takakammioon lasiaiseen. Linssiluksaatio aiheuttaa silmään voimakasta kipua, värikalvon tulehdusta ja usein myös silmän sisäisen paineen nousua (glaukooma). Linssiluksaation hoito on leikkaushoito. Linssiluksaation epäillään periytyvän resessiivisesti.

Sentraalinen etenevä verkkokalvon surkastuminen tai verkkokalvon pigmenttiepiteelin dystrofia

Verkkokalvon pigmenttiepiteelin dystrofiassa verkkokalvon pigmenttiepiteelin soluihin kertyy vähitellen valoreseptorien aineenvaihduntatuotteita (lipopigmenttiä). Sauva- ja tappisolujen degeneraatio on seurausta tästä pigmenttiepiteelin vajaatoiminnasta. Ensimmäiset muutokset voidaan havaita jo 12 kk iästä eteenpäin. Omistaja huomaa ensimmäisinä kliinisinä oireina koiran vaikeudet nähdä kunnolla kirkkaassa valossa. Hämäränäkö säilyy pidempään normaalina, ja koira voi jopa säilyttää osan näkökyvystään, sillä sairaus keskittyy verkkokalvon keskusta-alueiden säilyessä toimivina. Rotualttius on havaittu Isossa-Britanniassa ja perinnöllistä taustaa epäillään, mutta sairauden puhkeamiseen vaikuttavat todennäköisesti myös ympäristötekijät, kuten ravitsemus ja E-vitamiinin saanti. Cocker mainitaan BVA/KC/ISDS Eye Scheme'in kohdalla A-listalla tämän sairauden suhteen. Verkkokalvon pigmenttiepiteelin dystrofiaan sairastunutta koiraa ei saa käyttää jalostukseen.

Virtsaelinten sairaudet

Struviittikide/-kivi (MAP tai magnesiumammoniumfosfaattikide/-kivitauti)

Rodulla on eräissä tutkimuksissa löydetty korkea struviittikiteiden ja/tai -kivien esiintyminen. Terveyskyselyssä 2005–2008 oli maininta virtsakiteistä tai -kivistä viidellä koiralla (3,6 %) ja kyselyssä 2009–2014 ilmoitettiin 7 koiralla (4 %) olevan virtsakiteitä. Tavallisin esiintuloikä on 2-8 vuotta. Sairaus on nartuilla yleisempää kuin uroksilla. Struviittikiteiden esiintyminen voi myös liittyä samanaikaiseen virtsarakontulehdukseen. Kiteet sulatetaan sairauden hoitoon varta vasten suunnitellulla ruokavaliolla, ja uudelleenmuodostuminen estetään käyttämällä virtsatiehyiden terveyden ylläpitoon tarkoitettua ruokaa. Kivet vaativat usein leikkaushoidon etenkin, jos kyseessä on uroskoira, sillä sulatushoidon myötä pienentyvä kivi voi tukkia kapean virtsaputken.

Virtsarakon kalsiumfosfaattikide/kivi – tauti

Virtsan korkea kalsiumpitoisuus tarvitaan kalsiumoksalaattikivien tai -kiteiden syntyyn. Taustalla voi olla kohonnut kalsiumin imeytyminen ruuansulatuskanavasta tai lisääntynyt takaisinotto munuaisissa. Sairauksia, joihin liittyy virtsan korkea kalsiumpitoisuus, ovat mm. lisäkilpirauhasen liikatoiminta, jotkin kasvainsairaudet tai D-vitamiinin yliannostus. Myös jotkin lääkeaineet, kuten furosemidi ja glukokortikoidit voivat aiheuttaa virtsan kalsiumpitoisuuden nousua. Oksalaatin määrän nousu virtsassa saattaa johtua mm. ruoan sisältämistä aineista, kuten C-vitamiinista ja tietyistä vihanneksista. Kalsiumoksalaattikivien/-kiteiden esiintyminen on lisääntynyt koirilla viime aikoina, todennäköisesti mm. virtsaa hapattavan ravinnon käytön myötä. Cockerilla on joissain tutkimuksissa todettu korkea kiteiden ja kivien esiintymisfrekvenssi, mutta mahdollinen perimän vaikutus on epäselvä.

4.3.3 Yleisimmät kuolinsyyt

Ruotsalaisen vakuutusyhtiö Agrian vakuutuskorvaustilastojen mukaan cockerspanielien kuolleisuus alkaa nousta 5-6 vuoden iässä. Ns. peruskuolleisuustaso on 1-2,5 % luokkaa tätä nuoremmilla koirilla ja nousee

ikäluokassa 5-6 vuotta 4 %. Tästä eteenpäin nousu on tasaista ja ikäluokassa 9-10 vuotta kuolleisuus on 11,2 %. Agrian tilasto käsittää vuosittain noin 2000–3000 cockeria. Vakuutuslastoissa koirat näkyvät vain 10 vuoden ikään saakka. Tähän ikään mennessä cockerien eniten korvattu kuolinsyy on sydämen vajaatoiminta, joista merkittävä osa on diagnosoitu johtuviksi dilatoivasta kardiomyopatiasta. Sairauden hoitoina rodulla korvataan eniten anaalirauhastulehduksesta, märkäkohdusta, nisäkasvaimista, ihokasvaimista ja ulkokorvan tulehduksesta johtuvia eläinlääkärikäyntejä. Näitä edellä mainittuja sairauksia keskivertococker potee kaikkiin koiriin verrattuna selkeästi useammin. Muita merkitseviä rodulle tyypillisiä ongelmia ovat ihotulehdukset ja selkärangan välilevytyrä. Myös sydämen vajaatoimintaa hoidetaan, mutta ilmeisesti merkittävä osa koirista kuolee dilatoivaan kardiomyopatiaan yllättäen ilman edeltäviä oireita ja niin ikään ennen minkään hoidon aloittamista.

Suomessa suurimmat kuolinsyyt ovat vanhuuden heikkous ja kasvainsairaudet. Nuorimpana cockerspanieli menehtyy käyttäytymisen takia lopetettuna. Rodun keskimääräinen elinikä 9,5 vuotta voisi olla korkeampikin, joten sen pidentämiseen on mietittävä jalostuksellisia toimenpiteitä.

Kuolinsyytilasto SKL:n KoiraNet 1.1.2015

Kuolinsyy	Keskim. elinikä	Yhteensä
Hengitystiesairaus	6 vuotta 5 kuukautta	1
Hermostollinen sairaus	8 vuotta 3 kuukautta	10
Iho- ja korvasairaudet	8 vuotta 2 kuukautta	18
Immunologinen sairaus	7 vuotta 11 kuukautta	27
Kadonnut	7 vuotta 5 kuukautta	3
Kasvainsairaudet, syöpä	10 vuotta 3 kuukautta	168
Kuollut ilman sairauden diagnosointia	9 vuotta 8 kuukautta	24
Lopetus ilman sairauden diagnosointia	9 vuotta 1 kuukautta	43
Lopetus käytös- tai käyttäytymishäiriöiden vuoksi	3 vuotta 10 kuukautta	39
Luusto- ja nivelsairaus	6 vuotta 7 kuukautta	20
Maksan ja ruoansulatuskanavan sairaus	9 vuotta 7 kuukautta	22
Muu sairaus, jota ei ole listalla	7 vuotta 9 kuukautta	42
Pennun synnynnäinen vika tai epämuodostuma	0 vuotta 7 kuukautta	1
Selkäsairaus	8 vuotta 0 kuukautta	15
Silmäsairaus	8 vuotta 9 kuukautta	7
Sisäeritysrauhasten sairaus	8 vuotta 8 kuukautta	5
Sydänsairaus	9 vuotta 5 kuukautta	36
Tapaturma tai liikennevahinko	4 vuotta 0 kuukautta	47
Vanhuus (luonnollinen tai lopetus)	12 vuotta 4 kuukautta	230
Virtsatie- ja lisääntymiselinten sairaus	9 vuotta 6 kuukautta	35
Kuolinsyytä ei ole ilmoitettu	9 vuotta 4 kuukautta	358
Kaikki yhteensä	9 vuotta 6 kuukautta	1151

4.3.4 Lisääntyminen

Keskimääräinen pentuekoko

Katso pentukuolleisuus.

Astumisvaikeudet

Urosten libido on pääsääntöisesti hyvä ja ne astuvat hyvin.

Tiinehtymisvaikeudet

Cockerinartut tiinehtyvät yleensä ilman ongelmia. Yksittäisiä tyhjäsijäämisiä tapahtuu silloin tällöin, todennäköisesti väärän astutusajankohdan takia.

Juoksuaikoihin liittyvistä ongelmista oli terveystarkastuksessa mainittu mm. juoksuajan jälkeinen vetämättömyys, muutaman päivän ajan juoksun alussa ilmenevä levottomuus, juoksujen välin pidentyminen vanhemmiten, valeraskauksien ilmeneminen pelkästään nisien turvotuksena, ja erittäin runsaat ja kivuliaat juoksut. Valeraskautta esiintyi 21 %:lla kyselyn koirista, joista osalla vain kerran tai silloin tällöin, ja osalla joka juoksun jälkeen. Kuitenkin vain 7 nartulla 80:sta esiintyi valeraskautta joka juoksun jälkeen.

Synnytysongelmat

Cockerspanielit lisääntyvät pääsääntöisesti ilman ongelmia. Yksittäisiä keisarinleikkauksia joudutaan rodulla tekemään satunnaisesti (pienet tai hyvin suuret pentueet riskinä). 19 % terveystarkastuksen nartuista on synnyttänyt pentueen tai useampia pentueita, kuitenkin korkeintaan kolme pentuetta. Niistä keisarinleikkauksella on syntynyt kaksi pentuetta, joista molemmat samalle nartulle. Lähes kaikki synnyttäneet nartut olivat hoitaneet pentunsa hyvin, sillä vain yksi narttu oli hoitanut pentujaan laiskasti.

Pentujen hoitamiseen liittyvät ongelmat nartuilla

Nartut hoitavat pentunsa itse suurimman osan ollessa erinomaisia ja huolehtivia äitejä. Satunnaisesti esiintyy kuitenkin narttuja, jotka ovat välinpitämättömiä pennuistaan tai jopa aggressiivisia niille.

Pentukuolleisuus

Katariina Mäen tekemän vuosia 2009–2014 koskevan pentu-tilaston mukaan (Kennelliitolle ilmoitetut kuolleet pennut) cockerin keskimääräinen pentuekoko on tuona aikana ollut 5,2 pentua ja pentukuolleisuus 6 % (674 pentuetta). Se on sama kuin sukulaisrodulla englanninspringerspanielilla, mutta parempi kuin esimerkiksi lähimmällä sukulaisella eli fieldspanielilla (9 %).

Synnynnäiset viat ja epämuodostumat

Interseksuaalisuus eli välimuotoinen seksuaalisuus

Interseksuaalisella koiralla on molempien sukupuolien ominaisuuksia. Nartulla voi esimerkiksi olla vulvassa klitoriksen paikalla pieni siitinmäinen rakenne. Koiran ulkoiset sukupuolielimet voivat olla niin pahoin epämuodostuneet, ettei koira ole elinkelpoinen. Vika voi siis esiintyä hyvin moniasteisena. Muutamista interseksuaalisista pennuista on ilmoitettu jalostustoimikunnalle, viimeisimmästä kevättälvellä 2005. Koira lopetettiin ja avattiin, jolloin todettiin sillä olevan sekä munasarjat että kivekset. Koirasta tehtiin karyotyyppaus (kromosomitutkimus), jossa koiran todettiin olevan kromosomistoltaan tyyppiä XX eli normaali naaras. Tällöin ominaisuuden on periydyttävä autosomaalisesti eikä sukupuolisolulinjassa.

Piilokiveksisyys

Jos koiralla jää yksi tai molemmat kivekset laskeutumatta kivespussiin, puhutaan piilokiveksisyydestä. Piilokiveksisyys on terveystarkastuksenkin valossa yleinen ongelma rodulla. Kyselyyn vastatuista 11 koiralla oli piilokives (16 %) 2005–2008. Uudessa kyselyssä kivesvikaiseksi ilmoitettiin 3 koiraa. Kivespuutokset periytyvät todennäköisesti resessiivisesti ja myös narttu voi periä tätä ominaisuutta. Kivesvikaista koiraa ei saa käyttää jalostukseen.

Uimaripennut eli ”swimmers”

Uimaripentuja eli sellaisia pentuja, jotka eivät nouse normaalisti jaloilleen kahden viikon iässä ja joiden rintakehä on litistynyt, syntyy rodussamme satunnaisesti. Vian periytymisestä ei ole tietoa, mutta ominaisuuteen on epäilty liittyvän myös letaalitekijä, eli osa uimaripennuista kuolee pian syntymän jälkeen tai jo sitä ennen. Lievimmistä asteista voidaan saada elinkelpoisia yksilöitä. Uimareina syntyneitä pentuja ei saa käyttää jalostukseen.

Useita samanaikaisia silmän rakenteen häiriöitä

Perinnöllistä taustaa ei tunneta tälle tilalle, jossa samanaikaisesti voi esiintyä pienisilmäisyyttä eli mikroftalmiaa, PPM (persistent pupillary membrane) ja synnynnäinen kaihi. Tällainen silmä on usein sokea. Mikroftalmiaa on tavattu myös Suomessa hyvin harvinaisena ongelmana, joka havaitaan usein jo pikkupennuilla.

Synnynnäinen vestibulaarisairaus

Synnynnäinen vestibulaarisairaus johtaa pennuilla tasapainohäiriöihin, jotka tulevat esiin alle 3 kk iässä. Tila on kuvattu kirjallisuudessa ainakin yhdellä englannincockerspanielipentueella Yhdysvalloissa vuonna 1979 (Bedford). Pennuista vain yhdelle jäi aikuisenakin havaittavaa pään nykimistä muiden kuntoutuessa normaaleiksi.

Synnynnäinen kyynärnivelen sijoiltaanmeno

Synnynnäinen kyynärnivelen sijoiltaanmeno on harvinainen vika, jossa pennun eturaajojen rakenne poikkeaa voimakkaasti normaalista ja pentu joudutaan tavallisesti lopettamaan liikkumisvaikeuksien takia. Sairaus tulee ilmi syntymää seuraavien 3 kk aikana. Sijoiltaanmenoa esiintyy harvinaisena myös suomalaisessa kannassa.

Surkastuneet varpaat

Koiralla on molempien tai vain toisen etutassun uloin (joskus harvoin sisin) varvas surkastunut. Varvas kasvaa normaalisti noin 3 kk ikään saakka, mutta lopettaa kasvunsa sen jälkeen, jolloin vika huomataan usein noin 4 kk iässä. Periytymismalli on todennäköisesti resessiivinen tai polygeeninen. Yksi lyhytvarpainen koira (kirjava näyttelylinja) on löytynyt jalostustarkastuksessa, yhdellä käyttölinjaisella koiralla esiintyvät surkastuneet uloimmat varpaat molemmissa etujaloissa ja yhden on koiran kasvattaja ilmoittanut jalostustoimikunnalle. Koiraa, jolla on surkastuneita varpaita, ei saa käyttää jalostukseen, sillä epänormaali tassu ei kestä tavanomaisestakaan liikunnasta aiheutuvaa kulutusta.

Purentaviat

Terveyskyselyn 2005–2008 perusteella 12 %:lla koirista on jokin purentavika, uudemman kyselyn mukaan 5,6 %:lla. Rodulla esiintyy sekä ylä- että alapurenttaa. Näiden lisäksi esiintyy myös ahdasta alaleuan purentaa ja vino- tai ristipurenttaa. Purentavioille ei ole pystytty esittämään varmaa periytymismallia, mutta polygeeninen periytyminen lienee todennäköisin. Purentavikaista tai vakavasti hammaspuutoksista koiraa ei saa käyttää jalostukseen.

Huuli- ja kitalakihalkio

Huuli- ja/tai kitalakihalkioita esiintyy rodussa jonkin verran. Joissain pentueissa on ollut useitakin kitalakihalkioisia pentuja (kaikissa jalostuslinjoissa). Periytymismekanismi ei ole tiedossa ja ympäristötekijöillä lienee myös vaikutusta. Kitalakihalkiopennut lopetetaan usein heti, kun vika huomataan, mutta jos koira elää aikuiseksi, sitä ei saa käyttää jalostukseen.

Häntämutka

Rodulla, joka aikaisemmin typistettiin, esiintyy häntämutkaa suhteellisen yleisesti. Mutkien aste vaihtelee siansaparomaisesta sykeröstä aina juuri ja juuri tunnettavissa oleviin yksittäisiin pieniin mutkiin hännänpäässä. Käytännössä mutkia esiintyy noin joka kolmannessa pentueessa ja samassa pentueessa voi olla yksi tai useampi mutkahäntä. Pahimmillaan mutka voi olla koiran selkärangassa. Terveyskyselyn perusteella häntämutkia oli muutamalla koiralla. Selvästi mutkahäntäistä koiraa ei saa käyttää jalostukseen.

4.3.5 Sairauksille ja lisääntymisongelmille altistavat anatomiset piirteet

Ulkomuotoon liittyvät anatomiset piirteet, jotka altistavat rodun yksilöt sairauksille tai lisääntymis- ja hyvinvointiongelmille

Rodulla esiintyy liiallista löysää nahkaa, joka altistaa huulipoimutulehdukselle sekä avoimille, roikkuville silmäluomille. Liian kapeita alaleukoja esiintyy ja sen seurauksena myös kulmahampaiden painumista kitalakeen. Vaikka rotu ei ole kondrodystrofinen, sillä esiintyy eturaajojen kääntymistä/kieroutta ja kyynärnivelen inkongruenssia.

4.3.6 Yhteenveto rodun keskeisimmistä ongelmista terveydessä ja lisääntymisessä

Keskeisimmät ongelmakohdat ja niiden mahdollisia syitä

Cockerspanielin akilleen kantapää ovat edelleen korvien ja ihon terveysongelmat. Korvatulehdusten esiintyminen on pysynyt täysin samana vuosina 2005–2008 ja 2009–2014. Huulipoimutulehdusten ja muiden ihotulehdusten esiintymisfrekvenssi näyttää laskeneen, mutta terveystarkastuksen satunnaisuus (mitkä koirat milloinkin tulevat mukaan) ja nuorten koirien suuri osuus vastatuista voivat vaikuttaa lopputulokseen. Korvatulehdusten taustalla on aina jokin ihon immuunivasteen toimintaan vaikuttava perussairaus, kuten atopia/allergia. Allergisiksi todettuja koiria aineistossa on kuitenkin suhteellisen vähän, jolloin on todennäköistä, että myös rakenteella on vaikutusta. Jalostuksessa on kiinnitettävä huomiota löysän nahan määrään (jalostuskoirilla mahdollisimman niukat huulipoimut), turkin määrään ja laatuun sekä korvien rakenteeseen (kevyet korvalehdet, riittävän laajat korvakäytävät). Avoimet roikkuvat silmäluomet altistavat toistuville silmätulehduksille; tämäkin on liiallisen löysän nahan mukanaan tuoma ongelma. Kaunista cockerin päätä ei tehdä nahalla, vaan oikeanlaisella kallon ja kuonon rakenteella.

Immunologisten sairauksien esiintyminen on rodulla kohtalaisen yleistä; erityisesti IMHA ja trombosytopenia ovat rodulle edelleen tyypillisiä. Immuunivasteen toimintaa säätelevät DLA-alueen geenit, joiden mahdollisimman suuri monimuotoisuus vähentää sairastumisen riskiä. Rodulle ei ole aikanaan tehty DLA-geenialueiden monimuotoisuuden kartoitusta, mutta MYDogDNA-määritysten perusteella cockerspanieli on kohtalaisen monimuotoinen rotu kolmine osittain erillisine jalostuslinjoineen, joita voitaisiin hyödyntää tehokkaammin monimuotoisuuden ylläpidossa tai jopa lisäämisessä.

Lonkaniveldysplasian esiintymistä voidaan edelleen vähentää jalostusvalinnoilla. Rodussa ei ole tarvetta käyttää D-lonkkaisia koiria jalostukseen - osuus kannasta on hyvin pieni, joten niiden poisjättämisellä ei ole vaikutusta jalostuskantaan eikä sen monimuotoisuuteen.

Polvilumpioluusaatiotilanne alkaa vähitellen hahmottua lisääntyneiden tutkimusten myötä ja se on tarvittaessa mahdollista lisätä myös PEVISA-ohjelmaan.

4.4. Ulkomuoto

4.4.1 Rotumääritelmä

Suomen Kennelliitto- Finska Kennelklubben ry

COCKERSPANIeli (ENGLISH COCKER SPANIEL)

Alkuperämaa: Iso-Britannia

Ryhmä: 8

FCI:n numero: 5

Hyväksytty: FCI 23.11.2012

Kennelliitto 4.6.2013

KÄYTTÖTARKOITUS: Ylösajava koira.

FCI:N LUOKITUS: Ryhmä 8 noutajat, ylösajavat koirat ja vesikoirat

alaryhmä 2 ylösajavat koirat

Käyttökoetulos vaaditaan.

LYHYT HISTORIAOSUUS: Cockerspanieli tunnustettiin omaksi, fieldspanielista ja springerspanieleista erilliseksi rodukseen pian Englannin Kennelklubin perustamisen jälkeen 1873. Rodun alkuperäinen nimi oli 'cocking spaniel', joka pohjautuu sen käyttöön ylösajavana koirana lehtokurpan (woodcock) metsästyksessä. Kuten monissa muissakin metsästyskoiraroduissa myös cockerspanielilla on nykyisin havaittavissa eroja metsästys- ja näyttelykoirien välillä: näyttelykoirat ovat metsästäviä vankempia ja raskaampia.

YLEISVAIKUTELMA: Iloinen ja vankka metsästyskoira; sopusuhtainen ja tiivisrakenteinen.

TÄRKEITÄ MITTASUhteITA: Säkäkorkeus on suunnilleen sama kuin etäisyys säästä hännäntyveen.

KÄYTTÄYTYMINEN / LUONNE: Iloinen luonne ja alati heiluva häntä kuvas-tavat koiralle tyypillistä touhukkuutta etenkin sen seuratessa jälkeä tiheäkasvuistakaan maastoa pelkäämättä. Lempeä, miellyttämisenhaluinen ja täynnä elämäniloa.

PÄÄ

KALLO-OSA:

Kallo: Hyvin kehittynyt ja selväpiirteinen, ei liian kevyt eikä karkea.

Otsapenger: Selvästi erottuva, sijaitsee kirsun kärjen ja niskakyhmyyn puolivälissä.

KUONO-OSA:

Kirsu: Riittävän iso mahdollistaen tarkan hajuaistin.

Kuono-osa: Suorakulmainen.

Leuat / hampaat / purenta: Leuat ovat vahvat. Täysihampainen, säännöllinen ja tiivis leikkaava purenta ts. yläetuhampaat peittävät tiiviisti alaetuhampaat ja ovat suorassa kulmassa leukoihin nähden.

Posket: Eivät ulkonevat.

Silmät: Täyteläiset, mutta eivät ulkonevat, tummanruskeat tai ruskeat, eivät koskaan vaaleat.

Maksanruskeilla, "liver roan"-värisillä tai maksanruskea-valkoisilla sallitaan tumman päihinänruskeat, karvapeitteen väriin sointuvat silmät. Ilme on älykäs ja lempeä, silti tarkkaavainen, valpas ja iloinen.

Silmäluomet ovat tiiviit.

Korvat: Pehmeät, lappumaiset, alas silmien tasolle kiinnittyneet, ohuet ja kirsun kärkeen ulottuvat. Korvat ovat pitkän, suoran ja silkkisen karvan peittämät.

KAULA: Kohtuullisen pituinen ja lihaksikas, kauniisti viistoihin lapoihin liittyvä. Ei löysää kaulanahkaa.

RUNKO: Vahva ja tiivis.

Ylälinja: Kiinteä ja vaakasuora, lantio hieman hännäntyveä kohti laskeva.

Lanne: Lyhyt ja leveä.

Rintakehä: Hyvin kehittynyt ja syvä, etuosastaan ei liian leveä eikä liian kapea. Kylkiluut ovat selvästi kaareutuneet.

HÄNTÄ: Hieman selkälinjan alapuolelle kiinnittynyt; ehdottomasti iloisesti liikkuva ja asennoiltaan vaakasuora, ei koskaan ylös kääntynyt. Aiemmin yleensä typistetty (Huom. Suomessa typistyskielto).

Typistetty: Ei koskaan liian lyhyt eikä liian pitkä. Jos häntä on liian lyhyt tai liian pitkä, on vaikea havaita aina iloista hännän liikettä koiran työskennellessä.

Typistämätön: Hieman kaareva, keskipitkä ja oikeassa suhteessa runkoon, antaa kauttaaltaan tasapainoisen vaikutelman. Ihannemittainen häntä ei ulotu kintereen alapuolelle. Häntä on tyvestään vahva ja kapenee kohti ohutta kärkeä; se on muun karvapeitteen tavoin hapsuttunut. Koiran työskennellessä häntä on eloisa ja asennoiltaan selkälinjan tasolla, ei sitä ylempänä eikä koskaan niin alhaalla, että se viittaisi arkuuteen.

RAAJAT

ETURAAJAT: Vankkaluiset, suorat ja riittävän lyhyet antamaan mahdollisimman suuren voiman. Eivät kuitenkaan liian lyhyet, jolloin ne häiritsisivät tältä suurenmoiselta lintukoiralta vaadittavaa tehokasta liikuntaa.

Lavat: Viistot ja kuivat.

Etukäpälät: Tiiviit ns. kissankäpälät. Paksut päkiät.

TAKARAAJAT: Leveät, täyteläiset, hyvin lihaksikkaat ja vankkaluiset.

Polvet: Hyvin kulmautuneet.

Kintereet: Matalat mahdollistaen hyvän työntövoiman.

Takakäpälät: Tiiviit ns. kissankäpälät. Paksut päkiät.

LIIKKEET: Yhdensuuntaiset ja maatavoittavat, tehokas takaraajan työntö.

KARVAPEITE

Karva: Sileää, silkkistä, ei koskaan karkeaa, laineikasta eikä kiharaa, ei liian runsasta. Eturaajat, runko ja takaraajat kintereiden yläpuolelta ovat selvästi hapsuiset.

Väri:

Yksiväriset: Musta, punainen, kulta, maksanvärinen (suklaa); musta tai maksanvärinen ruskein merkein (black-and-tan, liver-and-tan). Valkoista väriä hyväksytään vain pienenä laikuna rinnassa.

Kirjavat:

Kaksiväriset: mustavalkoinen, oranssivalkoinen, maksanruskeavalkoinen, keltavalkoinen; värit joko puhtaana tai pilkuttuneena (ticking).

Kolmiväriset: Mustavalkoinen ruskein merkein; maksanruskeavalkoinen ruskein merkein.

Kimoväriset (roan): Sinikimo (blue roan), oranssikimo (orange roan), keltakimo (lemon roan), maksanvärinkimo (liver roan); sinikimo tai maksanvärinen kimo ruskein merkein.

Muut kuin yllä mainitut värit tai värimerkit eivät ole sallittuja.

KOKO JA PAINO

Säkäkorkeus: Urokset noin 39 - 41 cm

Nartut noin 38 - 39 cm

Paino: Noin 13 – 14,5 kg.

VIRHEET: Kaikki poikkeamat edellä mainituista kohdista luetaan virheiksi suhteutettuna virheen vakavuuteen ja sen vaikutukseen koiran terveyteen ja hyvinvointiin sekä kykyyn toimia perinteisessä käyttötarkoituksessa.

HYLKÄÄVÄT VIRHEET:

Vihaisuus tai arkuus

Selvästi epänormaali rakenne tai käyttäytyminen.

HUOM. Uroksilla tulee olla kaksi normaalisti kehittynyttä kivistä täysin laskeutuneina kivespussiin.

Cockerspanieli on vankka, iloinen, linjakas olematta liioiteltu, kaunisilmeinen ja rakenteeltaan terve, reippaasti ja maatavoittavasti liikkuva ylösajava pieni lintukoira. Cockerin pitää rakenteensa ja luonteensa puolesta pystyä työskentelemään vaikeissakin olosuhteissa. Sanotaan, että cockerissa on ”paljon koiraa pienessä koossa”.

Yleisvaikutelmaltaan cockeri on pehmeälinjainen, tiivis ja vankka. Se ei ole korkea- eikä matalaraajainen. Sillä on kaunislinjainen ja – ilmeinen, sopusuhtainen ja koiran kokoon sopiva pää, jossa kuono ja kallo ovat yhtä pitkät ja edestä katsoen lähes yhtä leveät. Kuonon ja kallon linjat ovat lähes samansuuntaiset. Kuono-osa on pehmeästi pyöristynyt. Päässä ei ole liikaa nahkaa eivätkä huulitaskut ole korostuneet. Silmäluomet ovat tiiviit, silmät tummat ja katse vetoava ja lempeä.

Kaula on kohtuullisen pitkä, melko kuiva ja se liittyy sulavasti hyvin kulmautuneisiin lapoihin. Eturinta on täyteläinen. Selkälinja on tasainen – ei laskeva – ja selkä on leveä ja tiivis, rintakehä on pitkä ja kylkiluut kauniisti kaareutuneet niin, että runko on täyteläinen olematta kuitenkaan tynnyrimäinen. Lanneosa on lyhyt ja leveä ja lantio kauniisti pyöristynyt. Häntä on kiinnittynyt hieman selkälinjan tason alapuolelle ja tyypillisesti aina liikkeessä koiran työskennellessä.

Cockerilla on vankka luusto ja tasapainoiset kulmaukset. Mitkään liioitellut piirteet eivät kuulu rotuun vaan koira on kauttaaltaan tasapainoinen. Liian lyhyt runko estää koiraa liikkumasta riittävän tehokkaasti ja liiallinen raskaus työskentelemästä ja liikkumasta ketterästi ja nopeasti.

Cockerilla on kiiltävä, liukas, suorahko ja määrältään kohtuullinen karva. Liiallinen ja usein laadultaan pehmeä karva haittaa koiran työskentelyä ja on vaikeahoitoinen. Koristehapsutus kuitenkin kuuluu rotuun.

Suomen muotovalion (FI MVA) arvon vaatimuksena on kolme sertifikaattia kolmelta eri tuomarilta, joista yksi yli 24 kk iässä sekä hyväksytty koetulos rodunomaisesta käyttökokeesta (SPA, SPME, SPVE). Cockerspanieli voi myös saavuttaa kansainvälisen näyttelyvalion (C.I.E.) arvon ja kansainvälisen muotovalion (C.I.B.) arvon.

4.4.2 Näyttelyt ja jalostustarkastukset

Rodun koirien näyttelykäynnit

2009							
	ERI	EH	H	T	EVA	HYL	Yhteensä
Yhteensä	<u>59%</u> (1259 tulosta)	<u>31% (652 tulosta)</u>	<u>9% (184 tulosta)</u>	<u>0% (7 tulosta)</u>	<u>1%</u> (11 tulosta)	<u>0% (4 tulosta)</u>	2117 tulosta
2010							
	ERI	EH	H	T	EVA	HYL	Yhteensä
Yhteensä	<u>62%</u> (1170 tulosta)	<u>31% (589 tulosta)</u>	<u>6% (122 tulosta)</u>	<u>0% (5 tulosta)</u>	<u>0% (2 tulosta)</u>	<u>0% (5 tulosta)</u>	1893 tulosta
2011							
	ERI	EH	H	T	EVA	HYL	Yhteensä
Yhteensä	<u>70%</u> (1404 tulosta)	<u>24% (479 tulosta)</u>	<u>6% (114 tulosta)</u>	<u>0% (8 tulosta)</u>	<u>0% (3 tulosta)</u>	<u>0% (6 tulosta)</u>	2014 tulosta
2012							
	ERI	EH	H	T	EVA	HYL	Yhteensä
Yhteensä	<u>68%</u> (1539 tulosta)	<u>25% (562 tulosta)</u>	<u>6% (138 tulosta)</u>	<u>0%</u> (11 tulosta)	<u>0% (7 tulosta)</u>	<u>0% (4 tulosta)</u>	2261 tulosta
2013							
	ERI	EH	H	T	EVA	HYL	Yhteensä
Yhteensä	<u>72%</u> (1617 tulosta)	<u>21% (476 tulosta)</u>	<u>5% (122 tulosta)</u>	<u>0% (5 tulosta)</u>	<u>0% (8 tulosta)</u>	<u>0% (4 tulosta)</u>	2232 tulosta
2014							
	ERI	EH	H	T	EVA	HYL	Yhteensä
Yhteensä	<u>71%</u> (1290 tulosta)	<u>24% (439 tulosta)</u>	<u>4% (82 tulosta)</u>	<u>0% (4 tulosta)</u>	<u>0% (3 tulosta)</u>	<u>0% (5 tulosta)</u>	1823 tulosta

Yhteensä	<u>67%</u> (8279 tulosta)	<u>26%</u> (3197 tulosta)	<u>6% (762</u> tulosta)	<u>0%</u> (40 tulosta)	<u>0%</u> (34 tulosta)	<u>0%</u> (28 tulosta)	12340 tulosta
----------	---------------------------------	---------------------------------	----------------------------	------------------------------	------------------------------	------------------------------	------------------

Rodun koirien jalostustarkastukset

Rodulle ei ole järjestetty jalostustarkastuksia viime vuosina.

4.4.3 Ulkomuoto ja rodun käyttötarkoitus

Cockerspanieli on jakautunut ulkomuodollisesti ja käyttötarkoitukseltaan toisistaan poikkeaviin kahteen linjaan. Käyttölinjaiset cockerit eroavat ulkomuodoltaan näyttelylinjaisista koirista mm. mittasuhteiltaan. Niillä on niukemmat turkit ja kapeammat ja kevyemmät kuono-osat. Yleisesti ottaen käyttölinjaisten koko- ja ulkomuotovariaatio on suurempaa kuin näyttelylinjaisilla.

Suomalaisten cockerspanielien ulkomuodollinen tilanne näyttelylinjaisten osalta on suhteellisen hyvä. Koirat mahtuvat pääsääntöisesti rotumääritelmän kokorajoihin, joskin myös kovin pieniä sekä suuria löytyy. Luuston vahvuuksissa on usein toivomisen varaa – luustot ovat kevyitä. Cockerilla kuuluu olla vankka luusto ja tilava runko.

4.4.4 Yhteenveto rodun keskeisimmistä ulkomuoto- ja rakenneongelmista

Keskeisimmät ongelmakohdat

Päät ovat kohtuullisen hyviä; jonkin verran näkee liian kevyitä kuono-osia (usein yhdistettynä kevyeen luustoon) ja toisaalta etenkin uroksilla voimakkaita kallo-osia, turhaa nahkaa ja liiallisia otsapenkereitä sekä avoimia silmäluomia. Hyvin kauniit, ilmeikkäät päät ovat silti harvinaisia.

Mittasuhteissa on jonkin verran eroja. Sekä turhan lyhyitä että pitkiä koiria näkee. Lievää kulmikkuutta yhdistettynä usein niukkoihin (etu)kulmauksiin löytyy, ja kulmikkuus ei kuulu rotuun. Rungot ovat tilavuudeltaan melko hyviä, mutta liian lyhyitä rintakehiä esiintyy. Ylälinjat ovat pääasiassa oikeat, tosin liioitellulla esittämisellä saadaan usein aikaan laskeva selkälinja. Liikkeessä kuitenkin nämä esittäjien muovaamat virheet yleensä korjaantuvat.

Etuosien rakenteessa on puutteita. Lavat ovat pystyjä ja ylälinjaan ei muodostu kaunista pehmeää kaartaa, kun kaulan liittymä ei ole sulava. Olkavarret ovat pystyjä ja lyhyitä ja etuosat turhan kapeita ja eturinnat puutteellisia. Takaosissa esiintyy jonkin verran ylikulmautuneita koiria joilla on liian pitkä sääriluu. Kulmausten epätasapaino haittaa sujuvaa, maatavoittavaa tasapainoista liikettä.

Turkeissa näkee vaihtelua sekä määrässä että laadussa. Toisaalta on hyvin niukkaturkkisia yksilöitä ja toisaalta turhan runsas- ja pehmeäkarvaisia. Turkin laatuun tulee kiinnittää erityistä huomiota kuitenkin niin, että muistetaan cockerille kuuluvan koristekarvoitus.

Uros todella runsaassa turkissa

Käyttölinjaisten kohdalla on kiinnitettävä huomiota kokoihin, etuosan rakenteeseen, raajojen ja rungon oikeisiin mittasuhteisiin ja erityisesti eturaajojen suoruuteen. Katso kuva sivulla 102.

Yleisesti ottaen terveyteen heikentävästi vaikuttavia ongelmia esiintyy vähän, suurimpana ehkä liiallinen nahka, syvät huulipoimut ja löysät silmäluomet.

Löysänahkainen narttu (huulipoimut ja silmäluomet kertaalleen korjattu) ja uros, jolla on rodulle epätyypillinen, löysänahkainen pää.

Ongelmien mahdollisia syitä

[lisää tekstiä]

5. YHTEENVETO AIEMMAN JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMAN TOTEUTUMISESTA

Rodun edellisen jalostuksen tavoiteohjelman voimassaolokausi

Vuodet 2010–2015

Rodun ensimmäisen tavoiteohjelman voimassaolokausi

Koska?

5.1 Käytetyimpien jalostuskoirien taso

Uros	Synt. vuosi	Pennut				Lonkat				Silmät			
		Pentueet	Yhteensä	Vuoden aikana	Toisesa polveissa	Tutkittu	Sairas	Tutkittu %	Sairas %	Tutkittu	Sairas	Tutkittu %	Sairas %
COBARN DISTANT DRUMS	2011	17	100	17		7	2	7 %	*	4	2	4 %	*
SKJERTUN' S WANNA BE	2006	11	52	11	2	19	1	37 %	5 %	16	5	31 %	31 %
LEADING-LIGHT DOM PÉRIGNON	2011	10	50	0		14	3	28 %	21 %	8	4	16 %	50 %
BENCHMARK SINNING MUSK	2012	6	38	28		0	0	0 %	*	0	0	0 %	*
MANACA'S TRICK OF THE TAIL	2010	9	37	8	3	3	0	8 %	*	3	1	8 %	*
WESTERNER LIGHT THE SKY	2010	6	36	0	6	8	0	22 %	0 %	8	4	22 %	50 %
ASHWIND'S IVY LEAGUE	2006	6	34	0		9	4	26 %	44 %	10	5	29 %	50 %
CANIGOU LOVE EM AND LEAVE EM	2012	5	31	13		0	0	0 %	*	2	0	6 %	*
LINDRIDGE BLACK KNIGHT	2011	5	28	5		3	2	11 %	67 %	4	1	14 %	25 %

ALLERT'S EXITING NEWS	2010	7	28	2	14	8	2	29 %	25 %	8	3	29 %	38 %
ROBINSON CRUSOE Z VEJMINKU	2009	6	26	0		1	1	4 %	*	1	1	4 %	*
DELICHON DROPLET	2010	6	25	11	9	1	1	4 %	*	1	0	4 %	*
BENCHMARK REVOLUTIO NARY ROAD	2012	5	25	25		0	0	0 %	*	0	0	0 %	*
ABBADON'S FERGUS	2010	5	24	0	4	1	0	4 %	*	1	0	4 %	*
CARA'S JEDEDIAH	2011	5	24	17		0	0	0 %	*	0	0	0 %	*
FABULOUS CHOICE PERFECT BOY	2010	5	22	0	16	7	3	32 %	43 %	6	1	27 %	17 %
PAVEK'S ALL RIGHT	2008	5	22	10		1	0	5 %	*	1	0	5 %	*
BACKHILLS YOUR THE MAN	2010	5	22	1	12	4	1	18 %	25 %	4	0	18 %	0 %
EDWIN SCHÖNEZ	2012	3	21	21		0	0	0 %	*	0	0	0 %	*
MERRY COCKTAILS BLISS	2009	3	21	7	5	2	1	10 %	50 %	2	1	10 %	50 %

Jalostusuroslistan 20 kärjessä; yhdellä on 100 jälkeläistä (merkitty punaisella), mikä ylittää suositellut 50 jälkeläistä. Silmäsairauksissa on monta koiraa (merkitty punaisella), joiden tutkituista jälkeläisistä n. 50 %:lla on jokin silmäongelma, useimmiten distichiasis. Joillakin uroksilla on tutkituissa jälkeläisissä (merkitty punaisella) paljon C- tai huonompilonkkaisia. Kynärnivelet ja polvinivelet on jätetty pois alhaisen tutkimusprosentin takia. Cockerien ongelmakohta ei näy nyky menetelmällä kuvatuissa kyynärkuvissa. Polvien joukkotutkimuksissa on kiinnitetty huomiota kuitenkin siihen, että cockereilla esiintyy myös 2-polvia ja huonompia.

5.2 Aiemman jalostuksen tavoiteohjelman toteutuminen

[lisää tekstiä]

Tavoite	Toimenpide	Tulos
---------	------------	-------

Populaation kokonaistila ja rakenne Tähän jalostuksen tavoiteohjelmaan on ensi kertaa laskettu ylikäytön rajat kaikille linjoille erikseen. Rodussa esiintyy edelleen merkittävää ylikäyttöä, johon on kiinnitettävä huomiota ja jaettava tietoa urosten ja myös narttujen mahdollisimman tasaisesta käytöstä jalostukseen. Käyttölinjaisen kannan sukusiitosasteisiin kiinnitetään erityistä huomiota.	Jaetaan kasvattajille tietoa sukusiitoksesta ja kannustetaan huomioimaan jalostusvalinnoissa sukusiitoskerroin.	Cockerspanielien sukusiitos on saatu pienenevään jokaisessa jalostuslinjassa.
Luonne Luonnetestiin osallistuvien koirien määrää nostetaan. Rohkaistaan omistajia ja kasvattajia käyttämään koirat MH-kuvauksessa ja/tai taipumuskokeessa.	Rotujärjestö järjestää luonnetestejä, MH-kuvauksia ja taipumuskokeita. Harrastajia kannustetaan osallistumaan niihin.	Cockerspanielien käynti taipumuskokeissa on noussut. MH-kuvauksissa on käynyt keskimäärin 27 koiraa vuodessa. Luonnetestissä on käynyt keskimäärin 24 koiraa vuodessa.
Käyttöominaisuudet Käyttökokeisiin osallistuvien koirien määrää nostetaan. Tavoitteena on, että MEJÄ-kokeisiin osallistuisi vuosittain 15 % kannasta, SPA eli taipumuskokeisiin 30 % ja SPME ja SPVE eli maa- ja vesilintukokeisiin 1 %. Tuetaan myös muita harrastusmuotoja, kuten agility, TOKO ja MEJÄ. Huolehditaan, että cockeri on myös hyvä seurakoira harrastekoiran roolin ohella.	Järjestetään enemmän kokeita, koulutuksia ja kannustetaan harrastajia osallistumaan kokeisiin.	MEJÄ-kokeissa 8,8 % koirista vuosien 2010–2014 aikana. Tavoitetta ei saavutettu. Taipumuskokeissa kävi 15,8 koirasta 2010–2014. Tavoitetta ei saavutettu. SPME-kokeisiin osallistui 4,1 %. Tavoite ylitettiin. Cockereita osallistui myös TOKO-kokeisiin ja agilitykokeisiin kasvava määrä.
Terveys PEVISA-ohjelmaa jatketaan. Koirien omistajia rohkaistaan testaamaan koiransa molemmilla rodulle käytössä olevilla geenitesteillä (prcd-PRA ja FN). Terveyskysely ja käytöskysely ovat jatkuvasti kerhon nettisivuilla, joista ne voi käydä helposti täyttämässä ja lähettää sähköisesti jalostustoimikunnalle.	Järjestetään joukkotarkastuksia ja kannustetaan omistajia täyttämään kyselyitä.	Koiria on tutkittu PEVISA:a ajatellen enemmän kuin ennen. Koirien geenitutkimustuloksia on kerätty jalostustoimikunnan toimista. Terveys- ja käytöskysely on tehty.

Ulkomuoto Rodun kokoa pyritään jonkin verran saamaan suuremmaksi, jotta koirat soveltuisivat paremmin alkuperäiseen käyttötarkoitukseensa. Koirien turkkien helppohoitoisuuteen (määrä ja laatu) tullaan kiinnittämään edelleen huomiota. Kuonon ja pään ihon runsaaseen poimuuntumiseen kiinnitetään huomiota.	Terveyskyselyssä on kysytty poimuuntumisesta ja turkin käsiteltävyydestä.	Ei merkittävää koon tai poimuuntumisen muutosta. Turkin määrä ja laatu vaihtelee suuresti.
---	---	--

Jalostuksen ulkopuolelle jäävien koirien osuus

Noin 90 % uroksista ja 75 % nartuista jää käyttämättä jalostukseen.

Jalostussuositusten ja PEVISA:n ajantasaisuuden arviointi

PEVISA kaipa uudestusta ja jalostuksen toimintaohjetta tulee täsmentää vielä.

6. JALOSTUKSEN TAVOITTEET JA TOTEUTUS

6.1 Jalostuksen tavoitteet

Jalostuspohja

Pyritään ylläpitämään mahdollisimman laajaa jalostuspohjaa ja kannustetaan kasvattajia käyttämään koiria ennakkoluulottomasti jalostukseen. Kannustetaan kasvattajia tuomaan erisukuisia koiria ulkomailta. Kannustetaan kasvattajia sekoittamaan linjoja laajemmin. Kannustetaan kasvattajia selvittämään koiriensa geneettistä monimuotoisuutta laajemmin.

Käyttäytyminen ja luonne

Kannustetaan kasvattajia ja harrastajia MH-kuvaamaan ja luonnetestaamaan koiria laajemmin. Molempiin asetetaan tavoitteeksi 40 koiraa vuodessa. Taipumuskoekäyntejä pyritään lisäämään 8,8 %:sta kahteentoista prosenttiin. Pyritään olemaan entistä kriittisempiä koirien käyttäytymisen ja luonteen suhteen.

Käyttöominaisuudet

Parannetaan koirien käyttöominaisuuksia. Kasvatetaan SPME-kokeisiin osallistuvien koirien määrää 4,1 %:sta seitsemään prosenttiin. Erityisesti koulutettavuutta ja noutohalukkuutta on kasvatettava näyttelylinjaisten kohdalla. Käyttölinjaisten kohdalla kiinnitetään erityisesti huomiota jalostuskoirien äänekkyyteen ja kuumuuteen.

Terveys ja lisääntyminen

Pyritään käyttämään vain kliinisesti terveitä koiria jalostukseen. Erityisesti näyttelylinjaisten kohdalla tulee kiinnittää huomioita ihotulehduksiin esim. huulipoimut ja korvatulehdukset. Käyttölinjaisilla tullessa kiinnittämään huomiota nivelterveyden parantamiseen.

Ulkomuoto

Näyttelylinjaisten kohdalla käytetään jalostukseen vain hyvälaatuisen liioittelemattoman turkin omaavia koiria, joilla ei ole liiallisia ihopoimuja ja löysää nahkaa. Käyttölinjaisten kohdalla käytetään jalostukseen vain suoraraajaisia koiria, joiden etuosa on terverakenteinen.

6.2 Suositukset jalostuskoirille ja yhdistelmille

Suositukset jalostukseen käytettävien koirien ja yhdistelmien ominaisuuksista

Jalostuksen toimintaohje (korjataan vuosikokouksen jälkeen)

Jalostukseen käytetään mahdollisimman korkealuokkaisia cockerspanieleita ja yhdistelmää suunniteltaessa otetaan huomioon yksilöiden luonne ja käyttöominaisuudet, ulkomuodolliset seikat sekä perinnölliset sairaudet ja viat. Jalostusarvoa määritettäessä kiinnitetään huomiota koiran oman laadun lisäksi myös sen sukulaisten ja erityisesti sen jälkeläisten laatuun. Toimintaohjeen yleisperiaatteet ovat runkona jalostustoiminnalle, jonka tavoitteena on terve ja rodunomainen cockerspanieli.

Jalostukseen käytetään hyväluonteisia, terveitä, terverakenteisia ja rotutyypillisiä yksilöitä. Arkaa, aggressiivista tai muuten luonteeltaan rodulle epätyypillistä koiraa ei saa käyttää jalostukseen. Koiralla ei saa olla näyttelystä tai kokeista hylättyä laatuarvosanaa luonteen takia. Koira ei ole saanut myöskään toistuvasti saada huomautusta aggressiivisesta tai arasta käytöksestä näyttelyissä tai kokeissa.

PEVISA

Pentujen vanhemmista tulee olla lonkkakuvauslausunto ja voimassa oleva silmätarkastuslausunto. Silmätarkastuslausunto ei saa olla astutushetkellä 24kk vanhempi. Tunnetun FN-kantajan jälkeläisiä ei rekisteröidä.

Ohjelma on voimassa 01.01.2011–31.12.2015.

Cockerspanielit ry:n jalostuksen toimintaohje PEVISA:n lisäksi

Jalostuksen toimintaohje perustuu jalostuksen tavoiteohjelmaan (JTO), joka on hyväksytty Cockerspanielit ry:n vuosikokouksessa 21.2.2010, Suomen Spanieliliiton vuosikokouksessa 7.3.2010 ja Suomen Kennelliiton jalostustieteellisessä toimikunnassa 1.6.2010.

Terveys

Silmät

Jalostukseen käytettävän koiran tulee olla terveysilmäinen perinnöllisten silmäsairauksien osalta.

1. Jalostuskoiralla tulee olla geenitestitulos, jos se on prcd-PRA:ta kliinisesti sairastavan koiran jälkeläinen tai se on itse sellaisen tuottanut, paitsi jos koiran status on suoraan pääteltävissä vanhempien silmätutkimus- tai geenitestituloksen perusteella (esimerkiksi sairas/affected-clear -yhdistelmä). Jalostukseen käytettävät koirat on tutkittava joka tapauksessa joka kolmannessa polvessa. Geenitestillä kantajaksi tai sairaaksi todetun tai tutkimattoman koiran kumppanin tulee olla geenitestillä terveeksi todettu.

2. Molemmat jalostukseen käytettävät koirat ovat virallisesti silmätarkastettuja. Kummallakaan ei saa ole todettu seuraavia perinnöllisiä silmäsairauksia: HC, PRA, GRD, TRD, entropium, ektropium tai makroblepharon. Jos koiralla on lausunto ylimääräisistä ripsistä (distichiasis, trichiasis, ektooppinen cilia) tai puutteellisesta kyynelkanavan aukosta, PPM tai MRD, on toisen osapuolen oltava terve tältä osin. Jalostukseen ei hyväksytä käytettäväksi koiraa, joka sairastaa vakavampaa kuin 1. asteen PHTVL/PHPV.

Lonkat

Yhdistelmän BLUP-indeksin odotusarvo astutushetkellä on oltava vähintään 101.

Polvet

Jalostukseen käytettäville koirille suositellaan virallista polvitarkastusta.

Rodun populaation rakenne ja sukusiitosaste

Yhdistelmän sukusiitosaste ei Suomen Kennelliiton jalostustietokannan tietojen mukaan ylitä 6,25 % kuudesta polvesta laskettuna.

Ulkomuoto

Jalostukseen käytettävällä koiralla on koiranäyttelystä vähintään arvosana EH, jos sillä ei ole tulosta SPME-/SPVE-kokeesta.

Jos jalostukseen käytettävällä koiralla on SPME-/SPVE-kokeesta vähintään tulos AVO 3, tulee sillä olla koiranäyttelystä vähintään laatuarvostelun arvosana H tai sen tulee olla jalostustarkastuksessa hyväksytty jalostukseen käytettäväksi.

Ikä

Narttu on astutushetkellä iältään vähintään 18kk ja enintään 7-vuotias. Ensimmäistä kertaa astutettavan nartun tulee olla astutushetkellä alle 5-vuotias.

Suositus yksittäisen koiran maksimijälkeläismäärälle

Suosittelaa, että yksittäisen jalostuskoiran maksimimäärä ei ylitä 3 % pentuemääristä; tämä tarkoittaa 50 pentua/yksilö.

6.3 Rotujärjestön toimenpiteet

Populaation kokonaistila ja rakenne

Jaetaan tietoa populaatiogenetiikasta ja populaation hoidosta jalostuspäivillä kasvattajille ja harrastajille. Korostetaan tosiasiaa, että rotu koostuu lähes erillisistä alapopulaatioista, emmekä voi tuudittautua tässä tilanteessa pitämään rotua erityisen laajana. Etenkin kiinnitetään huomiota matadorijalostukseen, jota edelleen rodussa harrastetaan. Erittäin suppeaa käyttölinjaisten kantaa laajennetaan tuontien ja ulkomaisten koirien käytöllä. Kannustetaan kasvattajia tutkituttamaan koiriensa monimuotoisuutta.

Luonne

Kerätään tietoa koirista, joilla on käyttäytymisen ongelmia ja pyritään ohjaamaan jalostusvalintoja siten, että aggressiivisten ja arkojen koirien määrä laskee. Ohjataan jalostuskoirien omistajat viemään koiransa luonnetestiin ja/tai MH-kuvaukseen. Jaetaan kerättyä tietoa eteenpäin kasvattajille ja koulutetaan koirien omistajia koiran oikeaan käsittelyyn, koulutukseen ja hallintaan. Uusitaan käytöskysely ja ongelmacockerikysely. Pohditaan tapoja käyttää ongelmacockerilistan tietoja hyväksi.

Käyttöominaisuudet

Tietoa rodun monipuolisuudesta käyttökoirana tullaan jakamaan entistäkin tehokkaammin osallistumalla erilaisiin messutapahtumiin ja järjestämällä metsästyskoulutusta, -kokeita, jahteja ja retkiä rodun harrastajille. Retket suuntautuvat myös rodun kotimaan ja Ruotsin mestaruuskokeisiin.

Terveys

Tietoa rodulle tyypillisistä sairauksista jaetaan vuotuisilla jalostusluentopäivillä ja kirjoittamalla artikkeleita Cockerspanieli-lehteen. Cockerin omistajille tarjotaan tilaisuuksia tutkituttua yli 5-vuotiaiden koirien silmiä epävirallisella sponsoroidulla tutkimuksella. Näistä sairaksi todettujen tulokset tulevat virallisiksi. Uusitaan ja uudistetaan PEVISA.

Ulkomuoto

Pyritään säilyttämään saavutettu hyvä taso ja parannetaan edelleen koirien rakennetta kiinnittämällä huomiota oikeanlaiseen kulmautuneisuuteen ja jakamalla tietoa rakenteen merkityksestä koiran käyttötarkoitukselle ja liikunnalle. Turkkien laatuun ja määrään kiinnitetään edelleen huomiota ja vähennetään pään liiallista nahan määrää. Pyritään oikeisiin mittasuhteisiin ja raajojen pituuteen sekä oikeanlaiseen suoraan eturaajojen rakenteeseen erityisesti käyttölinjaisilla koirilla.

6.4 Uhat ja mahdollisuudet sekä varautuminen ongelmiin

Rodun jalostuksen suurimmat uhat ja ongelmat

Luonne:

Kasvattajien jalostusvalinnat eivät neuvonnasta huolimatta perustu koirien mitattaviin luonne- ja käyttäytymisominaisuuksiin - jalostusvalinnat tehdään edelleen mutu-periaatteella. **Seuraus: Arkojen ja/tai aggressiivisten koirien käyttö jalostuksessa jatkuu.**

Terveys:

Omistajat ja kasvattajat eivät enää vastaa terveystarkastuksiin. **Tietoa ei saada.** Ei välitetä PEVISA-tutkimusten tuloksista ja indekseistä. **Rodun terveys ei parane.**

Käyttöominaisuudet:

Käyttöominaisuudet eivät kehity eivätkä kasvattajat välitä niistä. **Cockerit taantuu metsästys- ja harrastuskoirana.**

Rakenne:

Rodussa alkaa esiintyä rakenteellisia ylilyöntejä. Suositetaan raskasta rakennetta, runsaskarvaisuutta ja nahkaisuutta sekä raskaita suuria korvalehtiä. **Ei välitetä rakenteen toiminnallisuudesta. Pennunostajat alkavat enenevässä määrin karttaa rotua turkin takia.**

Populaatio:

Siirrytään entistä voimakkaammin tiettyjä uroksia suosivaan matadorijalostukseen.

JTO:n tavoitteiden ja ohjeiden huomiotta jättäminen.

Varautuminen ongelmiin

Perustetaan kasvattajien koulutusohjelma diplomeineen, pyrkimyksenä kouluttaa uusia kasvattajia rodun perusasioissa. Jaetaan tietoa luonteesta ja sen arvioinnista. Uusitaan kyselyt ja julkaistaan niiden tuloksia. Kannustetaan harrastajia tutkituttamaan koiransa ja jakamaan tiedot muille. Panostetaan laajempaan jalostuskoirien käyttöön ja populaation terveeseen jalostuspohjaan.

Riski	Syy	Varautuminen	Miten vältetään?	Toteutuessaan merkitsee?
Luonteen heikkeneminen	Kasvattajat eivät tiedä, millainen rodun tulisi olla eivätkä osaa arvioida jalostuskoirien luonnetta, jolloin jalostukseen käytetään epätyypillisiä koiria. Koirien ominaisuuksia ei todenneta.	Seurataan luonteen kehittymistä ja jaetaan tietoa oikeanlaisesta luonteesta. Järjestetään luonteen arviointimahdollisuuksia ja kannustetaan kasvattajia ja omistajia osallistumaan niihin.	Jalostukseen käytetään vain oikeanlaisen luonteen omaavia yksilöitä.	Rodun suosio laskee huonoluonteisten koirien yleistymisen myötä.
Terveyden heikkeneminen	Jalostukseen on käytetty sairaita tai tutkimattomia yksilöitä. Liian kapea jalostuspohja (jalostuskoirat valitaan muilla kuin terveyteen liittyvillä kriteereillä) lisää riskiä perinnöllisten sairauksien yleistymiseen.	Tehdään jatkuvaa terveydentilan seurantaa. Tiedotetaan kasvattajia mahdollisista riskeistä.	Avoimuus koirien terveyden suhteen. Jalostusneuvonnan antaminen ja hyödyntäminen. Jalostukseen käytetään vain terveiksi tiedettyjä yksilöitä.	Jalostuksen vaikeutuminen ja sairaiden koirien lisääntyminen. Rodun suosion lasku
Pentukysynnän lasku	Turkiltaan helppohjoitaisempien tai käyttötarkoitukseen paremmin sopivien rotujen yleistyminen cockerin kustannuksella. Rodun maineen menetys.	Pidetään rodun lippua korkealla aktiivisella tiedotuksella ja osallistumisella eri tilaisuuksiin.	Imagon parantaminen – cockerista on moneksi!	Jalostus hidastuu ja vaikeutuu, pennut jäävät kasvattajien käsiin
Käyttöominaisuuksien heikkeneminen	Käyttöominaisuuksia ei pidetä jalostuksessa tärkeänä jalostuskriteerinä. Rotua jalostetaan seurakoiramaisemmaksi tai suppealle erikoisalueelle (näyttelyt, agility).	Jaetaan tietoa rodun alkuperäisestä käyttötarkoituksesta. Kannustetaan kasvattajia ja harrastajia osallistumaan käyttökokeisiin ja koulutuksiin.	Jalostukseen käytetään rodunomaisissa käyttökokeissa tuloksen saavuttaneita koiria.	Cockerspanieli ei ole varteenotettava vaihtoehto metsästäjälle tai aktiiviharrastajalle.
Liioitellut rakenne- ja ulkomuotoominaisuudet yleistyvät	Arvostetaan liian raskaita ja löysänahkaisia koiria. Koirilla esiintyy huonoja kulmauksia ja	Jaetaan tietoa rodun oikeasta ja käyttötarkoitukseen sopivasta tasapainoisesta	Rakenteessa tapahtuvia muutoksia seurataan ja tiedotetaan	Rodun käyttökestävyys heikkenee, koirat eivät suoriudu eivätkä sovellu

	epätasapainoista kulmautumista (suora edestä ja ylikulmautunut takaa). Runsaan ja/tai laadultaan huonon turkin arvostus.	rakenteesta. Suositetaan liioittelemattomia, terverakenteisia ja vähänahkaisia koiria jalostuksessa.	kasvattajia rodulle tyypillisestä, käyttötarkoitukseen soveltuvasta rakenteesta.	käyttötarkoituksensa aktiivisina harrastekoirina. Terveydellisten ongelmien lisääntyminen
--	--	--	--	--

6.5 Toimintasuunnitelma ja tavoiteohjelman seuranta

Vuosi	Tehtävä tai projekti
2015	järjestetään jalostusaiheinen luentopäivä järjestetään metsästyskoulutusta ja metsästyskokeita järjestetään taipumuskokeita järjestetään MH-kuvauksia ja luonnetesti osallistutaan Helsingin yliopiston riistaviettitutkimukseen kerätään tietoa käyttäytymis-, käyttöominaisuus- ja terveystutkimuksella
2016	järjestetään jalostusaiheinen luentopäivä järjestetään metsästyskoulutusta ja metsästyskokeita järjestetään taipumuskokeita järjestetään MH-kuvauksia ja luonnetesti Osallistutaan Helsingin yliopiston riistaviettitutkimukseen kerätään tietoa käyttäytymis-, käyttöominaisuus- ja terveystutkimuksella
2017	järjestetään jalostusaiheinen luentopäivä järjestetään metsästyskoulutusta ja metsästyskokeita järjestetään taipumuskokeita järjestetään MH-kuvauksia ja luonnetesti kerätään tietoa käyttäytymis-, käyttöominaisuus- ja terveystutkimuksella
2018	järjestetään jalostusaiheinen luentopäivä järjestetään metsästyskoulutusta ja metsästyskokeita järjestetään taipumuskokeita järjestetään MH-kuvauksia ja luonnetesti kerätään tietoa käyttäytymis-, käyttöominaisuus- ja terveystutkimuksella
2019	järjestetään jalostusaiheinen luentopäivä järjestetään metsästyskoulutusta ja metsästyskokeita järjestetään taipumuskokeita järjestetään MH-kuvauksia ja luonnetesti kerätään tietoa käyttäytymis-, käyttöominaisuus- ja terveystutkimuksella

JTO:n ja PEVISA:n vaikutuksen seuraaminen

Tavoiteohjelmassa asetetuista jalostusohjeista ja tavoitteista keskustellaan vuosittain rotukohtaisessa neuvottelussa. Rodun tilaa tarkkaillaan kyselyiden avulla ja hyödyntäen Suomen Kennelliiton jalostustietokantaan sekä Omakoiraan kerättyä tietoa. Jalostustoimikunta seuraa populaation tilaa sitä kuvaavien suureiden, sekä luonteen, terveyden ja käyttöominaisuuksien osalta ja arvioi tavoitteiden toteutumista vuosittain raportoiden hallitukselle. Raportti julkaistaan Cockerspanieli-lehdessä. Populaation tilasta kerrotaan cockerspanielien jalostuspäivillä ja mahdollisista toimenpiteistä päätetään rotukohtaisissa neuvotteluissa. Cockerspanielit ry ja sen alaiset toimikunnat noudattavat toiminnassaan jalostuksen

tavoiteohjelmaa ja jakavat tietoa siinä asetetuista ohjeista ja tavoitteista. Mahdolliset poikkeusluvut käsitellään ja hyväksytään JTO:ssa ja rodun jalostuksen toimintaohjeessa sekä muissa jalostusta säätelevissä säännöissä ja ohjeissa annettujen tavoitteiden ja rajoitusten mukaisesti.

7. LÄHTEET

Amat M., Manteca X., Mariotti V.M., Ruiz de la Torre J.L., Jaume F., Aggressive behavior in the English cocker spaniel, J Vet Behav. May 2009;4(3):111-117.

Bakken M., Aggressive behaviour in English Cocker Spaniel, The 9th Nordic ISAE Winter Meeting, Kuopio 10-12.01.1997.

Bakken M. & Vangen O., Behaviour In Dogs; heritability and breed differences, 7th International Conference on Human-Animal Interaction.

Bradshaw J.W.S., Goodwin D., Lea A.M., Whitehead S.L., A survey of the behavioural characteristics of pure-bred dogs in the United Kingdom, Veterinary Record, 138, 465-468, 1996.

The British Veterinary Association & The Kennel Club, Canine Health Schemes – Hereditary Eye Diseases in Dogs, In Practice, January 2008.

Cockerspanielklubben <http://www.cockerspanielklubben.se>

Davidson A.G., Bell R.J., Lees G.E., Kashtan C.E., Davidson G.S., Murphy K.E., Genetic cause of autosomal recessive nephropathy in the English Cocker Spaniel, J. Vet. Intern. Med., 2007 MayJun; 21 (3):394-401.

English Cocker Spaniel Club of America <http://www.ecsca.info/>

Erlandson , Kieth The Working Springer Spaniel

Gough Alex & Thomas Allison, Breed Predispositions to Disease in Dogs, Blackwell Publishing, 2004.

Grayson Peggy Myfanwy, A History of the Cocker Spaniel, 1992, kirjoittajan omakustanne, ISBN 0 9519191 0 5.

Groft Phyllis G., The Management of Epilepsy in Dogs, Heston Veterinary Guides, 1999.

Halliwell & Rosenkranzt, ESAVS training programme of Veterinary Dermatology, 2006.

Jokinen T.S., Metsähonkala L., Bergamasco L., Viitmaa R., Syrjä P., Lohi H., Snellman M., Jeserevics J., Cizinauskas S., Bening Familiar Juvenile Epilepsy in Lagotto Romagnolo Dogs, J Vet Intern Med 2007;21:464-471.

The Kennel Club <http://www.thekennelclub.org.uk/vets-researchers/publications,-statistics-and-health-results>

The Kennel Club <http://www.thekennelclub.org.uk/services/public/mateselect/Default.aspx>

Kennelliiton jalostustietokanta Koiranet <http://jalostus.kennelliitto.fi/frmEtusivu.aspx?R=5>

Lloyd H.S The Popular Cocker Spaniel, 1924

Luescher A.U. & Reisner I.R., Canine aggression toward familiar people: A new look at an old problem, Vet Clin Small Anim 38 (2008) 1107-1130.

Minatel L., Underwood S.C., Carfagnini J.C., Ceroid-Lipofuscinosis in a Cocker Spaniel Dog, Vet Pathol 37:488-490 (2000).

Muggford R.A., Aggressive behaviour in the English Cocker Spaniel, The Veterinary Annual 1984.

Nelson R.W. & Couto C.G., Small Animal Internal Medicine, Third Ed., Mosby 2003.

Mäki K., BLUP-indeksejä lasketaan jo 17 rodulle, www.koiranjalostus.fi/indeksit.htm

Mäki K., Koiranet ja rodun jalostuspohjan arvioiminen,
http://www.koiranjalostus.fi/Koiranet_jalostuspohja.htm

Nunn Tonje Elisabeth, Variation in aggressive behaviour between colour morphs in English Cocker Spaniel and its consequences for human-dog relationship, Cand. Agrig. Thesis, Agricultural University of Norway, 2000.

Podberscek A.L. & Serpell J.A., The English Cocker Spaniel: preliminary findings on aggressive behaviour, Applied Animal Behaviour Science 47, 75-89, 1996.

Podberscek A.L. & Serpell J.A., Aggressive behaviour in English Cocker Spaniels and the Personality of their Owners, Veterinary Record 141, 73-76, 1997.

Podberscek A.L. & Serpell J.A., Environmental influences on the expression of aggressive behaviour in English Cocker Spaniels, Applied Animal Behaviour Science, 52, 215-227, 1997. Pohjola-Stenroos Suvi, Koiran kuulostaja sen tutkimisesta,

Lohjan pieneläinklinikan nettisivut

Ruvinsky A. & Sampson J., The Genetics of the Dog, Cabi Publishing 2001.

Sainio Kirsi, Koiran kuurous, SKL:n nettisivut

Scott John Paul & Fuller John L., Genetics and the Social Behavior of the Dog, The University of Chicago Press, 1965.

Sousa et al., The ACVD task force on canine atopic dermatitis (II): genetic factors, Veterinary Immunology and Immunopathology 81, 153-7, 2001.

Svenska Kennelklubben <https://hundar.skk.se/avelsdata>

Våge J., Jaume F., Menna N., Amat M., Grotle Nydal R., Lingaas F., Behavioral characteristic of English Cocker Spaniels with owner-defined aggressive behavior, Journal of Veterinary Behavior (2008) 3, 248-254. 107

de Weck et al., Dog allergy, a model for allergy genetics, Int. Arch Allergy Immunol.

8. LIITTEET

Liite 1: Ihanneluonnetestitulokset

Toivottu tulos on **lihavoitu** ja ei-toivotut tulokset on merkitty **punaisella**. Normaalilla tekstityypillä on merkitty neutraalia tulosta.

I Toimintakyky kerroin 15

+3 erittäin suuri

+2 suuri

+1 kohtuullinen

-1 pieni

-2 riittämätön

-3 toimintakyvytön

II Terävyys kerroin 1

+3 kohtuullinen ilman jäljelle jäävää hyökkäyshalua

+2 suuri ilman jäljelle jäävää hyökkäyshalua

+1 pieni ilman jäljelle jäävää hyökkäyshalua

-1 pieni jäljelle jäävin hyökkäyshaluin

-2 kohtuullinen jäljelle jäävin hyökkäyshaluin

-3 suuri jäljelle jäävin hyökkäyshaluin

III Puolustushalu kerroin 1

+3 kohtuullinen, hillitty

+2 suuri, hillitty

+1 pieni

-1 haluton

-2 erittäin suuri

-3 hillitsemätön

IV Taisteluhalu kerroin 10

+3 suuri

+2 kohtuullinen

+1 erittäin suuri

-1 pieni

-2 riittämätön

-3 haluton

V Hermorakenne kerroin 35

+3 rauhallinen ja varma

+2 suhteellisen rauhallinen

+1 hieman rauhaton

-1 vähän hermostunut

-2 hermostunut

-3 erittäin hermostunut

VI Temperamentti kerroin 15

+3 vilkas

+2 kohtuullisen vilkas

+1 erittäin vilkas

-1 häiritsevän vilkas

-2 välinpitämätön

-3 apaattinen

VII Kovuus kerroin 8

+3 kohtuullisen kova

+2 kova

+1 hieman pehmeä

-1 erittäin kova

-2 pehmeä

-3 erittäin pehmeä

VIII Luoksepäästävyys kerroin 15

+3 hyväntahtoinen, luoksepäästävä, avoin

+2 luoksepäästävä, hieman pidättyväinen

+1 mielistelevä

-1 selvästi pidättyväinen

-2 hyökkäävä

-3 salakavala

Laukauspelottomuus

+ laukausvarma

+ laukauskokematon

+ paukkuärtyisä

- laukausaltis

- laukausarka